STANISŁAW
LEM
FIASKO
PALADIN

„O replică frecvent citată din *Solaris* spune: «Nu avem nevoie de alte lumi. Avem nevoie de oglinzi». Prin vasta sa contribuție la literatură, Lem ni le-a oferit pe ambele."

THE NEW YORK TIMES

„Poziționarea sa la răscrucea marilor culturi europene, fuziunea dilemelor din știința ultramodernă cu cele mai vechi erezii cosmogonice, examinarea profundă a problemelor din cibernetică și teoria informației, virtuozitatea sa literară sclipitoare – toate acestea îl desemnează ca unul dintre cei mai semnificativi scriitori de SF și o voce distinctivă în literatura mondială."

THE ENCYCLOPEDIA OF SCIENCE FICTION

STANISŁAW
LEM

„Anul acesta se împlinesc o sută de ani de la nașterea lui Stanisław Lem, a cărui operă dedicată science-fictionului și filosofiei tehnologiei surprinde și astăzi imaginația cititorilor. Într-o lume contemporană clocotind de tehnologie, din care o mare parte Lem însuși a prezis-o corect cu decenii în urmă, ideile sale rămân instructive și relevante."

emerging-europe.com

„Lem a deschis calea pentru recunoașterea science-fictionului ca platformă în care gândirea filosofică poate înflori chiar și sub cenzură."

nytimes.com

„Stanisław Lem examinează în *Fiasco* șansele de supraviețuire a umanității și utilizează moartea unei civilizații extraterestre pentru a simboliza potențialul autodistructiv latent în propria noastră societate."

enotes.com

„În *Fiasco*, preocuparea pentru dimensiunile morale și filosofice ale omului, conflictul dintre tehnică și etică, risipa de fantezie înzestrată cu o bază științifică solidă și vigoarea narativă a lui Stanisław Lem se reunesc din nou."

enotes.com

„O capodoperă provocatoare de la un geniu incontestabil."

chrissalibabookreviews.blogspot.com

„Imaginea înfățișată de Lem în *Fiasco* este cea a oamenilor care abia pot comunica între ei, dar afirmă cu aroganță că pot contacta specii extraterestre. Ipoteza că în orice moment există o asemănare psihologică sau intelectuală necesară între speciile ce evoluează pe planete diferite, că logica umană va fi reprodusă sub orice formă, oriunde altundeva în Univers, este eronată. Având în vedere cât de prost comunicăm pe Pământ, ce ne face să credem că putem vorbi cu extratereștrii?"

cpxbrex.livejournal.com

„*Fiasco* respinge sentimentul de uimire și emoția pozitivă a întâlnirii cu o specie extraterestră, pentru că este o poveste cu o întorsătură crudă. Mai mult decât atât, spre deosebire de toate lucrările anterioare ale lui Lem, inteligența artificială a ficțiunii nu mai este învestită cu virtute morală, ci are un caracter birocratic. Personajul negativ este biologia umană, iar romanul poate fi citit de-a lungul liniilor freudiene (în ciuda respingerii conștiente de către Lem a freudismului)."

Michael Kandel, traducător și scriitor de science-fiction

STANISŁAW
LEM

Fiasco

Traducere și note
de Mihai-Dan Pavelescu

PALADIN

Colecție coordonată de Mihai-Dan Pavelescu
Redactor: Adrian Crețu
Tehnoredactor: Ioana-Silvia Ceriu
Coperta: Alexandru Daș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LEM, STANISŁAW
Fiasco / Stanisław Lem ; trad. din lb. engleză și note de Mihai-Dan Pavelescu. - București : Editura Paladin, 2021
ISBN 978-606-9611-03-6

I. Pavelescu, Mihai Dan (trad.) (note)

821.162.1

Copyright © 1986 by Stanisław Lem
English translation copyright © 1987
by Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

© Editura Paladin, 2021, pentru prezenta ediție
Editura Paladin este un imprint al Grupului Editorial Art

Pădurea Birnam

— Frumoasă asolizare.

Bărbatul care rostise cuvintele acelea nu mai privea de acum la pilotul în costum spațial, cu casca sub braț. În sala circulară de control în mijlocul căreia se găsea o consolă în formă de potcoavă, el se apropie de peretele din sticlă și privi afară, spre navă, un cilindru mare, aflat destul de departe, cu duzele înnegrite, din care un fluid negricios continua să se reverse pe beton. Al doilea controlor de zbor, lat în umeri, cu o beretă îndesată pe țeasta pleșuvă, rederula benzile înregistrate, privindu-l pe nou-sosit cu coada ochiului, aidoma unei păsări cu pleoape nemișcate. Purta căști pe urechi și în fața lui era un șir de monitoare ce pâlpâiau haotic.

— Am izbutit, da, încuviință pilotul.

Prefăcându-se că avea nevoie de sprijin pentru a-și scoate mănușile grele cu două rânduri de catarame, se rezemă ușor de marginea ieșită în afară a consolei. De fapt, îi tremurau picioarele după asolizarea aceea.

— Ce s-a-ntâmplat?

Bărbatul mai mărunt, cu chip banal, nebărbierit, care purta o jachetă de piele uzată și stătea în fața geamului, își pipăi buzunarele până găsi țigările.

— Deflexiunea jetului propulsor, murmură pilotul, ușor surprins de răceala primirii.

Cel de la geam trase adânc din țigară și vorbi în timp ce sufla fumul.

— Dar de ce? Nu cunoști motivul?

„Nu", ar fi vrut pilotul să spună, însă rămase tăcut, pentru că i se părea că celălalt ar fi trebuit să știe răspunsul. Banda termină de derulat și începu să fluture pe platan. Controlorul voinic se sculă, își scoase căștile, îl salută abia acum din cap pe vizitator și zise cu glas răgușit:

— Eu sunt London și el e Gosse. Bun sosit pe Titan. Vrei să bei ceva? Avem cafea și whisky.

Tânărul pilot se fâstâci. Știa numele acestor bărbați, deși nu-i cunoscuse până acum și presupusese în mod arbitrar că cel voinic era șeful, Gosse, dar acum se dovedea că se înșelase. Restabili adevărul în minte și alese cafeaua.

— Ce ai în cală? Vârfuri de carborundum? întrebă London după ce toți trei se așezară la măsuța care se extindea din perete.

Cafeaua aburea în pahare ce semănau cu retorte de laborator. Gosse înghiți o pastilă galbenă cu o gură de cafea, oftă, tuși, apoi își suflă nasul, până îl podidiră lacrimile.

— Ai adus și emițătoare, așa-i? îl întrebă pe pilot.

Odată în plus surprins, așteptându-se la un interes mai mare față de reușita sa, pilotul se mulțumi să aprobe din cap. Nu chiar în fiecare zi ți se blochează un motor în cursul asolizării. Ar fi avut multe de spus, nu despre încărcătură, ci despre felul cum, în loc să încerce să oprească duzele ori să crească puterea principală, el decuplase imediat autopilotarea și coborâse doar pe boostere, un truc pe care nu-l încercase niciodată în afara simulatoarelor. Iar trucul acela fusese cu mult timp în urmă. De aceea trebui să-și reașeze gândurile.

— Am adus și emițătoare, răspunse el în cele din urmă și fu chiar încântat de felul cum îi sunase vocea – ca a unui ins laconic, abia ieșit din pericol.

— Dar nu în locul cuvenit, zâmbi bărbatul mai scund, Gosse.

Pilotul nu știu dacă aceea fusese sau nu o glumă.

— Ce vrei să zici? M-ați primit... adică m-ați solicitat, se corectă el.

— Am fost nevoiți.

— Nu-nțeleg.

— Trebuia să fi asolizat la Graal.

— Atunci de ce m-ați abătut de la traseu?

Se simțea înfierbântat. Apelul sunase imperativ. Era adevărat, pe când pierdea viteză receptase de la Graal un anunț radio despre un accident, dar nu înțelesese mare lucru din cauza paraziților. El zburase spre Titan via Saturn, utilizând gravitația planetei pentru a decelera și astfel pentru a economisi combustibil, așa că nava lui atinsese tangențial magnetosfera gigantei gazoase, până ce nu auzise decât pârâituri pe toate lungimile de undă. Imediat după aceea primise apelul de la cosmodromul ăsta. Un navigator trebuia să se conformeze instrucțiunilor primite de la controlul zborurilor. Iar aici, înainte de a fi apucat măcar să-și scoată costumul, ei începuseră să-l interogheze. Mental, continua să fie în cabina de comandă, cu centurile intrându-i adânc în umeri și în piept, când racheta izbise betonul cu picioarele telescopice ale trenului de asolizare. Boosterele, care încă funcționau și huruiau, făceau să vibreze toată carcasa.

— Unde ar fi trebuit să cobor?

— Încărcătura ta este pentru Graal, explică bărbatul mărunțel, ștergându-și nasul înroșit; avea guturai. Însă noi te-am interceptat deasupra orbitei și te-am chemat aici pentru că avem nevoie de Killian. De pasagerul tău.

— Killian? repetă surprins tânărul pilot. El nu-i la bord. În afară de mine mai e doar copilotul Sinko.

Ceilalți îl priviră stupefiați.

— Și Killian unde-i?

— De acum e-n Montreal. Nevastă-sa așteaptă să nască și el a plecat înaintea mea, cu o navetă. Înainte să fi decolat eu.

— De pe Marte?

— Bineînțeles, de unde altundeva? Totuși, despre ce-i vorba?

— Incompetența din spațiu este pe măsura celei de pe Pământ, comentă London.

Îndesă tutun în pipa sa de parcă ar fi vrut s-o spargă. Era furios. Și pilotul era furios.

— Trebuia să mă fi întrebat.

— Am fost absolut siguri că-i cu tine. Așa scria în ultima radiogramă. Gosse își suflă din nou nasul și oftă. Oricum nu mai poți decola acum, spuse el într-un final. Iar Marlin abia aștepta să pună mâna pe emițătoare. Acum o să dea toată vina pe mine.

— Dar ele sunt acolo, arătă pilotul din cap spre silueta zveltă și întunecată a navei sale care se ridica în pâcle. Mi se pare că sunt șase. Două de ordinul gigajoulilor. Vor dispersa orice nori sau cețuri.

— Nu pot să le pun în cârcă și să i le duc lui Marlin, replică Gosse, care părea tot mai deprimat.

Pilotul fu șocat de neglijența și de iresponsabilitatea acestui cosmodrom subordonat, care, așa cum recunoscuse șeful său, îl interceptase după trei săptămâni de zbor fără să fi verificat dacă îl avea la bord pe pasagerul la care se aștepta. Nu le mai zise că încărcătura era problema lor acum. Până ce avaria nu era reparată, el nu putea face nimic, chiar dacă ar fi vrut. Tăcu din gură.

— Tu vei sta cu noi, firește.

Cu vorbele acelea, London își termină cafeaua și se ridică de pe scaunul din aluminiu. Era uriaș, ca un luptător de categoria supergrea. Se apropie de peretele din sticlă prin care se vedea peisajul de pe Titan, un vălmășag neînsuflețit de munți în culori nepământene în penumbra ruginie, cu

vârfurile ascunse de nori groși, arămii, care era un fundal perfect pentru silueta controlorului de zbor. Podeaua turnului vibra ușor. Un transformator vechi, gândi pilotul. Se sculă și el, ca să-și privească nava, care se ridica perfect verticală, ca un far oceanic deasupra pâclelor joase, mișcătoare. O rafală risipi fuioare, totuși semnele supraîncălzirii nu mai erau vizibile, poate din cauza distanței și a luminii slabe. Sau poate că, pur și simplu, duzele se răciseră.

— Aveți defectoscoape gama aici?

Nava era mai importantă pentru el decât problema lor. La urma urmelor, și-o cauzaseră singuri.

— Avem, răspunse Gosse, dar nu voi permite nimănui să se apropie de rachetă într-un costum obișnuit.

— Crezi c-a fost reactorul? întrebă pilotul.

— Tu nu crezi asta?

Șeful micuț se ridică și se apropie de ei. Dinspre fantele din podea, imediat lângă sticla convexă, se ridica o căldură plăcută.

— Temperatura a sărit într-adevăr peste cea normală în timpul coborârii, dar detectoarele Geiger n-au anunțat nimic. Probabil c-a fost doar o duză. E posibil să fi cedat o plăcuță ceramică din camera de combustie. Am avut senzația că pierd ceva.

— O plăcuță ceramică, perfect, dar a fost o scurgere, spuse Gosse ferm. Ceramica nu se topește.

— Balta aia? întrebă pilotul.

Stăteau în fața geamurilor duble. Într-adevăr, prin trâmbele de ceață ce măturau intermitent fuzelajul navei, pe beton se zărea o băltoacă întunecată.

— Ce ai în reactor? Apă grea sau sodiu? întrebă London, care era cu un cap mai înalt decât pilotul.

Dinspre aparatul de radio se auziră trosnituri și pârâituri. Gosse se grăbi într-acolo, își puse casca și laringofonul și vorbi în șoaptă cu cineva.

— Nu poate fi reactorul..., zise pilotul neajutorat. Eu am apă grea. Soluția este pură, limpede ca apa, pe când asta-i neagră ca smoala.

London fu de acord cu el.

— Atunci înseamnă că lichidul de răcire a duzei a avut o scurgere și s-a fisurat ceramica.

Parcă vorbea despre niște siguranțe electrice. Nu era deloc deranjat de accidentul care făcuse ca pilotul și nava lui să naufragieze în capătul ăsta de lume.

— Da, încuviință tânărul. Presiunea cea mai mare din ajutaje este la decelerare. Dacă ceramica se fisurează într-un loc, jetul principal va distruge restul. Asta s-a întâmplat cu duza de la tribord.

London nu spuse nimic și pilotul adăugă șovăitor:

— Poate că am asolizat și niței prea aproape...

— Prostii. A fost bine că ai reușit să asolizezi vertical.

Pilotul aștepta și alte cuvinte pe care să le ia drept laude, dar London se mulțumi să-l privească în tăcere, de la părul blond și răvășit, până la cizmele albe ale costumului.

— Mâine o să trimit un tehnician cu un defectoscop, zise el, după care adăugă brusc: Ai pus reactorul în punctul mort?

— Nu, l-am închis complet. Ca la o andocare.

— Bun.

Pilotul vedea de acum că nimeni nu era interesat de detaliile luptei sale cu racheta chiar deasupra cosmodromului. Cafeaua era bună, totuși n-ar fi trebuit ca gazdele lui, care-l siliseră cumva să ajungă aici, să-i asigure o cameră și o baie? Ducea dorul unui duș fierbinte. Gosse continua să șușotească în laringofon și London se aplecase deasupra sa. Situația era neclară, dar în același timp încordată. Pilotul începea să simtă că cei doi aveau griji mai importante decât aventura lui, ceva în legătură cu mesajele radio de la Graal. În timpul zborului, el prinsese fragmente – despre mașini ce fuseseră pierdute și despre căutarea lor.

Gosse se roti în scaun, astfel încât firul căștii se întinse și-i smulse casca din ureche.

— Unde-i Sinko ăsta al tău?

— La bord. I-am spus să verifice reactorul.

London își privi întrebător șeful, care clătină imperceptibil din cap și mormăi:

— Nimic.

— Și elicopterele lor?

— S-au întors. Vizibilitate zero.

— Te-ai interesat de capacitatea maximă de încărcare?

— Ei nu pot face nimic. Cât cântărește un emițător din cele de ordinul gigajoulilor? se întoarse el către pilot, care asculta.

— Nu știu exact. Sub o sută de tone.

— Dar ce fac ei? insistă London. Ce așteaptă?

— Îl așteaptă pe Killian..., răspunse Gosse și continuă cu o înjurătură suculentă.

Dintr-un compartiment din perete, London scoase o sticlă de White Horse, o scutură, de parcă s-ar fi întrebat dacă ar fi fost adecvată situației, apoi o puse înapoi. Pilotul rămase, așteptând. De acum nu mai simțea greutatea costumului spațial.

— Am pierdut doi oameni, zise Gosse. N-au mai ajuns la Graal.

— Trei, nu doi, îl corectă London posomorât.

— Acum o lună, urmă Gosse, am primit un transport de Săpători noi. Șase, pentru Graal. Graal n-a putut primi nava, fiindcă nu terminaseră de turnat noul beton al cosmodromului. Placa aia ranforsată și garantată de autorități s-a crăpat când a asolizat *Ahile*, primul cargobot, cu greutatea de nouăzeci de mii de tone. Am avut noroc că nu s-a răsturnat pur și simplu. Le-au trebuit două zile ca să-l ducă de acolo la docul de reparații. Au făcut în grabă niște injecții cu ciment ca să peticească placa, au acoperit-o cu o învelitoare ignifugă și au redeschis cosmodromul. Dar Săpătorii au rămas la

noi. Experții au decis că nu era profitabil să-i transporte cu racheta. În plus, căpitanul lui *Ahile* era Ter Leoni, care n-avea de gând să deplaseze o navă de nouăzeci de mii de tone pe o distanță de nici trei sute de kilometri, de la Graal până aici, pentru mărunțișul ăla. Marlin a trimis doi dintre operatorii lui cei mai buni. Săptămâna trecută, ei au dus la Graal doi Săpători, care acum lucrează acolo. Alaltăieri, operatorii s-au întors cu elicopterul și au luat alte utilaje. Au plecat în zori și până la amiază trecuseră de Promontoriu. Când au început să coboare, s-a întrerupt legătura cu ei. S-a pierdut foarte mult timp, pentru că, dincolo de Promontoriu, pilotarea o face chiar Graalul. Noi am crezut că nu mai răspundeau fiindcă erau în conul de umbră radio.

Gosse vorbea cu glas calm, monoton. London stătea lângă geam, cu spatele la ei. Pilotul asculta.

— Pirx a venit în același elicopter cu operatorii. El asolizase cu nava lui, *Cuivier*, la Graal și dorea să se întâlnească cu mine. Ne știm de mulți ani. Seara, ar fi trebuit să se întoarcă tot cu elicopterul, care n-a mai sosit, pentru că Marlin trimisese tot ce avea disponibil în căutarea operatorilor. Pirx n-a mai vrut să aștepte. Sau poate n-a putut – trebuia să decoleze a doua zi și dorea să fie prezent la verificarea navei dinaintea plecării. A insistat să-l las să se întoarcă la Graal, utilizând un Săpător. I-am cerut să-și dea cuvântul că va folosi traseul sudic, care e mai lung, dar evită Depresiunea. Și-a dat cuvântul... apoi l-a încălcat. L-am văzut pe satpat, coborând în Depresiune.

— Satpat? repetă pilotul.

Era palid. Transpirația îi brobonea fruntea, dar aștepta explicația.

— Satelitul de patrulare. Trece pe deasupra noastră la fiecare opt ore și-mi transmite imaginea. Pirx a coborât și a dispărut.

— Apropo – ai spus Pirx? întrebă pilotul, schimbându-se la față. *Comandorul* Pirx?

— Da. Îl cunoști?

— Dacă-l cunosc? exclamă pilotul. Am lucrat sub comanda lui, ca secund. El mi-a semnat diploma... Pirx? Atâția ani a izbutit să se ferească de tot ce era rău...

Se opri. Îi bubuiau tâmplele. Ridică, cu ambele mâini, casca, de parcă s-ar fi pregătit s-o arunce în Gosse.

— Deci l-ați lăsat să plece singur în Săpător? Cum ați putut? Omul ăla e comandor de flotă, nu șofer de camion.

— Tu erai în scutece când el pilota mașinile astea, răspunse Gosse.

Era evident că încerca să se apere împotriva acuzației. Cu chip împietrit, London se duse la monitoare, unde Gosse stătea cu căștile în jurul gâtului, și își goli pipa de cenușă într-un bidon de aluminiu gol. Examină apoi pipa, de parcă n-ar fi știut ce era, după care o luă cu ambele mâini. Pipa se rupse. London aruncă bucățile, se întoarse în fața geamului și rămase nemișcat, cu pumnii încleștați la spate.

— Nu l-am putut refuza.

Gosse se întoarse către London, care nu părea să fi auzit nimic, ci privea prin geam la volburile de ceață roșie. Doar vârful rachetei se zărea acum, ocazional, dintre ele.

— Gosse, rosti brusc pilotul, dă-mi unul dintre utilajele alea.

— Nu.

— Am licență de operare pe mergători de o mie de tone.

În ochii lui Gosse apăru o sclipire bruscă, însă el repetă:

— Nu. N-ai operat niciodată vreunul pe Titan.

Fără un cuvânt, pilotul începu să-și scoată costumul. Deșurubă gulerul lat de metal, slăbi clemele de umeri, desfăcu fermoarul de dedesubt, apoi băgă mâna la o subsuoară și scoase o mapă care se îndoise fiindcă fusese purtată atât de mult sub capitonajul gros al costumului. Copertele mapei se deschiseră ca smulse. Pilotul merse la Gosse și-i puse hârtiile în față, una câte una.

— Asta-i de pe Mercur. Am avut o Superfurnică acolo, un model japonez. Opt sute de tone. Și asta-i licența mea. În Antarctica am sfredelit un ghețar cu un criopter, un călăreț-de-gheață suedez. Asta-i fotocopia locului doi pe care l-am obținut în concursul din Groenlanda, iar asta-i de pe Venus.

Trânti pe rând fotografiile pe masă, de parcă ar fi pus tot atâtea atuuri de joc.

— Am fost acolo cu expediția lui Holley. Ăla-i termopedul meu, iar celălalt e al colegului meu din celălalt schimb. Ambele modele erau prototipuri – deloc rele. Atât doar că aerul condiționat avea scurgeri.

Gosse îl privi.

— Dar tu nu ești pilot?

— M-am transferat și mi-am obținut calificările cu comandorul Pirx. Am fost în *Cuivier*. Prima mea funcție de comandă a fost pe un șlep...

— Câți ani ai?

— Douăzeci și nouă.

— Și te-ai putut schimba așa, dintr-o parte în alta?

— Dacă vrei cu adevărat, este posibil. În plus, un operator de echipamente planetare poate controla orice model nou în numai o oră. E ca și cum ai trece de la un scuter la o motocicletă.

Se opri. Mai avea un teanc de fotografii, dar nu le scoase. Le strânse pe cele aruncate pe consolă, le puse în mapa de piele uzată și le strecură înapoi în buzunarul interior. Rămase lângă Gosse, în costumul deschis, ușor congestionat la față. Pe monitoare pâlpâiau aceleași dungi luminoase, care nu indicau practic nimic. London stătea pe balustrada de lângă geam și privea scena în tăcere.

— Să presupunem că ți-aș da un Săpător. Doar să presupunem. Ce ai face?

Pilotul zâmbi. Pe frunte îi străluceau picături de transpirație. Părul blond purta urmele capitonajelor căștii.

— Aș lua cu mine un emițător. Unul de un gigajoule, din cala navei. Elicopterele din Graal nu l-ar putea ridica niciodată, însă o sută de tone nu-nseamnă mare lucru pentru Săpător. M-aș duce să arunc o privire în jur... Marlin pierde vremea căutând din văzduh. Eu știu că acolo există mult hematit. Și multă ceață. Din elicoptere nu poți vedea nimic.

— Și-o să te duci cu el direct până jos.

Zâmbetul pilotului se lăți, dezvăluindu-i dinții albi. Gosse văzu că puștiul ăsta – pentru că era practic un puști care părea mai vârstnic doar din cauza costumului spațial – avea aceiași ochi ca Pirx. Poate ceva mai deschiși la culoare, dar exact cu aceleași încrețituri la coada lor. Când îi mijea, semăna cu o felină mare tolănită la soare – inofensivă și în același timp vicleană.

— Vrea să coboare în Depresiune și să arunce un ochi pe-acolo, rosti Gosse către London.

Fusese pe jumătate o întrebare și pe jumătate o tentativă de a ridiculiza cutezanța voluntarului. London nici nu clipi. Gosse se ridică, își scoase căștile, se duse la cartograf și trase în jos, derulând-o ca pe o jaluzea, o hartă mare a emisferei nordice a lui Titan.

Indică două linii groase ce se curbau peste un teren galben-purpuriu, marcat de izohipse.

— Noi suntem aici. În linie dreaptă, până la Graal sunt o sută șaptezeci și șapte de kilometri. Pe traseul negru sunt două sute treizeci și cinci de kilometri. Noi am pierdut patru oameni pe traseul ăla, când în Graal se turna beton și aici era singura posibilitate de asolizare. Pe atunci se foloseau pedipulatoare cu diesele, alimentate cu hipergol. Pentru condițiile locale, vremea era perfectă. Două echipe de mașini au ajuns la Graal fără probleme. Pentru ca după aceea, într-o singură zi, să dispară patru mergători. În Depresiune, în cercul ăsta – fără urmă.

— Știu, zise pilotul. Am învățat asta la școală, inclusiv numele oamenilor acelora.

Gosse puse un deget pe locul unde, pe ruta neagră ce ducea spre nord, fusese desenat un cerc roșu.

— Drumul a fost prelungit, dar nimeni nu știe cât de departe se extinde terenul periculos. Au fost chemați geologi. La fel de logic ar fi fost să cheme și stomatologi – la urma urmelor, și ei sunt experți în cavități. Nicio planetă nu are gheizere rătăcitoare... deși iată că la noi există așa ceva. Cel albastru din nord este Mare Hynicum. Noi și Graal suntem adânc în interiorul continentului, dar de fapt aici nu putem vorbi despre un continent, un teren solid, ci este mai degrabă un burete. Mare Hynicum nu inundă depresiunea dintre noi și Graal, pentru că toată linia coastei este un platou. Geologii afirmă că acest așa-zis continent seamănă cu placa baltică din Fennoscandia.

— Se înșală, spuse pilotul.

Părea că avea să urmeze o prelegere, așa că își puse casca într-un colț, se lăsă pe spate în scaun și încrucișă mâinile ca un elev atent. Nu știa dacă Gosse intenționa să-l familiarizeze cu ruta ori să-l sperie, ca să-l țină departe de ea, dar pe ansamblu situația îi convenea.

— Bineînțeles. Sub roci există un strat de hidrocarburi înghețate. O porcărie care a fost descoperită de foraje. O gheață permanentă, înșelătoare, din polimeri de hidrocarburi. Materialul nu se topește nici la zero grade Celsius, iar temperatura aici nu urcă niciodată peste minus nouăzeci de grade. În Depresiune există sute de căldări vechi și de gheizere inactive, despre care experții susțin că sunt rămășițele activității vulcanice. Când gheizerele au prins viață, au sosit aici specialiști mai experimentați. Seismo-acusticele au descoperit, adânc sub roci, o rețea de peșteri care se ramificau într-o măsură nemaivăzută. S-au făcut cercetări speologice – au murit oameni și companiile de asigurări au plătit. În cele din urmă, până și Consorțiul și-a deschis punga. După care astronomii au decretat: Când ceilalți sateliți ai lui Saturn se află între Titan și Soare, iar

forța mareică gravitațională atinge nivelul maxim, placa continentală cedează și magma este expulzată de sub manta. Titan continuă să aibă un miez fierbinte. Magma se solidifică înainte de a se ridica prin hornuri din adâncuri, totuși, prin răcire, încălzește Orlandia. Mare Hynicum este ca apa și roca de bază a Orlandiei este ca buretele. Canalele subterane înfundate devin permeabile și se formează gheizere. Presiunea ajunge până la o mie de atmosfere. Nu știi niciodată când va erupe din nou blestemăția. Deci vrei neapărat să mergi acolo?

— Da, răspunse pilotul într-o manieră studiată.

Ar fi vrut să-și încrucișeze picioarele, dar n-o putea face în costumul spațial. Își amintea cum un coleg al lui încercase să facă asta odată și căzuse, trăgând și scaunul după el.

— Te referi la Pădurea Birnam? continuă el. Ar trebui s-o iau la fugă acum, sau putem discuta în mod serios?

Gosse îl ignoră și continuă:

— Traseul cel nou a costat o avere. A trebuit să rontăim încetișor prin peretele ăla de lavă – curgerea principală de la Gorgona –, utilizând încărcături explozive succesive. Nici chiar Mons Olympus de pe Marte nu se poate compara cu Gorgona. Dinamita s-a dovedit prea slabă. Aveam cu noi un tip, Harenstine, poate ai auzit de el, care a propus ca, în loc să sfredelim prin perete, să tăiem trepte în el, să construim o scară. Pentru că așa ar fi fost mai ieftin. În Convenția ONU ar trebui să existe o regulă care să-i împiedice pe idioți să intre în astronautică. Oricum Zidul Typhon a fost străpuns cu bombe termonucleare, după ce fusese săpat un tunel. Gorgona, Typhon – din fericire, grecii au avut mulți monștri în mitologia lor de la care să împrumutăm! Traseul nou a fost deschis acum un an. Se intersectează doar cu partea cea mai sudică a Depresiunii și experții l-au declarat sigur. Pe de altă parte, rețeaua de grote subterane se întinde sub toată Orlandia. Asta înseamnă o suprafață cât trei sferturi din Africa!

Atunci când Titan s-a răcit, se afla pe o orbită foarte eliptică. Se apropia de Zona Roche, în care ajunseseră o mulțime de sateliți mai mici, pe care Saturn îi fărâmițase și-i transformase în inelele sale. Așa că Titan s-a răcit în timp ce fierbea: la perisaturniul orbitei, au fost create bule imense care au înghețat la aposaturniu. Au urmat sedimentarea și glaciațiunile, care au acoperit roca asta amorfă plină cu bule și asemănătoare unui burete, care a fost împinsă în adâncuri. Nu-i adevărat că Mare Hynicum pătrunde numai în cursul ascensiunii tuturor sateliților lui Saturn. Atât sosirile ei, cât și erupțiile gheizerelor nu pot fi prezise.

Asta o știu toți cei care lucrează aici, la fel și transportatorii, care-i includ pe piloții ca tine. Traseul costă miliarde, dar trebuie închis pentru mașinile grele. Toți circulăm prin aer. Suntem în ceruri aici – în sensul vechi al cuvântului. Numele minei, Graal, n-o sugerează deja? Atât doar că cerurile s-au dovedit al naibii de costisitoare. Totul putea să fi fost gestionat mai bine, numai că și-au vârât coada contabilii. Despăgubirile pentru decese sunt substanțiale, dar pericolele ar putea fi reduse cu investiții mai mici. Nu vreau să spun mai multe.

Este posibil ca oamenii să iasă de acolo, chiar dacă s-au scufundat. Mareele se retrag, iar blindajul unui Săpător poate rezista la o sută de atmosfere, adică la o apăsare de o sută de kilograme pe centimetru pătrat. Au oxigen pentru trei sute de ore. Marlin a trimis un aeroglisor-robot și a băgat doi Săpători supergrei în revizie generală. Indiferent ce s-ar putea face, pur și simplu nu merită. Nu merită să-ți riști gâtul. Săpătorul este unul dintre cele mai grele...

— Au promis că vor termina, îl întrerupse pilotul. Eu am o singură întrebare. Cum rămâne cu Killian?

Gosse deschise gura, începu să tușească, apoi se așeză.

— Pentru asta trebuia să-l aduc aici, nu-i așa? continuă pilotul.

Gosse trase brusc de latura inferioară a hărții, care rulă în sus cu un pârâit slab. Își luă după aceea o țigară și răspunse peste flacăra brichetei:

— Asta-i specialitatea lui. El știa zona. De asemenea, avea un contract. Eu nu le pot interzice operatorilor să facă afaceri cu Graal. Pot să-mi dau demisia și o voi face, cu siguranță, însă până atunci pot trimite acasă cu mâinile goale pe orice erou.

— O să-mi dați o mașină, rosti încet pilotul. Pot să vorbesc chiar acum cu Graalul. Marlin va fi încântat de ofertă, îmi va acorda misiunea și cu asta s-a terminat. O să capeți aprobarea oficială. Lui Marlin nu-i pasă dacă sunt eu sau Killian. În plus, eu cunosc instrucțiunile pe dinafară. Pierdem timpul, domnule Gosse. Te rog, dați-mi ceva de mâncare, ziceți-mi unde pot să mă spăl și după aceea putem examina detaliile.

Gosse privi către London, așteptându-se să-l susțină, dar fu dezamăgit.

— O să se ducă, rosti ajutorul său. Am auzit de el de la un speolog care a fost astă-vară în Graal. E la fel ca Pirx al tău. O apă liniștită care ascunde adâncuri. Păcat de pipa ta. Du-te și spală-te, eroule, dușurile sunt la nivelul inferior. Și nu-ntârzia prea mult, fiindcă ți se va răci supa.

Pilotul îi zâmbi recunoscător. Pe când părăsea încăperea, își ridică de jos casca albă cu atâta energie, încât tuburile îi loviră șoldurile costumului.

De îndată ce ușa se închise în urma lui, London începu să umble cu recipiente și farfurii pe lângă dispozitivele de încălzire.

— La ce-o s-ajute asta? vorbi Gosse nervos către spinarea lui. De mare ajutor ai mai fost!

— Iar tu ești un laș. De ce i-ai dat lui Pirx mașina?

— A trebuit s-o fac. Îmi dădusem cuvântul.

London se răsuci spre el, cu un recipient în mână.

— Ți-ai dat cuvântul. Tu ești genul de prieten care dacă-și dă cuvântul că va sări în apă după mine se va ține de promisiune. Iar dacă tu promiți că vei sta locului și te vei uita cum mă înec, tot vei sări după mine. Am dreptate?

— A avea dreptate și a gândi rațional nu-i totuna, se apără Gosse fără prea mult entuziasm. Cum va putea el să fie de ajutor?

— Poate că va găsi urme. O să ia un emițător...

— Termină! Mai bine mă duc să mai ascult Graalul, poate că au apărut noutăți.

Mai era mult până la amurg, deși se întunecase din cauza norilor ce coborâseră în jurul turnului ca o ciupercă, puternic iluminat. London puse masa, în timp ce Gosse, cu căștile pe urechi și fumând țigară de la țigară, asculta pălăvrăgelile dintre baza Graal și tractoarele ce fuseseră trimise după revenirea elicopterelor.

În același timp se gândea la pilot. Oare nu schimbase cursul cam prea iute, fără să pună întrebări, pentru a asoliza aici? Dacă cineva la vârsta de douăzeci și nouă de ani este căpitan de navă spațială și este autorizat pentru zboruri cosmice pe distanțe mari, trebuie să fie un tip dur și în același timp entuziast, altfel n-ar fi putut promova așa repede. Pericolele reprezentau o atracție pentru curajul lui tineresc. Dacă vina i se datora lui Gosse, atunci fusese doar o scăpare. Dacă ar fi întrebat despre Killian, ar fi trimis nava la Graal. După douăzeci de ore în care nu închisese ochii, șeful Gosse nu-și dădea seama că gândurile lui îl și înmormântaseră deja, involuntar, pe nou-sosit. Și cum îl chema, de fapt? Îi uitase numele și luă asta ca pe un semn al vârstei.

Apăsă o tastă și pe monitorul din stânga apărură rânduri de litere verzi:

NAVA: *HELIOS*, CLASA CARGO II
PORT DE ORIGINE: SYRTIS MAJOR

PILOT: ANGUS PARVIS
COPILOT: ROMAN SINKO
ÎNCĂRCĂTURĂ: LISTĂ DE EXPEDIȚIE
???

Stinse monitorul, când cei doi ale căror nume tocmai le citise apărură în bluze și pantaloni de trening. Sinko, un tip slăbuț, cu păr ondulat, îl salută ușor stânjenit, fiindcă se dovedise că reactorul avusese într-adevăr o scurgere. Se așezară la masă în fața supei din conserve. Gosse se gândi că temerarul căruia avea să-i încredințeze mașina avea un nume interesant. De fapt, n-ar fi trebuit să-l cheme Parvis, ci Parsifal, care s-ar fi potrivit perfect cu Graalul. N-avea totuși chef de glume, așa că ținu pentru sine jocul acela de cuvinte.

După o discuție scurtă pornită de la întrebarea dacă mâncau prânzul sau cina – o dispută ce nu putea fi soluționată din cauza diferențelor dintre ora navei, ora Pământului și ora lui Titan –, Sinko coborî pentru a vorbi cu un tehnician despre defectoscopie, care fu stabilită pentru sfârșitul săptămânii, când reactorul avea să se răcească și fisurile din carcasă puteau fi etanșate temporar. Între timp, pilotul, Gosse și London examinară o dioramă a lui Titan într-o zonă a sălii de control. Imaginea color tridimensională, creată de proiectoare holografice, se întindea de la polul nord până la ecuator și arăta rutele. Putea fi mărită sau micșorată și Parvis se familiariză cu regiunea care-i separa de Graal.

Camera ce-i fusese repartizată era mică, dar confortabilă, cu un pat-cușetă, un birou cu tăblia înclinată, un fotoliu, un dulap mic și o cabină de duș atât de îngustă, încât atunci când se spăla se izbea întruna cu coatele de pereți. După aceea se întinse pe pătură și deschise manualul gros de titanografie pe care-l împrumutase de la London. Mai întâi căută în index PĂDUREA BIRNAM, dar n-o găsi nici la P, nici la B. Știința ignorase denumirea respectivă. Răsfoi

paginile, până ajunse la gheizere. Potrivit autorului, ele nu se comportau chiar așa cum povestise Gosse. Titan, care se răcise și se solidificase mai rapid decât Pământul și celelalte planete interioare, avea în pântecele său mase enorme de gaze comprimate, care, în zonele de fractură ale crustei satelitului, apăsau pe bazele vulcanilor străvechi și pe rețeaua subterană a venelor de magmă ale acestora, care se ramifica pe sute de kilometri; la anumite configurații de sinclinale sau anticlinale, ele puteau erupe în atmosferă ca niște fântâni arteziene de compuși volatili aflați sub înaltă presiune. Amestecul acela foarte complex din punct de vedere chimic conținea dioxid de carbon, care îngheța instantaneu, transformându-se în zăpadă. Purtată de vânturile puternice, zăpada acoperea șesurile și versanții munților cu un strat gros. Treptat, Parvis se plictisi de tonul arid al textului. Stinse lumina și se acoperi, ușor surprins că pătura și perna rămâneau nemișcate; după aproape o lună de imponderabilitate, nu mai era obișnuit cu senzația respectivă. Adormi imediat.

Un impuls intern îl trezi atât de brusc, încât era deja în capul oaselor când deschise ochii, pregătit să sară jos. Privi absent în jur, frecându-și falca, și gestul acela îi aminti de visul pe care tocmai îl avusese. Un meci de box. Înfruntase un profesionist în ring și văzuse clar lovitura care-l pocnise ca o cărămidă, făcându-l cnocaut. Când deschise ochii larg, camera se rotea în jurul lui precum cockpitul atunci când vira brusc. Acum se trezi complet și toate amintirile îi reveniră ca un flash: asolizarea din ziua anterioară, avaria, discuția în contradictoriu cu Gosse și apoi „consiliul de război" ținut în jurul dioramei. Camera era micuță, cât cabina dintr-un cargobot, iar asta îi reaminti că Gosse îi spusese că lucrase la bordul unei baleniere.

Pe când se bărbierea, Parvis își reexamină decizia. Dacă n-ar fi fost numele lui Pirx, s-ar fi gândit de două ori înainte să fi insistat într-atât să primească aprobarea de plecare.

Sub jetul de apă alternativ fierbinte și rece ca gheața, el încercă să cânte, așa cum făcea de obicei, totuși era lipsit de convingere. Nu se simțea deloc în apele lui. Avea impresia că misiunea pentru care stăruise nu era doar riscantă, ci și de-a dreptul stupidă. Orbit de apa ce-l lovea în fața pe care o ridicase spre plafon, se gândi pentru o clipă să se retragă. Știa totuși că nu putea fi vorba de așa ceva. Doar un copil ar fi procedat astfel. Se frecă viguros cu prosopul, apoi făcu patul, se îmbrăcă și plecă în căutarea lui Gosse. Începea să se grăbească. Trebuia mai întâi să se familiarizeze cu modelul necunoscut, să exerseze puțin și să-și amintească mișcările cuvenite.

Gosse nu era pe nicăieri. Turnul de control se conecta prin tuneluri diametral opuse cu două clădiri. Amplasarea cosmodromului se datora fie unei neglijențe, fie pur și simplu unei erori. În conformitate cu explorările sondelor automate, sub valea aceasta cândva vulcanică ar fi trebuit să se găsească zăcăminte de minerale, dar în realitate ea era un crater vechi al cărui bazin fusese ridicat de contracțiile seismice ale lui Titan. Drept urmare, utilaje și oameni fuseseră aduși aici și începuseră să construiască complexele de locuit de forma unor butoiașe, în care urmau să locuiască minerii... dar apoi sosise vestea că la numai câteva sute de kilometri distanță exista un zăcământ de uraniu incredibil de uriaș și ușor de exploatat.

În momentul acela, în administrația proiectului apăruse o schismă. Un grup dorea să abandoneze cosmodromul acesta și să ia totul de la început în nord-est, pe când grupul celălalt insista să rămână, susținând că într-adevăr dincolo de Depresiune existau zăcăminte la suprafață, dar superficiale, puțin adânci, și ca atare nu foarte productive. Susținătorii demontării primului cap de pod fuseseră porecliți „Căutătorii Sfântului Graal" și zona de exploatare minieră la suprafață rămăsese cu numele Graal.

Până la urmă, primul cosmodrom nu fusese abandonat, dar nici extins. Se ajunsese la un compromis, silit de lipsa brațelor de muncă și, de fapt, a capitalului. Astfel că, deși economiștii calculaseră de nenumărate ori că pe termen lung era mai profitabil să închidă cosmodromul din vechiul crater și să concentreze toată activitatea într-un singur loc – Graal –, avusese câștig de cauză logica ad-hoc a satisfacerii cererii de moment. Mult timp, Graalul nu putuse primi nave mai mari, pe când craterul Roembden (numit după geologul care-l descoperise) nu avea nici doc de reparații, nici macarale pentru descărcare și nici echipamente moderne. La toate astea se adăugau certurile constante legate de raportul ierarhic dintre cele două și de beneficiile la care te puteai aștepta dacă îi deserveai pe ceilalți. Unii dintre membrii consiliului de conducere continuau să creadă în zăcămintele de uraniu de sub crater și fuseseră efectuate foraje de testare, însă acestea nu progresaseră, deoarece, imediat ce soseau aici oameni și echipamente, Graalul intervenea pe lângă conducere plângându-se de lipsa forțelor de muncă, astfel încât lucrările încetau din nou, clădirile redeveneau pustii și mașinile rămâneau nemișcate lângă pereții sumbri ai lui Roembden.

Ca toți transportatorii, Parvis nu se implicase în fricțiunile și în conflictele acestea, deși trebuia să se țină la curent în privința lor; o cerință impusă de poziția delicată a tuturor lucrătorilor în transporturi. Graalul continua să dorească să lichideze cosmodromul – ca urmare a situației de fapt –, mai ales după extinderea propriului său câmp de asolizare, dar Roembden continua să-i dejoace tentativele și, de asemenea, își demonstrase utilitatea când se avariase uriașa platformă de beton de la Graal. Parvis aprecia că la baza acestei schisme cronice nu stăteau considerente financiare, ci psihologice: apăruseră două patriotisme locale și reciproc antagonice – craterul Roembden, respectiv Graalul – și tot ce urmase reprezenta căutarea de argumente

în favoarea uneia sau alteia dintre tabere. Era totuși mai bine să nu expui teoria aceasta celor care lucrau pe Titan.

Pasajele și încăperile de sub turnul de control aduceau în minte imagini de orașe subterane abandonate și era dureros să vezi cât de multe materiale erau depozitate aici, neatinse măcar. El mai asolizase o dată la Roembden, pe când era navigator secund, dar atunci fuseseră atât de grăbiți, încât tânărul nici măcar nu debarcase, ci petrecuse tot timpul în cală, supraveghind descărcarea.

Acum se uită la containerele nedesfăcute, ba nici desigilate, și se simți cuprins de iritare când recunoscu unele aduse de el. Enervat de liniște, începu să răcnească, de parcă s-ar fi găsit în pădure, dar numai ecoul reverberă surd pe coridoarele acestei secțiuni de depozitare.

Luă elevatorul și sui. Îl găsi pe London în sala de control a zborurilor, însă nici el nu avea habar unde se afla Gosse. De la Graal nu aveau nicio noutate. Monitoarele pâlpâiau. În aer se simțea miros de slănină prăjită; London sparse câteva ouă peste slănină și aruncă cojile la gunoi.

— Aveți ouă aici? se minună pilotul.

— Oho, din plin.

De acum London îi vorbea ca unui membru al echipei lor.

— Un tehnician electronist a adus o colivie cu găini. Suferea de ulcer și trebuia să țină un regim strict. La început au existat proteste: că din cauza păsărilor va mirosi peste tot, că nu va avea cu ce să le hrănească și altele. El însă ne-a lăsat aici două găini și un cocoș, iar acum chiar ne mândrim cu ele. Ouăle proaspete sunt o delicatesă. Ia loc. Gosse va apărea în curând.

Parvis se simțea flămând. Băgând în gură bucăți indecent de mari de omletă, găsi o justificare pentru asta: avea nevoie de calorii pentru ceea ce urma să-l aștepte. Telefonul bâzâi: Gosse îl chemă la el. Parvis îi mulțumi lui London pentru ospăț, bău restul de cafea dintr-o singură înghițitură și coborî un nivel cu elevatorul.

Șeful se găsea pe coridor, deja în salopetă de lucru. Sosise ora. Parvis se repezi după propriu-i costum spațial aflat în incinta de depozitare. Îl îmbrăcă cu abilitate, conectă butelia de oxigen la furtun, dar nu deschise valva și nici nu-și puse casca, neștiind dacă vor pleca imediat din incintele etanșate. Intrară în alt elevator – cel pentru marfă –, cu care coborâră la subsol. Și acolo era un spațiu pentru depozitare, plin cu containere ce semănau cu chesoane pentru artilerie; din fiecare ieșeau câte cinci cilindri pentru oxigen ce semănau cu proiectile de calibru greu. Magazia era mare, dar ticsită, așa că accesul se făcea printre pereți și lăzi sosite de la producători din toată lumea, pe care erau lipite etichete multilingve. Pilotul trebui să-l aștepte destul de mult pe Gosse, care se duse să-și îmbrace costumul, apoi nu-l recunoscu imediat în echipamentul de lucru greu al mecanicilor, pătat de unsoare și cu vizor pentru vedere nocturnă coborât peste plasticul căștii.

Ieșiră printr-un sas. Pălăria din sticlă a turnului atârna deasupra lor, astfel că totul semăna cu o ciupercă uriașă. London se apucase deja de treabă și silueta i se contura pe strălucirea verde și pâlpâitoare a monitoarelor. Ocoliră piciorul turnului, care era rotund și fără ferestre, semănând cu un far construit direct în ocean, apoi Gosse deschise ușa din tablă metalică ondulată a unui garaj. Tuburile fluorescente înviară. Garajul era gol, cu excepția unui cărucior elevator aflat lângă peretele îndepărtat și a unui jeep care semăna cu vechile roveruri selenare americane. Avea șasiu deschis și scaune cu suporturi pentru tălpi, dar în principiu era un simplu cadru metalic cu roți, volan și un acumulator în spate. Gosse îl scoase pe pietrișul neregulat ce acoperea solul în fața turnului și-l opri, pentru ca pilotul să poată sui. Porniră apoi prin ceața roșu-maronie spre o structură neclară, scundă, ce aducea cu un bloc cu acoperiș plat. În depărtare, înapoia unei coame muntoase, coloane vagi de

lumină tremurau ca reflectoarele antiaeriene, însă nu aveau nici cea mai mică legătură cu asemenea noțiuni străvechi.

În zilele noroase, soarele lui Titan asigura puțină lumină și de aceea în perioada exploatării zăcământului de uraniu, deasupra lui Graal, fuseseră amplasate pe orbită staționară două oglinzi uriașe din material ușor, botezate „solectoare", ce ar fi trebuit să concentreze razele soarelui asupra zonei de lucru. Utilitatea lor se dovedise problematică. Saturn și sateliții săi formau o regiune în care interacționau multe mase ce cauzau perturbări imposibil de calculat. În ciuda eforturilor astrofizicienilor, coloanele de lumină sufereau devieri și adesea ajungeau până la craterul Roembden. Vizitele acelea ale luminii solare îi încântau pe sihaștrii din Roembden, deoarece, mai ales nopțile, bazinul craterului se ivea pe neașteptate din beznă, arătându-și frumusețea fascinantă și simultan amenințătoare.

Gosse șofă jeepul în jurul obstacolelor – blocuri cilindrice uriașe asemănătoare unor cuve deformate, care erau dopurile unor hornuri vulcanice mici – și comentă despre lumină, care era la fel de rece ca aurora boreală, apoi mormăi pe jumătate pentru sine:

— Vine spre noi. E bine. Într-un minut sau două, o să putem vedea totul ca la teatru. Apoi adăugă cu maliție neascunsă: Drăguț din partea lui Marlin că-mpărtășește așa ceva cu noi.

Parvis înțelese gluma, fiindcă iluminarea lui Roembden însemna că în Graal era beznă absolută și de aceea Marlin sau dispecerul lui i-ar fi trezit deja pe cei din echipa de întreținere a solectoarelor, ca să acționeze motoarele de orientare a oglinzilor spațiale și să le readucă în pozițiile cuvenite. Între timp, cele două coloane de lumină se apropiau întruna, iar sub una dintre ele scânteiau de acum piscuri acoperite cu gheață de pe lanțul muntos estic.

O satisfacție suplimentară pentru locuitorii din Roembden era limpezimea remarcabilă (pentru Titan) a atmosferei în

craterul lor. Drept urmare, puteau admira săptămâni la rând discul galben al lui Saturn înconjurat de inele plate pe fundalul cerului înstelat. Deși se afla la o distanță de cinci ori mai mare decât distanța dintre Lună și Pământ, mărimea planetei îi uluia mereu pe nou-sosiți. Puteai vedea cu ochiul liber benzile multicolore de pe suprafața sa, dar și punctele negre care erau umbrele proiectate de sateliții cei mai apropiați în cursul eclipselor lor. Spectacolul acesta era posibil grație curentului boreal ce trecea atât de violent prin defileuri și canioane, încât producea efectul similar unui föhn. Nicăieri altundeva pe Titan nu era la fel de cald ca în craterul Roembden.

Echipa de întreținere fie că nu izbutise să recâștige controlul asupra solectoarelor, fie că – din cauza situației de urgență – nu exista nimeni care să știe cum să procedeze, deoarece fasciculul de lumină solară se deplasa deja peste fundul bazinului. Era lumină ca în plină zi. Jeepul nici măcar nu mai avea nevoie de faruri. Pilotul văzu plăcile de beton cenușiu, pătat, din jurul *Heliosului* său. Mai departe, în locul spre care se îndreptau, se ridicau, precum cioturile pietrificate ale unor arbori monstruoși, dopuri vulcanice care fuseseră ejectate din răsuflători seismice și înghețaseră cu milioane de ani în urmă. Din perspectiva aceea turtită, semănau cu colonada unui templu ruinat, iar umbrele lor mișcătoare erau limbile unor cadrane solare ce indicau un timp extraterestru care galopa. Jeepul trecu pe lângă palisada aceea neregulată. Se legănă și se balansă, iar motorul lui electric țiui ascuțit. Clădirea plată continua să fie în întuneric, dar se puteau distinge acum două siluete negre ce se înălțau îndărătul ei ca turlele unor catedrale gotice. Pilotul le putu estima adevărata mărime abia atunci când el și Gosse coborâră și se apropiară de ele pe jos.

Până atunci nu mai văzuse asemenea coloși. (De asemenea, nici nu operase vreodată un Săpător, dar n-o recunoscuse.) Dacă ai fi îmbrăcat una dintre mașinile acestea în

blană, ai fi transformat-o în King Kong. Proporțiile erau mai degrabă antropoide decât umane. Picioarele, din grinzi cu zăbrele ca ale podurilor, coborau vertical spre labele uriașe ca niște tancuri ce stăteau nemișcate pe pietriș. Coapsele aidoma unor turnuri se înălțau până la centura pelviană în care stătea trunchiul din fier ca un vapor cu pupa retezată. Mâinile Săpătorului puteau fi văzute numai dacă lăsai capul mult pe spate. Brațele coborau pe lângă trup ca ale unor macarale cu pumni din oțel, încleștați. Niciunul dintre cei doi coloși nu avea cap, iar ceea ce păruseră a fi turle, văzute din depărtare, se dovediră sisteme de antene care li se ridicau de pe umeri.

Înapoia primului Săpător, practic atingându-i blindajul cu un braț îndoit din cot – ca și cum ar fi vrut să-i tragă un ghiont, dar încremenise în mijlocul gestului –, se afla al doilea, absolut identic. Întrucât se găsea mai departe, sclipirea unei ferestre i se putea zări în piept: cabina de pilotare.

— Ăsta-i Castor, iar celălalt e Pollux, îi prezentă Gosse.

Deplasă raza unui proiector portabil peste cei doi giganți. Lumina dezvălui din semiîntuneric blindajul metalic al picioarelor, scuturile ce protejau genunchii și trunchiul negru și strălucitor ca al unei balene.

— Tâmpitul ăla de Haartz n-a putut nici măcar să-i bage în hangar, comentă Gosse și pipăi după butonul de acționare a aerului condiționat de pe pieptul costumului său, deoarece răsuflarea îi începețoșase plasticul căștii. Abia a izbutit să frâneze înainte de panta aia...

Pilotul înțelese de ce Haartz acela îi adusese pe ambii coloși în spațiul din stâncă și de ce optase să-i lase acolo. Cauza fusese inerția. La fel ca un vapor pe ocean, o mașină pășitoare răspundea la comenzile timonierului ei cu atât mai lent, cu cât masa îi era mai mare. El se întreba deja cât de mult cântărea un Săpător, dar, nedorind să-și arate ignoranța, se mulțumi să ia proiectorul de la Gosse și să înainteze pe lângă laba piciorului gigantului. Plimbând

raza peste oțel, descoperi, așa cum se așteptase, o plăcuță cu specificații nituită la nivelul ochilor. Putere de operare maximă: 14 000 kW; suprasarcină admisibilă: 19 000 kW; masă: 1 680 de tone; reactor Tokamak multi-ecranat cu convertor Foucault; acționarea hidraulică, transmisia principală și diferențialul erau produse de Rolls-Royce, iar șasiul fusese construit în Suedia.

Ridică după aceea fasciculul luminos peste grinzile cu zăbrele ale piciorului, dar nu putu zări tot trunchiul odată. Lumina abia dacă dezvăluia contururile umerilor negri deasupra cărora nu exista un cap. Când se întoarse către Gosse, acesta dispăruse – probabil ca să activeze sistemul de încălzire a câmpului de asolizare. Într-adevăr, conductele mici întinse pe sol începură să disperseze pâclele rarefiate și joase. Coloana rătăcitoare de lumină solară se deplasa peste bazin ca un bețiv, alungând bezna de pe paralelipipede întunecate ce se dezvăluiau a fi magazii ori de pe ciuperca turnului de control cu banda sa verde de iluminare, iar de câteva ori determină străfulgerări ce se topiră instantaneu, atingând petice de gheață de pe stânci mai îndepărtate, ca și cum ar fi vrut să trezească prin mișcare peisajul mort. Pe neașteptate, coloana se deplasă în lateral, goni peste întinderea de beton, sări peste turnul-ciupercă, peste palisada de cioturi de magmă, peste hangar și peste magazia de la nivelul solului și ajunse la pilot. Parvis ridică o mână înmănușată pentru a se proteja de lumină și lăsă imediat capul pe spate, pe cât putea de mult în cască, pentru a vedea întregul Săpător.

Acoperită cu vopsea neagră anticorozivă, mașina strălucea deasupra lui ca un armăsar de luptă împlătoșat care se cabra. Parcă ar fi participat la o ședință foto. Plăcile pectorale din oțel călit, șasiul circular al șoldurilor, turnurile solide ale coapselor, scuturile protectoare ale articulațiilor genunchilor, zăbrelele tibiilor – totul strălucea impecabil, dovedind că gigantul nu fusese deocamdată pus la treabă. Parvis simți

simultan bucurie și emoție. Înghiți un nod mare din gât și, în timp ce coloana de lumină trecea mai departe, înaintă, ca să vadă spatele gigantului. Când ajunse la călcâi, asemănarea cu anatomia umană deveni mai întâi o caricatură, pentru ca apoi să dispară complet când privi talpa afundată în pietriș. Parvis avea impresia că stătea lângă baza unei macarale pe care nimic n-ar fi putut-o clinti din fundații. Călcâiul blindat putea să fie suportul unei prese hidraulice. Glezna era fixată prin bolțuri cât arborele elicei unei nave, iar genunchiul, care ieșea în relief la jumătatea piciorului, la o înălțime de minimum două etaje, era ca tamburul unui compactor. Mâinile gigantului, mai largi decât cupele unui excavator, atârnau nemișcate, ca în poziție de drepți.

Gosse dispăruse undeva, totuși pilotul nu dorea să mai piardă timp. Zări treptele metalice care ieșeau în exterior din partea dorsală a călcâiului, dar și balustrada de susținere, așa că începu să urce. Glezna era înconjurată de o platformă mică, de pe care o scară se ridica vertical prin interiorul grinzii cu zăbrele a gambei. Suitul pe treptele ei nu era dificil, cât mai degrabă straniu. Ducea la o trapă situată nu foarte convenabil deasupra șoldului drept, întrucât poziția sa inițială, care păruse mult mai firească pentru proiectanți, fusese motivul a nenumărate glume. Designerii primelor pedipulatoare ignoraseră desigur umorul acela de joasă calitate, totuși ulterior modificaseră locul de ieșire – numărul de înscrieri pentru postul de operator al acestor Atlas se redusese masiv, după care se aflase că potențialii candidați erau tachinați de colegii lor despre modul cum intrau în mașină.

Deschiderea trapei activă o ghirlandă de lămpi mici și Parvis urcă pe o scară în spirală spre cabină. Aceasta aducea cu un butoi mare din sticlă sau cu o secțiune dintr-o conductă instalată în pieptul Săpătorului – dar nu în centru, ci în stânga corpului, ca și cum inginerii ar fi dorit să

pună un om în locul unde s-ar fi aflat inima dacă gigantul ar fi fost viu.

Pilotul se uită în interiorul care era acum, de asemenea, iluminat și fu ușurat să vadă că sistemele de comenzi îi erau familiare. Se simțea ca acasă. Își scoase casca, se dezbrăcă de costum și activă încălzirea interioară; nu purta decât un tricou și colanți, dar trebuia să rămână în pielea goală pentru a dirija gigantul. Aerul cald al sistemului de ventilație umplu cabina și el privi afară prin parbrizul frontal convex. Era deja zi, înnorată ca de obicei, deoarece pe Titan era întotdeauna întunecat ca înaintea unei furtuni. În lumina slabă, zări stâncile unei regiuni aflate departe de cosmodrom. El se afla la o înălțime echivalentă cu a unui bloc cu opt etaje, fiind chiar mai sus decât ciuperca turnului de control. Cu excepția piscurilor muntoase de la orizont, doar botul *Heliosului* se ridica mai mult. Prin pereții laterali din sticlă, putea să vadă înăuntrul puțurilor întunecate, slab iluminate, pline de mașinării ce suspinau lent și constant, parcă trezite din letargie sau din somn. Cabina nu avea panou de comandă, nici volan sau monitoare; nu exista nimic, decât costumul operatorului, care zăcea pe podea ca o piele goală, sclipind metalic, și două mozaicuri de cuburi negre fixate de sticla frontală. Cuburile semănau cu jucăriile pentru copii, deoarece pe suprafețele lor existau siluete de brațe și picioare micuțe – cele corespondente părții drepte a corpului pe mozaicul din dreapta, iar cele corespondente părții stângi, pe mozaicul din stânga. Când colosul umbla și toate ansamblele sale funcționau normal, desenele micuțe străluceau verde pașnic. În eventualitatea unei perturbări, culoarea se schimba în maro dacă problema era minoră și în purpuriu pentru urgențe.

Aceasta era o imagine segmentată a întregii mașini proiectată pe mozaicul negru. În curentul de aer cald, pilotul își scoase restul hainelor, le aruncă într-un colț și începu să îmbrace costumul operatorului. Materialul elastic, pliabil,

se mula pe labele picioarelor sale desculțe, pe coapse, abdomen și umeri. După ce îmbrăcă până la gât pielea aceasta electronică de șarpe, Parvis își trase cu grijă mănușile, deget cu deget. După aceea ridică dintr-o singură mișcare fermoarul care urca de deasupra vintrelor până la gât, iar mozaicul negru se aprinse cu lumini multicolore. Dintr-o privire, se asigură că sistemul era același cu al mergătorilor pe gheață pe care-i pilotase în Antarctica, deși aceia nu se comparau cu Săpătorii din punctul de vedere al masei. Întinse un braț spre plafon și trase un cordon ce se termina printr-un sistem de chingi pe care-l fixă în jurul său și-l încătărămă strâns peste piept. Când pocni ultima cataramă, harnașamentul îl ridică ușor, astfel că, susținut de subsuori, era suspendat ca într-un corset bine capitonat și-și putea mișca picioarele nestânjenit. Verificând ca brațele să i se poată mișca la fel de liber, Parvis pipăi după maneta principală de la ceafă și o împinse până la capăt. Luminile de pe cuburi își dublară intensitatea strălucirii și simultan se auzi cum, mult dedesubt, motoarele membrelor începeau să funcționeze, pornind din punctul mort în care stătuseră până atunci, însoțite de plescăituri slabe cauzate de excesul de vaselină în care tijele de legătură și rulmenții fuseseră ambalate pe Pământ pentru protecție împotriva coroziunii.

Privi în jos cu atenție, ca să nu lovească latura magaziei, și Parvis făcu primul său pas mic, precaut. În căptușeala costumului erau cusuți mii de electrozi, după tipare de spirale. Apăsați puternic pe pielea sa, electrozii preluau impulsuri de la mușchi și de la nervi, pe care le transmiteau Goliatului. Tot așa cum fiecare articulație a scheletului uman își avea în Săpător o articulație corespondentă de o mie de ori mai mare, din metal și etanșată, pentru fiecare grup de mușchi ce contractau sau extindeau un membru existau cilindri de dimensiunile unor țevi de tunuri prin care se mișcau pistoane acționate de ulei. Însă operatorul nu trebuia nici să se gândească și nici măcar să cunoască

toate astea. El doar se mișca de parcă ar fi mers, de parcă ar fi păşit cu tălpile pe sol, sau de parcă s-ar fi aplecat din talie, cu brațul întins, pentru a ridica un obiect dorit.

Existau doar două deosebiri importante. În primul rând, cea legată de ordinul de mărime, fiindcă un pas omenesc echivala cu un pas de doisprezece metri făcut de Săpător, iar același raport era valabil pentru toate celelalte mișcări. Grație preciziei extraordinare a releelor, dacă operatorul dorea să-și demonstreze abilitatea, putea să ia un pahar plin de pe o masă și să-l ridice la înălțimea unei clădiri cu douăsprezece etaje, fără să verse o picătură sau fără să-i rupă piciorul fragil din sticlă în cleștii uriași din oțel ai mâinii sale. Dar colosul acesta nu fusese realizat pentru a ridica pahare din cristal sau pietricele, ci țevi, grinzi și bolovani de multe tone. Având la îndemână uneltele cuvenite, el devenea o sapă de foraj, un excavator sau o macara – întotdeauna un echipament de mare putere ce combina forță aproape inepuizabilă cu dexteritate umană.

Mergătorii uriași constituiau o extensie a conceptului exoscheletului, care, ca amplificator extern al corpului uman, era deja cunoscut din multe prototipuri încă din secolul al XX-lea. La momentul respectiv, invenția lânceзise, întrucât pe Pământ nu i se găsise nicio utilizare practică imediată, însă fusese reînviată odată cu exploatarea sistemului solar. Apăruseră mașini planetare, adaptate atât corpurilor cerești pe care urmau să funcționeze, cât și sarcinilor și condițiilor locale. Desigur, ele variau ca greutate, totuși masa inerțială era aceeași peste tot, iar aceasta era a doua deosebire importantă dintre ele și oameni.

Atât rezistența materialelor de construcție, cât și forța motrice au limitele lor, care sunt impuse de inerția masei, chiar și la mare depărtare de orice corp cu gravitație. Cu un mergător nu puteai executa mișcări bruște, tot așa cum nu poți opri brusc un pachebot sau cum nu poți să rotești brațul unei macarale cu viteza unei elice. Oricine

ar fi încercat așa ceva cu un Săpător, i-ar fi rupt membrele realizate ca grinzi cu zăbrele. De aceea, pentru a preveni astfel de accidente, tehnicienii instalaseră întrerupătoare de siguranță în toate ramificațiile de acționare, ce împiedicau orice manevre ar fi dus la catastrofe. Operatorul putea să decupleze neutralizatoarele acestea, individual sau pe toate simultan, dacă se găsea în pericol. Pe seama distrugerii mașinii, el putea atunci să scape cu viață – în eventualitatea unei căderi de pietre, de exemplu, sau în alte situații de urgență. Iar dacă nici asta nu-l putea salva, atunci avea la dispoziție o ultimă soluție, un *ultimatum refugium*: vitrificatorul.

Operatorul era protejat de blindajul exterior al mergătorului și de scuturile interioare ale cabinei sale, dar tot la interior, deasupra lui, se căsca gura vitrificatorului, care avea forma unui clopot. Dispozitivul putea congela un om într-o fracțiune de secundă. Medicina nu dispunea însă, deocamdată, de mijloace pentru reînvierea corpurilor vitrificate, astfel că victimele catastrofelor stăteau neatinse în containere cilindrice pline cu azot lichid, așteptând apariția unei tehnologii a reînvierii în secolele următoare.

Această amânare a îndatoririlor medicale într-un viitor indefinit le părea multora o dezertare macabră de la datorie, o promisiune de ajutor lipsită de orice garanție a realizării sale. Și totuși în medicină existau destule precedente ale unor asemenea măsuri terminale extreme. Primele transplanturi de inimi de maimuțe la oameni aflați pe moarte stârniseră reacții similare de indignare și oroare, iar sondajele întreprinse printre operatorii mergătorilor dezvăluiseră că ei își puneau puține speranțe în aparatura de vitrificare. Chiar dacă profesiunea lor era complet nouă, posibilitatea morții ce le dădea târcoale era la fel de veche ca orice activitate umană. De aceea, Angus Parvis, călcând pe solul lui Titan cu pași grei, nu se gândea defel la

clopotul negru de deasupra sa și nici la butonul declanșator ce strălucea ca un rubin micuț sub calota lui transparentă.

Cu precauție exagerată, el înaintă pe placa din beton a cosmodromului pentru a testa Săpătorul în condiții de mers. Instantaneu, îi reveni vechea senzație că era, simultan, incredibil de ușor și incredibil de greu, liber și constrâns, rapid și lent. Analogia cea mai apropiată putea fi cu un scufundător în apă, a cărui greutate era redusă de flotabilitate, dar care întâmpină în mediul acela o rezistență cu atât mai mare, cu cât încearcă să se deplaseze mai rapid. Primele prototipuri ale mașinilor planetare fără neutralizatoare de mișcare se transformaseră în mormane de fiare vechi după numai câteva ore de funcționare. Novicele care făcea câțiva pași în unul dintre primii mergători avea impresia că nu existau dificultăți și de aceea, atunci când trecea la executarea unei sarcini simple – de pildă, instalarea unui șir de grinzi pe zidurile unei case aflate în construcție –, el dărâma zidul și îndoia grinzile fără să-și dea seama. Pe de altă parte, o mașină dotată cu neutralizatoare putea fi înșelătoare pentru un operator lipsit de abilitate. Citirea de valori ale încărcărilor maxime era la fel de simplă precum citirea unui manual de schi, totuși nimeni n-a devenit vreodată campion la slalom după lectura unei cărți. Deja obișnuit cu o masă de o mie de tone, Parvis estimă, după mica accelerare a pașilor la început, că gigantul aflat sub comanda sa avea o masă de aproape două ori mai mare. Suspendat în cabina lui de sticlă ca un păianjen într-o plasă stranie, el își domoli imediat mișcările picioarelor, ba chiar se opri, pentru a începe să execute, foarte lent, exerciții staționare. Își trecu greutatea de pe un picior pe altul, îndoi trunchiul în ambele părți și abia după aceea ocoli de câteva ori *Heliosul*.

Inima îi bătu mai rapid ca de obicei, dar totul se desfășură perfect. Vedea bazinul arid, cenușiu sub pâcla joasă, șirurile îndepărtate de lumini ce delimitau câmpul

de asolizare și, la baza turnului de control, silueta micuță a lui Gosse, ce părea cât o furnică. Parvis era înconjurat de un sunet plăcut, slab și deloc insistent; urechile lui, care, treptat, începură să distingă mai bine zgomotele diferite, recunoscură basul de fundal al motoarelor principale, ce creștea uneori la nivelul unei incantații înăbușite, iar alteori huruia un soi de reproș blând, când picioarele de câte o tonă erau oprite prea brusc. Acum pilotul putea distinge chemarea hidraulicelor, care formau un cor aparte; uleiul lor, ce curgea prin mii de conducte și cilindri, impunea un ritm egal de pistoane ce îndoiau și întindeau toate membrele, pe măsură ce picioarele blindate pășeau pe beton. El putea să audă până și țiuiturile delicate ale giroscoapelor care-l ajutau automat la menținerea echilibrului. Când încercă în mod deliberat să se întoarcă mai brusc, structura masivă pe care o ocupa nu se dovedi atât de manevrabilă și cu toate că motoarele mugiră obediente la putere maximă, gigantul începu să se clatine... dar nu scăpă de sub control, pentru că Parvis reacționă prompt și mări raza curbei.

După aceea începu să exerseze, ridicând bolovanii de multe tone aflați dincolo de marginea întinderii de beton. Scântei săreau și un scrâșnet ascuțit se auzea de câte ori cleștii prindeau piatra și mușcau din ea. După mai puțin de o oră, pilotul se simți sigur de Săpătorul său. Recăpătase starea familiară pe care veteranii o numeau „fuziunea om–mergător". Granița dintre el și mașină dispăruse; acum mișcările ei erau mișcările lui. Pentru a-și încheia exercițiile de antrenament, sui destul de mult pe o pantă acoperită cu grohotiș și devenise deja atât de priceput, încât putea zice, după trosnetele pietrelor ce-i lunecau de sub tălpi, la ce se putea aștepta din partea acestui colos pe care începuse deja să-l îndrăgească.

Abia când coborî înapoi spre șirurile de lumini încețoșate ale cosmodromului, satisfacția de sine i se dezumflă ca un balon înțepat de acul reamintirii drumului ce-l

aștepta, dublat de știința că Pirx și alți doi oameni, închiși în giganți identici, intraseră în Marea Depresiune de pe Titan, unde nu numai că se împotmoliseră, ci și dispăruseră. Fără să știe dacă proceda astfel pentru încă puțină practică suplimentară sau pentru a-și lua rămas-bun, el își ocoli în cerc strâns nava, apoi purtă o conversație scurtă cu Gosse. Controlorul de zbor stătea acum lângă London, în spatele sticlei turnului. Parvis îi văzu, iar ei îi spuseră că în continuare nu aveau vești despre dispăruți. Când plecă, pilotul ridică mult un braț din fier. Poate că gestul părea melodramatic sau chiar prostesc, dar îl prefera altor cuvinte. Se întoarse cu o sută optzeci de grade, afișă pe unicul monitor amplasat sub plafonul cabinei o hologramă a terenului pe care urma să-l traverseze, activă detectorul de azimut și proiecția traseului spre Graal și porni cu pași lungi de câte doisprezece metri.

* * *

Planetele apropiate de soare sunt caracterizate prin două tipuri de peisaje: benefice și pustii. Orice peisaj de pe Pământ este benefic, întrucât fiecare detaliu de pe planeta care a dat naștere vieții are „aportul" său, teleologia sa. Desigur, nu era întotdeauna așa, totuși miliarde de ani de activitate organică reușiseră multe: astfel, florile erau colorate pentru a atrage insectele, iar norii existau pentru a uda pășunile și pădurile cu ploaie. Toate formele și toate lucrurile erau explicate prin beneficiul cuiva, pe când cele evident lipsite de orice beneficiu, ca ghețarii din Antarctica sau munții golași, constituiau enclave de pustiuri, excepții de la regulă, locuri sterpe și sălbatice, deși posibil atractive. Însă nici măcar asta nu era sigur, întrucât oamenii – care deviau cursurile râurilor pentru a iriga zone secetoase sau încălzeau calotele polare – plăteau pentru îmbunătățirea

unei zone prin deșertificarea altora, dereglând astfel echilibrul climatic al biosferei, care fusese adaptat cu atâta trudă (aparent, cu indiferență) de eforturile evoluției naturale. Adâncurile oceanice nu slujeau prin beznă creaturile ce trăiau acolo, pentru a le proteja de atacuri – o beznă pe care ele o puteau lumina, după cum aveau nevoie, prin luminescență –, ci invers: bezna dădea naștere exact acelor creaturi care rezistau la presiunile colosale și puteau lumina ele însele.

Pe planetele cu viață abundentă, puterea creatoare a naturii se putea exprima, timid, doar în adâncuri, în peșteri și în grote – o putere care, nefiind înhămată la nicio cerință de adaptare și nici limitată de lupta pentru existență de concurența propriilor sale rezultate, putea să creeze – pe parcursul a miliarde de ani, cu răbdare infinită, prin picături de soluții saline ce se solidificau – păduri fantasmagorice de stalactite și de stalagmite. Dar pe asemenea corpuri cosmice asta era o abatere de la trudele planetare, o abatere ascunsă în cripte de rocă și care nu putea, ca atare, să-și dezvăluie intensitatea. De aceea exista impresia că asemenea locuri nu reprezentau normalitatea naturii, ci, mai degrabă, pepiniere pentru monstruozități cu totul periferice. Excepții nefrecvente de la regula statistică a haosului.

Planete aride, ca Marte sau Mercur, sunt expuse vântului solar mușcător, respirația aceasta rarefiată, dar necontenită a stelei-mamă; suprafața lor este un deșert mort, deoarece căldura arzătoare erodează toate formele de relief ridicate și le transformă în praf care umple bazinele craterelor. Doar în locurile unde domnea moartea eternă și nemișcată, unde nici ciurul, nici moara selecției naturale nu acționau pentru a modela toate creaturile în conformitate cu rigorile supraviețuirii, se deschidea un tărâm uimitor – creații ale materiei care nu imitau nimic, care nu erau controlate de nimic și care depășeau toate limitele imaginației omenești.

Din acest motiv, peisajele fantastice de pe Titan au reprezentat un șoc pentru primii exploratori. Oamenii puneau semnul egal între ordine și viață, între haos și pustiu deprimant. Pentru ca să înțelegi eroarea acestei dogme dihotomice, trebuia să cobori pe planetele exterioare – sau pe Titan, cel mai mare dintre sateliții lor. Indiferent dacă erau relativ sigure sau periculoase, formațiunile stranii de pe Titan erau maldăre banale de sfărâmături haotice... când erau văzute din depărtare și de la înălțime. Arătau însă cu totul diferit când puneai piciorul pe sol. Frigul teribil din acest sector al spațiului, în care soarele strălucea, deși nu încălzea, se dovedise un imbold, nu o frână pentru creativitatea materiei. Da, frigul încetinea creativitatea, dar tocmai prin lentoarea aceea îi oferea o oportunitate de a-și etala talentul, asigurând o dimensiune indispensabilă unei naturi neatinse de viață și neîncălzite de soare: timpul – timpul la o scară în care nu conta dacă treceau un milion sau două milioane de secole.

Materiile prime de aici erau formate în principiu din aceleași elemente chimice de pe Pământ, atât doar că pe Pământ ele intraseră în sclavia, ca să spunem așa, evoluției biologice și numai în contextul acela îi uluiau pe oameni prin rafinamentul compușilor complecși ce se transformau în organisme și prin ierarhiile interdependente ale speciilor. De aceea se concluzionase că înalta complexitate era o proprietate exclusiv a materiei vii, întrucât haosul în starea sa anorganică nu putea să producă decât spasme vulcanice aleatorii, revărsări de lavă și ploi de cenuși sulfuroase.

Craterul Roembden se rupsese o dată, în nord-estul inelului său mare. Apoi un ghețar de gaz pătrunsese prin breșa aceea. După milioane de ani, el se retrăsese, lăsând în urmă pe solul adânc brăzdat depozite de minerale, care stârniseră încântarea și uimirea cristalografilor și a altor oameni de știință, la fel de stupefiați. Era într-adevăr o imagine remarcabilă. Pilotul, aflat acum la conducerea

unui mergător, avea în față o câmpie vastă înconjurată de munți îndepărtați și presărată de... oare ce puteau fi formele acelea? Părea ca și cum porțile unor muzee nepământene fuseseră larg deschise și rămășițele unor monștri decrepiți se revărsaseră într-o cascadă de oseminte. Sau erau oare proiectele demente, abandonate, ale unor monștri, fiecare dintre ei mai fantastic decât cel anterior? Fragmente sfărâmate de creaturi pe care doar un accident le împiedicase să participe la ciclurile vieții? Parvis văzu coaste enorme, deși ar fi putut să fi fost la fel de bine scheletele unor păianjeni, ale căror tibii strângeau cu strășnicie ouă bulbucate și stropite cu sânge, mandibule încleștate reciproc prin colți din cristal, vertebre ca niște plăci ce păreau fișicuri de monede revărsate din șirele spinărilor unor reptile preistorice ale căror trupuri se descompuseseră demult.

Scena aceasta bizară se vedea perfect, în toată bogăția ei, de la înălțimea Săpătorului. Regiunea de lângă Roembden fusese botezată „Cimitirul" de către oamenii de acolo, deoarece peisajul părea să fie un câmp de luptă abandonat după secole de încleștări, un osuar de schelete putrezite care se întinsese fără opreliști. Parvis văzu suprafețe netede de articulații ce ar fi putut proveni din stârvul unei monstruozități cât un munte. Puteai chiar să distingi pe ele locurile roșiatice, ca niște cheaguri de sânge, unde fuseseră atașate tendoanele. În apropiere erau piei destrămate, cu smocuri de păr pe care vântul le unduia lin și le netezea în valuri schimbătoare. Prin ceață se ridicau artropode multietajate, ce se rodeau între ele și după moarte. Din blocuri multifațetate, cu suprafețe ca niște oglinzi, ieșeau în afară coarne ramificate ca de cerbi, care străluceau, de asemenea, înconjurate de femururi și de cranii alb-murdar. Pilotul văzu toate astea și înțelese că imaginile ce-i apăreau în minte, asocierile macabre, nu erau decât iluzii optice ale ochilor șocați de stranietate. Dacă scotocea metodic în memorie, probabil că și-ar fi amintit ce compuși

produceau – în cadrul unor reacții chimice care fuseseră active miliarde de ani – exact formele acelea, care, pătate cu hematit, simulau oseminte însângerate și care depășeau cu mult realizările modeste ale azbesturilor terestre pentru a crea un puf iridescent ca al blănii celei mai fine. Totuși, asemenea analize lucide n-ar fi avut niciun efect asupra celor văzute de ochii săi.

Deoarece nimic de aici nu slujea vreunui scop – niciodată și pentru nimeni – și aici nu acționase niciodată ghilotina evoluției, care să amputeze din toate genotipurile orice n-ar fi contribuit la supraviețuire, natura, neconstrânsă nici de viața pe care o năștea, nici de moartea pe care o abătea, putea să reușească eliberarea, etalându-și generozitatea caracteristică, o risipă fără limite, o splendoare brută care era inutilă, o eternă putere de creație fără obiectiv, fără necesitate, fără sens. Adevărul acesta, pe care observatorul îl percepea tot mai mult, era desigur mai tulburător decât impresia că ar fi fost martorul unei imitații cosmice a morții sau că acestea erau de fapt rămășițele unor ființe necunoscute ce trăiseră cu adevărat sub cerul furtunos.

De aceea trebuia să-ți inversezi complet modul firesc de gândire, capabil să meargă doar într-o singură direcție: formele acestea erau similare cu oase, coaste, cranii și colți, nu pentru că ar fi slujit cândva viața – de altfel, nici n-o făcuseră –, ci pentru că scheletele vertebratelor terestre, și blănurile lor, dar și platoșele chitinoase ale insectelor și carapacele moluștelor dețineau toate același tip de arhitectură. Natura poate să producă așa ceva chiar dacă viața, sau scopul vieții, n-a existat și nici nu va exista vreodată.

Adâncit în asemenea reverii filosofice, pilotul tresări când își reaminti cum ajunsese aici, care erau vehiculul și misiunea sa. Ascultător, mergătorul de fier amplifică de o mie de ori tresărirea și ezitarea aceea, readucându-l la realitate prin urletul transmisiei sale motrice și vibrația întregii mase. Pilotul se simți rușinat. Se adună și-și continuă

drumul. La început se simțise stingherit să-și coboare tălpile, ce loveau solul ca niște ciocane pneumatice, peste pseudoschelete, dar ocolișurile se dovediră inutile și simultan incomode. De aceea șovăia doar ocazional, când înaintarea îi era blocată de o structură cu totul remarcabilă, însă chiar și atunci o ocolea numai dacă strivirea ei și trecerea prin ea ar fi prezentat vreo greutate pentru gigantul ce-i asculta gesturile. De asemenea, din apropiere, senzația de călcare pe oase – zdrobind cranii, falange ramificate ale unor aripi, arcade zigomatice și diverse coarne – se reducea până în pragul dispariției. Uneori era ca și cum ar fi călcat pe rămășițele unor mașinării organice – ființe hibrid, pe jumătate animale, create din contopirea organicului și a anorganicului, a rațiunii și a nebuniei –, iar uneori părea că și-ar fi coborât tălpile din iridiu peste nestemate crescute în mod suprauman, prețioase și impure, parțial alburii din cauza metamorfozelor și a interpenetrărilor. Deoarece trebuia să fie mereu atent de la înălțimea sa să vadă unde și sub ce unghi își așeza pe sol picioarele ca niște turnuri, și deoarece mersul acesta din prima etapă dură mai bine de o oră – era necesar să înainteze încet –, se simți amuzat de eforturile uriașe pe care artiștii de pe Pământ le făcuseră pentru a trece de limitele imaginației umane (care trebuia să vizualizeze totul), de strădaniile și de frustrările depășirii propriilor imaginații și de măsura totuși redusă în care se îndepărtau de platitudini, deși încercau din răsputeri s-o facă – în vreme ce aici, pe patru mii de metri pătrați, exista mai multă originalitate mândră decât într-o sută de expoziții ale lor, anxioase și angoasate.

Întrucât nu exista niciun stimul cu care cineva să nu se obișnuiască în scurt timp, nu după multă vreme, Parvis mergea prin cimitirele acestea de calcozine, spinele, ametiste, plagioclazi – sau, mai degrabă, îndepărtatele lor rude non-terestre –, ca și cum ar fi călcat peste sfărâmături banale de roci. Într-o clipită, dezintegra ramuri ce

avuseseră nevoie de milioane de ani pentru a se cristaliza în ramificații unice, irepetabile, nedorind s-o facă, însă fiind silit să le transforme în pulbere de sticlă. Cu toate că, la răstimpuri, regreta pierderea celor mai splendide dintre realizările acelea ce duraseră eoni, ele erau atât de multe, se eclipsau reciproc prin propria splendoare, încât, până la urmă, un singur lucru îl impresionă.

Mai exact, măsura în care regiunea aceasta îi părea – și nu era totuși vorba numai despre Parvis! – un vis, un regat al fantomelor și al unei frumuseți afectate de nebunie. Acesta era un tărâm, își zise pilotul aproape cu glas tare, în care natura dormea și-și transpunea ororile magnifice, coșmarurile nezăgăzuite, cumva direct, fără intermedierea vreunui mediu psihic, în duritatea solidă a formelor materiale. La fel ca într-un vis, tot ceea ce vedea era simultan complet străin și extrem de familiar, reamintindu-i constant de ceva care în clipa următoare avea să-i scape mereu, astfel că el rămânea cu o absurditate ce camufla o înșelătorie subtilă, fiindcă aici lucrurile păreau definite doar prin originile lor străvechi; ele nu se puteau încheia niciodată, nu puteau ajunge niciodată la o finalitate, nu puteau decide niciodată pentru o concluzie, pentru un destin.

Parvis reflectă la toate astea, uluit atât de împrejurimi, cât și de propriile gânduri, întrucât nu obișnuia să se dedice filosofării. Soarele ce răsărise se afla acum înapoia lui, așa că umbra i se întindea în față și era ciudat să vadă, în mișcările siluetei aceleia prelungi, cu colțuri ascuțite, care înainta, combinația dintre natura ei de mașină și natura lui de om. Forma era a unui robot fără cap ce se legăna, mergând aidoma unei ambarcațiuni. Cu toate astea, avea simultan mișcări specifice doar pilotului, pe care le etala parcă cu o ostentație perversă, deoarece erau amplificate, exagerate. Era adevărat, el observase asta până atunci, dar marșul de aproape două ore prin locurile acestea vrăjite îi dezvoltase cumva imaginația sau o făcuse mai subtilă. Și

nu simți niciun regret când, cotind mai mult spre vest de Roembden, pierdu contactul radio cu craterul acela. Avea să iasă din conul de umbră radio abia la kilometrul cincizeci – nu chiar foarte departe –, însă deocamdată dorea să fie singur, eliberat de întrebările și de răspunsurile stereotipe ale rapoartelor.

Contururi negre întunecau linia orizontului, dar nu putea spune dacă erau nori sau munți. În ciuda zborului imaginației sale, Angus Parvis, aflat acum în drum spre Graal, nu-și asociase niciodată numele cu Parsifal. Oamenilor le venea întotdeauna greu să iasă din identitatea lor mentală – era ca și cum și-ar părăsi propria piele –, darămite să intre după aceea în mitologie. Atenția tânărului rătăci de la împrejurimile imediate ale rutei sale, cu atât mai mult cu cât decorul de presupusă moarte, acel *theatrum anatomicum* de minerale planetare, începea să se rărească. Trecu acum realmente indiferent pe lângă locuri ce sclipeau atât de perfid, încât păreau să fi fost aranjate ca momeli pentru ochii săi.

Din clipa în care luase decizia, Parvis refuzase să se mai gândească la motivele ce o determinaseră. Așa ceva nu reprezenta o problemă pentru el. Ca astronaut, obișnuit să fie singur perioade lungi, învățase să nu se contrazică pe sine. Își continuă drumul în Săpătorul care se legăna, deoarece colosul trebuia să se sprijine când pe un picior, când pe celălalt, dar de acum se obișnuise cu senzația aceea. Vitezometrul indica aproape cincizeci de kilometri pe oră.

Reminiscențele spectrale ale dansurilor morții de reptile și amfibii lăsară loc unui teren stâncos ce ondula lin, acoperit cu tuf vulcanic, mai fin granulat și mai ușor ca nisipul. Ar fi putut accelera, deși știa că senzațiile cauzate de viteza maximă erau greu de suportat pe durate mari și pe el îl mai așteptau câteva ore de marș pe teren încă și mai dificil, înainte să ajungă la Depresiune. Contururile cu colți teșiți de la orizont nu mai semănau de acum cu nori.

Mergând spre ele, umbra lui o luă înainte, deformată. Din cauza masei uriașe a mergătorului, picioarele erau doar o treime din lungimea trunchiului. Mărind viteza, trebuia să-și lungească pașii, împingând fiecare picior înainte printr-o răsucire a șoldului. Șoldul se putea mișca, deoarece cadrul circular în care erau montate picioarele (șasiul lor) era o flanșă glisantă enormă, în care se introducea trunchiul. Problema era că înclinările laterale se compuneau după aceea cu mișcările în sus și în jos ale gigantului, astfel încât peisajul se clătina în fața ochilor operatorului ca și cum ar fi fost beat. Echipamentele acestea grele nu fuseseră construite pentru alergare. Pe Titan nu era recomandabil nici măcar un salt de la înălțimea de doi metri, deși pe corpuri cosmice mai mici, și pe Luna terestră, libertatea de mișcare era superioară. Totuși constructorii nu-și făcuseră griji despre viteza acestor mașini, care nu erau gândite ca mijloace de transport, ci pentru efectuarea de sarcini grele. Capacitatea de a parcurge distanțe era un plus, ce asigura independența colosului muncitor.

Pentru o oră sau mai bine, lui Parvis i se păru când că dintr-o secundă în alta se va împotmoli într-un haos de roci, când că linia azimutului fusese trasată de un geniu, deoarece, de fiecare dată când se apropia de un maldăr de sfărâmături – lespezi de piatră balansate atât de precar, încât părea că briza cea mai slabă ar putea declanșa o avalanșă asurzitoare –, în ultima clipă apărea mereu o cale convenabilă, astfel că nu era niciodată silit să ocolească ori să se întoarcă din fundături. În scurt timp, pilotul ajunse la concluzia că, pe Titan, cel mai bun operator trebuia să fie șașiu, întrucât trebuia să urmărești terenul din fața mașinii, de la înălțime, și în același timp să fii atent la indicatorul luminos, care tremura ca acul unei busole obișnuite pe o hartă semitransparentă. Cumva el izbuti să facă asta și nu se descurcă deloc rău, bazându-se pe ochii săi și pe hartă. Izolat de lume prin zgomotul motoarelor și prin huruitul

general al rezonanței din șasiu, tot putea să vadă lumea de pe Titan prin parbrizul de sticlă non-reflectivă al cabinei. Indiferent în ce parte ar fi întors capul – și obișnuia s-o facă de câte ori i-o îngăduia un teren mai neted –, vedea creste ridicându-se din oceanul de ceață, presărate pe alocuri de vulcani inactivi de secole. Înaintând peste gheața neregulată, observă, afundate mult în adâncul ei, umbre de bombe vulcanice, dar și forme mai întunecate și mai greu identificabile, ce semănau cu stele de mare sau cu cefalopode prinse ca insectele în chihlimbar.

Apoi terenul se schimbă. Continua să fie amenințător, deși în mod diferit. Satelitul fusese supus unei perioade de bombardamente și de erupții și azvârlise către cer rafale orbești de lavă și de bazalt, care să moară înghețate în chip nepământean. Parvis se afla deja în unul dintre defileurile acelea vulcanice. Surplombele ce ieșeau din pereții săi păreau aproape imposibile. Dinamismul lipsit de viață al acestor înghețări seismice – care nu putea fi exprimat prin limbajul unor ființe crescute pe o planetă mai idilică – era accentuat de forța de gravitație ce n-o depășea pe cea marțiană. Pentru cineva rătăcit în labirintul acesta, mergătorul înceta să mai pară un gigant. Era diminuat, aproape minuscul, printre țancurile de lavă, care cândva fuseseră cascade de foc lungi de kilometri, încremenite de frigul cosmic. Gerul le stopase curgerea, dar, înainte să înghețe și să se prăbușească în prăpăstii, le modelase în turțuri gigantici – colonade monstruoase –, o imagine fără pereche. Față de ele, Săpătorul era o insectă microscopică ce înainta încet pe lângă pilaștrii enormi ai unei clădiri abandonate, după construirea măreață, dar neglijentă, a adevăraților giganți de pe lumea aceasta. Sau putea fi o melasă care cursese prin ciocul unui recipient și se solidificase în stalactite – așa cum le vedea o furnică din crăpătura ei din podea.

Însă scara de mărime era cea cu adevărat impresionantă. Frumusețea crudă a satelitului, a unui pustiu regurgitat din

adâncurile sale și transformat din foc în piatră sub strălucirea unui soare îndepărtat, se dovedea tocmai în această sălbăticie, această ordine-dezordine atât de străină pentru ochiul omenesc, care nu avea niciun soi de similitudine cu un munte terestru. Un soare îndepărtat, fiindcă aici astrul zilei nu era un disc înfocat, așa cum se vedea de pe Lună sau de pe Pământ, ci floarea strălucind rece a unui cui bătut în cerul cafeniu-roșcat, oferind puțină lumină și încă și mai puțină căldură. În exterior erau minus nouăzeci de grade Celsius, temperatura unei veri excepțional de blânde aici.

În gura defileului, Parvis zări o strălucire pe cer, care sui întruna și care ocupă în scurt timp un sfert de firmament. La început nu-și dădu seama că nu erau nici zorii, nici iluminarea vreunui solector, ci tatăl și stăpânul lui Titan: Saturn, planeta galbenă ca mierea și cu inele uriașe.

Un legănat brusc, tangajul cabinei, mugetul prompt al motoarelor – contracarate mai degrabă de acțiunea reflexă a giroscoapelor decât de manevra lui – îi reamintiră pilotului că nu era momentul optim pentru reflecții astronomice sau filosofice. Rușinat, reveni cu privirea asupra terenului. În mod bizar, abia atunci conștientiză stranietatea mișcărilor sale. Suspendat în harnașament, el călca prin aer ca un copil ținut de hamul premergătorului, totuși simțea fiecare pas bubuitor.

Defileul se adânci. Deși Parvis micșoră amplitudinea pașilor, cabina vuia de urletul turbinelor. Pătrunse în umbră densă înainte să fi avut timp să aprindă proiectoarele și în secunda imediat următoare zări drept în față o proeminență în rocă mult mai masivă decât Săpătorul. Tendința masei sale, aflată în pendulare constantă, de a respecta prima lege a lui Newton și de a-și urma traiectoria în linie dreaptă, când el o sili să cotească, trimise motoarele în suprasarcină. Toate cadranele, luminate până atunci în verde liniștitor, deveniră roșii. Turbinele urlară disperate, contribuind cu toată forța de care erau capabile. Indicatorul

de torsiune al giroscopului principal începu să pâlpâie, anunțând că siguranța de decuplare se supraîncălzea. Cabina se înclină ca și cum Săpătorul ar fi fost gata să cadă. Parvis fu inundat de o sudoare rece – ar fi fost un mod de-a dreptul stupid să distrugă mașina ce-i fusese încredințată! Însă numai cotul stâng zgârie roca, cu hârșâitul unui vapor care atinge un recif. Fum, praf și o jerbă de scântei se ridicară de sub oțel, iar gigantul, vibrând, își regăsi echilibrul.

Pilotul se înfioră. Era mulțumit că în defileu pierduse contactul radio cu Gosse, fiindcă transmițătorul automat ar fi arătat incidentul pe monitor. Ieșind din umbre, Parvis își dublă vigilența. Continua să se simtă rușinat, pentru că fusese ceva elementar, vechi de când lumea. Orice mecanic de locomotivă știe dintr-o îndelungată experiență, fără să gândească, că există o diferență importantă între a merge doar cu locomotiva în sine sau cu un tren întreg în urma sa. Așa că acum înaintă inspectând totul cu atenție, iar colosul redeveni minunat de obedient. Prin parbriz, tânărul văzu cum o mișcare măruntă a mâinii sale deveni măturarea largă a unei labe puternice terminate prin clești, iar când extinse un picior, avansă un turn pe care strălucea scutul genunchiului.

Se afla acum la peste nouăzeci de kilometri de cosmodrom. În conformitate cu harta, cu imaginile din sateliți pe care le studiase în seara trecută și cu diorama, care avea scara 1:800, Parvis știa că drumul spre Graal se compunea în esență din trei secțiuni. Prima includea așa-zisul Cimitir și defileul vulcanic din care tocmai ieșise. A doua secțiune o vedea chiar acum: o breșă în masivul de lavă înghețată, care fusese deschisă prin detonări termonucleare. Masivul acesta, cea mai mare dintre revărsările vulcanilor Orlandiei, nu putea fi abordat în alt fel din cauza versanților abrupți, care se ridicau ca niște contraforturi. Exploziile nucleare rontăiseră prin formațiunea ce bloca trecerea, tăind-o în două așa cum un cuțit încălzit trece printr-o bucată de unt.

Pe harta lui Titan din cabină, trecătoarea era încadrată de semne de exclamare, un memento al faptului că ieșirea din vehicul era absolut interzisă acolo.

Radiațiile reziduale ale termonuclearelor continuau să fie periculoase pentru oamenii care nu se aflau înapoia blindajelor protectoare ale mergătorilor. Între ieșirea din defileu și breșă se întindea o câmpie mai lungă de un kilometru, neagră ca acoperită de funingine. În zona aceea putu să reia legătura cu Gosse. Pilotul nu-i spuse nimic despre coliziunea cu roca, iar Gosse îl anunță că după trecătoare, la Promontoriu, punctul ce marca jumătatea drumului, Graal avea să preia ghidarea prin radio. Tot acolo avea să înceapă a treia și ultima etapă a drumului prin Depresiune.

Praful negru ce acoperea câmpia până la trecătoare se ridica mai sus de genunchii Săpătorului. Parvis înaintă iute și ușor prin norișorii ce se ridicau în urma lui, către pereții aproape perfect verticali ai trecătorii. Ajunse la un perete, călcând pe sfărâmături ce fuseseră vitrificate: suprafețe lucioase fracturate de temperaturile uriașe ale exploziilor. Fragmentele acelea, dure ca diamantele, răsunau ca niște focuri de armă când erau călcate de tălpile din iridiu ale Săpătorului. Însă fundul trecătorii era plat și neted ca tăblia unei mese. Pilotul merse printre pereții înnegriți, în ecourile huruitoare ale pașilor săi: de acum, el se simțea totuna cu mașina, care era corpul său la o scară imensă. Apoi ajunse brusc în beznă atât de completă, încât trebui să aprindă proiectoarele. Lumina vaporilor de mercur se luptă, în jocuri de umbre printre stâlpii-fălci din rocă, cu lumina roșiatică, rece și neprietenoasă a cerului încadrat de ieșirea din trecătoare, care creștea întruna pe măsură ce se apropia de ea. Spre capăt, defileul acesta se îngustă, ca și cum n-ar vrut să-l lase pe gigantul său să treacă, ca și cum ar fi putut rămâne înțepenit cu umerii inflexibili într-o sugrumare ca un horn. Dar nu era decât o iluzie – atât în stânga, cât și în dreapta mai era un spațiu de câțiva metri,

totuși Parvis încetini, întrucât Pollux se legăna mai accentuat dintr-o parte în alta, cu cât creștea viteza. În privința asta nu exista niciun remediu. Legănatul ca de rață cauzat de accelerație rezulta din legile dinamicii, din momentul cinetic, iar inginerii nu izbutiseră să-l compenseze complet. Pe ultimii trei sute de metri, sui din nou, tot mai abrupt, aplecându-se puțin în față din locul lui suspendat la mare înălțime pentru a vedea pe ce călca. Examinarea aceasta precaută îi absorbi atenția în asemenea măsură, încât abia când lumina îl înconjură din toate părțile și umplu cabina, pilotul ridică ochii și văzu următorul peisaj nepământean, complet diferit.

Promontoriul se ridica deasupra unui ocean de nori pufoși, albi și roșietici; solitar, negru și subțire, era singurul obiect vizibil pe cer de la un orizont la celălalt. Parvis înțelese de ce unii îl porecliseră „Degetul lui Dumnezeu". Se opri încetișor în fața scenei magnifice și încercă să recepționeze vocea Graalului peste incantațiile înăbușite ale turbinelor. Se străduí după aceea să-l apeleze pe Gosse, dar nici acesta nu răspunse. Parvis continua să fie în conul de umbră radio. După aceea se întâmplă ceva ciudat. Până atunci, contactul radio cu cosmodromul i se păruse cumva iritant, neplăcut, poate fiindcă simțea nu atât în cuvintele, cât în glasul lui Gosse o îngrijorare ascunsă, aproape o neîncredere că pilotul va reuși, iar în îngrijorarea aceea exista un element de milă, pe care Parvis îl detesta. Acum însă, când era cu adevărat singur, când nu exista nicio voce umană, nici impulsurile automate ale balizei radio de la Graal care să-l ghideze prin pustiul acesta alb și nemărginit, el nu simțea ușurarea eliberării, cât mai degrabă neliniștea cuiva care, aflat într-un palat plin de minunății, deși nu are deloc dorința să plece, vede cum ușa – până atunci deschisă și îmbietoare – se închide în urma lui. Tânărul se mustră pentru ideile acelea neproductive, care tindeau spre frică, și începu să coboare spre suprafața oceanului

de nori, pe o pantă lină, înghețată pe alocuri, direct spre Promontoriul ce se ridica negru spre cer, ușor îndoit ca un deget care-l chema.

De câteva ori, plăcile de pe tălpile mergătorului lunecară cu scrâșnete surde, punând în mișcare o sumedenie de pietre ce fuseseră smulse din găocile lor de gheață, totuși derapajele acelea nu amenințară cu căderea. Parvis se mulțumi să schimbe mersul, pentru a-și fixa fiecare pas în crusta înghețată a zăpezii, folosindu-se de crampoanele călcâielor, astfel că înaintă mai lent. Străbătu o creastă arcuită între două râpe, coborând picioarele cu gesturi exagerat de ferme, astfel că jerbe de aschii de gheață răpăiră pe protecțiile tibiilor și ale genunchilor. Continua să privească foarte atent spre valea al cărei fund se ivea acum prin brețe din cețuri și cu cât coborî mai mult, cu atât se ridică mai mult degetul negru al Promontoriului deasupra norilor lăptoși îndepărtați. În felul acesta ajunse la nivelul pâclei pufoase ce plutea lent ca un strat de înălțime constantă pe o apă nevăzută; ajunse în jurul coapselor sale, apoi al șoldurilor; un caier de nori îl învălui pe el și cabina, pentru ca să dispară după aceea ca suflat de vânt. De alte câteva ori, degetul negru se ridică deasupra pufului acela alb precum un pisc stâncos ce se înalța dintr-o mare arctică, nemișcat în mijlocul spumei și al sloiurilor. Apoi însă dispărea, ca din vederea unui scufundător ce coboară sub valuri.

Parvis se opri și ascultă; i se părea că aude un fluierat intermitent, firav, dar ascuțit. Întoarse Săpătorul la stânga, apoi la dreapta, așteptând ca nota aceea plângăreață, acum destul de limpede, să se audă cu aceeași intensitate în ambele urechi. Aceasta nu era Graalul, ci baliza radio direcțională a Promontoriului. Trebuia să meargă drept spre ea, iar în cazul în care se abătea de la traseu, semnalul intermitent s-ar fi divizat în funcție de abatere: dacă ar fi mers prea mult spre dreapta, în direcția periculoasă a

Depresiunii, ar fi auzit în urechea dreaptă un țiuit de avertizare, iar dacă s-ar fi abătut spre stânga, unde erau pereții de rocă imposibil de străbătut, semnalul ar fi sunat ca un bas în urechea stângă, mai puțin insistent, dar indicând clar eroarea. Pedometrul arăta o sută șaizeci de kilometri. Partea mai lungă și mai dificilă din punct de vedere mecanic a rutei rămăsese în urma sa. Partea mai scurtă și mai periculoasă i se întindea în față, învăluită de pâcle groase. Aici, norii masivi erau foarte înalți și negri, iar vizibilitatea nu depășea câteva sute de metri; aneroidul confirma că aici începea sinclinalul Depresiunii – mai exact, marginea ei deocamdată solidă.

Pilotul porni, bazându-se atât pe vedere, cât și pe auz. Zona era puternic luminată de la zăpadă – dioxid de carbon înghețat, bineînțeles, dar și anhidridele altor gaze solidificate. La răstimpuri, câte un bolovan izolat se ridica din albul acela, urma unui ghețar ce sosise cândva din nord, intrase în riftul acestui masiv vulcanic, îl adâncise spre sud prin greutatea sa și înaintase foarte lent, ca un plug, înglobând în gheața de la bază stânci uriașe. Ulterior, retrăgându-se sau topindu-se sub căldura magmei din adâncurile lui Titan, ghețarul ieșise de aici, lăsând în urmă morene, împrăștiate ca într-o retragere dezorganizată. Peisajul fusese inversat, ca și cum ar fi întins pe jos o zi de iarnă, pe care ar fi acoperit-o după aceea cu o noapte de nori impenetrabili. Parvis nu mai era însoțit acum de umbra sa. Pășea egal, afundându-și în zăpadă picioarele din oțel acoperite cu praful cristalelor minuscule, iar în oglinzile retrovizoare panoramice își putea zări urmele, demne de un tiranozaur, cel mai mare dintre prădătorii bipezi ai mezozoicului. În același timp, verifica dacă urmele mergeau în linie dreaptă. De un timp însă avea o senzație stranie, o impresie a cărei intensitate spori, dar pe care o respinse ca fiind imposibilă: că nu era singur în cabină, că imediat în spatele lui se mai afla cineva.

Prezența respectivă era trădată de respirația intrusului. În cele din urmă, iluzia îl neliniști într-atât (nu se îndoia că era o iluzie, cauzată, poate, de oboseala ascultării permanente a aceluiași semnal radio monoton) încât își ținu răsuflarea. Celălalt emise un suspin lung, inconfundabil. Uluit, Parvis făcu un pas greșit și colosul se clătină. Îl îndreptă imediat, în mijlocul urletelor turbinelor și al unei explozii de lumini pe cadranele indicatoare, și-l opri încetișor.

Intrusul nu mai răsufla. Să fi fost doar un ecou al mașinăriilor Săpătorului? Stând nemișcat, privi în jur și zări pe nesfârșitele întinderi de zăpadă o linie neagră, un semn de exclamare trasat cu tuș pe orizontul alb, deși din cauza luminii nu-și putea da seama dacă orizontul era un perete de nămeți troieniți de vânt sau un front de nori. Cu toate că pilotul nu văzuse niciodată un mergător de la kilometri depărtare într-un peisaj de iarnă, fu absolut convins că era Pirx. Porni într-acolo, ignorând divizarea tot mai accentuată a semnalului din căștile sale. Iuți pasul. Linia neagră, care se mișca în lungul aceluiași perete alb, deveni o siluetă care se legăna, de asemenea, din cauza mersului rapid. După cincisprezece minute, proporțiile sale adevărate deveniră evidente.

Era la mai puțin de un kilometru de Parvis. Totuși, de ce nu i se adresa, de ce nu-l apela pe transmițător? Nu știa motivul. Mijind ochii, zări în fereastra micuță de sticlă – inima colosului – un bărbat minuscul, care, suspendat, se mișca aidoma unei marionete acționate de sfori. Pilotul continuă după el și amândoi lăsară în urmă jerbe lungi de pulbere albă, ca vapoarele într-un canal, care sunt urmate de siaje înspumate. Parvis încercă să-l ajungă pe celălalt, privind în același timp atent ce se întâmpla în fața lor... pentru că, într-adevăr, se întâmpla ceva – în depărtare, flutura și se învolbura un viscol alb și des. Arcurile sale

curbe sclipeau mai luminos decât zăpada. Aceasta era zona gheizerelor reci.

Parvis îl apelă atunci pe cel pe care-l urmărea, o dată, de două ori, de trei ori, însă mergătorul din față nu-i răspunse, ci, dimpotrivă, iuți pasul, parcă vrând să fugă de salvatorul său, așa că pilotul îl imită, grăbindu-se, cu un legănat tot mai intens al trunchiului și un balans tot mai accentuat al brațelor puternice, apropiindu-se de pericolul din față. Acul vitezometrului tremura la limita roșie a siguranței: șaptezeci și șapte de kilometri pe oră. Parvis strigă, răgușit de acum, dar răcnetul îi muri pe buze, pentru că, pe neașteptate, silueta neagră se lăți și se lungi, iar contururile își pierdură definiția. Acum nu mai vedea un om într-un Săpător, ci o umbră mare care se disipează într-o pată amorfă. După care dispăru și aceea.

Era singur. Se urmărise pe sine. Nu era un fenomen uzual, totuși era cunoscut chiar și pe Pământ – de exemplu, Spectrul Brocken din Alpi. Propria ta reflexie, mult mărită și proiectată pe fundalul norilor luminoși. Nu pilotul, ci corpul său – șocat de descoperire, profund dezamăgit, cu mușchii încordați, gâfâind de furie și disperare – dori să se oprească imediat, în clipa aceea, și apoi, în mugetul care răbufni din măruntaiele colosului, se aplecă înainte. Cadranele se colorară ca vene retezate ce împroașcă sânge; Săpătorul se cutremură ca o navă ce-și lovește carena de o barieră submarină. Trunchiul se înclină din cauza inerției, iar dacă Parvis n-ar fi intervenit și nu l-ar fi scos din plonjonul spre înainte printr-o serie de pași ce frânau treptat, în mod evident s-ar fi prăbușit pe sol. Corul de proteste al agregatelor brusc supraîncărcate se domoli. Simțind lacrimi de dezamăgire și mânie curgându-i pe chipul încins, pilotul rămase nemișcat, cu picioarele depărtate, gâfâind ca și cum ar fi alergat el însuși ultimii kilometri. Treptat se calmă. Cu căptușeala interioară moale a mănușii, tamponă transpirația ce-i atârna pe sprâncene și văzu làba gigantică

a mergătorului amplificând gestul acela involuntar, ridicându-se, acoperind fereastra cabinei cu întreaga lățime a antebrațului, după care, cu un bufnet, lovi radiatorul de deasupra umerilor fără cap. Parvis uitase să deconecteze mâna dreaptă de la circuitul de amplificare! Stupiditatea aceasta suplimentară îl făcu să-și revină pe deplin. Se întoarse, pentru a porni înapoi pe propriile-i urme, deoarece tonurile semnalelor direcționale deveniseră deja acute în căști. Trebuia să revină pe traseu, după care să-l păstreze cât mai mult posibil, iar în eventualitatea vizibilității zero cauzate de un viscol din zona gheizerelor – își aminti că-l văzuse în timpul urmăririi – să folosească proiectorul. Ajunse în zona în care mirajul îl păcălise cu scamatoria de nori și de gaze, dezorientându-l complet. Sau era posibil să fi fost amăgit mai devreme, nu numai de iluzia optică, ci și de cea auditivă, și încetase să mai compare ruta indicată de baliză cu harta terenului din cabină.

În locul spre care-l condusese propriul lui spectru, nu chiar așa departe de ruta stabilită – cu totul, cincisprezece kilometri, potrivit pedometrului –, harta nu indica gheizere. Judecând după ultimele relevee, frontul lor se întindea mai spre nord. Pe baza rapoartelor de zbor și a imaginilor prin radar obținute de satpat, Marlin ceruse schimbarea rutei de la Roembden la Graal în una ocolitoare prin sud, astfel că trecea – mai dificil, dar mai sigur – printr-o zonă din Depresiune care nu fusese încă inundată, deși era acoperită cu zăpadă de la gheizere. În cazul cel mai rău, fundul zonei putea fi blocat cu troiene de zăpadă din dioxid de carbon, totuși un Săpător avea suficientă forță să înainteze prin nămeți înalți de cinci metri; dacă se împotmolea, putea expedia semnale radio și Graal ar fi trimis buldozere automate, redirecționate de la exploatările miniere.

Problema era că nimeni nu știa cu exactitate unde dispăruseră cei trei mergători. Pe ruta cea veche, abandonată după dezastre anterioare, Depresiunea permitea contact

radio neîntrerupt, dar semnalele pe unde scurte nu ajungeau direct la sinclinalul sudic și nu puteau utiliza reflexia, deoarece Titan nu avea ionosferă. Era necesară folosirea de sateliți-relee, însă de o săptămână Saturn interferase, înecând cu coada magnetosferei sale furtunoase toate emisiile, cu excepția laserelor. Laserele din Graal puteau străpunge plafonul de nori și ajunge astfel la sateliții de patrulare, dar aceștia nu erau echipați cu transformatoare de undă pe spectru așa mare și nu puteau converti impulsurile luminoase în semnale radio. Era adevărat că puteau să colimeze flash-urile receptate și să le trimită în Depresiune, deși asta ar fi fost inutil. Pentru a străpunge furtunile gheizerelor, era necesară transmiterea de fascicule cu o energie ce ar fi topit oglinzile-satelit. Oglinzile fuseseră amplasate pe orbită când Graalul se găsea abia în stadiul de construcție și se corodaseră lent; încețoșându-se, absorbeau prea multă energie radiantă și n-o reflectau cu eficiență de 99%.

Prin această combinație de neglijențe, măsuri economice prost concepute, grabă, întârzieri de expediere a materialelor și erori inevitabile – tipice oamenilor de pretutindeni și ca atare în spațiul cosmic –, mergătorii ghinioniști dispăruseră unul după altul. Terenul solid al depresiunii sudice trebuia să fie o ultimă soluție. Cât de solid era, Parvis avea s-o afle în curând. El sperase că va găsi urmele predecesorilor săi, însă renunțase rapid la speranța aceea. Urmărea indicațiile azimutului și avea încredere în ele, întrucât terenul începu să se ridice și-l îndepărtă de viscol.

În stânga văzu pante de magmă veche, încununate cu nori și curățate de zăpadă. Le traversă cu precauție. Trecu printr-o carieră, peste râpe umplute cu gheață ce conținea bule de gaz neînghețate. Când, o dată sau de două ori, piciorul din fier trecu prin crusta de gheață și se afundă într-un spațiu gol, zgomotul motoarelor încetă și urechile îi fură asaltate de zăngănituri și de trosnituri atât de sonore, încât părea că se află la bordul unui spărgător de gheață ce-și

croia drum prin banchize polare. De fiecare dată, inspectă cu atenție piciorul pe care-l ridicase din gaură înainte de a continua. Merse mai departe așa până ce duetul din căști, care menținea de obicei același ton și înălțime, o luă razna. Casca dreaptă emitea un fluierat strangulat, iar cea stângă coborî la nivelul unui bas. Pilotul se răsuci până ce notele deveniră egale. În clipa aceea văzu deschizându-se în fața lui un pasaj larg printre stive înalte de sloiuri, atât doar că știa că nu erau gheață, ci hidrocarburi solidificate. Coborî pe pietriș cu grăunți mari, grosolani, frânând cât putea ca să stopeze inerția pe pantă a mergătorului de o mie șapte sute de tone. Printre nori, pereți vulcanici se deschiseră spre o panoramă a văii, unde în loc de sol ferm pilotul văzu Pădurea Birnam.

Din mii de râpe înguste, jeturi de săruri de amoniac se ridicau simultan în atmosfera otrăvitoare. Radicalii de amoniac, menținuți în stare liberă grație presiunii uriașe exercitate de masele de roci, se înălțau clocotind spre cerul negru și-l transformau într-un haos fierbător. Parvis știa că așa ceva n-ar fi trebuit să se extindă aici; specialiștii ziceau că asta nu se putea întâmpla – dar el nu se gândea la specialiști. Avea doar două opțiuni: fie se întorcea imediat la Roembden, fie continua să urmeze cântecul pe care-l auzea în urechi – un cântec inocent, deși la fel de fals acum, ca al sirenelor lui Ulise. Nori galben-murdar se deplasau lent și greoi peste toată Depresiunea, pentru a coborî apoi în zăpada stranie, vâscoasă și lipicioasă care se închega în Pădurea Birnam. Primise numele acesta pentru că se afla în mișcare.

Nu era o pădure, desigur, și numai de la distanță foarte mare ar fi semănat cu un codru îngropat în zăpadă. Agitația furioasă a radicalilor chimici, alimentată continuu cu materiale noi, deoarece grupurile diferite de gheizere erupeau fiecare în ritmul propriu recurent, crea o junglă de porțelan casant ce atingea înălțimi de patru sute de metri; forța

gravitațională slabă ajuta la creșterea ei, astfel că existau formațiuni ca arbori și tufișuri alb-lăptoase, suprapuse în straturi succesive, până ce, finalmente, baza nu mai putea susține masa veșnic urcătoare de ramificații dantelate și se prăbușea cu un zornăit lent și scrâșnitor ca o prăvălie planetară de porțelanuri ce fusese zguduită de un seism. Cineva chiar poreclise „porțelanuri sparte" aceste colapsuri din Pădurea Birnam, un spectacol uluitor, inofensiv însă numai dacă era privit din siguranța unui elicopter.

Mai de aproape, pădurea de pe Titan aducea cu o construcție tranzitorie, un obiect din dantelă și spumă albă, și de aceea lăsa impresia că nu doar un mergător, ci chiar și un om în costum spațial ar fi putut răzbate prin broderia ei înghețată. Nu era totuși atât de ușor să pătrunzi prin spuma aceasta solidificată, mai ușoară decât piatra ponce, un material ce se plasa undeva între *grease ice*[1] care se dilata prin înghețare și o dantelă țesută din firele cele mai subțiri de porțelan. Cu toate astea, puteai înainta lent, întrucât volumul acela enorm era de fapt un nor solidificat, format din capilare ca pânza de păianjen în toate nuanțele de alb, de la sidef opalescent, până la lăptos orbitor. Puteai merge prin pădure, totuși nu știai niciodată când secțiunea în care te găseai ajungea la limita rezistenței și se prăbușea, îngropându-te sub un strat gros de câteva sute de metri de email pulverizat, care era ușor ca puful doar în cantități mici.

Chiar și mai devreme, când Parvis se abătuse de la traseu, pădurea, ascunsă pe atunci de forma întunecată a versantului muntos, își indicase prezența prin strălucirea albă sosită din direcția respectivă, de parcă soarele ar fi urmat să răsară dintr-acolo. Strălucirea era exact ca luminozitatea care se întinde prin norii de deasupra mărilor nordice ale

---

[1] *Grease ice* (aprox. „gheață grasă"), strat foarte subțire de cristale adunate împreună, ceea ce face ca suprafața oceanului să semene cu o pată de ulei, cf. nomenclaturii Organizației Meteorologice Mondiale.

Pământului, atunci când un vapor ce navighează încă pe apă deschisă se apropie de un câmp de gheață.

Pilotul se îndreptă spre pădure. Impresia că se afla pe o ambarcațiune – sau că era el însuși ambarcațiunea – era întărită de legănarea ritmică a gigantului care-l purta. Când coborî panta abruptă, își purtă ochii de-a lungul orizontului ce se vedea ca o linie sclipitoare în depărtare. Văzută de sus, pădurea părea un nor turtit pe sol, a cărui suprafață se umfla în mod inexplicabil. Angus merse mai departe, legănându-se, și norul din fața lui crescu ca promontoriul unui ghețar continental. Acum putea distinge limbi lungi și răsucite ce ieșeau din el, avalanșe de zăpadă care se mișcau în ralantiuri stranii. Când ajunse la mai puțin de o sută de metri de norii albi ca neaua, începu să distingă în ei deschideri ca gurile unor peșteri, dar și altele mai mici, aidoma intrărilor în vizuini de animale. Toate se căscau întunecate în hățișul strălucitor de membre scămoșate și coarne ramificate din sticlă semiopacă, alb-murdară. Apoi sub tălpile lui de fier se auziră trosnete perfect distincte de sfărâmături casante. Duetul sonor din căști continua să-l asigure că se îndrepta în direcția cea bună, așa încât continuă, auzind peste huruitul crescător al motoarelor – care-și sporiseră rotațiile pentru a învinge rezistența tot mai mare – scrâșnetele pătrunzătoare ale desișurilor rupte de genunchii și de trunchiul său.

Nervozitatea inițială dispăruse și Parvis nu simțea acum nici măcar un fior de frică, ci doar disperare, pentru că înțelegea prea bine că ar fi avut nevoie de un miracol ca să dea peste unul dintre cei rătăciți. Mai degrabă ar fi găsit un ac... dar nu într-un car, ci într-un munte de fân. În hățișurile astea nu puteau exista urme de pași; gheizerele care irupeau continuu completau norul, astfel că orice breșă și spărtură din el erau astupate iute ca o rană ce se vindecă. Pilotul blestemă frumusețea ce-l înconjura, posibil unică în lume. Cel care o numise așa, inspirându-se din

Macbeth, trebuie să fi fost un estet, însă Parvis, în Săpătorul său, nu era interesat acum de asemenea asocieri. Dintr-o combinație de motive cunoscute și necunoscute, Pădurea Birnam de pe Titan se găsea în permanentă mișcare în Depresiune, înaintând și retrăgându-se alternativ, pe mii, zeci de mii din hectarele ei. Gheizerele în sine nu erau periculoase, deoarece le observai prezența din depărtare, înainte să poți vedea propriu-zis coloanele vibratorii de gaze ce răbufneau spre cer, care erau menținute de presiunile din subteran. Mugetul lor în sine, tunetele și șuierăturile terifiante – ca și cum planeta însăși ar fi urlat de durere sau de furie, în chinurile facerii – zgâlțâiau totul și, cu forța unui ciclon, nivelau toate desișurile de sticlă din vecinătatea lor, care vibrau, trosneau și zornăiau.

Ar fi însemnat să ai un ghinion cu adevărat teribil ca să cazi în gura unui gheizer care să fie inactiv între două erupții. Era însă ușor să păstrezi o distanță sigură de cele ce-și anunțau activitatea prin șuiere continue, huruituri și tremurul hățișurilor din jur, o vibrație albă ce anunța dezastrul. Pe de altă parte, exploziile neașteptate, chiar îndepărtate, erau cele care cauzau cel mai frecvent surpările gigantice.

Parvis practic își lipi fața de sticla ranforsată a ferestrei cabinei și privi, în timp ce înainta foarte, foarte încet, pas cu pas. Vedea trunchiuri alb-lăptos de jeturi groase ce înghețaseră pe verticală, dense și masive doar la bază, care se ramificau foarte sus în volburi pâlpâitoare. Iar deasupra junglei înghețate de la nivelul solului creșteau – în etaje succesive, tot mai înalte, solidificându-se în schelete și pânze de păianjeni, în cavități, coconi și cuiburi, ferigi și flagelate, branhii smulse din corpurile peștilor, dar încă pulsând, fiindcă totul aici se găsea în mișcare, se târa și șerpuia întruna. Din bulgări de zăpadă ieșeau vlăstari subțiri ca acul, ce se contopeau în mănunchiuri, se cufundau, curgeau și erau acoperiți din nou de laptele înghețat, lipicios, care picura mereu ca o bură fină din înălțimi necunoscute.

Niciun cuvânt din nicio limbă terestră n-ar fi putut descrie cu adevărat minunăția aceea din tăcerea albă și fără umbre, dincolo de care se auzea un murmur foarte îndepărtat, abia trezindu-se, dovada fluxului subteran care era forțat să iasă prin răsuflătorile gheizerelor.

Oprindu-se să asculte din ce direcție venea glasul acela al dezastrului, Parvis observă că Pădurea Birnam începea să-l absoarbă. Nu venea spre el ca pădurea din *Macbeth*, ci apărea parcă din senin. Din văzduhul complet nemișcat se iveau fulgi microscopici de zăpadă. Zăpada aceea nu cădea, ci se materializa pur și simplu pe plăcile întunecate ale blindajului și pe cordoanele de sudură de pe protecțiile umerilor. Partea superioară a trunchiului îi era deja complet pudrată cu zăpada aceasta, care-și pierdea similitudinea cu zăpada, întrucât nu cobora supusă pe suprafețele metalice ale carcasei, nu se aduna în adânciturile ei, ci adera ca o melasă albă, apoi germina, întindea fire lăptoase și, înainte ca pilotul să-și dea seama, îl acoperi peste tot cu o blană de zăpadă. Mii de fire ce se extindeau și reflectau lumina îl acopereau și transformau carcasa Săpătorului într-o păpușă albă enormă, un om de zăpadă excentric. Apoi el făcu o mișcare măruntă, abia o tresărire, și mulajele înghețate ale membrelor sale din fier, ale protecțiilor tibiilor, căzură sub forma unor bucăți mari, ce deveniră maldăre de așchii delicate când atinseră solul.

Lumina din labirintul tremurător dădea naștere unor forme fantasmagorice și orbea ochii, dar nu ilumina solul. Abia acum aprecie pilotul avantajul oferit de proiector. Căldura sa invizibilă topea un tunel în hățiș, în care el pătrunse, auzind – când în stânga, când în dreapta – ecouri ale jeturilor de gaze ce ieșeau din stratul inferior fix al norului, răsunând ca o canonadă. La un moment dat trecu nu departe de penajul unui gheizer, care răbufnea în rafale furioase ce-i șfichiuiau perimetrul.

Brusc, pădurea de zăpadă se rarefie și sub un dom înalt de ramuri apăru un soi de luminiș. În centrul său se afla un gigant negru, arătându-și tălpile picioarelor din fier, care, alături de trunchiul întors pe o parte, semănau în perspectivă cu o navă eșuată pe un banc de nisip. Brațul stâng, aflat deasupra, se întindea printre trunchiuri albe, iar mâna îi era ascunsă de tufișuri; brațul drept era țintuit de sol, sub trup. Colosul de fier zăcea răsucit, dar nu pe de-a întregul cucerit, deoarece, cu excepția promoroacei de pe membre, nu era acoperit de zăpadă. Aerul tremura ușor deasupra proeminenței torsului, încălzit de temperatura dinăuntru.

Transfigurat înaintea fratelui geamăn al mergătorului său, lui Parvis nu-i venea să-și creadă ochilor că miracolul acesta se întâmplase totuși – întâlnirea. Era pe punctul să raporteze prin radio, când două lucruri îi atraseră atenția simultan. Sub Săpătorul prăbușit exista o baltă mare de lichid gălbui cu aspect uleios – așadar, conductele hidraulice avuseseră pierderi, ceea ce însemna minimum o paralizie parțială. Mai mult, fereastra frontală a cabinei, ce aducea acum foarte mult cu hubloul unui vapor, se căsca spartă și doar fâșii de material izolator atârnau din ramă. Din deschiderea aceea întunecată ieșeau aburi, ca și cum gigantul, deși în convulsii, nu-și dăduse încă ultima suflare. Triumful, încântarea și uimirea recunoscătoare a pilotului fură înlocuite de oroare. El știu, chiar înainte să se fi aplecat, lent, peste epavă, că era pustie. Proiectorul său examină interiorul: cabluri atârnau alandala, cu pielea metalică întinsă peste ele.

Nu putea să se aplece mai mult și se strădui să se uite în colțurile cabinei abandonate, cu speranța că naufragiatul care plecase în costum spațial lăsase în urmă un mesaj, un semn. Găsi doar o trusă de scule răsturnată, din care se revărsaseră chei fixe. O vreme, încercă să ghicească ce se petrecuse. Era posibil ca Săpătorul să fi fost doborât de o surpare de „porțelan spart", iar operatorul, după

ce nu izbutise să ridice mașina, deconectase sistemul de siguranță, pentru a limita consumul de energie; drept urmare, conductele se putuseră sparge din cauza presiunii interioare excesive. Nu operatorul spărsese fereastra cabinei, deoarece el putea să iasă prin trapa din coapsă sau prin cea de urgență din spate. Probabil că sticla se spărsese la prăbușire, când căzuse mergătorul. Inițial probabil că zăcuse pe piept și abia ulterior se întorsese pe o parte, când încercase să scape de masa uriașă ce-l apăsa.

Atmosfera otrăvitoare care intrase în cabină l-ar fi ucis pe operator mai iute decât frigul, prin urmare surparea nu-l luase pe nepregătite. Când desișul de deasupra începuse să apese mașina, el înțelesese că Săpătorul nu putea rezista, așa că îmbrăcase costumul spațial. În felul acela abandonase comanda mergătorului, pentru că mai întâi trebuia să dezbrace pielea electronică. Săpătorul lui nu avea un radiator de mare putere, așa că făcuse singura acțiune rațională, care spunea multe despre capacitățile sale. Luase unelte, se târâse în camera motoarelor și, descoperind că nu putea să repare sistemul hidraulic, deoarece se spărseseră prea multe conducte și pierderile erau masive, deconectase complet transmisia locomoției de la reactor și-l deschisese pe acesta la maximum. Știa că mergătorul era pierdut, însă căldura degajată de reactorul nuclear, deși însemna să distrugă camera motoarelor – sau mai degrabă tocmai din acest motiv –, avea să fie emisă prin carcasa roșie ca focul și să topească astfel muntele de sfărâmături. Astfel se crease caverna aceasta boltită, ai cărei pereți sticloși erau dovada temperaturii produse de epavă. Parvis își testă teoria, apropiind un Geiger de partea din spate a carcasei. Imediat contorul începu să țăcăne. Reactorul se topise sub propria-i căldură și apoi se răcise, totuși carcasa exterioară rămăsese fierbinte și radioactivă. Operatorul părăsise vehiculul, apoi aruncase sculele inutile prin fereastra spartă și plecase pe jos prin pădure. Pilotul se uită după urme de pași

prin balta de ulei. Nu găsi niciuna, așa că ocoli cadavrul metalic și căută în peretele peșterii strălucitoare deschideri suficient de mari ca să permită trecerea unui om. Nu găsi nici așa ceva. Nu putea să aprecieze cât timp trecuse de la dezastru. Doi oameni dispăruseră în pădure cu trei zile în urmă, iar Pirx dispăruse acum douăzeci-treizeci de ore.

Diferența de timp era prea mică pentru a oferi vreo bază în a determina dacă epava aparținuse unuia dintre operatorii din Graal sau lui Pirx. Înveșmântat în fier, totuși viu deasupra fierului mort, Parvis gândi cu obiectivitate cum să procedeze în continuare. Într-un colțișor al acestei bule topite trebuia să existe un pasaj folosit de operatorul mergătorului căzut, dar care se închisese și dispăruse în urma sa. Pojghița respectivă de porțelan trebuia să fie foarte subțire, cât o coajă. Din Săpător, n-ar fi putut s-o vadă. Opri Săpătorul, îmbrăcă iute costumul spațial, coborî grăbit treptele spre trapa din coapsă, lunecă pe scara din picior și sări pe solul sticlos.

Imediat, peștera aceea care fusese topită în interiorul unui morman i se păru mult mai mare. Sau, mai degrabă, era ca și cum el s-ar fi micșorat foarte mult. Îi dădu ocol și numără șase sute de pași. Își apropie casca de porțiunile ce păreau mai transparente și ciocăni. Din păcate, erau foarte multe. Folosind un ciocan luat din cabina de comandă, lovi porțiunea dintre două coloane ce semănau cu niște stejari. Pojghița se sparse în cioburi ca sticla și în același timp începură să cadă bucăți din dom. Mai întâi câteva fragmente, după care se auzi un trosnet și se prăbuși o rafală serioasă de grindină – aschii și bucățele de sticlă. Parvis înțelese că era inutil. Nu avea să găsească nicio urmă a operatorului plecat... și situația începea să se complice pentru el. Breșa prin care pătrunsese în peștera topită se închisese deja cu țurțuri albi, ce păreau de acum stâlpi solizi de sare, dar nu sare pământeană, întrucât creștea într-o rețea de șuvițe mai groase decât brațul său. Nu putea să facă nimic. Și nici

nu avea timp să se gândească pe îndelete, deoarece plafonul domului cobora, iar acum aproape că atingea radiatorul de pe umerii mergătorului, de parcă ar fi fost un Atlas ce susținea toată greutatea jeturilor solidificate ale gheizerelor.

Nu mai ținu minte cum ajunse înapoi în cabină, care era de acum ușor înclinată, fiindcă trunchiul era apăsat milimetru cu milimetru, nici cum se îmbrăcă în costumul electronic. Pentru o clipă se întrebă dacă să pornească sau nu proiectorul. Fiecare acțiune întreprinsă aici atrăgea riscuri imprevizibile. Plafonul care se retopise putea la fel de ușor să se prăbușească. După câțiva pași, găsi un loc, imediat lângă epava neagră, din care ar fi putut porni în fugă, pentru a izbi ca un berbec în breșa peste care se întinsese gheața – nu într-o retragere rușinoasă, ci pentru a ieși din cripta asta de sticlă. Iar după aceea avea să mai vadă.

Incinta motoarelor reverberă de zgomotul turbinelor. Sub impactul celor doi pumni de oțel, peretele alb format prin solidificarea picăturilor crăpă și fisurile întunecate se extinseră ca niște raze solare în sus și în lateral; simultan, tunete bubuiră din toate direcțiile.

Ceea ce urmă se petrecu atât de rapid, că Parvis nu putu percepe totul pe moment. Simți o lovitură din înalt, atât de puternică, încât gigantul în interiorul căruia se afla emise un singur geamăt de bas, zbură prin breșa spartă de parcă ar fi fost o foaie de hârtie și se prăbuși pe sol – sub o avalanșă de fragmente, cioburi și praf – cu asemenea violență, că, în ciuda amortizoarelor de șoc, pilotul simți că toate măruntaiele îi fuseseră aduse brusc în gât. În același timp, etapa finală a colapsului se derulă straniu de lent: sfărâmăturile ce umpluseră pasajul prin care intrase sub dom se apropiară, vizibile în fereastră, ca și cum el n-ar fi căzut, ci, dimpotrivă, suprafața netedă și acoperită de zăpadă s-ar fi ridicat în fața lui, devenind verticală. De la o înălțime de câteva etaje, grindina lovi albul care era învăluit în nori

de praf învolburat, apoi, prin toate grinzile cu zăbrele ale carcasei, prin motoarele ce urlau, prin lagăre și plăcile de blindaj, reverberă un ultim tunet, care-l izbi nemilos.

Pilotul rămase locului, orbit. Fereastra nu se spărsese, dar era îngropată într-un maldăr de sfărâmături, a cărui masă reală o simțea pe sine, pe spinarea Săpătorului. Turbinele nu mai urlau acum sub el, ci înapoia sa, mergând în gol, deoarece la vârful de sarcină se decuplaseră. Toate cadranele indicatoarelor străluceau pe fundalul ferestrei negre ca tăciunele. Cele din dreapta păliră lent și redeveniră verzi, însă cele din stânga se stinseră unul după altul, ca niște cărbuni ce se răceau. Parvis se afla într-o epavă paralizată pe partea stângă. Nu obținea niciun răspuns la mișcările brațului și piciorului stâng, ci funcționa doar conturul jumătății drepte a mergătorului. Respirând spasmodic, tânărul simți iz de ulei fierbinte: asta era, deci. Ar fi putut oare cel puțin să se târască cu Săpătorul pe jumătate paralizat? Încercă s-o facă. La început, turbinele cântară supuse *unisono*, dar apoi avertismentele reapărură în roșu înfocat. Colapsul nu-l aruncase cu fața înainte, ci cu partea din stânga, astfel că acolo suferise impactul principal. Răsuflând adânc, mișcându-se lent în mod deliberat, aprinse lumina din interior și verifică interoceptorul de avarii al mergătorului, pentru a determina pozițiile membrelor și trunchiului, ignorând sistemele motrice.

Imaginea apăru imediat, în reprezentare sumbră. Picioarele din oțel se încrucișaseră, astfel că articulația genunchiului stâng se rupsese. Piciorul stâng se afla în spatele celui drept, iar Parvis nu-l putea clinti nici pe acela. Structurile se loviseră probabil între ele, iar forța surpării făcuse restul. Izul fluidului hidraulic fierbinte, evident acum, îi irita nările, i le ardea. Se strădui din nou, comutând întregul sistem hidraulic pe circuitul de urgență, care era însă mult mai slab. Ceva cald și lunecos îi curgea ușor pe lângă labele picioarelor, pe lângă tibii și coapse. În lumina albă a

tubului fluorescent de deasupra, din poziția în care zăcea peste fereastră, pilotul văzu cum uleiul se infiltra în cabină.

Nu exista alternativă. Deschise fermoarul, ieși din costumul electronic, îngenunche gol pușcă pentru a deschide dulăpiorul din peretele ce devenise acum tavan și icni când costumul spațial căzu peste el. Buteliile de oxigen îl loviră în piept, iar casca, aidoma unei sfere albe, se rostogoli într-o baltă de ulei. Hainele îi erau îmbibate cu fluid hidraulic. Fără ezitare, în pielea goală, sub lumina artificială calmă, Parvis intră în costum, șterse baza căștii, de asemenea plină de ulei, închise clemele și porni în patru labe prin puțul care acum era orizontal ca un tunel, spre trapa din coapsă.

Nici ușa obișnuită, nici cea de urgență nu puteau fi deschise. Nu se știe cât timp a stat după aceea în cabină înainte de a-și scoate casca, după care, întins pe fereastra mânjită de ulei, a ridicat un braț spre luminița roșie, ca să spargă calota din plastic și să apese cu toată puterea sa spre viitorul necunoscut reprezentat de butonul vitrificatorului. De asemenea, nu se poate ști ce a gândit și ce a simțit când s-a pregătit pentru moartea înghețată.

Ședința

Doctorul Gerbert stătea în dreptul unei ferestre larg deschise. Întins confortabil, cu o pătură mițoasă învelindu-i picioarele, se uita printr-un teanc de fotografii legate între coperte, ce prezentau țesuturi de cultură. Deși afară era lumină, camera era în semiîntuneric. Tavanul negru, cu aspect afumat și grinzi masive, îmbibate de rășină, contribuia la penumbră. Podeaua era parchetată cu pătrate din lemn, iar pereții erau din buștenі grosolani. Prin ferestre se puteau vedea pantele împădurite ale Vânătorului de Nori, iar mai departe masivul Cracatalq și peretele vertical de stâncă al celui mai înalt pisc local, care semăna cu un bizon cu un corn rupt, formațiunea pe care indienii o numiseră de secole Piatra Cerului. Deasupra văii presărate cu bolovani cenușii se ridicau versanți muntoși vești, ce sclipeau cu gheață în umbre. Prin trecătoarea nordică se zărea azurul șesurilor. La o distanță uriașă, pe cer se înălța un fuior subțire de fum – semnul unui vulcan activ.

Gerbert compara fotografiile între ele, iar pe unele făcea însemnări cu un pix. Nici cel mai slab sunet nu răzbătea aici. Flăcăruile lumânărilor ardeau nemișcate în aerul rece. Luminile lor prelungeau grotesc contururile mobilelor sculptate în motive indiene străvechi. Fotoliul mare de

forma unei mandibule umane își proiecta umbra macabră peste tavan, iar brațele sale cu dinți se sfârșeau prin canini curbi. Deasupra șemineului rânjeau măști din lemn fără ochi, iar măsuța de lângă Gerbert stătea pe un șarpe încolăcit, al cărui cap se odihnea pe covor cu gâvanele sclipind. În ele străluceau pietre semiprețioase roșii.

În depărtare răsună un clopoțel. Gerbert puse deoparte fotografiile și se sculă în picioare.

Camera se schimbă brusc, devenind o sufragerie largă. Masa din mijloc nu era acoperită cu nimic, astfel încât farfuriile din argint și jasp verde scânteiau direct pe tăblia din lemn negru. Prin ușa deschisă își făcu apariția un scaun cu rotile în care se afla un bărbat corpolent cu față cărnoasă și nas atât de mic, încât i se pierdea practic între obraji. Purta un bluzon din piele. Încuviință cu amabilitate din cap spre Gerbert, care se așezase deja la masă. Imediat după aceea sosi o femeie slabă ca o scândură, cu păr negru traversat prin mijloc de o șuviță sură. În fața lui Gerbert luă loc un bărbat scund, dolofan, roșu la față.

După ce servitorul în livrea vișiniu-intens servise primul fel, în cameră pătrunse în grabă un bărbat cu păr grizonant și cu gropiță în bărbie. Se opri în fața șemineului masiv din piatră dintre servante și-și încălzi palmele deasupra focului, apoi se așeză în locul indicat de gazda din scaunul cu rotile.

— Fratele tău nu s-a întors încă din excursie? întrebă femeia slabă.

— În mod cert, stă acum pe Colțul lui Mazumac și se uită spre noi, replică gazda, care-și manevrase scaunul în spațiul ce-i fusese lăsat gol printre ceilalți.

Începu să mănânce repede și cu poftă. Cu excepția acelui schimb de cuvinte, cina se desfășură în tăcere. După ce servitorul umplu ultima ceașcă de cafea, a cărei aromă se combină cu izul dulceag al țigărilor de foi, femeia vorbi din nou:

— Domnule Vanteneda, azi ar trebui să ne continui povestea despre Ochiul lui Mazumac.

— Da, da, încuviință ceilalți.

Cu un aer mulțumit, Mondian Vanteneda își încrucișă degetele peste pântecele proeminent. După aceea, privi fără grabă în jurul mesei, parcă apropiindu-și cercul de ascultători. În șemineu trosni un lemn. Cineva lăsă furculița din mână. Se mai auzi apoi clinchetul unei linguriță, după care liniștea fu deplină.

— Unde rămăsesem? întrebă Vanteneda.

— Când Don Esteban și Don Guilielmo, aflând de legenda lui Cratapulq, au pornit spre munți, ca să ajungă la Valea celor Șapte Lacuri Roșii...

Vanteneda se instală mai comod în scaunul cu rotile și începu să povestească:

— Pe tot parcursul drumului lor, cei doi spanioli n-au întâlnit nici oameni, nici animale. Doar la răstimpuri, auzeau țipetele vulturilor ce dădeau roată în înaltul cerului, iar în câteva rânduri, una dintre păsările acelea coborî mai mult, să-i cerceteze. Când, după destulă trudă, au reușit să suie pe piciorul de munte Mâna Moartă, au văzut în fața lor o pantă înaltă și abruptă, care aducea cu spinarea unui cal ce se cabrează și al cărui cap deformat atârna în gol. Creasta îngustă, care ar fi fost greabănul calului, era ascunsă de ceață. Atunci Don Esteban și-a amintit cuvintele stranii ale bătrânului indian de pe câmpie: „Feriți-vă de coama Armăsarului Negru!" Cei doi au discutat dacă să mai continue. Așa cum vă amintiți, Don Guilielmo avea tatuat pe braț un desen al lanțului muntos. Proviziile li se terminaseră, deși se aflau pe drum de numai șase zile, așa că sfârșiră puțina carne uscată ca iasca și sărată ce le mai rămăsese și-și potoliră setea la izvorul care clipocea sub Capul Retezat. Nu reușeau totuși să se orienteze în regiunea aceasta, deoarece harta tatuată era incompletă. Spre apus, ceața începu să se ridice ca fluxul mării. Porniră la

drum, urcând pe spatele Armăsarului Negru, dar cu toate că iuțiră pasul până ce sângele le bubui în urechi și gâfâiau horcăit ca niște animale pe moarte, ceața se mișca mai iute și-i prinse chiar pe grumazul Armăsarului. În locul unde pâclele albe îi ajunseră din urmă și-i învăluiră, creasta se îngustase, astfel că era doar cât mânerul unei macete. De aceea, nemaiputând să înainteze, se așezară călare pe coamă, așa cum ar fi stat pe un cal, și, înconjurați de peste tot de cețuri albe, umede și impenetrabile, înaintară, lunecând pe șezuturi, până se lăsă noaptea.

Tocmai simțeau că nu mai au deloc putere, când creasta se sfârși pe neașteptate. Nu știau dacă în fața lor se căsca o prăpastie sau dacă era coborâșul spre Valea celor Șapte Lacuri Roșii, despre care le povestise bătrânul indian. De aceea rămaseră pe loc restul nopții, sprijinindu-se unul pe celălalt, spate în spate, încălzindu-se reciproc și rezistând înaintea vântului care șuiera peste creastă ca un cuțit ascuțit pe tocilă. Dacă ar fi ațipit, exista riscul să cadă în prăpastie și de aceea nu închiseră ochii șapte ore.

Apoi soarele se ridică și risipi negurile. Văzură atunci că stânca de sub picioarele lor cobora perfect vertical, ca și cum ar fi stat pe vârful unui perete. Iar în față se întindea un gol larg de vreo doi metri și jumătate. Cețurile se destrămară în fuioare de o parte și de alta a greabănului Armăsarului și ei recunoscură în depărtare capul cel negru al lui Mazumac și văzură stâlpi de fum roșu, care se înălțau, amestecându-se cu nori albi. Însângerându-și palmele, coborâră în râpa îngustă și ajunseră astfel în sfârșit la cel mai înalt dintre cele Șapte Lacuri Roșii. Aici însă Don Guilielmo nu mai avu puterea să continue. Don Esteban porni primul pe brâna de deasupra abisului și-și trase tovarășul după el, ținându-l de mână. Merseră așa, până ajunseră la o îngrămădire de bolovani uriași, unde se putură odihni. Soarele era deja sus când Capul lui Mazumac

începu să scuipe spre ei pietre ce se rupeau de pe brână, așa că fugiră din locul acela, coborând întruna.

Când Capul Armăsarului de deasupra lor ajunsese mic cât pumnul unui copil, văzură primul Izvor Roșu într-un nor de spumă ruginie. Atunci Don Esteban scoase din buzunarul de la piept un mănunchi de cureluşe vopsite în culoarea lemnului de acant. Șuvițele roșii ce atârnau din ele erau acoperite de noduri și bărbatul își trecu degetele peste ele, citind scrierea indiană până ghici calea corectă.

Înaintea lor se deschidea acum Valea Tăcerii, prin care păşiră, călcând pe stânci enorme între care se căscau hăuri fără fund.

— Ne-am apropiat? întrebă Don Guilielmo în șoaptă răgușită, pentru că gâtlejul îi era scorojit.

Don Esteban îi făcu semn să păstreze tăcerea. Pe neașteptate, Don Guilielmo se împiedică și lovi cu vârful cizmei o piatră, care le puse pe altele în mișcare. Parcă răspunzând la sunetul acela, pereții verticali ai Văii Tăcerii începură să fumege; un nor argintiu îi acoperi și mii de bucăți de calcar se prăbușiră peste ei ca tot atâtea ciomege. Don Esteban, care tocmai trecea pe sub un arc de piatră, își trase prietenul în adăpostul acela, iar avalanșa zdrobitoare ajunse la ei și trecu mai departe aidoma unei furtuni. După un minut, totul era din nou cufundat în tăcere. Don Guilielmo sângera din cauza unei așchii de piatră ce-l lovise în cap. Camaradul său își scoase cămașa, o rupse în fâșii și-i bandajă fruntea. În cele din urmă, când valea devenise atât de îngustă încât cerul de deasupra lor nu era mai lat ca un râu, zăriră un pârâu ce curgea peste pietre fără cel mai mic zgomot. Apa sa, transparentă ca un diamant măiestru fațetat, dispărea apoi sub pământ.

Curentul iute și rece ca gheața în care trebuiră să intre, și care le ajungea până la genunchi, le trăgea picioarele cu o forță teribilă, dar în scurtă vreme ajunseră pe celălalt

mal, acoperit cu nisip uscat și galben, în fața unei peșteri cu multe deschideri.

Don Guilielmo se aplecă, vlăguit, și văzu cât de ciudat sclipea nisipul. Pumnul de grăunțe pe care-l ridică la ochi era neobișnuit de greu. Îl duse la gură, îl încercă între dinți și-și dădu seama: era aur!

Don Esteban își aminti vorbele indianului și cercetă peștera. Într-un colț al ei strălucea o flacără verticală, înghețată, complet imobilă – un bloc de cristal șlefuit de apă. Deasupra sa în piatră se căsca o deschidere prin care sclipea cerul.

Se apropie de blocul acela translucid, a cărui formă aducea cu a unui sicriu uriaș ce fusese înfipt în sol, și privi în adâncul său. La început nu zări decât milioane de scântei pâlpâitoare, ca o volbură argintie ametitoare. După aceea i se păru că totul în jurul lui se întunecă și văzu rogojini mari din coajă de mesteacăn ce se traseră într-o parte și cealaltă precum cortinele unui teatru. Când dispărură, Don Esteban văzu că cineva îl privea din mijlocul blocului de gheață. Era un chip de culoarea aramei, plin de cute adânci, cu ochii înguști ca două lame de cuțit. Cu cât se uită mai mult la el, cu atât mai răutăcios îi deveni zâmbetul. Blestemând, Don Esteban lovi blocul cu pumnalul său, dar vârful acestuia devie inofensiv. În același timp, fața arămie deformată de rânjet dispăru. Deoarece Don Guilielmo părea stăpânit de febra aurului, Don Esteban păstră pentru sine ceea ce văzuse.

Își continuară drumul. Peștera se desfăcea într-un păienjeniș de coridoare. Îl aleseră pe cel mai larg dintre ele, după ce aprinseseră torțele pe care le aduseseră. La un moment dat, un pasaj lateral se deschidea ca o gură întunecată la nivelul podelei, din care răbufnea aer fierbinte ca focul, și trebuiră să sară peste el, ca să poată trece mai departe. După aceea coridorul se îngustă întruna și plafonul coborî, astfel că fură nevoiți pentru o vreme să meargă în patru labe, ba chiar târâș.

După aceea, coridorul se lărgi brusc și se putură ridica în genunchi. Sub tălpi, scrâșnea prundiș, iar ultima torță se consumase aproape complet, dar mai oferea destulă lumină ca să vadă că pietricelele acelea erau aur pur. Cu toate astea, încă nu erau satisfăcuți. După ce găsiseră Gura și Ochiul lui Mazumac, acum doreau să-i coboare în Pântece. Brusc, Don Esteban îi șopti tovarășului său că zărise ceva. Don Guilielmo privi peste umărul lui, însă în zadar.

— Ce vezi? îl întrebă.

Capătul torței ce mocnea îi ardea deja degetele lui Don Esteban. Constată că putea sta în poziție verticală și pereții dispăruseră; exista doar o beznă uriașă în care lumina torței săpa o grotă roșiatică. Don Guilielmo își văzu prietenul înaintând un pas și flacăra undui, proiectând umbre enorme.

Apoi din întuneric apăru un chip spectral gigantic, suspendat în aer, cu ochii îndreptați în jos. Don Esteban slobozi un strigăt. Fusese un răcnet teribil, șuierat, totuși Don Guilielmo înțelese cuvintele. Camaradul lui îi invocase pe Isus și pe Maica Domnului, iar bărbați ca Don Esteban foloseau asemenea cuvinte numai când se aflau în prezența morții. În vreme ce ecourile strigătului reverberau, Don Guilielmo își îngropă fața în palme. Se auzi apoi un tunet, flăcări îl cuprinseră și-și pierdu simțirea.

* * *

Mondian Vanteneda se lăsă pe spate în scaun și-și privi în tăcere oaspeții. Silueta lui se contura întunecată pe fundalul ferestrei, prin care cerul, brăzdat de forma în dinți de ferestrău a muntelui, devenea purpuriu în amurg.

— În amontele lui Araquerita, urmă el, indienii care vânau căprioare au pescuit leșul unui alb ce purta pe umeri o piele de bizon umplută cu aer. Spinarea bărbatului fusese

despicată și coatele îi fuseseră rupte și întinse, astfel că semănau cu niște aripi. Temându-se de soldații lui Cortés, indienii au încercat să ardă leșul, însă cavaleriștii lui Ponteron (cel poreclit „Chiorul") au trecut din întâmplare pe acolo și l-au luat pe mort în tabăra lor. Acolo l-au recunoscut pe Don Guilielmo. Don Esteban nu s-a mai întors niciodată.

— Și atunci de unde se știe toată istoria asta?

Vocea sună cumva discordant în cadrul acela. În lumina pâlpâitoare a sfeșnicului adus de slujitor se văzu și fața celui care întrebase, de culoarea lămâii, cu buze decolorate. Vanteneda zâmbi politicos și răspunse:

— La început v-am relatat povestea unui bătrân indian. El spunea că Mazumac putea să vadă totul prin Ochiul său. Poate că exprimarea indianului a avut o natură mai mitologică, dar în esență avea dreptate. Era la începutul secolului al șaisprezecelea și puțini europeni știau despre posibilitatea amplificării vederii cu ajutorul unor lentile. Două uriașe cristale naturale, despre care nu se știe dacă fuseseră create de forțele naturii sau de mâinile omului, fuseseră amplasate în Capul lui Mazumac și în peștera Pântecelui, astfel încât, privind în unul dintre ele, puteai să vezi tot ce se afla în apropierea celuilalt. Era un periscop neobișnuit, format din două oglinzi prismatice, aflate la treizeci de kilometri una de cealaltă. Indianul care stătea pe creștetul Capului i-a putut vedea pe ambii jefuitori care au profanat Pântecele lui Mazumac. Și poate că nu numai i-a văzut, ci a putut și să-i omoare.

Vanteneda făcu un gest iute din mână și în cercul de lumină portocalie de pe masă căzu un mănunchi de șireturi legate laolaltă printr-un nod gros. Pielea decolorată era însemnată de incizii adânci și fosni când atinse tăblia mesei, într-atât era de veche și de uscată.

— Prin urmare, concluzionă el, a existat cineva care a observat expediția și a lăsat descrierea ei.

— Deci cunoști drumul spre peștera cu aur?

Zâmbetul lui Vanteneda deveni din ce în ce mai rigid, ca și cum, odată cu piscurile ce dispăreau dincolo de fereastră, se pierdea în noaptea montană înghețată și tăcută.

— Casa asta se află exact la intrarea în Gura lui Mazumac. Dacă cineva rostea un cuvânt în Gura asta, Valea Tăcerii îl repeta ca pe un tunet asurzitor. Era ca un megafon natural din rocă, de o mie de ori mai puternic decât unul electric.

— Cum...?

— Cu mii de ani în urmă, trăsnetul a lovit o lespede plată și netedă și a topit-o, transformând-o într-o masă de cuarț. Valea Tăcerii este chiar cea spre care dau ferestrele noastre. Don Esteban și Don Guilielmo au venit dinspre Poarta Vânturilor... dar Izvoarele Roșii au secat demult și răsunetul unui glas nu va mai declanșa căderi de pietre. Se pare că valea acționa ca un rezonator, în care anumite frecvențe sonore fisurau și sfărâmau țancurile de calcar. Peștera a fost închisă de un seism. Acolo exista un bolovan imens ce ținea îndepărtați, ca o pană de spart lemne, cei doi pereți de stâncă. În urma seismului a căzut de la locul lui și pereții s-au închis pentru totdeauna. Cât despre cele întâmplate ulterior, când spaniolii au încercat să forțeze trecătoarea, sau cine a declanșat avalanșa de pietre peste coloana pedestrașilor lui Cortés – nu știm nimic. Și nici nu cred că vom afla vreodată.

— Totuși, dragul meu domn Vanteneda, pereții de piatră pot fi sparți cu explozibili, pot fi perforați cu utilaje, iar apa poate fi pompată afară din peșteri, nu? rosti bărbatul scund și grăsun aflat în capătul mesei, care trăgea dintr-o țigară subțire ca un pai.

— Așa crezi. Vanteneda nu-și ascunse ironia din glas. Dacă El nu vrea, nu există nicio forță care să poată deschide Gura lui Mazumac.

Se împinse violent cu mâinile în tăblie, îndepărtându-și scaunul de masă, iar curentul de aer stârnit în felul acela stinse două lumânări. Celelalte arseră cu o flamă albăstruie

și particule de funingine plutiră deasupra lor aidoma unor fluturași.

Vanteneda își întinse mâinile păroase, luă de pe masă mănunchiul de cureluțe, apoi își roti scaunul cu asemenea forță, încât cauciucul roților scârțâi. Musafirii se ridicară și părăsiră încăperea. Numai Gerbert rămase așezat, privind absorbit dansul unei flăcărui. Dinspre fereastra deschisă veni o pală de aer înghețat. Doctorul se cutremură, pătruns de frig, și se uită la servitor, care intră și așeză un braț de lemne grele în fața grătarului ars de foc al șemineului. Servitorul împrăștie iute și cu iscusință tăciunii și tocmai ridica deasupra lor o piramidă ingenioasă de lemne, când cineva deschise altă ușă și atinse peretele.

Întregul interior se transformă din nou, instantaneu. Șemineul din pietre grosolan cioplite, servitorul din fața vetrei, scaunele cu brațe complex sculptate, sfeșnicele, lumânările, ferestrele, muntele și noaptea dinapoia lor – toate dispărură într-o lumină egală, difuză. Masa largă cu scaunele din jur pieri, de asemenea, și doar Gerbert rămase într-o odăiță ovală, albă, sub un plafon concav și neted, stând pe un scaun în fața unei suprafețe pătrate pe care se găsea farfuria cu friptură pe jumătate mâncată.

— Te distrai? Tocmai acum? Cu vechi povești vânătorești? întrebă nou-sositul, care, după ce anulase scena anterioară, se străduia să-și scoată costumul presurizat transparent ce-i acoperea salopeta scămoșată, încheiată până sub gât.

În cele din urmă rupse pelicula subțire a costumului, o trase cu dificultate peste bocancii metalici strălucitori, o azvârli cât colo mototolită și-și coborî degetul mare pe mijlocul pieptului, după care costumul se deschise larg. Era mai tânăr decât Gerbert și mai scund, iar gâtul gol i se vedea musculos deasupra cămășii fără guler.

— E abia ora unu. Urma să ne întâlnim la două... și oricum știu histogramele pe dinafară.

Gerbert ridică, aparent stânjenit, teancul de fotografii. Celălalt își descheie bocancii masivi, apoi merse stângaci până la banda de metal de pe pereți care urma perimetrul odăiței și, cu mișcări rapide, ca și cum ar fi distribuit un pachet cu cărți de joc, apelă pe rând imaginile holografice ale cinei, derulându-le înapoi – un șes cu un grup de țancuri abrupte din calcar ce sclipeau alb sub lumina lunii semănând cu scheletul spectral al unui liliac, o junglă însorită cu fluturi multicolori ce zburau printre liane și, la sfârșit de tot, un pustiu nisipos cu mușuroaie înalte de termite. Fiecare dintre scenele acelea apărea brusc de jur împrejurul lor, pentru ca să dispară, înlocuită de următoarea. Gerbert aștepta răbdător ca tovarășul lui să se plictisească de examinare. În mijlocul pâlpâirilor de lumini și culori ce se schimbau întruna, ținând în mână dosarul cu histograme, era acum pierdut în gândurile lui, departe de spectacolul acela pe care-l folosise el însuși mai devreme poate pentru a uita de neliniști.

— A fost vreo... schimbare? întrebă într-un final.

Colegul lui mai tânăr readuse încăperea la austeritatea inițială și, încruntat, mormăi mai degrabă neclar:

— Nu, nu s-a schimbat nimic. Atât doar că Arago m-a rugat să trecem pe la el înainte de ședință.

Gerbert făcu o grimasă, de parcă ar fi fost neplăcut surprins.

— Și tu ce i-ai zis?

— Că o să venim. De ce te strâmbi? Nu vrei să-l vizitezi?

— Nu sunt încântat. Sigur că da, nu-l puteai refuza. Chestia e că avem oricum o problemă dată naibii și fără să-i mai adăugăm teologia. Ce vrea de la noi? Ți-a spus ceva?

— Nimic. Este un tip nu numai cumsecade, ci și inteligent. Și discret.

— Ne va zice cu discreție că suntem canibali.

— Prostii! Doar nu vom fi judecați. Noi îi aducem la bord ca să-i înviem. Și el știe asta foarte bine.

— Știe și despre sânge?

— Habar n-am. Ți se pare ceva atât de îngrozitor? Ei fac transfuzii de sute de ani.

— După părerea lui, asta nu va fi o transfuzie, ci profanarea unui cadavru – în cazul cel mai fericit. Un furt de cadavre.

— Pe care nimeni nu le mai poate ajuta oricum. Transplanturile sunt la fel de vechi ca lumea. Nu sunt expert în domeniu, dar în tot cazul biserica lui nu li s-a opus niciodată. De unde ți-au apărut deodată mustrările astea de conștiință – în fața unui preot, a unui călugăr? Comandantul este de acord, la fel ca majoritatea – nu chiar unanimitatea. Arago nici măcar n-are drept de vot. El ne însoțește ca observator al Vaticanului sau delegat apostolic. Un pasager care este în același timp spectator.

— Așa par lucrurile, Victor, numai că histogramele au oferit o surpriză neplăcută. Noi n-ar fi trebuit să fi luat corpurile la bordul lui *Euridice*. Eu am fost împotrivă. De ce n-au fost trimise pe Pământ?

— Știi foarte bine de ce – așa a fost să fie. În plus, după cum am subliniat, ei aveau cel mai mult drept să participe la călătoria noastră.

— Asta n-o să-i ajute absolut cu nimic, pentru că în cazul cel mai fericit îl putem reanima doar pe unul... pe seama celorlalți.

Victor Terna îl privi pe Gerbert cu ochi mari.

— Ce te frământă? Ce naiba – asta e vina noastră? Circumstanțele de pe Titan nu îngăduiau punerea de diagnostice. E adevărat sau nu? Spune! Vreau să știu cu cine o să mă duc la dominicanul ăsta. Ai revenit la credința strămoșilor tăi? Vezi ceva rău – un păcat – în ceea ce trebuie să facem, în ceea ce trebuie să cerem?

Gerbert, care fusese calm până atunci, își stăpâni o răbufnire de furie.

— Știi foarte bine că voi cere același lucru pe care-l veți cere tu și medicul-șef. Îmi cunoști opiniile. Reînvierea nu-i ceva rău. Răul zace în faptul că, dintre cei doi care pot fi resuscitați, noi îl putem aduce doar pe unul la viață. Și nimeni nu va face alegerea asta în numele nostru... dar pierdem timpul. Haide! Vreau să terminăm odată.

— Trebuie să mă schimb. M-aștepți?

— Nu, o să mă duc singur. Vino după ce termini. Pe ce punte este?

— A treia din secțiunea mediană. Vin și eu în cinci minute.

Ieșiră din cameră împreună, dar suiră în lifturi diferite. Gerbert apăsă cifrele cuvenite și vehiculul ovoidal cu interior argintiu țâșni înainte, pentru ca după aceea să decelereze lin, iar peretele concav din fața lui se deschise după o spirală, ca diafragma unui aparat de fotografiat. Vizavi de el, în lumina a cărei sursă nu putea fi determinată, se afla un șir de uși cu arcade și praguri înalte, ca în navele vechi. Gerbert găsi ușa cu numărul 84, pe care exista o plăcuță. „RP Arago, Dr. șt., DA". Pe când se întreba – prostește – ce putea însemna „DA" (delegat apostolic, Doctor Angelicus, poate?), ușa se deschise.

Intră într-o cabină spațioasă, cu toți pereții acoperiți de rafturi cu cărți, închise cu sticlă. Pe doi pereți opuși se aflau tablouri în rame viu colorate, înalte din podea până în tavan. În dreapta era *Căderea omului* de Cranach, cu Adam, șarpele și Eva; în stânga era *Ispitirea sfântului Anton* de Bosch.

Înainte să poată privi mai bine monștrii ce pluteau pe cerul pictat de Cranach, tabloul dispăru în spatele unei secțiuni de rafturi, lăsând o deschidere în care apăru Arago, în halat alb. Tabloul *Căderea omului* redeveni o ușă înapoia dominicanului, dar Gerbert apucase să vadă în spatele lui o cruce neagră pe fond alb. Cei doi își strânseră mâinile și se așezară la o masă scundă, acoperită cu

un vălmășag de hârtii, diagrame și volume deschise, cu semne de carte colorate. Arago avea fața îngustă și oacheșă, cu ochi cenușii, străpungători, sub sprâncenele aproape albe. Halatul părea prea mare pe corpul său. Între degetele subțiri și puternice de pianist ținea o riglă banală de lemn.

Gerbert își lăsă ochii să rătăcească nepăsător peste cotoarele cărților vechi. Nu dorea să fie primul care să vorbească, deși întrebările la care se așteptase nu sosiră.

— Domnule Gerbert, nu mă pot compara cu dumneata în privința cunoștințelor, totuși putem comunica în limbajul lui Esculap. Am fost psihiatru înainte să aleg veșmântul acesta. Medicul-șef mi-a pus la dispoziție datele referitoare la... procedură. Totul este perfect clar. Din cauza incompatibilității grupelor sangvine și a țesuturilor, avem două persoane, dintre care putem trezi numai una.

— Nu este vorba despre „trezire", rosti Gerbert aproape fără să vrea, deoarece călugărul evitase cuvintele mai directe: „reînviere din morți".

Dominicanul înțelese imediat.

— O *distinguo* importantă pentru mine nu ar trebui, desigur, să te preocupe. Orice dispută la nivel escatologic ar fi irelevantă. Cineva ca mine, aflat în poziția mea, ar zice că moartea adevărată înseamnă descompunere, dezintegrare, schimbări ireversibile ce au avut loc în corp. Iar în privința respectivă avem șapte asemenea cazuri în navă. Știu că rămășițele lor trebuie răvășite și înțeleg necesitatea, deși nu am autoritatea s-o sancționez. De la dumneata și de la prietenul dumitale, care va sosi dintr-o clipă în alta, doresc răspunsul la o singură întrebare. Bineînțeles, puteți refuza să răspundeți.

— Te ascult, spuse Gerbert simțind un fior.

— Probabil că ai ghicit deja – este vorba despre criteriile alegerii persoanei.

— Terna va fi de aceeași părere cu mine. Nu avem criterii obiective. Și deoarece te-ai familiarizat cu datele... părinte, știi lucrul acesta.

— Este adevărat. Calculul probabilităților depășește capacitatea umană. Medicomurile au făcut trilioane de calcule și au decretat că acești doi bărbați au șanse de nouăzeci și nouă la sută, cu o marjă de eroare acceptabilă teoretic. Nu există criterii obiective și din acest motiv îmi permit să te întreb care sunt criteriile dumitale.

— Ne confruntăm cu două probleme, răspunse Gerbert oarecum ușurat. În calitate de medici, împreună cu șeful nostru, vom solicita comandantului unele schimbări navigaționale. Pot presupune că vei fi de partea noastră în privința aceasta, părinte?

— Nu am dreptul să particip la vot.

— Așa este. Totuși, atitudinea dumitale poate să aibă o influență.

— Asupra deciziei ședinței de consultare? Dar s-a decis deja. Nu-mi pot imagina că ar exista vreo opoziție. Majoritatea va vota „pentru", comandantul va fi cel care va lua decizia finală și m-ar surprinde ca medicii să nu știe deja care va fi aceasta.

— Noi vom solicita mai multe schimbări decât se convenise inițial. Nouăzeci și nouă la sută nu este suficient pentru noi. Până și a zecea zecimală este importantă. Costul energetic, plus întârzierea cauzată expediției, va fi enorm.

— Asta e o noutate pentru mine. Și a doua... problemă?

— Alegerea persoanei. Nu avem absolut nicio idee despre identitățile lor, pentru că, din cauza unei neglijențe scandaloase – pe care tehnicienii radio au definit-o mai elegant „supraîncărcarea canalelor de comunicații" –, ne-a fost imposibil să determinăm numele, funcțiile sau trecutul acestor oameni. Ba chiar a fost vorba despre ceva mai mult decât doar neglijență. Când am adus containerele la bord, n-am știut că în cursul operațiunilor de demontare fuseseră

considerabil afectate nu doar memoriile unităților vechi din exploatarea aceea minieră, Graal, ci și cele ale computerelor din Roembden. Cei responsabili pentru soarta persoanelor pe care comandantul, cu acceptul nostru, le-a luat la bord declaraseră că datele necesare pot fi obținute de la Pământ. Dar nu se știe cine a dat ordinul pentru stocarea informațiilor, sau când, sau cui. Este clar că toți s-au spălat pe mâini, dacă pot să mă exprim așa.

— Așa se întâmplă întotdeauna când responsabilitățile multora se suprapun. Ceea ce nu este o justificare...

Călugărul se opri, îl privi pe Gerbert în ochi și întrebă încetișor:

— Te-ai opus îmbarcării victimelor?

Gerbert încuviință din cap fără chef.

— În agitația dinaintea decolării, nimeni nu se putea face ascultat, cu atât mai puțin un medic, care nu era un astronaut experimentat. Faptul că m-am opus, din cauza anumitor temeri, nu-mi ușurează cu nimic conștiința acum.

— Și atunci ce intenționezi să faci? Să dai cu banul?

Medicul se încordă din tot corpul.

— Alegerea nu va depinde de nimeni, ci doar de noi. După consultare, dacă solicitările ne vor fi satisfăcute în partea pur tehnică, a navigației, vom efectua altă autopsie și vom examina conținutul vitrificatoarelor până la ultimul fir de păr și de praf.

— Ce influență ar putea avea identificarea persoanelor asupra alegerii celei care va fi reanimate?

— Probabil că niciuna. În tot cazul, nu va fi un factor sau o proprietate esențială pentru medici.

— Oamenii aceștia au pierit în circumstanțe tragice, zise călugărul cântărindu-și cuvintele cu grijă și vorbind fără grabă, ca și cum ar fi pășit pe o gheață tot mai subțire. Unii dintre ei în timp ce-și îndeplineau îndatoririle obișnuite, ca angajați ai exploatărilor miniere de acolo sau ai companiilor. Alții în timp ce încercau să-i salveze pe cei dintâi.

Ai accepta o asemenea diferențiere – dacă ea ar putea fi descoperită – drept criteriu?

— Nu.

Răspunsul fusese imediat și categoric.

Peretele acoperit cu cărți din fața lor se deschise și Terna intră, cerându-și scuze pentru întârziere. Călugărul se ridică, urmat de Gerbert.

— Am aflat tot ce era posibil, spuse Arago.

Era mai înalt decât ambii medici. În spatele lui, Eva se întorcea spre Adam și șarpele suia în pomul Edenului.

— Vă mulțumesc, domnilor, urmă el. Mi-am confirmat ceea ce ar fi trebuit să fi știut deja. Domeniile noastre de expertiză se ating tangențial. Noi nu judecăm pe cineva în funcție de virtuțile ori de viciile sale, tot așa cum voi nu țineți seama de ele când îi salvați viața. Nu vă mai reții. Ne vedem în amfiteatru.

Cei doi ieșiră și Gerbert îi rezumă lui Terna discuția pe care o purtase cu observatorul apostolic al Pământului. Când ajunseră la intersecția perfect circulară a coridoarelor, urcară într-un vehicul ovoidal, argintiu-mat. Puțul corespunzător se deschise și înghiți vehiculul fără roți cu un suspin prelung. În ferestrele rotunde pâlpâiau strălucitor luminile punților pe lângă care treceau. Stând față în față, bărbații rămaseră tăcuți. Fără să știe de ce, amândoi se simțeau afectați de cuvintele cu care călugărul încheiase întrevederea. În același timp însă, sentimentul era prea nedefinit ca să merite o analizare, mai ales în lumina celor ce-i așteptau.

* * *

Sala de ședințe se afla în secțiunea cinci din *Euridice*. Văzută din depărtare, nava semăna cu o omidă lungă și albă formată din segmente sferice – ba chiar se putea zice

că era o omidă cu aripi, deoarece din flancurile ei ieșeau în exterior structuri de susținere pentru carcasele hidroturbinelor. Capul bont al omizii era încercuit de o mulțime de antene, ce păreau mustăți sau palpatoare. Segmentele sferice se interconectau prin cilindri scurți cu diametrul de treizeci de metri, care erau, de asemenea, prinși laolaltă și ranforsați printr-o chilă dublă continuă, ce le asigura rigiditatea necesară pentru manevrele de accelerare, zbor cu viteză maximă sau decelerare ale navei. Motoarele, așa-zisele hidroturbine, erau în realitate reactoare termonucleare, bazate pe principiul statoreactorului Bussard. Hidrogenul din spațiul cosmic le servea drept combustibil.

Motorul acesta se dovedise superior celui fotonic. Randamentul combustibililor nucleari la viteze apropiate de cea a luminii scădea, pentru că partea leului din energia cinetică era cheltuită în flama de propulsie care se pierdea inutil în spațiu și doar o fracțiune mică din energia eliberată era transmisă rachetei. În același timp, motorul fotonic cerea ca nava să fie încărcată cu milioane de tone de materie și antimaterie drept combustibil. Pe de altă parte, statoreactorul Bussard utiliza hidrogenul interstelar. Deși omniprezenți, atomii de hidrogen erau atât de dispersați în spațiul galactic, încât motoarele de felul acesta începeau să funcționeze efectiv doar la viteze de peste 30 000 de kilometri pe secundă și-și atingeau capacitatea totală doar în apropierea vitezei luminii. O navă cu un asemenea sistem de propulsie nu putea nici să decoleze singură de pe o planetă, fiind prea masivă, nici să atingă singură viteza la care atomii absorbiți de prizele reactorului să poată ajunge la densitatea necesară aprinderii. De aceea la probă existau captatori gigantici în formă de pâlnii, pentru ca până și în vidul cosmic aproape absolut să poată fi absorbiți atomii rari de hidrogen, care să fie după aceea comprimați prin ajutaje și să declanșeze flame solare artificiale în camerele de ardere. Randamentul creștea și nava, care nu mai era

încărcată cu combustibil, putea să mențină o accelerație constantă. După mai puțin de un an de accelerare, la o valoare egală cu gravitația terestră, ea atingea aproape nouăzeci și nouă la sută din viteza luminii și în timp ce la bord treceau doar câteva minute, pe Pământ se scurgeau decenii.

Euridice fusese construită pe orbita lui Titan, care avea să-i slujească drept platformă de plecare. Reactoare termonucleare convenționale convertiseră multe trilioane de tone din masa satelitului în energie pentru transformatoare, care, folosind tunuri-laser, expediaseră la rândul lor coloane de lumină coerentă în pupa gigantică a navei – comparabile cu gazele comprimate ce propulsează un proiectil prin țeava unui lansator de rachete sol-aer. Mai întâi, prin lucrări de astroinginerie, trebuia eliminată atmosfera densă a satelitului. Stații radiochimice și hidronucleare au fost construite pe platoul continentului ecuatorial, după ce toți munții fuseseră topiți de salve termice cumulative lansate din sateliți dispensabili. Salvele acelea transformaseră formațiunile uriașe în lavă, după care bombe criobalistice intensificaseră frigul, astfel că întregul ocean de lavă roșie ca focul se solidificase într-o câmpie dură și netedă: Mare Herculaneum. Pe câmpia aceea cu suprafața de treizeci și unu de mii de kilometri pătrați crescuse o pădure de tunuri-laser, adevăratul Hercule al expediției. În ziua stabilită, la secunda stabilită, complexul acela declanșase, ca s-o scoată pe *Euridice* de pe orbita ei staționară. Coloana lungă de lumină coerentă lovise în oglinzile de la pupa navei, împingând-o în afara sistemului solar. Pe măsură ce fasciculul de lansare slăbise, nava recursese într-o măsură tot mai mare la propriile boostere, ale căror trepte consumate le abandonase după ce trecuse de Pluton. Abia atunci intraseră în joc gurile larg căscate ale hidroturbinelor.

Întrucât acestea aveau să funcționeze non-stop pe toată durata călătoriei, nava accelera constant, menținând la bord o gravitație egală cu cea terestră, care acționa doar în lungul axei longitudinale a lui *Euridice*. Din acest motiv, fiecare secțiune sferică reprezenta un sistem separat. Punțile navei erau transversale în fuzelaj, dintr-o parte în cealaltă – în sus însemna spre provă, iar în jos, spre pupă. Când *Euridice* decelera sau schimba cursul, vectorul forței se abătea de la axele secțiunilor individuale și de aceea, pentru a evita ca tavanele să se transforme în pereți și ca punțile să fie răsturnate cu capul în jos, fiecare segment din fuzelaj conținea o sferă ce se putea roti în interiorul carcasei blindate, la fel ca o articulație sferică. Giroscoapele aveau grijă ca forța de propulsie să fie întotdeauna orientată vertical pe punțile fiecărei sfere din carcasă – erau opt cu totul, pentru locuit. Deși în cursul unor manevre de acest tip punțile din sfere separate se abăteau de la axa principală a chilei navei, se putea trece dintr-o secțiune în alta, grație unui sistem de tuneluri de ecluze adiționale, numite „viermi". Numai în tunelurile acelea flexibile se simțea modificarea sau absența gravitației, deoarece lifturile trebuiau să treacă prin cilindrii dintre secțiunile rezidențiale.

La momentul acestei ședințe generale, prima de după decolare, *Euridice* accelera continuu de aproape un an, astfel încât nimic nu interfera cu forța fixă a gravitației.

Secțiunea a cincea, poreclită „Parlamentul", servea pentru reuniunile întregului echipaj. Sub plafonul concav se afla un amfiteatru, nu foarte înalt, o sală cu patru niveluri de scaune întrerupte la intervale regulate de rampe. În fața singurului perete plat exista o masă lungă, mai exact un șir de console cu monitoare, interconectate. În spatele lor, cu fața spre rândurile de scaune, se găseau navigatorii și specialiștii subordonați lor.

Caracterul unic al expediției dusese la o componență mai puțin obișnuită a conducerii. Bar Horab era comandantul

zborului; coordonatorul Khargner se ocupa de sistemele energetice, iar radiofizicianul De Witt, de comunicații. Corpul de savanți, atât cei necesari în călătoria în sine, cât și cei care aveau să intre în acțiune doar la destinație, era condus de polistoricul Nomura.

Când Gerbert și Terna intrară pe rândul cel mai de sus al amfiteatrului, ședința începuse deja. Bar Horab citea cu glas tare solicitările medicilor. Nimeni nu întoarse capul ca să se uite la nou-sosiți, doar Hrus, medicul-șef, care stătea între comandant și coordonator, își indică nemulțumirea printr-o încruntătură. Nu pierduseră totuși mare lucru. În tăcerea generală, glasul flegmatic al lui Bar Horab se auzea răsunător.

— ...solicită reducerea gravitației la o zecime din valoarea curentă, în vederea reanimării corpurilor criogenizate. Asta ar însemna coborârea propulsiei la limita inferioară. Pot s-o fac, dar ar însemna anularea întregului program de zbor calculat în prealabil. Fără îndoială, este posibilă calcularea altui program, însă cel pe care-l urmăm acum este produsul a cinci grupuri independente din cadrul proiectului de pe Pământ, pentru a elimina posibilitatea erorilor. Noi nu dispunem de asemenea opțiune. Putem calcula un program cu două echipe, deși, bineînțeles, nu va fi la fel de sigur ca primul. Riscul este mic, dar real. De aceea, vă întreb: să votăm acum în privința solicitării medicilor, fără alte discuții, sau să le punem întrebări și să votăm ulterior?

Majoritatea se pronunță în favoarea dialogului. Hrus nu luă cuvântul, ci îl invită pe Gerbert s-o facă.

— Cuvintele comandantului nostru conțin un grad de reproș, zise Gerbert fără să se ridice de la locul lui, de pe ultimul rând al amfiteatrului. Reproșul este adresat celor care ne-au predat corpurile găsite pe Titan, fără să-și facă griji despre starea lor. S-ar putea întreprinde o anchetă pentru aflarea vinovaților, însă, indiferent dacă ei se află sau nu printre noi, asta nu schimbă cu nimic situația.

Sarcina cu care ne confruntăm este resurecția completă a unei persoane care s-a păstrat doar cu puțin mai bine decât mumiile faraonilor. Aici va trebui să fac un mic ocol prin istoria medicinei. Încercările de vitrificare datează din secolul douăzeci. Milionari bătrâni au îngăduit să fie cufundați în azot lichid, cu speranța că într-o bună zi vor fi readuși la viață. Evident, era un nonsens: încălzirea unui corp înghețat duce doar la intrarea sa în putrefacție. Ulterior, oamenii de știință au învățat cum să înghețe fără să omoare fragmente minuscule de țesuturi, ovule, spermă și microorganisme. Cu cât un corp este mai mare, cu atât este mai greu de vitrificat. Vitrificarea înseamnă transformarea instantanee în gheață a tuturor fluidelor unui organism, sărind peste faza de cristalizare, întrucât formarea de cristale cauzează vătămări ireversibile ale structurii celulare. Pe de altă parte, vitrificarea transformă corpul și creierul în sticlă într-o fracțiune de secundă. Este ușor să încălzești un corp la o temperatură mare într-o fracțiune de secundă, dar răcirea lui la fel de rapid la zero grade Kelvin este incomparabil mai dificilă. Vitrificatoarele-clopot ale victimelor de pe Titan erau primitive și acțiunea lor era brutală. Când am acceptat containerele la bord, noi nu am știut construcția lor și de aceea starea corpurilor s-a dovedit o surpriză așa mare.

– Pentru cine s-a dovedit o surpriză, și de ce? întrebă cineva de pe rândul unu.

— Pentru mine ca psihonist, pentru Terna, care este somatist, și, desigur, pentru șeful nostru. De ce? Noi am primit containere care nu aveau niciun fel de specificații sau scheme ale vechilor vitrificatoare. Nu știam că unele dintre clopote cu ocupanții lor înghețați fuseseră parțial strivite de un ghețar și că fuseseră introduse în cilindri de tip termos cu heliu lichid, ca să poată fi aduse la bordul navei noastre. Imediat după pornire, pe durata celor patru sute de ore cât am fost împinși de Hercule, am fost supuși

unei apăsări cauzate de 2 *g*, astfel că n-am putut examina containerele decât după aceea.

— Asta a fost acum trei luni, colega Gerbert, spuse același glas.

— Da. În timpul scurs de atunci am determinat că în niciun caz nu-i putem readuce pe toți la viață. Trei au fost eliminați de la bun început, deoarece creierii le fuseseră striviți. Dintre ceilalți putem resuscita doar unul, deși în principiu doi sunt candidați pentru reanimare. Problema este că toți au sânge în sistemul circulator.

— Sânge real? întrebă altcineva din amfiteatru.

— Da. Eritrocite, plasmă sangvină și așa mai departe. Avem datele despre sânge în holofișe, numai că nu putem efectua transfuzii pentru că nu avem sânge, așa că am luat eritroblaste din măduvă și le-am multiplicat. Așadar, sânge există. Rămâne însă incompatibilitatea țesuturilor. Două creiere pot fi resuscitate, dar organele vitale nu sunt îndeajuns decât pentru o singură persoană. Din cei doi candidați pentru reanimare putem alcătui doar o persoană. Oribil, totuși adevărat.

— Un creier poate fi resuscitat și fără să aibă corp, interveni cineva.

— Nu avem intenția să facem așa ceva, răspunse Gerbert. Nu ne aflăm aici pentru a întreprinde experimente macabre, așa cum vor fi la stadiul actual al medicinei. Cu toate astea, chestiunea nu este strict medicală. Noi ne amestecăm în chestiuni de navigație nu ca astronauți, ci ca medici. Nimeni din exterior nu ne poate zice cum să procedăm și de aceea nu voi intra în detaliile operației. Va fi necesar să decalcifiem și să metalizăm scheletul. Să eliminăm excesul de azot din țesuturi, utilizând heliu. Să canibalizăm celelalte corpuri pentru un singur corp. Acesta este domeniul nostru. Eu vă voi explica doar fundamentul solicitării noastre. În cursul resuscitării creierului, trebuie să avem o gravitație cât mai mică – ideală ar fi imponderabilitatea,

deși știm că așa ceva ar fi imposibil fără oprirea completă a motoarelor, ceea ce ar anula complet programul de zbor.

— Treci la subiect, colega, rosti Hrus fără să-și ascundă nerăbdarea. Comandantul și oamenii de aici vor să afle motivul solicitării tale.

Nu spusese „solicitării *noastre*", ci „solicitării *tale*". Prefăcându-se că nu observase detaliul acela, despre care bănuia că fusese deliberat, Gerbert zise calm:

— În mod normal, neuronii din creierul omului nu se divid, întrucât constituie substanța identității personale – memoria – și a altor trăsături, care sunt numite în general caracter, suflet și așa mai departe. În creierele celor care au fost vitrificați în mod primitiv pe Titan există pierderi. Noi putem determina multiplicarea prin diviziune a neuronilor din vecinătatea zonelor respective, pentru a completa lacunele, dar procedând astfel le distrugem individualitatea. Pentru a le păstra identitatea, trebuie să limităm cât mai mult numărul de neuroni ce se divid, întrucât neuronii nou-formați sunt ca ai unui prunc – goi, ca să spun așa. Nici chiar în condiții de imponderabilitate nu există certitudinea că persoana resuscitată nu va suferi amnezie, ca să nu mai amintesc de gradul amneziei respective. O porțiune din memorie este pierdută ireversibil prin vitrificare, chiar și în cele mai bune criostate, deoarece contactele delicate ale sinapselor au suferit leziuni la nivel molecular. De aceea nu putem afirma că persoana resuscitată va fi exact omul care a fost acum o sută de ani. Putem doar afirma că cu cât gravitația va fi mai mică în timpul reanimării creierului, cu atât șansa de a salva personalitatea va fi mai mare. Asta a fost tot ce am avut de zis – am terminat.

Bar Horab se uită, parcă întâmplător, spre medicul-șef, care părea absorbit de hârtiile din fața sa.

— Cred că nu mai este nevoie de votare, rosti Bar Horab. În virtutea autorității cu care am fost învestit, ordon

reducerea accelerației în momentul pe care-l vor anunța medicii și pe durata solicitată. Declar ședința închisă.

Murmure de conversații se auziră în amfiteatru când oamenii se ridicară și începură să plece. Bar Horab se scula, îl prinse pe Khargner de braț și se îndreptă cu el către ieșirea inferioară. Gerbert și Terna aproape că ieșiră în fugă din sală înainte să poată fi abordați de cineva. Pe coridor se întâlniră cu dominicanul, care nu spuse nimic, ci doar încuviință din cap și-și urmă drumul.

— Nu m-am așteptat la asta din partea lui Hrus! exclamă Terna când sui cu Gerbert în liftul de la pupa. Pe de altă parte, comandantul este omul cuvenit în locul cuvenit! Am simțit realmente că colegii noștri din domeniile asociate, mai ales „psihonauții", erau gata să sară asupra noastră. Comandantul a retezat totul din față.

Liftul încetinea; luminile pe lângă care treceau pâlpâiau mai puțin frecvent.

— Hrus nu contează, murmură Gerbert. Dacă vrei să știi, Arago a stat de vorbă cu Bar Horab imediat înainte de consultare.

— De unde știi?

— De la Khargner. Arago a fost la Bar Horab înainte să se fi întâlnit cu noi.

— Crezi că el...?

— Nu cred – știu. Preotul ne-a ajutat.

— Dar ca teolog...

— Eu nu mă pricep la asta, iar el se pricepe atât la medicină, cât și la teologie. E treaba lui cum le împacă între ele. Haide să ne schimbăm. Trebuie să pregătim totul... și să stabilim data și ora.

Înainte de operație, Gerbert reciti jurnalul de înregistrare din holotecă. În cursul operațiunilor pe care le efectuau, mașinile planetare masive se opriseră, deoarece senzorii lor simțiseră în apropiere metal în interiorul căruia se afla materie organică. Unul câte unul, șapte mergători înalți și

vechi fuseseră recuperați din ruinele lui Birnam, iar din ei fuseseră scoase șase corpuri. Doi Săpători se aflau la numai câteva sute de metri unul de celălalt. Unul era gol, iar celălalt conținea un bărbat într-un clopot-vitrificator. Prin comparație cu excavatoarele de generația a opta care săpau în ghețar, Săpătorii erau niște pitici. Centrul de comandă oprise roboții gigantici și trimisese turnuri de forare umblătoare, dotate cu biosenzori ultrasensibili, în căutarea altor victime, pentru că în Depresiunea Birnam dispăruseră nouă oameni. Cel care-și părăsise Săpătorul nu mai fusese găsit. Blindajul mergătorilor fusese strivit sub mormanele de gheață ce se acumulaseră, însă vitrificatoarele rezistaseră uimitor de bine. Conducerea dorise să le trimită imediat spre Pământ pentru reanimare, dar asta ar fi însemnat să supună corpurile înghețate la accelerații de trei ori mai mari decât cea gravitațională: la decolarea navetei mici de pe Titan, la accelerarea rachetei de transport de pe linia Titan – Pământ și în cursul coborârii finale pe Pământ. Examinarea cu raze X a containerelor dezvăluise leziuni serioase ale tuturor corpurilor, inclusiv fracturi craniene, astfel că posibilitatea respectivă fusese considerată prea riscantă. După aceea cineva venise cu ideea aducerii vitrificatoarelor la bordul lui *Euridice*, care era dotată cu cele mai moderne echipamente de reanimare. În plus, la plecare, accelerația avea să fie neînsemnată, ținând seama de masa în repaus imensă a navei.

Rămânea numai problema identificării corpurilor, imposibilă însă înainte de deschiderea vitrificatoarelor. Hrus, medicul-șef din *Euridice*, încheiase un acord cu cei de la controlul zborurilor și cu SETI în care se stipula că numele și informații specifice despre cei scoși din ghețurile lui Titan vor fi trimise navei spațiale prin radio de pe Pământ, deoarece toate memoriile computerelor, care fuseseră demult demontate, se aflau în arhivele centrului SETI din Elveția. Până la momentul plecării navei,

canalele de comunicații fuseseră supraaglomerate; cineva sau ceva – om sau computer – atribuise expedierii datelor un nivel redus de importanță și *Euridice* părăsise orbita circumlunară înainte ca medicii să afle de absența informațiilor respective. Gerbert se dusese zadarnic la comandant, deoarece nava accelera deja ca un proiectil, împinsă de laserele Hercule.

În etapa aceea inițială, Titan încasase forța completă a reculului și unii planetologi consideraseră că era posibil ca satelitul să se dezintegreze. Temerile lor nu se materializaseră, deoarece procesul accelerării se derulase pe atât de lin pe cât se așteptaseră proiectanții. Hercule apăsase crusta satelitului adânc în litosferă, unde seismice violente zguduiseră fundațiile tunurilor-laser și, cu toate că ele rezistaseră cutremurelor, fasciculul de lumină se clătinase și oscilase. Fusese necesară reducerea energiei, apoi așteptaseră să se potolească seismele și abia după aceea laserele putuseră fi reorientate spre oglinzile de la pupa navei.

Toate astea creaseră interferențe, traficul radio fusese perturbat și mesajele radio netransmise se acumulaseră. Pentru a înrăutăți și mai mult situația, Titan, care cu doi ani în urmă fusese împins din vecinătatea lui Saturn și oprit din mișcarea sa de rotație pentru ca Hercule, relativ staționar, s-o poată propulsa pe *Euridice* cu lumina sa, intrase în librație. Sute de mii de focoase termonucleare vechi, înglobate ca rezerve de urgență în satelit, puseseră capăt până la urmă acestei mișcări. Nu fusese ușor și de aceea medicii nu putuseră începe reanimarea, deoarece *Euridice*, care timp de câteva săptămâni fusese lovită și ratată de fasciculul laser, primise fiecare flamă solară în pupa ca pe un șoc ce reverberase prin toată nava.

Dificultățile cu colimarea razelor, seismele de pe Titan și defectarea câtorva boostere duseseră la amânarea operației. Pentru mulți de la bord, amânarea fusese justificată și de faptul că șansele readucerii victimelor la viață nu păreau

bune. Cu fiecare zi de accelerație, care de acum devenise constantă, comunicațiile cu Pământul se înrăutățeau și, în plus, prioritatea o aveau radiogramele legate de succesul expediției. În cele din urmă, *Euridice* căpătă de pe Pământ numele celor șase victime înghețate, alături de fotografiile și de biografiile lor, dar asta era insuficient pentru determinarea identității. În urma vitrificării explozive, părți ale fețelor fuseseră distruse. Implozii secundare în interiorul crio-containerelor le rupseseră hainele, iar bucățile acestora fuseseră purtate de oxigenul din costumele spațiale ce explodaseră în sarcofagele cu azot, unde se transformaseră în cenușă.

Se ceruseră atunci de pe Pământ amprentele și informații de natură dentală, dar când acestea sosiseră nu făcură decât să sporească confuzia. Din cauza vechii rivalități dintre Graal și Roembden, jurnalele computerizate ale activităților de acolo fuseseră ținute neglijent și nimeni nu știa dacă nu cumva unele memorii fuseseră distruse sau sfârșiseră, poate, în vreo arhivă din afara Elveției. Cel care avea să fie resuscitat în *Euridice* putea să aibă unul dintre următoarele nume: Ansel, Nawada, Pirx, Kochler, Parvis sau Illuma. Medicii nu puteau decât să spere că supraviețuitorul, după ce-și revenea din amnezia post-reanimare, avea să-și poată recunoaște numele de pe listă – dacă el însuși nu și-l putea reaminti. Hrus și Terna nutreau speranța aceasta, însă Gerbert, psihonistul, avea îndoieli. De aceea, după stabilirea datei operației, se duse la comandant pentru a-i explica problema. Mereu rațional și pragmatic, Bar Horab fu de acord că ar fi fost meritoriu și recomandabil să reexamineze în detaliu conținutul vitrificatoarelor ce fuseseră golite de corpuri.

— Voi ați avea nevoie de criminologi, de experți în medicina legistă, zise el. Deoarece nu avem așa ceva la bord, ți-i pot da pe – șovăi o clipă – Lakatos și Biela. Surâse și adăugă: Fizicienii sunt tot un fel de detectivi.

Crio-containerul înnegrit – de parcă ar fi fost carbonizat –, care semăna perfect cu un sarcofag curbat, fu adus în laboratorul principal. După fixarea între cleşti masivi şi slăbirea clemelor exterioare, se deschise, lent, pe lungime, cu un scârţâit pătrunzător. Interiorul negru se căscă sub capacul pe jumătate ridicat. Costumul spaţial din centru zăcea inform – fostul său ocupant plutea de câteva săptămâni în heliu – lângă blocul de azot în care fusese congelat iniţial. Lakatos şi Biela scoaseră costumul şi-l aşezară pe o masă de metal scundă. Fusese deja examinat când fusese scos corpul, dar nu se găsise nimic atunci, decât bucăţele de ţesătură îngheţate şi tuburi de la sistemul de condiţionare ce se împletiseră laolaltă, transformându-se într-un cablu. Acum tăiară costumul acoperit de promoroacă, deschizându-l, de la inelul de care se prindea casca, în jos peste piept şi pantalonii pneumatici, până la bocanci. Scoaseră dinăuntru, descolăcind, tuburi spiralate şi părţi din furtunuri de oxigen rupte pe care le examinară scrupulos: fiecare fragment, oricât de mic, fu cercetat sub microscop. După aceea, Biela chiar intră în crio-containerul cilindric, cu o lanternă. Pentru a-i uşura munca, manipulatorul tăie placa metalică şi îndepărtă mult jumătăţile. El căută acolo, deoarece costumul spaţial plesnise în lungul cordoanelor de sudură dintre mâneci şi trunchi – fie când Săpătorul fusese supus greutăţii tot mai mari a gheţarului Birnam colapsat, fie din cauza presiunii interne din momentul vitrificării explozive. Dacă bărbatul prins înăuntrul său avusese obiecte personale, acestea putuseră fi proiectate prin rupturile din costum şi să cadă în container alături de jeturi de azot şi de sânge solidificat, în clipa în care un capac din oţel special coborâse peste deschidere ca un vizor ce izolase de lumea exterioară cadavrul în costum spaţial.

Pentru ridicarea capacului de pe container trebuiau utilizate menghine hidraulice, deoarece cleştii manipulatorului se dovediră prea slabi. Cei doi fizicieni şi

medicul se retraseră câțiva pași de lângă platformă, întrucât operațiunea avea să fie violentă. Aşchii mari ca nişte schije de metal zburară de sub dinții de vanadiu, apoi capacul – care semăna cu vârful unui uriaş proiectil de artilerie – tresări şi începu să se îndepărteze de partea superioară a containerului. Oamenii aşteptară ca fragmentele de zgură negre ca tăciunele să nu mai curgă, după care clopotul, detaşat de crio-container, se deschise gol spre ei. Lakatos îl ridică mult cu manipulatorul cu patru braţe, iar Biela se pregătea să reînceapă examinarea cilindrului, când toţi încremeniră. Plăcile de metal se desfăcură complet de-a lungul cordoanelor de sudură, tremurând, şi căzură lent pe platformă, ca şi cum ar fi vrut să repete agonia străveche a morţii anterioare. Membrele robotice purtară capacul greu, ce semăna cu o jumătate de bombă, prin aer spre capătul opus al încăperii şi-l aşezară cu atâta grijă pe o placă de aluminiu, încât nu se auzi niciun sunet.

Biela se apropie de containerul complet desfăcut. În centru se aflau resturile întunecate ale capitonajului interior: straturi zbârcite ce semănau cu frunze veştede arse. Lakatos privi peste umărul lui. El era destul de familiarizat cu istoria vitrificării. Pe vremea lui Graal şi Roembden, se utilizaseră încărcături explozive pentru a coborî capacul peste containerul cu omul, pentru ca procesul de îngheţare să fie cât mai rapid. Omul trebuia să-şi scoată mai întâi casca, deşi păstra costumul. Pentru ca şocul să nu-i strivească ţeasta, capacul era capitonat cu perne pneumatice care se umflau instantaneu şi, dilatându-se, îl protejau. Simultan, un con de injecţie îi era introdus în gură pentru a pompa azot lichid, ce spărgea de obicei dinţii şi rupea chiar oasele fălcii. Obiectivul era congelarea creierului simultan din toate părţile, aşadar şi dinspre baza sa, aflată imediat deasupra cerului gurii. Tehnologia epocii aceleia era incapabilă să evite asemenea leziuni.

Fizicienii îndepărtară treptat straturile de material fragil și le puseră unul lângă altul, până ce instrumentele ajunseră la fundul metalic al crio-containerului. Sub crustele strivite de cenușă, descoperiră un obiect, de asemenea zdrobit, totuși păstrat sub forma unei cărțulii, ale cărei colțuri erau arse ca de foc. Obiectul pe jumătate carbonizat era atât de casant, încât se transforma în praf oriunde ar fi fost atins, așa că-l acoperiră cu un capac din sticlă; până și o răsuflare l-ar fi putut dezintegra.

— Pare să fi fost un etui mic, făcut poate din piele. Un portofel. Oamenii țineau portofele asupra lor. Documentele erau făcute în principal din celuloză convertită în hârtie.

— Sau din polimeri, completă Gerbert cuvintele lui Biela.

— Niciuna dintre variante nu este mai încurajatoare, replică fizicianul. În condițiile astea, celuloza nu rezistă mai bine decât plasticul vechi. Cum a ajuns oare în capac?

— Nu-i greu de ghicit, spuse Lakatos și-și apropie palmele una de cealaltă. Când el a acționat circuitul, clopotul inferior s-a ridicat peste picioare până la nivelul pieptului, iar clopotul superior a coborât simultan și a făcut contact cu celălalt. Încărcăturile de implozie nu erau, desigur, la nivelul care ar fi strivit un om. Azotul a umplut costumul spațial, astfel că s-a despicat sub brațe, iar aerul, evacuat sub presiune, i-a smuls hainele. Nu o dată, exploziile obuzelor au rupt hainele soldaților expuși în apropierea locului de impact...

— Ce să facem cu el?

Gerbert privi cum fizicienii umplură spațiul de sub capacul de sticlă cu un fluid care se coagulă; scoaseră apoi de sub sticlă matrița rezultată, în care obiectul negru, aplatizat și ferfenițit, era prins ca o insectă în chihlimbar, și începură s-o analizeze. Găsiră substanțe chimice care fuseseră utilizate în trecut la tipărirea de bancnote, componente organice uzuale în pieile de animale tăbăcite și vopsite, dar și urme infime de argint. Acelea erau neîndoios

rămășițele unor fotografii, deoarece la realizarea lor se folosiseră săruri de argint. Ajustând intensitatea fasciculului de scanare, obținură până la urmă un soi de palimpsest: un vălmășag de litere și de cerculețe, poate ștampila oficială a unui document.

Cromatografia separă culorile de reziduurile tușului folosit la tipărire, pentru că, din fericire, acesta conținea un ingredient mineral. Restul căzu în seama filtrelor microtomografului. Rezultatul fu însă modest. Dacă descoperiseră cu adevărat o dovadă de identitate, ceea ce era destul de probabil, primul nume era neinteligibil, iar din al doilea puteau fi siguri doar de prima literă: „P". Cuvântul avea între patru și șapte litere. Printr-o coincidență, numele a doi dintre cei ce puteau fi resuscitați începeau cu „P".

Afișară pe monitoare spinogramele tuturor corpurilor aflate în heliu lichid. Genul acesta de tomografii, mult mai precise decât razele X antediluviene, permitea determinarea vârstei victimei cu o marjă de eroare de zece ani, prin examinarea rigidizării cartilajelor și a îngroșării pereților vaselor sangvine, întrucât medicina, la momentul în care trăiseră oamenii aceia, nu știa cum să stopeze schimbările cunoscute ca scleroză.

Cei doi candidați pentru reanimare aveau aceeași constituție fizică. Aveau aceeași grupă de sânge. Calcifierea coastelor și depozitele minuscule de pe pereții aortelor arătau că amândoi aveau între treizeci și patruzeci de ani. Potrivit biografiilor lor, care includeau dosarele medicale, niciunul nu suferise vreo operație care să-i fi lăsat cicatrice. Medicii știau toate astea, dar doreau să vadă ce le puteau dezvălui fizicienii din imagistica prin rezonanță magnetică nucleară. Ultimii clătinară din capete: nucleele elementelor stabile din organism erau practic eterne și nu puteau oferi informații; ar fi fost cu totul altceva dacă în corpurile oamenilor aceștia ar fi existat izotopi. Și, într-adevăr, găsiră izotopi... care se dovediră altă fundătură. Ambii bărbați

fuseseră expuși cândva la niveluri de radiații între o sută și două sute de remi – probabil în ultimele ore ale vieților lor.

Examinarea organelor interne ale unui om în diverse planuri și secțiuni este o activitate abstractă și lipsită de spectaculozitate. Gerbert preferă să-i scutească pe fizicieni de imaginea cadavrelor goale încastrate în gheață de azot și imersate în heliu, mai ales a chipurilor lor zdrobite. Ambii aveau ochii intacți, ceea ce era un regret secret al medicilor, fiindcă, desigur, orbirea unuia ar fi luat decizia în numele lor: respectiv de a-l resuscita pe cel cu vederea intactă. După plecarea fizicienilor, Terna se așează pe platforma cu crio-containerul spintecat și rămase tăcut, până ce Gerbert nu mai putu suporta tensiunea.

— Deci? întrebă el. Care dintre ei?

— Am putea cere opinia lui Hrus..., mormăi celălalt nesigur.

— Pentru ce? *Tres faciunt collegium*?

Terna se ridică, scrise ceva la tastatură și monitorul afișă obedient, unul lângă altul, două rânduri de numere verzi, în dreapta cărora clipea un număr roșu. Bărbatul închise monitorul, ca și cum nu l-ar mai fi putut îndura. Apoi se întinse iar să apese o tastă, dar Gerbert îi puse o mână pe braț.

— Oprește-te, n-are rost.

Celălalt îl privi în ochi.

— L-am putea consulta pe..., începu el, dar nu mai termină fraza.

— Nu. Nimeni nu ne va ajuta. Hrus...

— Nu mă gândeam la el.

— Știu. Voiam să spun că, oficial vorbind, dacă ne vom adresa lui, Hrus va lua decizia. Trebuie s-o facă, deoarece este medic-șef... numai că așa ar proceda niște lași. Și oricum, ai văzut și tu cum s-a făcut nevăzut. Haide să nu mai tărăgănăm – în mai puțin de o oră Khargner va reduce accelerația.

Lăsă brațul lui Terna și acționă comutatoarele de pe consolă care pregăteau incinta pentru reanimare, apoi rosti:

— Morții nu au existență. Este ca și cum ei nu s-ar fi născut niciodată. Noi nu omorâm pe nimeni. Noi recreăm o singură viață. Privește situația în felul ăsta.

— Da, răspunse Terna și ochii îi scânteiară. Ai dreptate, este o faptă bună. Și-ți acord ție onoarea s-o faci. Alege tu.

Șarpele alb care se încolăcea în jurul potirului de pe tabla neagră se lumină, anunțând că incinta era pregătită.

— Perfect, încuviință Gerbert, dar cu o condiție. Asta va rămâne între noi și nimeni nu va afla niciodată ce a fost. Mai ales *el*. Ai înțeles?

— Da.

— Gândește-te foarte bine. După operație, toate rămășițele vor fi evacuate în spațiu. Iar eu voi șterge toate datele din holotecă. Însă noi doi vom ști – vom ști, pentru că nu ne putem șterge propriile memorii. Vei putea să uiți?

— Nu.

— Dar să păstrezi tăcerea?

— Da.

— Față de toți?

— Da.

— Până la sfârșit?

Terna șovăi.

— Totuși... ei toți știu. Ai zis chiar tu la consultare, că vom alege fie...

— A trebuit s-o fac. Hrus știa cum stă treaba. Dar după ce datele vor fi distruse, noi vom minți și le vom spune tuturor că bărbatul acesta a fost preferat dintr-un motiv obiectiv pe care l-am descoperit doar noi, aici și acum.

Terna aprobă din cap.

— De acord.

— Vom redacta un protocol, îl vom semna amândoi și vom falsifica două elemente. O să semnezi?

— Da. Cu tine.

Gerbert deschise un dulăpior din perete. Înăuntru se aflau costume argintii integrale, cu ghete albe și vizoare din plastic. Îl luă pe al său și începu să se îmbrace. Terna îl imită. În peretele rotund al încăperii se deschise o ușă, dezvăluind interiorul luminos al unui lift. Ușa se închise, liftul coborî și camera pustie se întunecă, dar deasupra punctelor luminoase ale consolei strălucea șarpele lui Esculap.

Supraviețuitorul

Redeveni conștient, numai că era orb și acorporal. Primele lui gânduri nu erau formate din cuvinte; sentimentele îi erau confuze, inexprimabile. Pluti, dispăru undeva și reveni. Abia după ce își regăsi graiul interior putu să-și pună întrebări: „De ce mi-e frică? Ce fel de beznă e asta? Ce-nseamnă asta?" Iar după ce făcu pasul acela, câștigă puterea să întrebe: „Cine sunt eu? Ce mi se-ntâmplă?"

Încercă să se miște, să-și simtă brațele, picioarele, trunchiul, știind acum că avea un corp, sau cel puțin că ar fi trebuit să-l aibă. În ciuda acestui lucru, nimic nu răspundea, nimic nu se mișca. Nu putea spune dacă avea ochii deschiși, nu-și simțea pleoapele și nici clipirile lor. Se strădui din răsputeri să deschidă pleoapele și poate că reuși, dar nu văzu nimic, ci aceeași beznă ca înainte. Încercările acestea, care necesitau eforturi uriașe, îl readuseră la întrebarea: „Ce sunt eu? Sunt un om".

Răspunsul acela evident fu o revelație pentru el. După care, aproape imediat, știu că era ceva evident și-și surâse în barbă, pentru că nu fusese cine știe ce descoperire extraordinară.

Cuvintele reveneau treptat, fără să știe de unde, la început împrăștiate și aleatorii, de parcă le-ar fi pescuit ca pe

niște pești din adâncuri neștiute: „Sunt. Eu sunt. Unde sunt – nu știu. Nu-mi pot simți corpul. De ce?" Începea acum să-și simtă fața, obrajii, posibil nasul. Fu chiar în stare să-și miște nările, măcar că asta necesită un efort de voință extraordinar. Deschise ochii, își mișcă globii oculari în toate direcțiile și concluzionă, deoarece capacitatea de a gândi îi revenise: „Fie sunt orb, fie este complet întuneric". Întunericul îi aduse în minte noaptea și odată cu noaptea sosi un spațiu uriaș de aer pur și rece, iar aerul sugera respirarea. „Respir?", se întrebă el și-și ascultă cu atenție întunericul, care aducea atât de mult cu neantul și totuși diferea mult de acesta.

I se părea că respiră, dar nu în modul obișnuit. Abdomenul și coastele îi erau nemișcate, el se afla într-o stare pe care n-o putea înțelege: aerul intra singur și ieșea apoi lin. Nu exista un alt mod prin care ar fi putut răsufla.

Avea acum o față, plămâni, nări, gură și ochi, deși nu putea să vadă nimic. Decise să strângă o mână în pumn, amintindu-și perfect ce erau mâinile și cum să încleștеze degetele. Nu simți însă nimic și teama reveni, de data asta rațională, provenită dintr-un gând: „Fie sunt paralizat, fie mi-am pierdut brațele și, posibil, picioarele". Concluzia părea falsă – avea plămâni, asta era sigur, totuși nu avea corp. Întunericul și teama erau străpunse de sunete îndepărtate, egale, surde. Din partea sângelui? Din partea inimii? Da, inima lui bătea. Apoi auzi primele sunete din exterior, sunete de vorbire. Auzul începuse să-i funcționeze, cu toate că era neclar. Vorbeau două persoane – el distingea două voci –, numai că nu înțelegea ce discutau. Graiul îi era cunoscut, dar totul era înăbușit, cuvintele nu erau distincte, ci ca niște obiecte văzute prin ceață sau printr-un geam aburit. Cu cât se concentra mai mult, cu atât auzul îi devenea mai acut și, în mod ciudat, prin intermediul auzului, el ieși în afara corpului și se trezi într-un spațiu unde existau sus și jos, dreapta și stânga. Își dădu seama că asta însemna

gravitație, după care se concentră complet asupra auzului. Glasurile aparțineau unor bărbați, unul mai ascuțit, celălalt mai grav, baritonal; ambele se aflau foarte aproape. Dacă ar fi încercat, poate că ar fi putut grăi și el. Totuși dorea să asculte mai întâi, nu doar din curiozitate și din speranță, ci și pentru că era pur și simplu plăcut să audă atât de bine și să înțeleagă din ce în ce mai bine vorbirea umană.

— L-aș mai lăsa în heliu.

Fusese glasul cel mai apropiat, în care exista atât de multă putere, încât îl ducea cu gândul la un bărbat înalt și corpolent.

— Eu n-aș face-o, zise glasul mai îndepărtat și mai tânăr.

— De ce? Nu-i face niciun rău.

— Uită-te la creierul lui. Nu, nu la scizura calcarină, ci la lobul temporal drept. Aria Wernicke. Vezi? Deja ne aude.

— Amplitudinea e mică. Mă-ndoiesc că ne înțelege.

— Acum sunt ambii lobi frontali. A ajuns practic la normal.

— Da, văd.

— Ieri practic nu existau unde alfa.

— Pentru că era în hibernare. Asta-i normal. Dar dacă ne înțelege sau nu, azotul este prea mult. O să adaug heliu.

O tăcere prelungă, apoi pași înceți.

— Stai! Ia uite!

Fusese baritonul.

— E treaz... Păi, atunci...

Nu mai auzi restul. Cei doi conversau în șoaptă. Își regăsi limpezimea gândirii. Cine erau ei? Medici. „Am suferit un accident? Unde? Cine sunt eu?" Gândea tot mai rapid, pe când ei continuau să șușotească, dar glasurile le sporeau treptat surescitate.

— Bun, frontalii sunt perfecți. Talamusul... nu știu... Schimbă, coboară. Treci pe Esculap. Sau, mai bine, pe medicom... Așa! Reglează imaginea. Cum e *medulla*?

— Aproape la zero. Ciudat.

— Ciudat este că nu-i chiar zero. Să vedem centrul respirator! Hm...

— Să-l activez?

— Nu, de ce? O să-nceapă să respire de unul singur. E mai sigur așa. Totuși, deasupra chiasmei optice...

Se auzi un piuit.

— Nu poate să vadă, rosti glasul mai tânăr pe un ton de surprindere. Numărul nouă funcționează deja pentru el și-o să ne dăm seama dacă poate vedea ceva...

În tăcerea ce urmă se auziră zăngănituri metalice. În același timp, din beznă se ivi o strălucire cenușie slabă.

— Aha! exclamă baritonul triumfător. A fost doar la nivelul sinapselor. Pupilele reacționau de o săptămână. Apropo, adăugă el mai încet, nu va putea face o chestie...

Șoapte neinteligibile.

— Agnozie?

— Nu... ar fi bine dacă... Uită-te la componentele superioare...

— Memoria se autorestabilește?

— Nu știu. Nu pot să spun nici „da", nici „nu". Cum e hemograma?

— Normală.

— Inima?

— Patruzeci și cinci.

— Tensiune?

— Unsprezece. Vrei să-l decuplăm?

— Mai bine nu. Să mai așteptăm nițel. Un impuls mic în măduvă...

Simți ceva zvâcnind în interiorul său.

— Tonusul muscular revine, vezi?

— Nu pot să mă uit simultan la miograme și la creier. Se mișcă?

— Cu brațele... necoordonat.

— Și acum? Urmărește-i fața. Clipește?

— A deschis ochii. Vede?

— Nu încă. Care-i pragul de stimulare pentru pupile?

— Patru lucși. Măresc la șase. Vede?

— Nu, deși percepe lumina. Este o reacție a talamusului. Medicomul va corecta electrozii și va trimite curent. Așa – excelent!

În semiîntuneric, el văzu ceva trandafiriu-palid care strălucea deasupra lui. În același timp, auzi glasul vorbind repede:

— Ai fost salvat și te vei restabili. Nu încerca să vorbești. Dacă mă-nțelegi, clipește de două ori din ochi. De două ori.

El clipi de două ori.

— Excelent! O să vorbesc cu tine. Dacă nu-nțelegi ceva, clipește o dată.

Se strădui să vadă ce era culoarea aceea trandafiriu-palid, dar nu izbuti.

— Încearcă să te vadă, auzi glasul mai îndepărtat.

Cum putea să știe asta?

— O să mă vezi pe mine și totul din jur, vorbi lent baritonul. Trebuie să ai răbdare. Ai înțeles?

El încuviință, clipind de două ori. Ar fi vrut să vorbească, dar nu putea decât să croncăne undeva în interior.

— Nu, nu! îl mustră același glas. Este prea devreme pentru conversație. Nu poți să vorbești, pentru că ai pe trahee un tub ce te alimentează cu oxigen. Nu poți să respiri singur, așa că o facem noi pentru tine. Ai înțeles? Bun. Acum vei dormi. Când te vei trezi și vei fi odihnit, o să stăm de vorbă. O să afli totul. Dar acum... Victor, adoarme-l, încet, încetișor... Vise plăcute!

El încetă să mai vadă, de parcă o lumină se stinsese nu deasupra, ci în interiorul său. Nu dorea să doarmă, ci să sară în picioare, însă întunericul care era el însuși dispăruse deja.

Avu multe vise, vise stranii, vise frumoase și vise pe care nici nu le putea reaminti, nici asocia. Uneori percepea simultan o mulțime de senzații diferite. Călătorea hăt

departe și apoi se întorcea. Văzu oameni, le recunoscu fețele, cu toate că nu-și putea aminti cine erau. Alteori nu dispunea decât de vedere, nelimitată, plină de un soare invizibil. I se păru că în visele acelea și în vidurile dintre ele se scurseră eoni.

Brusc, se trezi. Odată cu conștiința, regăsi și percepția propriului corp. Zăcea pe spate, învelit într-un material moale, pufos. Își încordă mușchii spinării și simți o furnicătură în coapse. Deasupra lui era un plafon plat, verde-pal; în apropiere sclipeau tuburi și sticlărie, totuși nu-și putea întoarce capul. Ceva i-l ținea locului, un suport care îi ajungea până la tâmple, era moale și se autoajusta elastic, dar ferm. În pofida acestui lucru, ochii îi putea mișca liber. De cealaltă parte a unui perete transparent se ridicau aparate, iar la periferia vederii sale pâlpâiau luminițe. În scurt timp își dădu seama că luminițele aveau o legătură cu el, deoarece atunci când inhala mai adânc și cutia toracică i se ridica, ele se aprindeau în același ritm. În exteriorul câmpului vizual strălucea ceva trandafiriu într-un tempo lent, constant, care ținea, de asemenea, pasul cu el – mai exact, cu bătăile inimii.

Acum nu mai avea nicio îndoială că se găsea într-un spital. Suferise așadar un accident. Ce fel de accident, și unde? Se încruntă și așteptă ca o explicație să apară din memorie, deși în zadar. Rămase nemișcat, închise ochii și-și concentră voința asupra întrebării, dar nu sosi niciun răspuns. Capacitatea de a-și mișca picioarele, brațele și degetele după cum voia, în limitele materialului care-l înconjura, nu-l mai satisfăcea. Încercă să-și dreagă glasul, atinse interiorul dinților cu vârful limbii și în cele din urmă rosti:

— Eu. Eu!

Își recunoscu glasul. Nu știa însă cine era persoana căreia îi aparținea glasul acesta și nu înțelegea cum era posibil așa ceva. Se strădui să se elibereze din învelișul care-l restricționa și-și încordă mușchii de câteva ori, când, pe

neașteptate, îl cuprinse o somnolență ciudată și intensă, iar conștiința de sine îi dispăru din nou ca o lumânare stinsă.

* * *

Nu numără zilele scurse. Viața la bordul navei se desfășura în mod convențional potrivit ritmului terestru. În timpul zilei, toate punțile, coridoarele și tunelurile de legătură între secțiunile fuzelajului erau puternic iluminate. La ora 22, amurgul începea sub forma unei diminuări a luminii alb-aurii ce emana din pereți și din plafoane. Pentru aproape o oră exista un semiîntuneric albăstrui, după care iluminarea înceta și numai linia fluorescentă subțire de pe mijlocul plafoanelor arăta drumul plimbăreților solitari. Acela era timpul care-i plăcea cel mai mult. Desigur, putea să hoinărească prin *Euridice* și în timpul zilei – toate zonele îi erau accesibile și i se zisese că nu va deranja pe nimeni. Putea să meargă oriunde i-ar fi plăcut, să pună orice întrebări, totuși prefera să se plimbe noaptea.

Avea un corp dotat cu calități fizice și făcea gimnastică în fiecare dimineață devreme, în sala de fitness, după care se ducea la școală. Așa îi spunea el. Se așeza în fața memnorului, pentru a-și recâștiga memoria prin jocuri de asociere între imagini și cuvinte, și, de asemenea, pentru a învăța lucruri complet noi. Se simțea în largul lui în fața mașinii, care era infinit de răbdătoare și incapabilă de emoție, surprindere sau superioritate. Când nu înțelegea ceva, memnorul recurgea la reprezentări figurative, desene și diagrame simple, și aplica programe didactice recurgând la memoriile altor mașini din navă. Holoteca deținea în arhivă zeci de mii de filme, deși nu-i aminteau în niciun fel de cele pe care le știa, deoarece fiecare imagine apelată devenea un mediu real și fiecare cuvânt se materializa – totul, desigur, doar tranzitoriu. Dacă ar fi dorit, ar fi putut

vizita interiorul piramidelor, catedralele gotice, castelele Loarei, sateliții lui Marte, orașe și păduri, dar o făcea numai pentru că știa că imaginile respective constituiau o parte importantă a terapiei sale. Medicii încercau să-l trateze ca pe un membru al echipajului, niciodată ca pe un pacient, și el avea chiar impresia că-l evitau, parcă pentru a sublinia că nu diferea prin nimic de ceilalți.

Memoria vizuală îi reveni, alături de experiențele de viață, abilitățile profesionale de navigator și expert în mergători. Bineînțeles, și navele se schimbaseră, la fel ca mașinile planetare, și el se simțea cumva ca un matelot din vremea corăbiilor cu pânze ce fusese adus pe neașteptate pe puntea unui pachebot uriaș, dar lacunele acelea nu erau greu de completat. Înlocui cunoștințele învechite cu altele noi. Pe de altă parte însă, resimțea tot mai acut pierderea lui cea mai gravă și, poate, irecuperabilă: nu-și putea aminti niciun nume sau prenume, inclusiv pe ale lui. Și, chiar mai curios de atât, memoria îi părea divizată în două. Experiențe prin care trecuse cândva îi reveneau încețoșate, totuși pline de detalii, tot așa cum obiectele unui copil găsite într-un dulap din casa familiei după mulți ani evocă nu numai imagini din trecut, ci și o aură emoțională.

O dată, pe când se afla în laboratorul fizicienilor, mirosul amărui al unui lichid ce se vaporiza într-un distilator îi înțepă nările și-i aduse brusc în amintire ceva care era mai mult decât o simplă imagine: locul unei asolizări forțate, puternic iluminat în noapte, când el, stând printre duzele încă roșii ca focul, sub nava pe care izbutise s-o salveze, respirase același iz de fum nitric și simțise o fericire pe care n-o conștientizase atunci, dar pe care acum, amintindu-și-o, o înțelese. Nu-i povesti lui Gerbert despre asta, deși poate că ar fi trebuit, pentru că doctorul îi spusese să vină imediat cu orice reamintire neașteptată, întrucât zăcea îngropată în memoria lui și era necesară intensificarea reamintirii, nu de dragul psihoterapiei, ci pentru a restabili și a redeschide

potecile din creier ce fuseseră șterse. În felul acela, el se putea regăsi într-o măsură tot mai mare. Sfatul era rațional și profesional, iar el se considera un om rațional. Cu toate astea, nu se duse la Gerbert. În mod clar era un ins taciturn, asta era o trăsătură fundamentală a caracterului său. Nu-i plăcuse niciodată să se destăinuie – mai ales în privința unor chestiuni private. Își zise că dacă își va reaminti vreodată cine fusese nu va fi prin intermediul mirosului, ca un câine. Alungase imediat gândul acela, ca fiind o prostie; nu se gândise nicio clipă că ar fi mai presus decât medicii – totuși își menținu decizia.

În scurt timp, Gerbert îi simți reticența. Își dădu cuvântul că ședințele cu memnorul nu erau înregistrate și că, dacă ar fi dorit, le putea șterge el însuși din memoria mașinii-profesor. Bărbatul îi urmă sfatul acela. El nu avea niciun secret față de memnor, care îl ajută să-și restabilească o mulțime de amintiri... dar nu și numele și prenumele oamenilor, inclusiv ale sale. Într-un final, îl întrebă care era motivul.

Memnorul rămase tăcut mult timp. Reeducarea memoriei, așa cum era numită, se desfășura într-o cabină mobilată destul de ciudat. Existau unele piese foarte vechi, al căror loc ar fi fost mai degrabă într-un muzeu, în stil aproape regal – jilțuri cu brațe poleite în aur și picioare curbate –, și pe fiecare perete exista câte o pictură în ulei a unui maestru flamand, tablouri despre care bărbatul își amintise că erau favoritele lui și care apăruseră imediat după aceea, parcă pentru a-l ajuta. Se schimbaseră de câteva ori, iar pânza dintre ramele sculptate nu era pânză, cu toate că imita perfect textura, la fel ca tușele de vopsea, de altfel. Memnorul îi explicase cum erau realizate aceste copii excelente și temporare.

Mașina-profesor în sine nu era vizibilă. Desigur, n-o ascundea nimeni, dar, fiind un subsistem al lui Esculap, care îi fusese alocat bărbatului pentru ședințele acestea, nu

avea o formă care ar fi putut impieta asupra stării lui de spirit. Pentru a nu fi nevoit să vorbească spre un microfon sau peretelui din cabina goală, i se adresa unui bust al lui Socrate, așa cum era cunoscut din cărțile despre mitologia greacă. Sau despre filosofie. Bustul, cu părul mai degrabă vâlvoi, părea făcut din marmură, dar ocazional participa la conversație prin expresii faciale. Supraviețuitorului nu-i plăcea asta; i se părea cumva de prost gust, deși, neputând găsi alternativă și nedorind să-l deranjeze pe Gerbert pentru un fleac, se obișnuise cu situația. Cu toate astea, atunci când dorea să destăinuie ceva delicat și dureros, se plimba înainte și înapoi prin fața bustului, fără să-l privească, exact așa cum ar fi procedat dacă ar fi vorbit cu sine.

Acum, falsul Socrate părea să șovăie, de parcă s-ar fi confruntat cu o problemă prea dificilă.

— Răspunsul meu nu va fi satisfăcător. Nu este bine ca un individ să-și cunoască pe deplin starea minții și a corpului. Cunoașterea completă relevă limite ale posibilităților umane, iar omul este cu atât mai puțin dispus să tolereze limite cu cât, prin natura sa, este mai limitat în intenții. Asta în primul rând. În al doilea rând, numele sunt stocate diferit față de alte concepte înglobate în vorbire. De ce? Pentru că numele nu formează un sistem coerent. La urma urmelor, ele sunt o convenție pură. Fiecare persoană are un nume, dar ai putea avea un cu totul alt nume și vei rămâne aceeași persoană. Șansa, întrupată în părinți, decide numele cuiva. De aceea, atât numele de familie, cât și prenumele nu au o necesitate materială și logică. Dacă-mi îngădui o mică digresiune filosofică, există doar lucruri și relațiile dintre ele. A fi om înseamnă să fii un lucru specific și nici nu contează dacă lucrul acela este viu. Ca să fii un frate sau un fiu – asta e deja o relație. Poți să examinezi un nou-născut prin orice mijloace dorești – vei afla totul despre el, vei ajunge până la codul lui genetic... totuși nu-i vei cunoaște numele. Lumea înconjurătoare o descoperi, dar

cu numele te obișnuiești. O persoană oarecare nu percepe deosebirea aceasta, însă este clară pentru cel care s-a născut de două ori. Nu este imposibil să-ți reamintești numele tău. Asta se poate întâmpla oricând sau poate să nu se întâmple niciodată. De aceea te-am sfătuit să folosești măcar un nume provizoriu. Așa ceva nu înseamnă nici necinste, nici fraudă. Vei fi pur și simplu în situația părinților tăi, când au stat lângă pătuțul tău. Până în momentul alegerii numelui, nici ei nu știuseră care va fi acesta. Odată ce l-au ales, după mulți ani, le-ar fi fost imposibil să-și imagineze că tu ai fi avut un alt nume, un nume mai adevărat, înnăscut ție, și că ei nu ți l-au dat pe acela.

— Vorbești ca un oracol delfic, răspunse bărbatul străduindu-se să-și ascundă tulburarea legată de aluzia la moartea sa.

Nu înțelegea de ce reacționa așa. Faptele erau fapte – dimpotrivă, ar fi trebuit să simtă o satisfacție uriașă pentru că se sculase din morți.

— Nu-mi pasă de numele meu. Știu că începe cu litera „P". Că are între patru și șapte litere. Parvis sau Pirx. Știu că ceilalți n-au putut fi salvați. Ar fi fost mai bine dacă nu mi s-ar fi arătat lista aceea.

— S-a sperat că ți-ai putea recunoaște numele.

— Ți-am spus deja că nu pot să aleg orbește.

— Știu și-ți înțeleg motivele. Ești genul de persoană care își acordă puțină atenție. Așa ai fost mereu. Așadar, nu vrei să alegi?

— Nu.

— Nici măcar un prenume?

— Nu.

— Și atunci ce vrei să faci?

— Nu știu.

Probabil că existau mai multe argumente gândite pentru a-l convinge, dar, pentru prima dată de când folosea cabina asta, își exercită dreptul de a șterge toate conversațiile

purtate cu mașina. Și ca și cum asta ar fi fost insuficient, prin altă atingere de deget făcu să dispară bustul înțeleptului grec. Simți apoi o satisfacție sumbră, o plăcere inexplicabilă, totuși evidentă, de parcă ar fi ucis – fără ca, de fapt, să fi ucis – pe cineva în fața căruia se destăinuise și care profitase în mod inteligent și autoritar de neajutorarea sa. Era o scuză ieftină și-și regretă acțiunea prin care se despărțise de mașina nevinovată. Dar întrucât aceasta avusese dreptate zicând că bărbatul prefera să aibă lumea în sine decât să fie el în lume, își înghiți furia și rușinea zadarnică și le alungă definitiv din minte, ocupându-se de probleme mai importante decât de trecutul lui personal. Avea multe de învățat.

Cel mai recent și cel mai mare efort de găsire a unor civilizații extraterestre, numit Ciclop, nu dusese la niciun rezultat după aproape douăzeci de ani. În opinia celor care ascultaseră stelele, sperând să recepționeze semnalele unei inteligențe, fusese un eșec jalnic. Misterul universului tăcut, *Silentium Universi*, devenise o provocare pentru știința pământeană. Optimismul extrem manifestat de o mână de astrofizicieni la sfârșitul secolului al XX-lea, care infectase mii de alți specialiști și profani, se transformase în opusul său. Miliardele investite în radiotelescoape care să filtreze emisiile provenite de la milioane de stele și de galaxii duseseră într-adevăr la rezultate sub forma unor descoperiri, cu toate că niciun semnal radio nu adusese vești despre „Alte inteligențe". Cu toate acestea, telescoapele spațiale recepționaseră de câteva ori fluxuri de radiații suficient de singulare pentru a reaprinde speranțe spulberate. Dacă acelea erau semnale, durata de recepție fusese scurtă; ele încetaseră și nu mai reveniseră. Poate că regiunea circumsolară era străpunsă de mesaje concentrate, adresate altor stele. Tentativele de descifrare în nenumărate moduri diferite a înregistrărilor lor eșuaseră. Nu se putuse determina cu certitudine nici măcar dacă impulsurile acelea

concentrate aveau natura unor semnale. De aceea tradiția și prudența îi obligară pe experți să privească asemenea fenomene ca fiind produse ale materialelor stelare, emisii de radiații foarte dure ce fuseseră focalizate întâmplător prin așa-numitele lentile gravitaționale în fascicule subțiri cât creionul. Regula principală a observărilor cerea ca orice care nu arăta o sursă clar artificială să fie considerat un fenomen natural. În plus, astrofizica evoluase până în punctul în care avea suficiente ipoteze ca să „explice" orice fel de emisii observate fără să recurgă la existența altor ființe care le expediaseră.

Apăruse un paradox: cu cât numărul de teorii de care dispunea astrofizica era mai mare, cu atât autenticitatea unui semnal deliberat devenea mai dificil de dovedit. Spre sfârșitul secolului, purtătorii de cuvânt ai Proiectului Ciclop întocmiseră un catalog de criterii pentru a diferenția ceea ce putea produce natura, cu bogăția forțelor ei, de ceea ce depășea puterile respective și care, prin urmare, ar fi apărut ca un „miracol cosmic"; pe Pământ, o analogie ar fi fost ca frunzele căzute din copaci să formeze pe sol literele unei fraze care să aibă înțeles, sau ca pietricelele purtate de curentul unui râu pe un banc de nisip să fie dispuse în formă de cercuri sau triunghiuri euclidiene. De aceea, oamenii de știință întocmiseră o listă de cerințe – reguli – ce trebuiau satisfăcute de orice transmițător de semnale extraterestre.

Aproape jumătate din lista aceea fusese bifată în secolul următor. Nu doar pulsarii, lentilele gravitaționale, radiațiile în domeniul microundelor dinspre nebuloase sau masele gigantice din centrul galaxiei îi păcăliseră pe observatori prin regularitatea, repetiția și ordinea stranie a diverselor lor impulsuri. În locul „regulilor pentru emițători" bifate, apăruseră în scurt timp altele noi, pentru a-și pierde, de asemenea, repede validitatea.

De aceea se trăsese concluzia pesimistă că Pământul era unic nu doar în brațul local al Căii Lactee, ci și în nenumăratele galaxii spirale. Sporirea ulterioară a cunoștințelor – mai ales de astrofizică – determinase scepticism față de pesimismul acela. Numărul însemnat de proprietăți cosmice ale energiei și materiei care sugera noțiunea unui „principiu antropic", legătura strânsă dintre univers și viață, constituia un argument irezistibil. Într-un cosmos ce conține oameni, este de așteptat ca viața să existe și în afara Pământului. Au fost formulate o succesiune de ipoteze care să împace fertilitatea universului cu tăcerea sa.

Viața apare pe nenumărate planete, dar produce ființe înzestrate cu rațiune doar prin înlănțuirea foarte rară de accidente improbabile.

Ba nu – viața apare destul de frecvent, numai că, în general, nu se dezvoltă pe baza proteinelor. Siliciul are o mulțime de compuși echivalenți cu cei ai carbonului, cărămida esențială a proteinelor; dar o evoluție începută în siliciu este permanent neconvergentă cu inteligența sau produce forme de inteligență care nu au niciun fel de asociere cu mentalitatea umană.

Ba nu – scânteia de inteligență apare în forme variate, dar are o durată scurtă. Evoluția vieții a durat miliarde de ani în etapa sa pre-rațională. Primatele, dacă apar, declanșează în o sută sau două sute de milenii o explozie tehnologică, care nu numai că le aduce mai rapid la niveluri superioare de control asupra forțelor naturii, ci și îndepărtează civilizațiile, ce pornesc pe direcții prea diferite pentru a se mai putea înțelege între ele prin similitudini de gândire. O asemenea similitudine nu există. Este o prejudecată antropocentrică, moștenită din credințe și mituri străvechi. De fapt, pot să existe multe tipuri diferite de inteligență și cerul este tăcut tocmai pentru că există atât de multe.

În conformitate cu alte ipoteze, soluția misterului era mult mai simplă. Când evoluția vieții dădea naștere rațiunii,

o făcea printr-o serie de coincidențe unice. Rațiunea aceea putea fi distrusă din față de orice incursiune stelară în vecinătatea planetei-mamă. Intervențiile din spațiu erau întotdeauna orbești și aleatorii – cu ajutorul galactografiei, această arheologie a Căii Lactee, paleontologia dovedise că mamiferele își datorau supremația unor cataclisme ce lăsaseră munți de rămășițe reptiliene în mezozoic. Iar arborele de familie al omului fusese creat de un lanț de evenimente – ere glaciare, inundații, deșertificare, migrarea polilor magnetici ai Pământului, rata mutațiilor.

Ignorând toate astea, inteligența putea ajunge la maturitate sub trilioane de sori. Ea putea să adopte calea varietății terestre, caz în care biletul câștigător la loteria stelară se putea transforma, după o mie sau două mii de ani, într-o catastrofă, întrucât tehnologia este un domeniu plin de capcane letale și oricine intră acolo poate sfârși rău cu ușurință.

Ființele înzestrate cu rațiune erau capabile să vadă amenințarea aceasta, dar numai când era prea târziu. După ce abandonau credințele religioase și înțelegeau că formele moderne, degenerate, ale religiei erau ideologii ce ofereau exclusiv împlinirea nevoilor materiale, civilizațiile încercau să-și oprească impulsul, însă asta era de acum imposibil chiar dacă n-ar fi fost sfâșiate de antagonisme interne.

Supraviețuitorul de pe Titan avea timp suficient să pună întrebări și să digere răspunsuri.

De la reflecțiile despre ele și despre lume, numite „filosofie" pe Pământ, făpturile înzestrate cu rațiune trecură la activități ce le făcuseră tot mai clar că ceea ce le adusese în existență le oferise o singură certitudine: moartea. Într-adevăr, ele își datorau morții chiar existența, deoarece fără moarte nu ar fi existat speciile alternative ce apăruseră și dispăruseră în miliarde de ani de schimbări. Ele se născuseră din mormintele tuturor celor care muriseră în arheozoic, în paleozoic și în erele geologice succesive, iar odată cu

inteligența căpătaseră și garanția propriului deces. În scurt timp, la câteva secole după acest diagnostic, ele descoperiseră metodele de creație ale Naturii: tehnologia perfidă și irositoare a proceselor de autoîmplinire utilizate de Natură pentru a îngădui apariția altor forme de viață. Tehnologia aceea inspira admirație doar atât timp cât rămânea inaccesibilă descoperitorilor ei. Însă nici asta nu dura mult. După ce jefuiau de secrete plantele, animalele, ba până și propriile lor corpuri, ei transformau biosfera și pe sine cuprinși de o sete de putere insațiabilă.

Ieșeau în spațiul cosmic... doar pentru a vedea cât de străin era pentru ei și cât de inexorabil le fusese întipărit în corpuri semnul originii animale. În cele din urmă, depășeau și inadecvarea aceea. Apoi, nu după foarte mult timp, constatau că, în cadrul nou-construitei tehnosfere, ei erau ultima relicvă a moștenirii străvechi a biologiei. Și că, alături de sărăcia anterioară, de foame, boli, nenumăratele infirmități ale vârstei, își puteau abandona corpurile muritoare, o posibilitate care, la început, părea o răspântie terifiantă, îndepărtată și fantasmagorică.

Supraviețuitorul citi cu reticență generalizările acestea pline de patos sumbru, ce păreau impregnate de o escatologie inginerească. El dorea să știe care era obiectivul expediției, deoarece acum devenise un participant involuntar la ea. O lucrare mai recentă, devenită între timp textul clasic al exobiologiei, îl familiariză cu misiunea lui *Euridice*. Cartea conținea o diagramă de Hortega și Neyssel, care ilustra dezvoltarea psihozoicului în univers cu direcția sa principală și ramificațiile. Începutul direcției principale era epoca tehnologică timpurie, care fusese scurtă și nu îngăduise ramificații în mileniul scurs între apariția uneltelor mecanice și avântul celor computerizate. În mileniul următor, știința informaticii se intersectase cu biologia, determinând accelerarea bioticii.

În acest punct, valoarea de diagnosticare a diagramei se schimba în una de prognozare, astfel că se diminua. Direcția principală fusese marcată de date concrete și de teorii, dar ramificațiile ei rezultau exclusiv din teorii, este adevărat, susținute de alții cu un grad ridicat de credibilitate.

Punctul de răscruce al direcției principale era momentul în care capacitatea inginerească a făpturilor înzestrate cu rațiune egala potențialul naturii de a crea viață. Nu se putea prezice viitorul niciunei civilizații individuale, iar asta era evident din chiar natura răscrucii. O parte din civilizații aveau să rămână pe drumul principal, restricționând ferm auto-evoluția accesibilă, dar nerealizată. Un caz extrem al acestui bioconservatorism era crearea unei legislații (statute, tratate, prohibiții, sancțiuni) aplicabile tuturor abilităților moștenite din natură. Pentru salvarea mediului aveau să apară tehnologii dedicate adaptării tehnosferei, fără traume, la biosferă. Sarcina aceasta putea fi realizată, însă nu era obligatoriu să se întâmple așa, iar în cazul acela civilizația avea să fluctueze demografic într-o serie de crize costisitoare. Ea putea să cunoască declin și apoi să se regenereze de multe ori, plătind cu milioane de vieți pentru inerția aceea autodistructivă. Stabilirea de contacte interstelare nu avea să figureze pe o poziție de vârf pe lista ei de priorități.

Conservatorii de pe calea principală aveau să fie tăcuți: asta era evident.

Pentru nonconservatorii biotici existau multe soluții. Odată luate, deciziile de autoevoluare erau în general ireversibile și de aceea exista o divergență atât de importantă între psihozoicii mai vechi. Hortega, Neyssel și Amicar introduseseră conceptul de „fereastră de contact". Acela era intervalul temporal în care făpturile înzestrate cu rațiune atinseseră *deja* un nivel ridicat al științelor aplicate, dar *încă* nu începuseră să transforme inteligența naturală cu care fuseseră înzestrați – echivalentul creierului uman.

La nivel cosmic, „fereastra de contact" nu însemna decât o clipită.

De la făclia din lemn cu rășină până la opaițul cu ulei trecuseră 16 000 de ani; de la opaiț la laser fusese nevoie doar de o sută de ani. Informația necesară pentru trecerea de la făclie la laser era de ordinul informației necesare pentru trecerea de la descoperirea codului genetic la implementarea sa în industria post-atomică. Creșterile în cunoaștere erau exponențiale în faza „ferestrei de contact", pentru a ajunge hiperbolice spre sfârșitul ei. Intervalul oricărui contact semnificativ era de minimum 1 000 de ani tereștri; optim, era între 1 800 și 2 500 de ani.

În afara ferestrei, tăcerea domnea atât pentru civilizațiile imature, cât și pentru cele prea mature. Cele imature nu aveau puterea de a comunica, pe când cele prea mature se închideau în sine sau formau grupuri ce comunicau între ele prin mijloace superluminice. În privința comunicării la viteze superluminice nu exista un acord unanim de păreri. Nu exista niciun fel de materie sau de energie care să poată fi deplasată cu viteze mai mari decât cea a luminii, totuși unii afirmau că bariera aceea putea fi ocolită. Să presupunem că un pulsar cu un câmp magnetic fixat de o stea neutronică se rotește cu o viteză foarte apropiată de cea a luminii. Fasciculul emisiei sale va descrie cercuri în jurul axei pulsarului, iar la o distanță suficientă va mătura un sector al spațiului la o viteză mai mare decât cea a luminii. Dacă în sectoare succesive ale acestei orbite a fasciculului ar exista observatori, ei și-ar putea sincroniza ceasurile dincolo de limita descoperită de Einstein. Ei ar trebui să cunoască doar lungimile laturilor triunghiului (pulsar – observatorul A – observatorul B) și viteza de rotație a pulsarului „far".

Asta a fost tot ce a învățat supraviețuitorul de pe Titan despre civilizațiile cosmice în anul cât *Euridice* a accelerat constant. El ajunse la o barieră pe care n-o putea depăși.

Mașina-profesor nu-l dojeni pe elevul om care nu izbutea să înțeleagă misterele energiilor siderale și relațiile lor cu ingineria și balistica gravitațională. Aceste descoperiri recente făceau posibilă expediția curentă spre constelația Harpia, care fusese ocultată astronomilor anteriori de nebuloasa Sacul cu cărbuni. *Euridice* avea să treacă pe lângă Sacul cu cărbuni, să intre în „portul temporal" al unui colapsar botezat Hades, să trimită unul dintre segmentele sale spre planeta botezată Quinta din sistemul Zeta Harpia, să aștepte întoarcerea cercetașului acela și să execute – pentru zborul de întoarcere – o manevră incomprehensibilă numită „pasaj printr-un toroid retrocron", grație căreia avea să reapară în vecinătatea soarelui la doar opt ani după plecare. Fără pasajul acela, s-ar fi întors cu două mii de ani mai târziu, adică, de fapt, niciodată.

Nava exploratoare din *Euridice* urma să străbată singură un parsec, cu echipajul în stare de embrionizare. Vitrificarea fusese abandonată, întrucât oferea o probabilitate de numai 98% de a-i resuscita pe cei înghețați. În cursul lecțiilor acelora, pilotul rachetelor antediluviene se simțea ca un copil ce era inițiat în operarea unui sincrofazotron. În același timp, își dădea seama că devenise un solitar și că n-ar mai fi trebuit să joace rolul lui Robinson Crusoe alături de Vineri electronic al său. Se duse în observatorul de la prova al lui *Euridice*, ca să privească stelele.

Sala uriașă strălucea de echipamente stranii. Căută în zadar cilindrul ca o țeavă de tun al unui reflector sau al oricărui alt tip de telescop, sau chiar o cupolă cu un oblon-diafragmă, pentru a privi cerul cu ochiul liber. Deși părea pustie, sala era iluminată prin șiruri suprapuse de lumini între care se aflau galerii înguste conectate între ele prin coloane de dispozitive.

Revenit în cabina sa după excursia lipsită de succes, văzu pe masă o carte veche, cu colțurile paginilor îndoite, însoțită de un bilet din partea lui Gerbert, care i-o

împrumutase. Se știa că medicul adusese la bord o mulțime de cărți de literatură fantastică, pe care le prefera până și celor mai uimitoare spectacole de holoviziune.

Vederea cărții îl mișcă pe bărbat. După atâta timp el revenise printre stele, dar tot nu reușise să le vadă. Mai rău încă, nu era capabil să se împrietenească cu cei care-i oferiseră această nouă călătorie împreună cu această nouă viață. Cabina îi fusese mobilată așa cum ceruse: pe jumătate în stilul unei corăbii și pe jumătate în stilul unei rachete comerciale vechi: cabina unui cârmaci sau a unui navigator, complet diferită de cea a unui pasager, pentru că locul acesta nu era pentru o ședere scurtă, temporară, ca într-un hotel, ci era o casă, un cămin.

Avea până și două paturi suprapuse și el obișnuia să-și pună hainele pe cușeta de sus când se dezbrăca. Acum duse mâna în spate, deasupra pernei cușetei inferioare, și aprinse o lămpiță, își acoperi picioarele cu pătura și, gândindu-se că ceda din nou în fața păcatelor leneviei și inactivității – dar poate că acum avea să fie ultima oară –, deschise cartea în locul unde Gerbert pusese un semn.

Pentru o vreme citi fără să înțeleagă, într-atât de intens era efectul pe care textul banal, tipărit cu negru, îl avea asupra lui. Fonturile, paginile îngălbenite și fragile, cusăturile reale ale legăturii copertelor, curbura cotorului, toate i se păreau incredibil de familiare, unice, ceva pierdut și apoi regăsit, deși știa prea bine că nu fusese niciodată un cititor avid. Acum însă simțea o solemnitate în actul lecturii, de parcă autorul mort îi făcuse cândva o promisiune și, cu toate că trebuiseră depășite multe obstacole, promisiunea aceea fusese respectată.

Supraviețuitorul avea un obicei ciudat: deschidea o carte la întâmplare și începea să citească de acolo. Scriitorii n-ar fi fost încântați. De ce proceda așa? Poate că intenționa să pătrundă în lumea fictivă nu prin intrarea ce fusese pregătită, ci direct în mijloc. Și acum procedă la fel.

* * *

„— ...să-ți spun?

Profesorul își încrucișă brațele peste piept.

— Cu vaporul până în portul Boma, începu el. Se afundă în scaun și închise ochii. Apoi cu vaporul cu zbaturi până la Bangala. Acolo începe jungla. De acolo, șase săptămâni călare, mai mult nu se poate. Nici catârii n-ar rezista. Boala somnului... Acolo trăia un șaman bătrân, Nfo Tuabé. Pronunță cuvântul în franceză, cu accent pe ultima silabă. Eu venisem să prind fluturi, dar el mi-a arătat drumul...

Se opri și deschise ochii.

— Știi ce este jungla? Nu – cum ai putea să știi? Jungla este viață, verde și nebună. Totul e-n alertă, privește, se mișcă, tremură. În tufișuri sunt o mulțime de guri lacome și flori incredibile, ca explozii de culori. Insecte ascunse în pânzele lipicioase pe care le-au țesut cu grijă. Există mii – mii! – de specii neclasificate. Cu totul diferit de locul acesta, de Europa. Nu trebuie să pleci în căutarea lor. Noaptea, tot cortul era acoperit cu fluturi mari cât palma, insistenți și orbi, care cădeau cu sutele în foc. Umbre treceau peste pânza cortului. Băștinașii tremurau și vântul aducea răgete surde, îndepărtate, din toate părțile. Lei, șacali... Dar asta nu era nimic. După aceea veneau slăbiciunea și febra. După ce am lăsat caii, am continuat pe jos. Aveam asupra mea seruri, chinină, suramină, de toate. În cele din urmă, într-o bună zi – acolo nu ții socoteala timpului, ajungi să înțelegi cât de ridicolă și de artificială este diviziunea săptămânii în zile și, de fapt, întregul calendar –, într-o bună zi, așadar, a fost imposibil să mai continuăm. Jungla se sfârșise. Exista doar un alt sătuc, lângă un râu, care nu figurează pe nicio hartă, pentru că de trei ori pe an dispare în nisipurile mișcătoare. O parte din cursul lui este subteran. Erau doar câteva colibe făcute din cărămizi de lut ars la soare și lipite cu noroi. Acolo trăia Nfo Tuabé. El nu

înțelegea engleza și cum ar fi putut s-o fi înțeles? Aveam cu mine doi interpreți. Unul îmi traducea cuvintele în dialectul de pe coastă, iar celălalt le retraducea în boșimană. Peste toată centura aceea de junglă, începând de la paralela șase, domnea o familie regală străveche. Aș zice că se trăgeau din egipteni. Erau mai înalți și mult mai inteligenți decât negrii din Africa Centrală. Nfo Tuabé mi-a desenat chiar o hartă, pe care a marcat hotarele regatului. Eu îi salvasem fiul de boala somnului. De aceea...

Fără să deschidă ochii, profesorul duse mâna la buzunarul interior al hainei și scoase din carnețelul lui o foaie de hârtie acoperită cu linii șerpuite trasate cu cerneală roșie.

— E greu de descifrat... Jungla se termină aici, ca și cum ar fi retezată cu un cuțit. Este hotarul regatului lor. Am întrebat ce se află mai departe, dar Nfo Tuabé n-a vrut să vorbească despre asta în noaptea aceea. A trebuit să mă-ntorc în timpul zilei. Abia atunci în coliba lui împuțită fără ferestre – nu-ți poți imagina ce duhoare era înăuntru – mi-a spus că dincolo de hotare trăiau furnici. Furnici albe și oarbe ce construiau orașe mari. Tărâmul lor se întindea pe mulți kilometri. Furnicile roșii se luptaseră cu cele albe. Ele veniseră ca un torent uriaș, viu, prin junglă. Elefanții plecaseră în turme, croind tuneluri șerpuite prin tufișuri. Tigrii, ba până și șerpii fugiseră. Dintre păsări, rămăseseră doar vulturii. Furnicile nu călătoreau mereu la fel: uneori mergeau întruna zi și noapte timp de o lună, aidoma unui fluviu viu ruginiu, care distrugea tot ce-i stătea în cale. Ele au ajuns la marginea junglei, au întâlnit mușuroaiele furnicilor albe și a început bătălia. În cursul vieții sale, Nfo Tuabé a văzut-o doar o dată. Furnicile roșii i-au copleșit pe paznicii albi și au intrat în orașele lor. N-au mai ieșit însă niciodată. Nimeni nu știe ce li s-a întâmplat. Dar în anul următor, alte coloane de furnici au sosit prin junglă. Așa s-a petrecut pe vremea tatălui său, a bunicului său, a străbunicului său – și așa s-a petrecut dintotdeauna.

Pentru că solul de pe tărâmul furnicilor albe este fertil, băștinașii au încercat să-l cultive cu mult timp în urmă, încercând să le ardă mușuroaiele. Au pierdut însă bătălia aceea. Recoltele le-au fost distruse. Ei au construit colibe și garduri din lemn, dar furnicile au ajuns la ele prin tuneluri subterane și le-au rontăit dinăuntru spre afară, așa că se năruiau la o simplă atingere de mână. Băștinașii au recurs la lut, iar atunci, în locul furnicilor lucrătoare au apărut soldații. Cel de acolo, zise profesorul arătând un clopot din sticlă.

În centrul său, prinse cu clame chirurgicale de farfurii de sticlă, erau specimene de termite gigantice. Câțiva războinici: creaturi enorme și diforme. O treime din torace le era acoperită cu o platoșă cornoasă, cu coif ce se sfârșea prin clești deschiși. Armura puternică părea să strivească picioarele subțiri și abdomenul.

— Probabil că asta nu-nseamnă nimic nou pentru tine, așa-i? Știm că există regiuni în care termitele domnesc. În America de Sud viețuiesc chiar două tipuri de soldați – unii apără mușuroiul împotriva atacurilor din exterior, iar alții sunt un fel de poliție internă. Mușuroaiele ajung la înălțimea de opt metri și sunt construite din nisip și excremente, care se combină într-o substanță mai dură decât cimentul. Nu poate fi spartă de nicio unealtă din oțel. Insecte albe, moi și oarbe, care au trăit milioane de ani izolate de lumină. Packard, Schmelz și alții le-au studiat, dar nimeni nici măcar n-a visat vreodată... Înțelegi? Eu l-am vindecat pe fiul lui și în schimb... Oho, era un bărbat înțelept. Știa cum să răsplătească un om alb, regește. El era negru și avea păr alb ca zăpada și piele de culoarea cenușii, iar fața îi era ca o mască afumată. «Mușuroaiele se întind pe mulți kilometri», mi-a spus. «Toată câmpia e acoperită de ele, ca o pădure, o pădure moartă cu cioturi pietrificate și uriașe, unul după altul, astfel încât cu greu te poți strecura printre ele. Solul e dur peste tot și răsună

sub tălpi ca o darabană, și-i acoperit ca de o plasă de funii groase. Ele sunt tuburile prin care circulă termitele și sunt construite din același ciment ca mușuroaiele – se întind pe distanțe lungi, după care dispar în pământ și reapar, se ramifică, se intersectează și intră în mușuroaie, iar la fiecare cincizeci-șaizeci de centimetri sunt mai umflate, pentru ca termitele care merg în direcții diferite să poată trece unele pe lângă altele. Iar în centrul orașului, printre un milion de termitiere ca de piatră, se află una diferită. E mai mică, neagră și curbată ca un cârlig.» Și-a îndoit degetul maroniu, ca să-mi arate. «Acolo e inima poporului furnicilor.» Mai multe n-a vrut să-mi zică.

— Și l-ai crezut? șopti ascultătorul.

Ochii profesorului scăpărară.

— M-am întors în Boma și am cumpărat cincizeci de kilograme de dinamită în batoane de câte o jumătate de kilogram, din cele utilizate în exploatările miniere. Târnăcoape, hârlețe, lopeți, tot echipamentul. Butelii cu sulf, furtunuri metalice, măști de gaze, plase – tot ce am putut găsi mai bun. Plus canistre cu kerosen și un arsenal de insecticide, mai mult decât ți-ai putea imagina. Am angajat apoi doisprezece hamali și am intrat în junglă. Ai auzit de experimentul lui Collenger? A fost ignorat, fiind considerat o aiureală, și-i adevărat că el nu era un mirmecolog, ci doar un amator. Collenger a tăiat o termitieră, de sus până jos, și între cele două jumătăți a introdus o placă din oțel, astfel încât furnicile nu puteau comunica. Mușuroiul era recent, abia începuseră să-l construiască. După șase săptămâni, Collenger a scos placa. S-a dovedit că noile tuneluri fuseseră construite astfel încât gurile lor, de o parte și de cealaltă a barierei, corespundeau perfect – nu existau abateri de nici măcar un milimetru, pe verticală sau pe orizontală. La fel cum procedează oamenii când construiesc un tunel și încep munca simultan din cele două părți ale muntelui, pentru a se întâlni la mijloc. Cum au comunicat termitele prin oțel?

Apoi, experimentul lui Gloss, de asemenea, neverificat. El a afirmat că, dacă omori regina termitelor, furnici lucrătoare care se află la câteva sute de metri depărtare de mușuroi încep imediat să se agite și revin la cuib.

Tăcu din nou. Privi fix tăciunii roșii din cămin și flăcările albăstrui ce pâlpâiau, apărând și dispărând deasupra lor.

— Eu aveam o hartă... da. Mai întâi a fugit călăuza, apoi tălmaciul. Și-au abandonat pur și simplu lucrurile și au dispărut. Într-o dimineață m-am trezit devreme sub plasa împotriva țânțarilor... și era tăcere, ochi holbați, chipuri îngrozite, șoapte pe la spatele meu. Am sfârșit prin a-i lega pe toți de mine și mi-am înfășurat capătul funiei în jurul mâinii. Le-am luat cuțitele, ca să nu se poată elibera. Fie de nesomn, fie din cauza soarelui, ochii mi se inflamaseră și dimineața abia am putut deschide pleoapele, care se lipiseră între ele. Și era vară. Cămașa îmi era scoarță de transpirație, de parcă ar fi fost scrobită, și dacă atingeai casca pe dinafară, te bășicai imediat. Țeava puștii ardea ca un vătrai ținut în foc.

Ne-am croit drum timp de treizeci și nouă de zile. Nu voiam să mai trec prin satul lui Nfo Tuabé, deoarece așa mă rugase bătrânul la despărțire. Așa că am ajuns la marginea junglei pe neașteptate. Brusc, iadul înăbușitor de frunze, liane, maimuțe și papagali care țipau a încetat. În fața noastră, cât vedeam cu ochii, se întindea o câmpie, galbenă ca pielea unui leu bătrân. Pe ea, printre pâlcuri de cactuși, se ridicau conuri – termitierele. Ele sunt construite orbește din interior spre exterior, astfel că n-au o formă regulată. Am petrecut noaptea acolo. În zori, m-am trezit cu o durere de cap teribilă. În ziua anterioară îmi scosesem casca pentru o clipă, într-un moment de neatenție. Soarele era sus pe boltă. Arșița era atât de intensă, încât aerul ardea plămânii. Contururile obiectelor tremurau, ca și cum nisipul ar fi fost pe jăratic. Eram singur. Băștinașii fugiseră, după ce-și

roseseră legăturile cu dinții. Mai rămăsese doar un băiat de treisprezece ani, pe nume Uagadu.

Am pornit la drum. Purtam bagajele cincisprezece metri, apoi le lăsam jos și ne întorceam după celelalte. A trebuit să repetăm asta de cinci ori sub soarele care ardea ca în infern. În ciuda cămășii mele albe, am făcut răni pe spate, care nu se vindecau. Trebuia să dorm pe burtă. Dar toate astea sunt lipsite de importanță. Timp de o zi întreagă am pătruns adânc în orașul termitelor.

Nu cred că în lumea asta există ceva mai teribil de straniu. Imaginează-ți: de jur împrejur, coloane de piatră înalte cât o casă cu etaj. În unele locuri erau atât de apropiate, încât abia te puteai strecura printre ele. O pădure vastă de coloane neregulate, cenușii. Iar când te opreai, auzeai din fiecare coloană foșnete slabe, necontenite, constante, care uneori se schimbau în ciocănituri individuale. Dacă le atingeai suprafața cu mâna, o simțeai vibrând întruna, zi și noapte. În câteva rânduri, am călcat fără să vrem peste tuneluri dintre cele care semănau cu frânghii cenușii răspândite în mănunchiuri peste sol și le-am spart. Am văzut șiruri imense de insecte albe ce mărșăluiau, pentru ca apoi să apară pe neașteptate coifurile cu clești ale soldaților, care-și agitau orbește mandibulele și azvârleau un fluid lipicios și arzător.

Am rătăcit așa două zile, pentru că era imposibil să te orientezi în vreun fel. În fiecare zi, mă suiam de două, de trei, de patru ori pe un mușuroi mai înalt decât celelalte, ca să caut termitiera despre care povestise Nfo Tuabé. Dar nu puteam vedea decât o pădure de stânci. Jungla dinapoia noastră a devenit o dungă verde, apoi o linie albastră la orizont, după care a dispărut complet. Proviziile de apă au început să se împuțineze. Însă mușuroaiele continuau. Prin lunetă, le-am văzut contopindu-se hăt în depărtare, aidoma unei porumbiști. Puștiul mă uimea – fără să se plângă, făcea tot ce făceam și eu, dar neștiind de ce și în

ce scop. Am mers așa patru zile. Eram complet amețit de soare. Ochelarii nu erau de niciun ajutor. Cerul strălucea teribil – înainte de amurg, nici nu puteai privi în sus – și nisipul sclipea ca mercurul. Iar de jur împrejur se ridicau palisade de termitiere, fără sfârșit. Nu se zărea nici urmă de creaturi vii. Nici vulturii nu se aventurau aici. Doar la răstimpuri mai întâlneam câte un cactus.

În a patra seară, după ce împărțisem apa pentru ziua aceea, m-am cățărat în vârful unei termitiere foarte mari. Cred că data din epoca romanilor. Fără speranțe acum, am privit în jur și am văzut deodată un punct negru în lunetă. Primul meu gând a fost că sticla era murdară. Dar nu – era mușuroiul pe care-l căutam.

În ziua următoare m-am sculat când soarele nu se ridicase încă de sub orizont. Abia l-am putut trezi pe băiat. Am început să ne transportăm bagajele în direcția pe care o marcasem pe busolă. Făcusem, de asemenea, o schiță aproximativă. Cu toate că erau ceva mai scunde, termitierele au devenit tot mai apropiate, iar în cele din urmă au format practic o palisadă, prin care eu nu puteam răzbate. Uagadu putea însă, așa că-i întindeam bagajele printre două coloane de ciment, după care treceam și eu printre părțile lor de sus. Așa am făcut pentru cinci ore, timp în care am străbătut, poate, o sută de metri. Vedeam că nu reușeam nimic în felul acela, dar eram pârjolit ca de febră. Nu era totuși o febră adevărată, deși temperatura mea constantă era de peste treizeci și opt de grade. Clima aceea probabil că-mi afecta creierul. Am luat cinci batoane de dinamită și am aruncat în aer mușuroiul care ne stătea în cale. După ce am aprins fitilul, ne-am ascuns înapoia altor mușuroaie. Explozia a fost înăbușită și forța ei a fost descendentă. Solul s-a zgâlțâit, numai că celelalte termitiere au rămas intacte. Din cea care fusese detonată mai rămăseseră doar fragmente mari, solide, ce viermuiau de corpuri albe.

Până atunci nu ne făcuserăm rău unii altora, dar acum a început bătălia. A fost imposibil să traversăm craterul produs de explozie. Zeci de mii de termite s-au revărsat din groapă și s-au răspândit în masă, ca un val, pipăind și cercetând fiecare centimetru de sol. Am aprins sulful și mi-am pus butelia în spate. Așa cum știi, aparatul acesta seamănă cu vermorelul pe care grădinarii îl folosesc pentru stropitul pomilor, sau, poate, cu un aruncător de flăcări. Fumul acru s-a revărsat din duza pe care o țineam în mână. Mi-am pus o mască de gaze și i-am dat-o pe a doua băiatului. I-am dat, de asemenea, bocanci croiți special în acest scop – înveliți în plasă metalică. Așa am putut traversa. Am slobozit o trâmbă de fum care a alungat termitele. Cele ce nu s-au retras au murit. Într-un loc a trebuit să folosesc kerosenul. L-am turnat și i-am dat foc, ridicând astfel un zid de flăcări între noi și torentul de termite.

Până la termitiera neagră mai rămăseseră o sută de metri. Nu se punea problema somnului. Am stat lângă butelia care scuipa întruna fum și ne-am aprins lanternele. Ce mai noapte! Ai petrecut vreodată șase ore cu masca de gaze pe figură? Nu? Încearcă să-ți imaginezi atunci cum este să ai fața îngropată într-o trompă de cauciuc încins. Când doream să respir ceva mai liber și îndepărtam doar puțin masca de pielea feței, mă înecam cu fum. Așa a trecut noaptea. Băiatul tremura necontenit. M-am temut că putea fi o febră tropicală.

În cele din urmă s-a luminat de zi. Acum mai aveam o singură canistră cu apă. În cazul cel mai fericit, dacă beam cu foarte multă reținere, ne putea ajunge trei zile. Trebuia să ne întoarcem cât mai repede cu putință.

Profesorul se opri, deschise ochii și-i ațintì asupra căminului. Tăciunii deveniseră complet cenușii. Lumina lămpii umplea camera cu o strălucire verzuie blândă, parcă filtrată prin apă.

— Apoi am ajuns la mușuroiul negru, rosti el.

Ridică o mână.

— Era ca un deget îndoit – uite așa. Suprafața îi era netedă, ca șlefuită. Era înconjurat de alte mușuroaie scunde, care în mod curios nu erau verticale, ci înclinate spre el ca niște larve din piatră ce făceau plecăciuni grotești. Am strâns toate obiectele și proviziile noastre într-un punct de pe cercul acela cu diametrul de vreo patruzeci de pași, și am trecut la treabă. Nu doream să distrug termitiera neagră utilizând dinamită. În clipa în care am intrat în zona aceea, termitele au încetat să mai apară, așa că am putut în sfârșit să-mi scot masca de gaze. Ce ușurare! Pentru câteva minute, am fost cel mai fericit om din lume. Respirația nestânjenită era o plăcere ce nu poate fi descrisă... iar în fața mea se afla structura aceea neagră, straniu curbată, care nu semăna cu nimic din ce văzusem vreodată. Am cântat și am țopăit ca un nebun, fără să-mi pese de sudoarea ce-mi curgea pe frunte. Bietul Uagadu mă privea speriat, crezând, poate, că adulam un idol negru... M-am potolit totuși destul de repede. Motivele pentru sărbătorire erau prea puține: apa se termina rapid și alimentele deshidratate ne mai ajungeau doar pentru două zile. Desigur, existau și termitele, pe care băștinașii le considerau delicatese, numai că nu mă puteam convinge să... Foamea însă te învață multe...

Tăcu din nou și ochii îi sclipiră.

— Ca să scurtez povestea, am spart mușuroiul acela. Bătrânul Nfo Tuabé zisese adevărul.

Se aplecă în față și trăsăturile i se înăspriră. Vorbi acum mai repede, aproape fără pauză.

— La început era un strat ca o plasă din fibre dintr-un material neobișnuit de neted și de rezistent. Dedesubtul lui se găsea camera centrală, înconjurată de un strat gros de termite. De fapt, oare erau termite? Nu mai văzusem așa ceva în viața mea. Erau enorme, plate ca palma și acoperite cu firișoare argintii. Aveau capetele în formă de pâlnii, terminate printr-un fel de antene, iar toate antenele acelea

atingeau un obiect cenușiu nu mai mare decât pumnul meu. Insectele erau incredibil de bătrâne, nemișcate, parcă făcute din lemn; doar abdomenele le pulsau constant. Nici măcar n-au încercat să se apere, dar când le-am desprins de obiectul acela central, rotund și ciudat, au murit pe loc. S-au destrămat sub degetele mele ca niște zdrențe putrede. Nu aveam nici timpul, nici puterea să examinez totul. Am luat obiectul, l-am pus într-o casetă din oțel pe care am încuiat-o și am pornit imediat pe drumul de întoarce împreună cu Uagadu. N-o să-ți mai povestesc cum am ajuns pe coastă. Ne-am întâlnit cu termitele roșii și am binecuvântat clipa în care hotărâsem să trag după mine singura canistră cu kerosen rămasă. Dacă n-ar fi fost focul... Dar să trec mai departe, fiindcă aceea este altă poveste. O să mai spun doar ceva. La primul popas, m-am uitat cu atenție la obiectul pe care-l luasem din termitiera neagră. După ce l-am curățat cu grijă, a apărut o sferă perfectă, dintr-un material greu, transparent ca sticla, dar cu un index de refracție mult mai mare. Și atunci, acolo în junglă, s-a petrecut un fenomen căruia nu i-am acordat atenție, crezând că era rodul imaginației mele. Totuși, când am ajuns în regiunile civilizate de pe coastă, și după aceea, am devenit convins că nu fusese nălucirea mea...

Se lăsă pe spate în scaun și, aproape complet ascuns în umbre, cu capul profilându-se negru pe fundalul luminos, urmă:

— Am fost urmărit de insecte. Fluturi, molii, păianjeni, viespi și albine... orice îți poți imagina. M-au urmărit, zi și noapte, într-un nor bâzâitor. De fapt, nu pe mine, ci bagajul meu, caseta metalică în care se afla sfera. Pe durata voiajului pe mare, situația a fost ceva mai bună. Pulverizând insecticide, am izbutit să scap de ele și nici n-au mai apărut altele noi, fiindcă nu supraviețuiesc în largul mării. Dar în clipa în care am debarcat în Franța, totul a reînceput. Furnicile erau cele mai rele. Oriunde m-aș fi oprit pentru

mai mult de o oră, apăreau furnici. Roșii, negre, faraon, buldog, mari și mici, toate se strângeau în jurul casetei, cuprinzând-o într-o masă tremurătoare, tăind, rontăind și distrugând toate ambalajele în care o învelisem. Se sufocau unele pe altele, mureau, eliberau acizi în încercarea de a coroda oțelul...

Tăcu și reluă după câteva clipe:

— Casa în care ne aflăm acum, izolarea ei și toate precauțiile pe care le iau se datorează faptului că sunt permanent asediat de furnici.

Se ridică de pe scaun.

— Am întreprins o serie de experimente. Cu ajutorul unei freze cu cap de diamant, am desprins din sferă o bucățică nu mai mare decât un bob de mac. Are aceeași forță de atracție ca întreaga sferă. De asemenea, am constatat că efectul încetează dacă înconjur sfera cu un strat gros de plumb.

— Să fie un fel de radiații? întrebă ascultătorul cu glas răgușit.

Privea ca hipnotizat fața abia vizibilă a bătrânului om de știință.

— Posibil. Nu știu.

— Și... ai sfera?

— Da. Vrei s-o vezi?

Ascultătorul sări în picioare. Profesorul îi deschise ușa, se întoarse apoi să ia o cheie de pe birou și-și urmă musafirul pe coridorul întunecos. Intrară într-o odăiță strâmtă, fără ferestre sau mobile. Într-un colț se afla un seif mare, de modă veche. Sub razele slabe ale becului gol din plafon, plăcile din oțel aveau o strălucire albăstruie. Cu un gest plin de siguranță, profesorul introduse cheia în broască și o răsuci. Bolțurile se retraseră cu un bufnet înfundat și ușa se deschise. Profesorul făcu un pas într-o parte. Seiful era gol."

SETI

Cabinele fizicienilor se aflau pe puntea patru. De acum, supraviețuitorul se putea descurca neajutat prin *Euridice*, deoarece îi studiase planurile, care erau complet diferite de ale altor nave cu care zburase el. Nu cunoștea nici numele, nici scopurile multora dintre echipamentele aflate în secțiunea pupa, care era lipsită de oameni și izolată de restul fuzelajului prin trei sasuri. Colosul în formă de omidă era brăzdat în toate direcțiile de tuneluri conectoare, ca o veritabilă rețea subterană într-un oraș cilindric.

Mușchii lui continuau să păstreze memoria deplasării prin coridoare înguste – cu secțiuni fie ovale, fie circulare, ca niște puțuri – în care pluteai fără greutate, împingându-te ușor ici și colo, pentru a schimba direcția și a coti la curbe. Dar în cargoboturi puteai merge în cală mult mai simplu, utilizând puțurile pentru ventilație; ajungea să activezi compresorul de aer, după care erai purtat de curentul puternic și mugitor al unui vânt aproape real, cu picioarele legănându-se inutile, aidoma unor organe vestigiale. Bărbatul descoperi că ducea dorul imponderabilității, pe care o blestemase de atâtea ori în timpul reparațiilor, deoarece atunci legile lui Newton îți erau reamintite mult mai pregnant. Dacă nu te ancorai bine cu o mână, o lovitură de

ciocan dată de cealaltă mână era îndeajuns să te catapulteze într-o serie de tumbe peste cap, care erau apreciate doar de spectatorii ocazionali.

Lifturile erau de fapt vagonete ovale și fără roți, cu ferestrele atât de curbate, încât îți vedeai reflexia distorsionată și micșorată; se deplasau silențios, anunțând numerele secțiunilor pe lângă care treceau și clipind repetat la oprirea cuvenită.

Podeaua coridorului era acoperită de o mochetă groasă, grosolană. După un colț dispăru un aspirator ce semăna cu o broască-țestoasă cu antene, iar bărbatul trecu pe lângă un șir de uși care, la fel ca peretele, erau ușor convexe; aveau praguri înalte cu ornamente din alamă, fără îndoială pentru a satisface capriciul vreunui designer de interioare.

El se opri în fața cabinei lui Lauger, simțindu-se brusc mai puțin sigur pe sine. Tot nu izbutea să se considere ca făcând parte din echipaj. Prietenia dovedită de ceilalți în sala de mese, felul cum un grup sau altul îl invita la masa lor i se părea forțat, de parcă ei s-ar fi străduit să pretindă că era unul de-al lor și că era doar o chestiune de timp până avea să primească o sarcină concretă. Era adevărat, el discutase cu Lauger, care-l asigurase că-l putea vizita oricând dorea. Însă invitația aceea nu-i conferise încredere, ci, cumva, îl pusese în gardă. Lauger nu era chiar orișicine, ci principalul fizician... și nu doar din *Euridice*.

Supraviețuitorul nu se gândise niciodată că ar putea fi asaltat de îndoieli despre felul cum să se comporte cu cineva; *savoir-vivre* era aici un cuvânt la fel de nelalocul său ca „flirt" în adâncul unei piramide egiptene.

Ușa nu avea clanță, ci ajungea s-o atingi cu vârfurile degetelor; se deschise atât de brusc, încât bărbatul aproape se trase îndărăt, ca un sălbatic în fața unui automobil.

Interiorul spațios îl surprinse prin dezordinea sa. Printre mormane de benzi, fotografii, hârtii și atlase, trona un birou mare, a cărui tăblie era în formă de semicerc ce avea în centru

un fotoliu rotativ. Înapoia lui, pe perete, era un dreptunghi negru pe care roiau puncte luminoase. De ambele părți ale afișajului pâlpâitor atârnau fotografii uriașe de nebuloase spirale, flancate la rândul lor de cilindri verticali ca niște coloane; unii dintre ei erau deschiși și dezvăluiau compartimente pentru discuri de computere. În colțul din stânga stătea un aparat cubic uriaș, cu un scaun atașat de bază. Aparatul se ridica, dispărând în plafon, și dintr-o fantă situată sub un dispozitiv optic binocular ieșea sacadat o panglică pe care era trasat un grafic. Banda aceea se aduna deja în rotocoale pe covorul persan cu model hieroglific șters. Covorul acela îl uimi pe bărbat. Unul dintre cilindrii-coloane dispăru, dezvăluind o intrare în camera alăturată. Lauger apăru acolo, în pantaloni de in și pulover, cu părul lung și nepieptănat, și-i zâmbi într-un fel simultan înțelegător și inocent. Avea chipul cărnos ca al unui copil îmbătrânit prematur și nu aducea defel cu un creator de abstracții complexe, tot așa cum nici Einstein nu arătase în vremea când lucrase în biroul de patente.

— Salut, rosti nou-venitul.

— Intră, colega, intră! Ai noroc, dintr-o lovitură vei avea parte atât de fizică, cât și de metafizică... Adăugă apoi pe ton explicativ: Părintele Arago este și el aici.

Lauger îl conduse în cealaltă cabină, care era mai mică, cu o cușetă acoperită și câteva scaune în jurul unei mese, la care dominicanul examina printr-o lupă o diagramă – sau poate că era harta computerizată a unei planete, pentru că liniile paralele ce o acopereau puteau fi latitudini.

Arago trase un scaun lângă el și cei doi luară loc.

— El este Mark, se adresă Lauger dominicanului. Îl cunoști, părinte? Nu așteptă însă un răspuns, ci urmă: Mark, cred că-mi dau seama care-i problema ta. E greu să vorbești de la om la om cu un computer.

— Nu este vina computerului, zise Arago și ironia din glasul lui fu evidentă. El spune ceea ce a fost programat să spună.

— Adică ce l-a programat omul să spună, îl corectă fizicianul surâzând. Teoriile nu concordă și nici n-au fost de acord vreodată. Se întoarse apoi spre Mark și explică: Discutam despre soarta civilizațiilor aflate „deasupra ferestrei". Dar fiindcă ai ajuns în toiul conversației, o să-ți rezum cele vorbite până acum. Știi deja că vechile teorii despre viața extraterestră inteligentă s-au schimbat. Chiar dacă în galaxie ar exista un milion de civilizații, durata lor este atât de dispersată în timp, încât este imposibil mai întâi să ajungi la o înțelegere și să comunici cu locuitorii unei planete și apoi să-i vizitezi. Civilizațiile sunt mai greu de găsit decât efemeridele ce trăiesc o singură zi și de aceea noi căutăm pupele, nu adulții. Știi ce este „fereastra de contact"?

— Da.

— Perfect! După ce am examinat două sute de milioane de stele, am rămas cu unsprezece milioane de candidate. Majoritatea au planete moarte sau în afara „ferestrei de contact". Închipuie-ți – și-l lovi cu palma pe genunchi – că te-ai îndrăgostit de portretul unei fete în vârstă de șaisprezece ani și că pornești spre ea ca s-o cucerești. Din păcate, călătoria va dura cincizeci de ani, așa că vei ajunge fie în fața unei bătrâne, fie în fața unui mormânt. Iar dacă decizi să-ți trimiți declarația de dragoste prin poștă, vei fi tu însuți un bătrân înainte de a primi cel dintâi răspuns. Acesta este *in nuce* conceptul inițial al comunicațiilor cu viața extraterestră inteligentă, CETI. Nu poți să susții o conversație la intervale de câteva sute de ani.

— Așadar, noi călătorim spre un fluture aflat acum în stadiu de pupa? întrebă bărbatul căruia toți îi spuneau de un timp „Mark".

Brusc îi veni în minte gândul – nu știa nici el motivul – că ideea numelui putea să fi provenit de la călugăr, care, la fel ca el, era și în același timp nu era membru al echipajului.

— Noi nu știm către ce călătorim, interveni Arago.

Lauger păru încântat de cuvintele acelea.

— Așa este. Planetele ce dau naștere vieții pot fi recunoscute după compoziția atmosferei lor. În galaxia noastră, catalogul lor cuprinde câteva mii. Le-am examinat pe toate și avem în jur de treizeci care oferă speranțe.

— De viață înzestrată cu rațiune?

— În stadiul „scutecelor", rațiunea este invizibilă. Iar când se maturizează, iese din „fereastra de contact". De aceea trebuie s-o prindem mai devreme. Cum știm dacă destinația noastră merită efortul? Noi ne îndreptăm spre Quinta, a cincea planetă a stelei Zeta Harpia. Deținem o mulțime de date...

— *In dubio pro reo*, zise călugărul.

— Și după părerea dumitale, părinte, cine-i acuzatul? întrebă Lauger și continuă, fără să mai aștepte, iarăși, răspunsul: Primul simptom cosmic al inteligenței îl reprezintă undele radio. Cu mult înaintea radioastronomiei... mă rog, de fapt nu chiar cu așa mult înainte, ci cam cu o sută de ani. O planetă cu emisii radio poate fi detectată când emisia totală ajunge în domeniul gigawaților. Quinta emite mai puțin decât steaua ei pe frecvențele scurte și ultrascurte, totuși fenomenal de mult pentru o planetă moartă. Pentru o planetă pe care tehnologia a ajuns la electronică, este un nivel doar mediu, întrucât se află sub nivelul zgomotului de fond solar. Dar ceva există acolo, mă refer la emisiile radio. Avem dovezi în privința asta.

— Circumstanțiale, îl corectă încă o dată delegatul apostolic.

— Așa este – mai exact, o singură dovadă, încuviință Lauger. Mai important însă este că pe Quinta au fost observate flash-uri electromagnetice punctiforme, iar spectroscoapele noastre de pe orbita lui Marte au înregistrat în totalitate una dintre emisii. Spectroscoapele acelea au însemnat un cost enorm pentru Pământ: expediția noastră.

— Bombe nucleare? întrebă bărbatul care se resemnase de acum să fie numit Mark.

— Nu, ci mai degrabă începuturile tehnologiei planetare, deoarece erau termonucleare „curate". Dacă evenimentele de pe Quinta ar fi urmat același curs ca pe Pământ, quintanii ar fi început cu actinide. În plus, rafalele acelea energetice au apărut numai în interiorul cercului polar – echivalentul Arcticii sau Antarcticii lor. În felul acela poți să topești un ghețar continental. Totuși nu acesta este punctul în care opiniile noastre diferă. Se uită la dominican. Întrebarea este dacă ajungerea noastră acolo va fi sau nu dăunătoare. Părintele Arago crede că așa va fi cu certitudine. Și eu sunt de aceeași părere.

— Atunci în ce constă dezacordul?

— Eu cred că rezultatul merită efortul. Este imposibil să explorezi altă lume fără să cauzezi și daune.

Mark începu să înțeleagă esența controversei. Uită de propria lui situație și se simți cuprins de o înflăcărare de care nu mai avusese de mult parte.

— Așadar... dumneata... părinte... călătorești cu noi... împotriva convingerilor personale? i se adresă el călugărului.

— Bineînțeles, încuviință Arago. Biserica s-a numărat printre oponenții expediției. Așa-zisul contact s-ar putea dovedi darul unor greci. O cutie a Pandorei.

— Părintele, izbucni Lauger în râs, a devenit afectat de patronajul mitologic al proiectului. Euridice, Hermes, Jupiter, Hades, Cerber... am împrumutat masiv de la greci. Și că veni vorba, nava ar fi trebuit de fapt să se numească *Argo*, iar noi să ne numim „psihonauți". Într-un final, vom încerca să cauzăm cât mai puține daune. De aceea planul operațiunii noastre este atât de complex.

— *Contra spem spero*, suspină Arago. Sau, mai degrabă, aș vrea să mă fi înșelat.

Lauger păru să nu-l audă, prins de alte gânduri.

— Până vom ajunge la Quinta, acolo vor fi trecut minimum trei sute de ani pentru un an petrecut la bordul navei. Ceea ce înseamnă că vom sosi spre ieșirea lor din

„fereastră" – sperăm să nu fie prea târziu! O diferență de secunde în manevrele noastre ne-ar putea accelera sau întârzia enorm. Cât despre daune... părintele știe că o civilizație tehnologică are inerție, deși nu este staționară. Cu alte cuvinte, nu-i chiar așa ușor s-o abați de pe cursul ei. Indiferent ce se va întâmpla, noi nu vom apărea acolo ca niște zei scoborâtori din ceruri. Nu căutăm culturi primitive și în CETI nu există astroetnologi.

Arago tăcu și se mulțumi să-l privească pe fizician cu ochi mijiți. Spectatorul conversației lor se hazardă cu o întrebare:

— Dar este bine asta?

— Ce anume? se încruntă Lauger.

— Să-i tratăm pe cei observabili ca și cum n-ar exista. Poate că este practic, totuși...

— Dacă vrei, replică sec fizicianul, poți să-i zici oportunism. Noi am ales o sarcină fezabilă. Fereastra de contact are un cadru de lucru empiric, dar și justificare etică. Nu vom mirui frunțile locuitorilor grotelor cu ulei distilat în secolul douăzeci și doi. Ajunge cu acest *pluralis maiestaticus*. Eu am susținut proiectul și mă aflu aici deoarece pentru mine „contact" înseamnă un schimb de cunoștințe. Un schimb – nu un patronaj și nici oferirea de sfaturi melioriste.

— Și dacă acolo domnește răul? întrebă Arago.

— Există un rău universal? contracară Lauger. Un rău invariabil?

— Mă tem că da.

— Atunci ar trebui să spui *non possumus* și să ignori proiectul...

— Eu nu-mi fac decât datoria, rosti călugărul, apoi se ridică, îi salută din cap și ieși.

Lăbărțat în scaunul său, Lauger făcu o grimasă, plescăi din buze ca și cum ar fi avut un gust neplăcut în gură și mormăi resemnat:

— Îl respect... pentru că mă poate neliniști. El atașează aripi sau cornițe la orice. Ajunge însă! Nu ăsta-i motivul pentru care am vrut să te văd. Vom trimite o navă de cercetare spre Quinta. *Hermes*, o secțiune de fuzelaj care poate asoliza. Va transporta nouă sau zece oameni. Până acum au fost decișii căpitanul și alte patru persoane. Ceilalți vor fi aleși în funcție de specialitate, în urma unui vot. Vrei să fii înscris printre cei care vor fi votați?

La început, Mark nu înțelese.

— Ca să pui piciorul pe planetă...

Fiorul care-l străbătu fu ca un foc, combinând neîncrederea cu bucuria. Văzându-i sclipirea din ochi, Lauger se grăbi să adauge:

— Faptul că vei fi pus în urna de vot nu înseamnă neapărat că vei merge, tot așa cum nici meritele științifice nu constituie o garanție. Cel mai de seamă teoretician poate să facă pe el de frică. Avem nevoie de oameni duri, dintre cei pe care să nu-i tulbure nimic. Gerbert este un psihonist excepțional, psiholog, expert în mintea umană, dar curajul nu este testat în laboratoare. Tu știi cine ești?

Mark păli.

— Nu.

— Atunci o să-ți zic eu. Pe ghețarul Birnam au murit mai mulți oameni aflați în mașini mergătoare. Au fost surprinși de erupțiile gheizerelor. Toți erau operatori și piloți profesioniști, executau misiuni care le fuseseră însărcinate și nu știau că vor merge la moarte. Doi oameni au plecat voluntar în căutarea lor. Tu ești unul dintre aceia doi.

— De unde știi asta? Gerbert mi-a spus...

— Gerbert și asistentul lui sunt medici în nava noastră, specialiști în medicină, așadar, mai puțin pricepuți la computere. Ei au decis să păstreze secretul medical, deoarece se dovedise imposibil de stabilit identitatea celui care a fost reînviat. Au susținut că individul va suferi

traume psihice. Desigur, în *Euridice* nu există interceptări, iar în același timp memoria centrală a navei nu poate fi ștearsă. La memoria aceea au acces comandantul navei, informaticianul-șef și cu mine. Sper că nu le vei destăinui nimic doctorilor!

— Nu.

— Le-ai face un rău și știu că nu vrei asta.

— Dar ei nu vor suspecta dacă...

— Mă îndoiesc. Ei trebuie să monitorizeze constant starea de sănătate a întregului echipaj, iar votul este secret și are loc în cadrul consiliului. Cred că tu vei obține trei voturi din cinci. Îți spun toate astea acum, pentru că te așteaptă al naibii de multă muncă. Știu că în simulatoare ai demonstrat capacități de astronavigație care ți-ar fi adus locul întâi în categoriile din secolul trecut... totuși, în prezent, ele nu sunt suficiente. Vreme de un an va trebui să înveți astronavigația de la A la Z. Dacă o poți face, atunci o să-i vezi pe quintani. Acum poți să pleci – mai am o grămadă de chestii de făcut.

Se ridicară amândoi. Mark era mai înalt decât faimosul fizician, și mai tânăr. „El nu va merge cu *Hermes*", își zise. Lauger îl conduse la ușă, dar bărbatul nici nu-și dădu seama de asta, după cum nu mai zări nici luminițele ce pâlpâiau pe ecranul negru sau dacă își luase rămas-bun. Sau cum ajunse înapoi în cabina sa. Nu știa pur și simplu ce să facă. Mergând la dulap, deschise din greșeală cealaltă ușă, își văzu chipul în oglindă și murmură:

— O să-i vezi pe quintani.

* * *

Așa că reveni pe băncile școlii.

Statisticile erau perfect clare. Viața apărea și dăinuia pe planete vreme de miliarde de ani, dar în tot acel timp era

mută. Civilizațiile ce se ridicau nu piereau, ci se transformau în ceva extrauman. Deoarece frecvența nașterilor tehnologiilor într-o galaxie spirală obișnuită era aproximativ constantă, acestea apăreau, se maturizau și dispăreau cu aceeași rată. Deși unele noi apăreau întruna, ele ieșeau din intervalul de înțelegere mutuală – „fereastra de contact" – înainte de a fi posibil să fi schimbat semnale. Tăcerea celor care existau în primitivism era evidentă, dar în privința tăcerii celor foarte dezvoltate au fost formulate nenumărate teorii. Exista o bibliotecă întreagă dedicată subiectului, pe care Mark o evită deocamdată. Într-o carte, citi: „În acest moment al timpului, în acest secol (din punct de vedere astronomic, unul și același lucru), Pământul poate fi privit ca singura civilizație *deja* tehnică și *încă* biologică din regiunea Căii Lactee".

Ceea ce părea să îngroape definitiv planurile CETI. Abia după o sută cincizeci de ani se dovedi că situația nu stătea așa.

Distanțele dintre stele nu pot fi parcurse prin zbor direct în cazul în care o formă de viață înzestrată cu rațiune dorește să poată vizita o alta și să revină în locul de plecare. Chiar dacă ar fi călătorit cu viteze apropiate de cea a luminii, astronauții nu aveau nici să se întâlnească cu cei spre care plecaseră, nici să-i revadă pe cei care rămăseseră pe Pământ; în ambele locuri – destinație și origine – aveau să treacă multe secole în cei câțiva ani de timp subiectiv scurși la bordul navei. Această declarație categorică a oamenilor de știință a determinat Biserica să formuleze următoarea reflecție teologică: Creatorul lumii a făcut ca întâlnirea dintre creaturile aflate pe orbitele diverselor stele să fie un vis iluzoriu. El a ridicat o barieră, imaterială și invizibilă, totuși imposibil de străpuns: un abis pe care numai El îl poate străbate, nu și omul. Pe de altă parte, istoria umană s-a îndreptat invariabil în direcții ce nu fuseseră prezise. Într-adevăr, abisul cosmic s-a dovedit a fi o barieră ce nu

putea fi străpunsă, dar ea putea fi ocolită printr-o serie de manevre speciale.

Timpul mediu al galaxiei este unul singur – galaxia în sine este un ceas care arată o oră egală cu vârsta ei. În pofida acestui fapt, în locurile cu intensitatea cea mai mare a gravitației, timpul galactic este supus unor schimbări violente. Există limite la care el se oprește complet. Sferele Schwarzschild – suprafețele negre ale stelelor colapsate. Orizonturile de evenimente. Un obiect ce se apropie de un asemenea orizont începe să se alungească în ochii unui observator îndepărtat; va dispărea înainte să fi atins suprafața găurii negre, deoarece timpul, dilatat de gravitație, deplasează mai întâi lumina spre infraroșu, apoi spre lungimi de undă tot mai mari, până când, finalmente, nici măcar un singur foton reflectat nu mai revine la ochii observatorului. Gaura neagră capturează în interiorul orizontului ei toate particulele și toate fărâmele de lumină, pentru totdeauna.

În tot cazul, un călător care s-ar apropia de o gaură neagră va fi dezintegrat, împreună cu nava sa, de gravitația tot mai mare. Forțele mareice vor trage de toate obiectele materiale, alungindu-le și deșirându-le la nivelul unui fir, iar din discul de acreție format în jurul sferei negre, firul acela va porni într-un plonjon din care nu mai există întoarcere.

Zborurile tangențiale pe lângă colapsar, steaua colapsată, erau imposibile pe orice traiectorie arbitrară; forțele mareice i-ar fi ucis pe călători și ar fi dezintegrat nava, chiar dacă aceasta ar fi fost pitica albă cea mai densă, o stea neutronică, un glob de nuclee atomice contopite laolaltă într-un corp solid pe lângă a cărui duritate oțelul ar fi avut consistența unui gaz. Colapsarul ar fi alungit însă chiar și un asemenea glob, transformându-l într-un fus, după care l-ar fi deșirat și înghițit într-o clipă. Unica dovadă a

corpului dispărut ar fi fost razele X ce ar fi scăpat în spațiul cosmic ca o torță muribundă.

Colapsarii ce se nășteau din stele de câteva ori mai grele decât soarele Pământului erau de aceea ca niște ghilotine fulgerătoare pentru călătorii interstelari. Dacă totuși masa unei găuri negre era de o sută sau de o mie de ori mai mare decât a soarelui, gravitația la orizontul ei putea fi la fel de slabă precum cea terestră. Niciun pericol inițial nu ar fi amenințat nava ce s-ar fi aventurat acolo, iar echipajul care s-ar fi îndreptat spre un asemenea orizont ar fi putut să nici nu-l observe. Dar nava n-ar mai fi putut ieși niciodată de sub cochilia aceea invizibilă. Ar fi fost atrasă către interiorul enormului colapsar și, prăbușindu-se spre centrul său, ar fi fost distrusă în câteva zile sau ore, în funcție de masivitatea capcanei.

Modelele teoretice ale unor astfel de morminte gravitaționale fuseseră create de astrofizicieni încă de la sfârșitul secolului al XX-lea, dar, așa cum se întâmplă de obicei în istoria cunoașterii, ele își dezvăluiseră în scurt timp inadecvarea. Realitatea era enorm mai complexă. În primul rând, trebuia ținut seama de mecanica cuantică: orice gaură neagră emite radiații, însă cu cât gaura neagră este mai mare, cu atât radiațiile sunt mai slabe. Găurile negre gigantice, găsite de obicei în centrul galaxiilor, aveau să moară și ele într-o bună zi, deși „evaporarea lor cuantică" durează o sută de miliarde de ani. Ele vor fi ultimele relicve ale fostei splendori stelare a Universului.

Următoarele calcule și simulări au contribuit la descoperirea altor tipuri de găuri negre. Când o stea colapsează pentru că radiația ei centrifugă slăbită nu-și mai poate echilibra propria gravitație, ea nu-și asumă instantaneu forma de sferă, ci oscilează aidoma unei picături care este alternativ turtită într-un disc și apoi alungită ca un fus. Aceste „vibrații" sunt foarte scurte, iar frecvența lor depinde de masă. Colapsarul se comportă ca un gong... ce se izbește

singur. Dar un gong aflat în stare de repaus poate fi făcut să vibreze în urma unei lovituri și, în mod similar, sfera neagră poate fi făcută să vibreze din nou – prin inginerie siderală. Trebuie să cunoști metoda și să dețiii suficientă energie, de ordinul a 10^{44} ergi, care este apoi radiată astfel încât determină vibrația sferei. În ce scop? Pentru a crea „ceapa temporală", așa cum o botezaseră astrofizicienii familiarizați cu vastitatea fenomenelor pe care le explorau.

Tot așa cum miezul unei cepe este înconjurat de straturi cărnoase care sunt vizibile în secțiune transversală ca inelele vârstei arborilor, un colapsar ce vibrează este înconjurat de timp curbat de gravitație, sau, mai precis, de o stratificare complexă de continuumuri spațio-temporale. Pentru un observator îndepărtat, o gaură neagră pare să vibreze ca un diapazon pentru câteva secunde, dar pentru observatorul aflat în vecinătatea ei, pe o linie de contur de timp, citirile indicate de ceasul galactic își pierd orice înțeles. Astfel, dacă o navă ajunge la o gaură neagră care deformează continuumul în lungul unui gradient, ea poate să intre într-o bradicronie și să rămână ani de zile în zona de timp încetinit... înainte de a părăsi portul acela temporal. Pentru un observator extern, nava va dispărea când ajunge la gaura neagră și va reapărea în spațiul învecinat după escala invizibilă în bradicronie.

Pentru întreaga galaxie, pentru toți cei care privesc de departe colapsarul ce vibrează, forma sa pare să oscileze câteva secunde între disc plat și fus, exact așa cum oscilase la nașterea sa violentă când fusese o stea colapsată de gravitație după stingerea reactorului nuclear intern. Pe când pentru nava aflată în bradicronie, timpul aproape că s-ar opri.

Iar asta nu-i tot. Vibrând, colapsarul nu se comportă ca o minge perfect elastică, ci mai degrabă ca un balon ce se deformează neuniform în timpul ricoșării, din cauza amplificării efectelor relativiste. Și în felul acesta, pe lângă

bradicroni pot să apară retrocroni: curenți sau fluvii de timp care curg în sens invers. Pentru observatorii îndepărtați, nu există nici unele, nici altele, și de aceea, pentru a profita de aceste încetiniri sau inversări ale timpului, trebuie să pătrunzi fizic în ele.

Proiectul intenționa să utilizeze ca port pentru *Euridice* un colapsar solitar de deasupra constelației Harpia. Misiunea expediției nu era de a stabili contact cu orice civilizație aflată în intervalul de comunicare posibil, ci să prindă o civilizație ca pe un fluture care, urmărit de un entomolog, se ridică spre cer și ajunge la marginea de sus a ferestrei. Pentru operațiunea asta era indispensabil un loc de staționare în timp, la distanță de planeta locuită, care să permită vizitarea ei de psihonauții umani înainte ca respectiva civilizație să se abată de la direcția principală de dezvoltare trasată de Hortega și Neyssel. În acest scop, expediția fusese organizată în trei etape. În prima etapă, *Euridice* avea să zboare spre colapsarul din constelația Harpia ales ca ascunzătoare și loc pentru manevre temporale. Colapsarul fusese botezat, în mod cuvenit, Hades... deoarece *Euridice* avea să fie precedată de un colos fără echipaj, *Orfeu*, un instrument de unică utilizare. Era un tun gravitațional, un gracer[1]. La un semnal din partea lui *Euridice*, *Orfeu* avea să determine oscilarea găurii negre, în conformitate cu frecvența și amplitudinea ei.

Deși gigantic la scara obiectelor terestre, gracerul era un grăunte infim de praf pe lângă masa colapsarului pe care urma să-l pună în mișcare, totuși o putea face prin fenomenul de rezonanță gravitațională. Expediindu-și vibrația spectrală spre Hades, avea să inducă în colapsar o singură contractare și o dilatare – după care iadul acela negru, deschizându-și abisul, avea să-i îngăduie lui *Euridice* să

[1] *Gravitation amplification by collimated excitation of resonance* („amplificarea gravitației prin excitarea colimată a rezonanței") (n.a.).

intre și să exploateze vortexul curenților bradicroni. Mai întâi însă era necesar să se verifice, din navă, că Quinta, situată la cinci ani-lumină depărtare, se afla la apogeul erei sale tehnologice și să determine, pe baza diagnosticului acela, momentul potrivit pentru vizită. După aceea, *Euridice* urma să-și creeze un port temporal în Hades, care fusese zguduit de emisia gracerului *Orfeu*. Întrucât acesta avea energie doar pentru o singură descărcare de gravitație coerentă, care îl și distrugea, operația nu putea fi repetată. Dacă nu reușea de prima dată – din cauza unei erori navigaționale prin furtuna temporală, a unui diagnostic eronat asupra ratei de dezvoltare a civilizației quintane sau a oricărui alt factor neluat în seamă –, expediția avea să fie un fiasco. Iar asta însemna, în cazul cel mai fericit, revenirea cu mâinile goale pe Pământ.

Planul devenea însă și mai complicat în urma deciziei de a utiliza în iadul din Hades retrocroni, adică fluxuri temporale ce curgeau invers decât timpul din galaxie, astfel ca expediția să poată reveni în vecinătatea soarelui terran la mai puțin de douăzeci de ani după plecare, cu toate că între Harpia și Pământ erau o mie de parseci. Desigur, data exactă a întoarcerii era nedeterminată: o fracțiune de secundă în navigarea prin bradicroni și retrocroni însemna o diferență de ani departe de presele și de pietrele de moară ale gravitației.

Mintea lui Mark nu putea să accepte toate informațiile acestea, deoarece abundau în paradoxuri, dintre care cel mai important era următorul: *Euridice* urma să rămână deasupra colapsarului în non-timp, sau într-un timp diferit de cel universal. Nava de recunoaștere *Hermes* avea să zboare până la Quinta și înapoi, ceea ce însemna mai mult de șaptezeci de mii de ore, adică aproximativ opt ani. În urma loviturii primite de la gracer, colapsarul ar fi trebuit să oscileze între formele de disc turtit și fus alungit doar pentru un moment sau două – pentru observatorii din

exterior. Prin urmare, la întoarcere, *Hermes* n-ar fi trebuit să găsească nava în portul colapsar, fiindcă gaura neagră își reluase demult forma de sferă imobilă, care nu vibra. Și totuși, plecând de la Quinta, *Hermes* urma să găsească nava-mamă în portul temporal, deși portul acela, care apăruse doar pentru a dispărea imediat, nu avea să mai existe la întoarcerea sa. Cum puteau fi compatibile cele două?

Lauger îi oferise explicația:

— Există fizicieni, spusese el, care susțin că înțeleg asta în același fel în care înțeleg ce sunt pietrele și dulapurile. Ceea ce înțeleg ei, de fapt, este acordul unei teorii cu rezultatele experimentale, cu măsurătorile. Fizica, dragul meu, este o potecă îngustă ce șerpuiește printre hăuri pe care imaginația omului nu le poate înțelege. Este un set de răspunsuri la anumite întrebări pe care noi le adresăm lumii, iar lumea ne oferă răspunsuri cu condiția să nu-i mai punem alte întrebări – niște întrebări dictate de bunul simț. Ce este totuși bunul simț? Este ceea ce înțelege o inteligență ale cărei simțuri nu diferă deloc de ale unui babuin. O asemenea inteligență dorește să cunoască lumea potrivit termenilor aplicabili nișei sale biologice, terestre. Dar lumea din exteriorul nișei aceleia, incubatorul maimuțelor înzestrate cu rațiune, are proprietăți pe care nu poți să le iei în mână, să le vezi, să le miroși, să le muști, să le asculți și, în felul acesta, să le însușești.

Pentru *Euridice* aflată în portul colapsar, zborul lui *Hermes* va dura două săptămâni. Pentru echipajul lui *Hermes*, zborul va dura aproximativ un an și jumătate. Asta înseamnă trei luni până la Quinta, un an la Quinta și trei luni înapoi. Pentru un observator care nu se află nici în *Hermes*, nici în *Euridice*, *Hermes* își va încheia misiunea în nouă ani, iar *Euridice* va dispărea din vedere tot atâta timp. Potrivit timpului măsurat la bordul navei-mamă, ea va trece din ziua de vineri în ziua de sâmbătă, va reveni la vineri, după care colapsarul o va scuipa în spațiu.

Timpul va curge mai încet în *Hermes* decât pe Pământ, pentru că nava aceea va zbura la o viteză apropiată de a luminii. În *Euridice*, timpul, care este dilatat gravitațional, va curge încă și mai încet, pentru ca după aceea să se inverseze: ea va coborî de la o bradicronie la o retrocronie, iar de acolo va sări pe o linie galactocronă. Când va ieși, va face joncțiunea cu *Hermes* într-un continuum spațio-temporal nepliat.

Dacă *Euridice* va calcula greșit cu doar câteva secunde de la navigarea prin variocroni, nu va mai face joncțiune cu *Hermes*. Asta nu înseamnă o contradicție din punctul de vedere al lumii, ca să zic așa. Contradicțiile apar din neconcordanța dintre o rațiune care a evoluat în gravitația neglijabilă a Pământului și fenomene ce aparțin unor gravitații de trilioane de ori mai mari – asta-i tot. Lumea este organizată în conformitate cu legi universale numite „ale Naturii", dar o aceeași lege se poate manifesta în mod diferit și cu intensități diferite.

Să luăm, de exemplu, cazul cuiva care cade într-o gaură neagră. Pentru el, spațiul capătă aspectul timpului, deoarece nu se mai poate întoarce prin spațiu, tot așa cum tu nu te poți întoarce prin timpul terestru – adică nu poți să călătorești în trecut. Este imposibil de imaginat cum ar fi o astfel de cădere, presupunând, firește, că el nu moare imediat dincolo de orizontul de evenimente.

Eu continui să cred că lumea este prietenoasă cu noi, deoarece putem totuși stăpâni lucruri ce vin în contradicție cu simțurile noastre. Gândește-te: un copil stăpânește o limbă fără să-i înțeleagă principiile gramaticii, sintaxei sau contradicțiile interne ale limbajului care le sunt ascunse vorbitorilor. Uite – m-ai împins acum să filosofez. Omul tânjește după adevăruri finale; eu cred că asta-i valabil pentru noi toți. Dar ce înseamnă adevărul final? Înseamnă sfârșitul drumului, acolo unde nu mai există nici mistere, nici speranțe.

Și unde nici nu mai poți pune alte întrebări, fiindcă toate răspunsurile au fost date. Însă un asemenea loc nu există.

Cosmosul este un labirint alcătuit din labirinturi. Fiecare duce în altele. Iar acolo unde nu putem pătrunde noi înșine, răzbim cu matematica. Cu ajutorul ei construim vehiculele care să ne ducă în tărâmurile nonumane ale lumii. Cu ajutorul matematicii este, de asemenea, posibil să construim lumi în exteriorul Universului, indiferent dacă ele există sau nu. Apoi, bineînțeles, putem oricând renunța la matematică și la lumile ei, pentru a intra în alte lumi prin credință. Cu asta se ocupă cei precum părintele Arago. Deosebirea între noi și ei este deosebirea dintre *posibilitatea* ca anumite lucruri să se întâmple și *speranța* ca anumite lucruri să se întâmple. Domeniul meu se ocupă de ceea ce este posibil, accesibil; domeniul lui se ocupă doar de ceea ce se speră, ceea ce devine accesibil numai după moarte. Ce ai învățat tu când ai murit? Ce ai văzut?

— Nimic.

— Exact asta este *differentia specifica* dintre știință și credință. Din câte știu eu, faptul că resuscitații nu au văzut nimic n-a zgâlțâit dogmele credinței. Cea mai recentă escatologie creștină susține că o persoană reînviată uită existența ei în lumea cealaltă. Printr-un act de cenzură divină – astea sunt cuvintele mele, desigur –, omului i se interzice să se plimbe înainte și înapoi între lumea asta și cea următoare. *Credenti non fit injuria.* Dacă merită să trăiești după o asemenea credință flexibilă, așa cum face Arago, atunci este și mai ușor să accepți paradoxurile care-ți îngăduie să ajungi la quintani. Ai încredere în fizică așa cum Arago are încredere în religia sa, deși fizica, spre deosebire de religie, poate greși. Alegerea îți aparține. Gândește-te. Acum poți să pleci – mai am o grămadă de chestii de făcut.

Era miezul nopții când ajunse înapoi în cabina sa. Se gândi, pe rând, la Lauger și la călugăr. Fizicianul se găsea în locul firesc pentru el... dar celălalt? Ce spera dominicanul,

pe ce se bizuia? Pe activitatea de misionariat? Oare teologia modernă construise într-adevăr o superstructură pentru darurile și creaturile nonumane ale Domnului, iar Arago se considera purtătorul său de cuvânt? De ce zisese el, în cursul conversației lor, că acolo putea domni răul?

Abia acum înțelese teama în care trăia probabil bărbatul acela. Nu teama pentru sine, ci pentru religia sa. Călugărul putea considera că izbăvirea este un dar dedicat exclusiv omenirii, iar el participa la o expediție spre făpturi nonumane, cu alte cuvinte, spre un loc unde cuvântul scripturilor sale nu ajungea. Era posibil ca Arago să gândească așa și, întrucât el credea în omniprezența lui Dumnezeu, să creadă și în omniprezența răului, deoarece diavolul care-l ispitise pe Cristos existase înainte de Buna Vestire și de Imaculata Concepțiune. Atunci oare își purta cu el dogmele după care își ducea existența, pentru a le expune riscului?

Clătină din cap și suspină. Pe Lauger îl putea întreba orice, dar nu și pe dominican. Evangheliile nu menționau ce povestise Lazăr după înviere. Și nici el nu-l putea ajuta în niciun fel pe Arago, cu toate că se ridicase din morți. În autoapărarea sa, credința dăduse acestor reînvieri un nume diferit, secular, lumesc și de aceea nu fusese zguduită. Desigur, Mark nu era un expert în religie, totuși înțelegea izolarea dureroasă a călugărului, fiindcă el însuși fusese izolat, un naufragiat pasiv și neajutorat, luat la bord printr-o întâmplare. Deși acum nu mai era așa...

Începu să se dezbrace, pregătindu-se de culcare, și ascultă liniștea din *Euridice*. Nava zbura cu o viteză foarte apropiată de a luminii. În curând avea să înceapă decelerarea. Toate ceasurile din toate cabinele aveau să înceapă numărătoarea inversă, astfel ca membrii echipajului să aibă timp să se întindă pe spate în cușete și să-și fixeze centurile. Sferele fuzelajului aveau să execute o întoarcere cu o sută optzeci de grade în interiorul secțiunilor lor blindate. Totul avea să se rotească – avea să existe o clipă de vertij,

de confuzie –, apoi avea să se revină din nou la nemișcare și la tihnă. Flama propulsiei nu avea să mai fie în spatele pupei, ci în fața ei, orientată spre înainte, ceea ce avea să îmbunătățească într-o măsură comunicațiile cu Pământul. La *Euridice* aveau să ajungă vești, vechi de mulți ani, despre cei pe care echipajul îi lăsase în urmă pe Terra. Mark nu avea să primească nicio astfel de scrisoare prin laser, pentru că el nu avea pe nimeni pe Pământ. Însă în locul unui trecut, el avea un viitor pentru care merita să trăiască.

* * *

Istoria expediției abundase în conflicte. Proiectul în esență fezabil avusese o mulțime de oponenți. Șansele lui de succes, calculate în multe și diverse feluri, nu puteau fi prea mari. Lista accidentelor care, într-un fel sau altul, puteau cauza distrugerea expediției cuprindea mii de posibilități și nu era completă. Poate tocmai de aceea proiectul primise undă verde. Aparenta lui imposibilitate, pericolele sale constituiau o provocare suficient de mare pentru ca oamenii să-l abordeze. Înainte ca *Euridice* să pornească, accelerând constant pentru a crește viteza, costurile proiectului crescuseră, de asemenea, cu o rată chiar mai mare, exponențială, așa cum preziseseră în mod corect oponenții și criticii ei. Dar investițiile deja făcute aveau propriul lor moment de inerție și atrăseseră alte investiții.

Partea financiară a proiectului cauzase seisme similare celui resimțit de Titan la pornirea navei. În lecturile sale, Mark trecu, fără să le citească, peste crizele acelea preliminare implicate de construirea navelor și de repercusiunile asupra Pământului, așa cum fuseseră defecțiunile de fabricație ce duseseră la scandaluri de corupție politică. Ce contau toate acelea pentru el, care se afla la bord și se apropia de destinație?

Studie însă cu atenție istoria astronauticii – arhivele cu documente despre zboruri transsolare și despre sonde fără echipaj spre Alpha Centauri, dar și rapoartele conținând numele personalului din Graal și Roembden... cu speranța că ar putea să recunoască printre ele oameni pe care cândva îi cunoscuse bine și astfel să poată urma firul acelei recunoașteri până la enigma propriei lui persoane. Existau momente, înainte de a adormi sau imediat înainte de trezire, când se simțea foarte aproape de a-și aminti, mai ales fiindcă nu doar într-un singur vis el știuse cine era. Dar tot ce reținuse, după deșteptare, era certitudinea pustie a identității aceleia.

Trecu un an. Decelerând, *Euridice* își pierdu viteza apropiată de a luminii relativ la colapsar, care acum se mărise și arăta ca o gaură adevărată – o absență a stelelor – pe cer. Antrenându-se, învățând, citind, Mark își abandonă eforturile de a-și reaminti. Cu toate că de acum fusese ales drept copilot al lui *Hermes*, în visele sale din timpul nopții – despre care nu povestea nimănui – el continua să fie omul care intrase în Pădurea Birnam.

Beta Harpia

Euridice își reduse viteza, decelerând pentru câteva ore pe o traiectorie involută spre Beta Harpia, care rămase invizibilă, deoarece era colapsarul. Traversase deja câteva izografe, aflate la o depărtare considerabilă, ale căror influențe gravitaționale fuseseră suportabile deocamdată atât pentru echipaj, cât și pentru navă. Cursul navei – pe care computerul îl desemnase optim – era sigur, totuși „sigur" nu însemna și lipsit de probleme. Izografele, linii ce uneau puncte din spațiu cu aceeași intensitate gravitațională, se zvârcoleau pe ecrane ca șerpi cuprinși de flăcări negre. Cei aflați în „sala de parcare" – puntea de comandă ce prelua controlul navei doar în momentele de fluctuații foarte mari ale câmpurilor gravitaționale – priveau monitoarele ce pâlpâiau în fața lor, beau bere din cutii și flecăreau ca să-și treacă timpul. În esență, serviciul acesta mai exista doar ca urmare a tradiției, o relicvă din epoca astronavigației clasice: în prezent, nimeni nici măcar n-ar fi visat să comute pe comandă manuală, deoarece nu exista niciun om care să aibă viteza de reacție necesară.

Colapsarul aparținea unei categorii descoperite târziu și cu destulă dificultate, deoarece era solitar. Cei mai ușor de localizat erau colapsarii ce făceau parte din sisteme binare,

cei cu stele însoțitoare „vii" – adică strălucitoare –, cărora le jupuiau straturile superioare ale atmosferei. Materialele din straturile acelea erau trase într-o spirală tot mai strânsă către gaura neagră, în care cădeau însoțite de rafale de raze X dure. Gazele smulse de la steaua însoțitoare înconjurau colapsarul într-un disc de acreție, un plan gigantic extrem de periculos pentru orice obiect, inclusiv pentru rachete. Nicio navă nu putea naviga printr-o asemenea regiune, pentru că, înainte să fie absorbite în orizontul de evenimente, radiațiile ar fi distrus atât creierele oamenilor, cât și pe ale computerelor.

Colapsarul solitar din constelația Harpia fusese descoperit datorită perturbațiilor pe care le cauza stelelor sale Alfa, Gamma și Delta. El fusese botezat Hades și avea masa de patru sute de ori mai mare decât a soarelui terestru, trădându-și prezența tot mai sporită numai prin lipsa stelelor pe care le oculta și prin aparenta convergență a stelelor din jurul perimetrului său, întrucât era o lentilă gravitațională pentru lumina lor. Suprafața de anihilare se rotea la ecuator cu o viteză egală cu șaizeci la sută din cea a luminii, iar forțele centrifugă și Coriolis îl bombau, astfel încât Hades nu era o sferă perfectă. Însă, chiar dacă orizontul de evenimente ar fi fost sferic, furtunile gravitaționale treceau peste el, comprimând și dilatând izografele.

Opt teorii diferite încercaseră să explice cauzele posibile ale acestor furtuni sau cicloane. Cea mai originală dintre ele (nu neapărat și cea mai apropiată de adevăr) susținea că Hades era conectat, în hiperspațiu, cu alt univers, care se făcea resimțit prin producerea de unde de șoc în „hăul" teribil al colapsarului, centrul său, singularitatea, locul fără dimensiuni și fără timp, unde curba continuumului spațio-temporal ajungea la o valoare infinit de mare. Teoria „celeilalte părți" a nucleului Hades, a cărei compresie spațio-temporală infinită n-ar fi prezentat o problemă pentru inginerii transfiniți din *Universum*, era de fapt o fantezie

matematică născocită de astronomii ce fuseseră îmbătați de teratopologie, cel mai recent și cel mai la modă dintre strănepoții străvechii teoreme a lui Cantor. (Inițial chiar se intenționase ca acest colapsar să fie botezat Cantor, totuși descoperitorul lui preferase folosirea mitologiei.) Nici sediul SETI de pe Pământ și nici cei aflați la comanda lui *Euridice* nu erau tocmai preocupați de ceea ce se petrecea *dedesubtul* orizontului de evenimente, din motive practice, evidente: orizontul respectiv era o limită ce nu putea fi traversată și, indiferent ce anume ascundea ea, reprezenta în mod cert poarta spre pieire.

În spațiul cosmic vid de deasupra lui Hades, *Euridice* răspundea la fiecare modificare a gravitației prin manevrele cuvenite, declanșând jeturi de elemente grele sintetizate din hidrogen și deuteriu prin ciclul Olimos. Purjând miliarde de tone, nava își menținea cu iscusință stabilitatea cursului, deoarece Hades, silit de legile conservării, îi asigura o porțiune importantă din energia care era eliberată din tot ce înghițea și îngropa de-a pururi în interior. Totul aducea, aproximativ, cu manevra prin care un aerostat își menținea altitudinea constantă cu prețul aruncării de balast peste bord. Însă doar aproximativ, deoarece niciun pilot n-ar fi fost capabil să gestioneze un astfel de curs.

Alcătuit din secțiuni conectate prin articulații, fuzelajul segmentat al navei semăna din depărtare cu o râmă lungă de peste un kilometru, care se zbătea ca o virgulă albă deasupra imensității găurii negre. Ar fi fost fără doar și poate un spectacol interesant, dar nu exista niciun observator extern, și nici n-ar fi putut exista, deoarece bravul tovarăș al lui *Euridice* – *Orfeu* –, care urma să-i deschidă poarta iadului, nu avea echipaj. El se afla în comunicație laser permanentă cu larva gigantică și aștepta semnalul care să-l transforme într-o bombă de rezonanță, un gracer cu o singură pulsație. Un gracer similar, cu toate că de mii de ori mai mic, fusese testat în sistemul solar și în cursul

procesului respectiv lăsase planeta Saturn fără al doilea ei satelit ca mărime. Când până și contactul prin laser avea să fie afectat, *Orfeu* își primea programul final de acțiune, după care tăcea ascultător și începea numărătoarea inversă în centrul sălii mașinilor sale. Se apropia de colapsar mai mult decât *Euridice*, iar lumina și toate tipurile de unde electromagnetice similare erau încețoșate și curbate, împinse prin infraroșu spre benzile radio, până la cele de frecvențe extrem de joase. În timp ce Hades tortura timpul și spațiul de deasupra orizontului său distrugător, *Euridice* făcea ultimele și cele mai importante observări ale Quintei, a cincea planetă a celei de-a șasea stele din constelația Harpia, destinația reală a expediției. Fotocamere astromatice, lansate prealabil în spațiul cosmic departe de colapsar, fotografiau folosind aperturi de două unități astronomice. Imaginea sau mai degrabă modelul tridimensional al Quintei apărea în holovizor, sub forma unei sfere, inițial încețoșate, acoperită de nori presărați cu petice albastre, care era suspendată în sala observatorului între galeriile ei suprapuse pe multe niveluri.

Acolo era însă privită de foarte puțini. Se părea că holoscopul fusese instalat în observator, fiindcă fusese donat expediției de o firmă japoneză în scopuri publicitare, pentru a-și plasa produsul în planetarii terestre. Deși foarte spectaculos, nu era de fapt deloc util astrofizicienilor, care îl acceptaseră pentru că echipamentul în sine nu ocupa mult loc în pereții sălii observatorului de la prova, iar planetoscopul, amplasat sub cupola transparentă, apărea ca un ornament în centrul gol. Vizitatorii veneau aici ca să se uite la imagini de nebuloase și planete dinăuntrul său, întrucât fuzelajul lui *Euridice* nu avea ferestre și nu exista nicio altă modalitate de a privi peisajul cosmic.

Pe lângă prenumele Mark, supraviețuitorul de pe Titan avea acum și un nume – Tempe, așa cum se numea valea în care Orfeu o întâlnise prima dată pe Euridice. Bar Horab

îl numise așa în cursul unei ședințe restrânse a echipajului navei de cercetare, dar fără să-i atribuie realmente numele respectiv. Cu ocazia aceea, Mark fusese numit pilot secund al lui *Hermes* și comandantul, anunțând atribuțiile, se prefăcuse că nu știa nimic. Lauger negase că ar fi fost el autorul, sau mai degrabă ocolise răspunsul, glumind că toți căzuseră sub influența mitologiei grecești.

Atât timp cât gravitația constantă de la bord o îngăduise, în timp ce nava își redusese viteza, Mark îl vizitase frecvent pe Lauger și-i ascultase disputele cu astrofizicienii Gold și Nakamura. În mare parte, acestea se învârteau în jurul misterului civilizațiilor „de deasupra ferestrei", adică cele care părăsiseră direcția principală a diagramei Hortega-Neyssel. Întrucât nu se știa nimic despre soarta lor, imaginația era pusă serios la încercare. Opiniile majorității celor fascinați de mister puteau fi împărțite în două școli, în funcție de motivul tăcerii civilizațiilor – dacă era de natură sociologică sau cosmologică. Deși fizician, Gold era adeptul teoriei sociologice extreme numite „socioliză".

Potrivit sociolizei, primul lucru pe care-l face o societate când intră în era accelerării tehnologice este să prejudicieze mediul natural. Ulterior, ea poate dori să salveze mediul respectiv, dar măsurile de conservare se vor dovedi insuficiente și biosfera va fi înlocuită – din necesitate, inevitabil – de artefacte. În felul acela va apărea un mediu complet transformat, chiar dacă nu artificial în sensul omenesc al termenului. Pentru oameni, „artificial" este ceea ce au produs ei înșiși; „natural" este ceea ce a rămas neatins sau a fost doar exploatat, așa cum este apa ce învârtește o turbină sau solul arabil care este supus procedurilor agricole. „Deasupra ferestrei", deosebirea aceasta încetează să mai existe. Dacă totul devine „artificial", atunci nimic nu mai este „artificial". Producția, inteligența, știința sunt „transplantate" în mediul înconjurător; mijloacele electronice – sau omoloagele și întrupările lor necunoscute – iau locul

instituțiilor, corpurilor legislative, guvernelor, școlilor, spitalelor; identitatea etnică a colectivităților naționale dispare, la fel ca granițele, poliția, tribunalele și închisorile. Poate să apară o „a doua epocă a pietrei": analfabetism universal și trândăvie. Munca nu va fi o cerință pentru asigurarea existenței. Firește, oricine dorește să muncească o poate face, pentru că oricine poate să facă absolut orice vrea. Iar asta nu înseamnă stagnare: mediul este un îngrijitor supus și, în măsura în care e capabil, se poate transforma în conformitate cu dorințe și cerințe.

Dar se poate el transforma astfel încât să aibă loc „progresul"? La întrebarea asta nu se poate răspunde, fiindcă oamenii înșiși atribuie conceptului de „progres" înțelesuri diferite, în funcție de momentul istoric. Poți numi oare „progres științific" o situație în care activități intelectuale, creative, cognitive și constructive sunt atât de specializate, încât practicanții tuturor profesiunilor sapă tot mai adânc într-un ogor tot mai redus ca suprafață? Și de ce un om trebuie să poată număra, când mașinile o pot face mai bine și mai repede? De ce să mai cultivi ogoare, să macini grâul ca să obții făină și să coci pâini, când sistemele de fotosinteză produc o dietă mult mai variată și mai sănătoasă decât pot asigura fermierii, brutarii, bucătarii și cofetarii? Dar atunci, de ce o societate aflată într-o asemenea socioliză nu-și emite în toate direcțiile în spațiul cosmic rețeta pentru o viață perfectă? Și de fapt de ce s-o facă, când ea nu mai există ca o comunitate formată de foamea nesatisfăcută a stomacurilor și a creierelor?

Rezultatul nu ar fi o societate, ci o masă enormă de indivizi printre care ar fi într-adevăr greu să găsești unul care să considere că misiunea vieții lui este de a emite în cosmos semnale despre meritele bunăstării sale. Mediul artificial ar fi bineînțeles proiectat astfel încât să nu poată dobândi niciodată atributele unei „personalități" planetare. Un asemenea mediu artificial ar fi un *nimeni*, deloc

diferit de o luncă, o pădure sau o stepă – cu deosebirea că ar crește și ar prospera nu de la sine, nu pentru sine, ci pentru cineva. Pentru ființe. Și oare ele n-ar deveni stupide din această cauză, preschimbându-se în mâncăi imbecili, care-și trec timpul jucându-se cu jucăriile asigurate de gardianul lor planetar? Nu neapărat. Depinde de punctul de vedere. Ceea ce pentru cineva înseamnă amăgire sau lenevie, pentru altcineva poate să fie pasiunea vieții. Nu există standarde pentru măsurare și evaluare, mai ales în cazul altor ființe de pe alte planete, din altă perioadă a unei istorii diferite de a noastre.

Însă Nakamura și Lauger erau de partea ipotezei cosmologice. Cine cunoaște cosmosul va pieri în cosmos. Desigur, asta nu înseamnă pierderea vieții, ci aforismul are un înțeles complet diferit. Astronomia, astrofizica, zborul spațial – toate acestea sunt doar începuturi mici, modeste. Noi înșine am întreprins pasul următor, învățând ABC-ul ingineriei siderale. De asemenea, nu este vorba despre o expansiune, despre așa-numita „undă de șoc a rațiunii", care, după ce și-a copleșit planeta, ocupă planetele vecine și apoi se răspândește prin galaxie într-o emigrare stelară. În ce scop ar face-o? Ca să crească densitatea populației din spațiu? Nu este o chestiune de *crescite et multiplicamini*, ci se referă la lucruri pe care nu putem să le înțelegem, cu atât mai puțin să le caracterizăm. Poate un cimpanzeu să înțeleagă activitățile unui cosmolog?

Oare *Universum* nu-i nimic altceva decât un tort foarte mare, iar o civilizație este un copil care încearcă să mănânce tortul cât mai repede? Ideea unei invazii extraterestre este proiecția trăsăturilor agresive ale prădătorilor, a omului-maimuță abia civilizat. Dacă el însuși este dispus să facă altora ceea ce nu i-ar plăcea să-i fie făcut lui, atunci își imaginează și Civilizația Avansată potrivit aceluiași principiu. Flotile de cuirasate galactice ar trebui să se năpustească asupra unor planete mici și inocente, pentru a le jefui de dolarii,

diamantele, ciocolata și, bineînțeles, de femeile frumoase de acolo... de care extratereștrii ar avea tot atâta nevoie cât am avea noi nevoie de femelele crocodililor.

Și atunci cu ce se ocupă cei de „deasupra ferestrei"? Cu activități ce depășesc înțelegerea noastră. În același timp însă, noi n-am putea accepta că ei sunt mai presus de înțelegerea noastră. Iată – acum oamenii erau pe punctul de a face o gaură în Hades, în ceapa temporală, pentru a se ascunde în ea. Dar nu era un joc de-a v-ați ascunselea, ci omenirea dorea să intre în legătură cu o civilizație înainte ca aceasta să zboare pe fereastră. Probabilitatea unor expediții viitoare cu același obiectiv era infimă. Poate că descendenții noștri aveau chiar să ne cinstească amintirea, tot așa cum noi cinsteam amintirea argonauților ce plecaseră în căutarea Lânii de Aur. Khargner, care trecea și el des pe la Lauger, descria această interpretare a civilizațiilor aflate dincolo de intervalul de contact ca fiind „înțelegere prin neînțelegere". În ultima vreme însă, nu-și mai îngăduise să participe la discuțiile acelea, deoarece proximitatea țintei solicita prezența lui aproape constantă în centrul de comandă.

Înainte de a merge la culcare, Mark Tempe – care știa că avea alt nume, dar care nu avea voie să-și dezvăluie știința aceea din respect pentru medici – examină lista echipajului lui *Hermes*. Dintre cei zece, îi cunoștea bine doar pe Gerbert și – din întâlnirile de la Lauger – pe micuțul Nakamura cu ochi negri. Nu știa aproape nimic despre căpitanul-comandant al acestei nave, decât că se numea Steergard și că era primul secund al lui Bar Horab. Specialitatea lui era teoria sociodinamică a jocurilor. (Fiecare participant la misiunea de recunoaștere trebuia să fie specialist într-un domeniu care să coincidă cu al altui membru de echipaj, astfel ca funcționarea echipei să nu fie afectată de accidente sau boli.) Gravisticianul sideral Polassar răspundea de propulsia lui *Hermes*. Mark îl știa doar ca fiind un excelent înotător

și săritor de la trambulină în piscina din *Euridice*, unde îi admirase corpul musculos executând șuruburi triple de la platformă. Asta nu-i oferea desigur oportunitatea de a se familiariza cu tehnologiile siderale, așa că Mark încercă să abordeze subiectul pe cont propriu... dar zadarnic: simpla introducere în domeniu necesita familiaritatea cu o ramură sofisticată a teoriei relativității.

Primul pilot era Harrach, un bărbat masiv, greoi și irascibil, specialist, de asemenea, în teoria informației, care, împreună cu astromaticianul Halban, urma să aibă grijă de computerul lui *Hermes*. Sau – așa cum se exprimase odată computerul respectiv – cei doi urmau să fie în grija *sa*.

Era un computer de generație „finală", pentru că niciun alt computer nu putea să aibă o putere de calcul superioară. Limitele acestea erau impuse de proprietăți ale materiei precum constanta lui Planck și viteza luminii. O capacitate superioară de calcul putea fi atinsă doar de așa-zisele computere imaginare, concepute de teoreticienii care se ocupau de matematică pură și care erau independente de lumea reală. Dilema proiectanților era cauzată de necesitatea satisfacerii condițiilor mutual exclusive de a introduce cât mai mulți neuroni în volumul cel mai mic. Timpul de călătorie al semnalelor nu putea depăși timpul de reacție al componentelor computerului; în caz contrar, timpul necesar semnalelor ar fi limitat viteza de calcul. Releele cele mai recente răspundeau într-o sutime de miliardime de secundă și aveau mărimea unui atom, astfel încât diametrul computerului era de trei centimetri. Orice computer mai mare ar fi fost mai lent. Era adevărat, computerul din *Hermes* ocupa jumătate din incinta de comandă, dar asta din cauza echipamentelor sale periferice: decodoare, asambloare, așa-numiții mediatori lingvistici care generau ipoteze și de aceea nu funcționau în timp real. Pe de altă parte, deciziile în situații critice, *in extremis*, erau luate de un nucleu fulgerător de rapid, nu mai mare decât un ou

de porumbel, care fusese numit DEUS: Dispozitiv echipolent universal standard. Nu toți credeau că acronimul era accidental. *Hermes* era echipat cu doi DEUS, iar *Euridice* avea optsprezece.

Pe lângă Steergard, Nakamura, Gerbert, Polassar și Harrach, care fuseseră aleși pentru misiunea de recunoaștere înainte de plecarea de la Titan, Arago urma să participe ca medic de rezervă – un rezultat neașteptat al votului secret. Lor li se adăugau Tempe, ca pilot secund, logicianul Rotmont și doi bărbați pe care prezidiul SETI de pe Pământ îi alesese dintr-un grup de doisprezece exobiologi și alți specialiști: Kirsting și el-Salaam. În ultimele săptămâni de zbor, cei zece se mutaseră în a cincea secțiune din *Euridice*, care conținea o copie exactă a interiorului lui *Hermes*, pentru a se familiariza atât între ei, cât și cu sarcinile ce-i așteptau. În fiecare zi simulau variante ale apropierii de Quinta și tactici de stabilire a contactului cu locuitorii planetei. Un alt reprezentant SETI, Thethes, care rula simulările acestea, se îngrijea ca membrii viitorului echipaj *Hermes* să se cunoască reciproc cât mai bine, confruntându-i cu urgențele cele mai ingenioase, în care accidente coincideau cu alte accidente sau cu o avalanșă de semnale incomprehensibile ce imitau vocea Quintei. Nimeni nu știa cum sau de ce se întâmplase așa, dar în perioada aceasta oamenii începură să nu-i mai spună „părinte" delegatului apostolic, ci dr. Arago. Mark avea impresia că dominicanul însuși prefera apelativul acela. Apoi simulările fură întrerupte înainte ca programul să fi fost dus până la capăt, deoarece Bar Horab convocă grupul de recunoaștere pentru a-l informa despre cele mai recente observații provenite din sistemul Zeta.

Dintre cele opt planete ale stelei aceleia liniștite de clasa K, cele patru interioare – mici, cu mase de ordinul lui Mercur sau Marte – dovedeau activitate vulcanică considerabilă și aveau atmosfere neglijabile. La distanță mai mare, Zeta era ocolită de trei gigante gazoase similare lui

Jupiter, cu inele și atmosfere de hidrogen în fază metalică, bântuite de furtuni violente. Septima, cu masa de două ori mai mare decât Jupiter, radia în spațiu mai multă energie decât primea de la soarele ei; încă puțină ar mai fi fost necesară ca să se aprindă într-o stea.

Doar Quinta, cu o perioadă de revoluție de un an și jumătate terestru în jurul lui Zeta, strălucea albastru ca Pământul. Brețele prin norii albi dezvăluiseră contururi de oceane și de continente. Observarea de la aproape cinci ani-lumină depărtare prezenta dificultăți considerabile. Rezoluția instrumentelor optice din *Euridice* nu era adecvată sarcinii și nici imaginile trimise de la fotocamerele de pe orbită nu erau destul de clar definite.

Din locul unde se afla *Euridice*, Quinta se găsea în al doilea pătrar; jumătate din disc era iluminat și deasupra sa tocmai fuseseră descoperite linii spectrale de apă și de hidroxili în concentrații mari. Asta putea să însemne că planeta avea direct deasupra ecuatorului o centură de vapori de apă foarte comprimați. Centura aceea se afla însă deasupra atmosferei și se sugerase că putea fi un inel de gheață a cărui muchie interioară atingea stratul superior al atmosferei și astfel se putea dezintegra în curând. Astrofizicienii aproximaseră că avea o masă între trei și patru trilioane de tone. Dacă apa respectivă provenea din ocean, atunci oceanul ar fi pierdut în jur de 20 000 de kilometri cubi, adică cel mult un procent din volumul său. Întrucât era imposibil de găsit o cauză naturală pentru acest fenomen, era foarte probabil vorba despre inginerie planetară întreprinsă în scopul coborârii nivelului mărilor, eliberării platourilor continentale și creării de suprafețe suplimentare de uscat pentru locuire. Pe de altă parte, operațiunea părea incompetent executată: fracțiunea înghețată din ocean fusese suită pe o orbită insuficient de înaltă și de aceea avea să cadă de acolo după numai câteva sute de ani. Ținând seama de scara proiectului, părea ciudat, aproape de neînțeles.

În plus, pe Quinta puteau fi observate fenomene încă și mai stranii, care se derulau rapid. Zgomotele electromagnetice, provenind inegal din multe locuri de pe planetă, se intensificau considerabil, ca și cum sute de transmițătoare Maxwell ar fi început să opereze acolo simultan. În același timp, nivelul radiațiilor infraroșii crescuse, cu mici focare centrale. Acestea puteau fi oglinzi mari care focalizau lumina solară pentru centrale energetice, dar în scurt timp se observă că componenta termică a emisiilor acelora nu era mare. Spectrele focarelor nu erau nici duplicate ale spectrului lui Zeta (așa cum s-ar fi întâmplat în cazul unor reflexii), nici nu semănau cu spectrul unor explozii atomice. Între timp, zgomotul electromagnetic continuă să crească – pe unde scurte și medii, în multe benzi. Emisiile pe lungimi de undă de ordinul metrilor păreau modulate, ceea ce produse o surescitare considerabilă, mai ales când cineva răspândi zvonul că radiația era direcționată ca radarul – sau, cu alte cuvinte, că planeta o observase deja pe *Euridice*. Astrofizicienii ignorară zvonul acela: niciun fel de radar n-ar fi putut detecta nava lângă colapsar. În tot cazul, la ora zero, starea de spirit era jubilantă. În mod indiscutabil, Quinta era locuită de o civilizație atât de avansată tehnologic, încât putea duce în cosmos nu numai vehicule spațiale mici, ci și oceane întregi.

Pregătirile pentru lansarea navei de cercetare aveau loc pe altă orbită, la afeliul relativ calm al lui Hades. Piiuturile indicatoarelor piezoelectrice, care arătau schimbările permanente ale tensiunilor din grinzile și nervurile fuzelajului, dispărură. Pe ecranele centrului de comandă a lansării – anterior oarbe – apăru, văzut de sub un unghi, un braț spiral, strălucitor, al galaxiei; printre volburile albului, nemișcate, de stele și norii întunecați de praf cosmic o puteai distinge, cu bunăvoință și puțină imaginație, pe Zeta Harpia. Planetele stelei nu erau vizibile optic. Tehnicienii o pregătiră pe *Hermes* pentru desprindere.

În calele de la pupa, macarale se rotiră; flanșele conductelor prin care *Euridice* umplea rezervoarele de combustibil hipergolic ale navei de cercetare vibrară sub presiunea interioară. Personalul verifică sistemele – propulsia, navigația, controlul aerului, dinatroanele – o dată prin intermediul lui DEUS și o dată fără computer, utilizând linii paralele. Una câte una, unitățile anunțară că programele lor erau gata; antenele radio se extinseră și se mișcară precum coarnele unui melc gigantic; basurile profunde ale turbinelor ce pompau oxigen în tunelurile de sub punțile lui *Hermes* le făcură pe acestea să vibreze ușor. În cursul animației ca de furnicar, masa de un miliard de tone a lui *Euridice* își roti lent pupa în direcția lui Zeta Harpia ca un tun gata să tragă.

Echipajul lui *Hermes* se despărți de comandant și de prietenii lor cei mai buni. La bordul navei-mamă erau prea mulți oameni ca să dea mâna cu fiecare dintre ei. Apoi Bar Horab și toți cei ce nu erau de cart însoțiră echipajul navei de cercetare și rămaseră în pasajul cilindric dintre secțiuni în timp ce, după închiderea trapei mari a calei, fură închise, de asemenea, trapele personale mici, și, ca pe un tobogan de lansare, *Hermes* începu să înainteze treptat, albă ca zăpada, împinsă de pistoane hidraulice centimetru cu centimetru, deoarece masa de 180 000 de tone, deși nu avea greutate în imponderabilitate, își păstra în totalitate momentul de inerție.

Tehnicienii din *Euridice*, împreună cu biologii Terna și Hrus, trecuseră deja echipajul lui *Hermes* în animare suspendată pentru mulți ani, dar nu era nici înghețare, nici hibernare, ci se folosea embrionizarea. Oamenii erau aduși la viața dinaintea nașterii – o existență de embrioni, sau cel puțin foarte similară cu aceea: fără respirație și imersați în fluid.

Până și primii pași mici făcuți în spațiul cosmic arătaseră cât de atașați erau oamenii de Pământ, cât de puțin erau adaptați forțelor enorme necesare străbaterii rapide

a unor distanțe uriașe. Accelerațiile violente striveau corpurile, mai ales plămânii, care erau plini cu aer; forțele turteau cuștile toracice și opreau circulația sângelui. Deoarece legile naturii nu puteau fi ocolite, astronauții trebuiau modificați ca să se adapteze la ele. Exact asta făcea embrionizarea.

În primul rând, sângele era înlocuit cu un fluid purtător de oxigen, care deținea, de asemenea, și alte proprietăți ale sângelui, de la coagulabilitate, la funcțiile imunologice. Fluidul acela alb-lăptos era onaxul. După ce temperatura corpului era coborâtă la temperatura animalelor aflate în hibernare, vasele de sânge închise prin care fetusul schimbase cândva sânge cu placenta în uterul matern erau redeschise chirurgical. Cu toate că inima continua să funcționeze, respirația înceta în plămâni, care colapsau și erau umpluți cu onax. După ce nu mai rămăsese aer nici în cutia toracică și nici în intestine, persoana lipsită de cunoștință era imersată într-un fluid la fel de incompresibil ca apa. În continuare, astronautul era închis într-un embrionator, un container de forma unei torpile lungi de doi metri, care menținea corpul deasupra punctului de îngheț și-l alimenta cu substanțe nutritive și oxigen. Onaxul era pompat în organism prin vase artificiale, prin intermediul cordonului ombilical.

Un om astfel pregătit putea suporta fără probleme presiuni uriașe, aidoma peștilor batipelagici, care nu sunt striviți la adâncimi de kilometri sub suprafața oceanului, deoarece presiunea din exteriorul corpurilor lor este egală cu cea din interiorul țesuturilor. De aceea fluidul din embrionator era menținut la presiunea de o sută de atmosfere pe centimetru pătrat. La bordul navei, toate containerele respective erau ținute de clești, ca niște pendule. Astronauții stăteau în coconii lor blindați aidoma unor pupe gigantice, astfel încât forțele de accelerare și decelerare îi apăsau pe piept. Corpurile lor, care conțineau acum peste 85% apă și onax,

dar deloc aer, erau la fel de rezistente la compresiune ca apa. De aceea nava putea să mențină o accelerație constantă de 20 *g*, la care un corp cântărea două tone, iar mișcarea pieptului în vederea respirației ar fi fost imposibilă chiar și pentru sportivii cei mai antrenați. Embrionizații nu respirau însă, iar limita rezilienței lor pentru zborul stelar era dată exclusiv de structura moleculară delicată a celulelor.

Când cele zece inimi, aflate în compresie embrionară completă, băturâ doar de câteva ori pe minut, DEUS preluă responsabilitatea echipajului și cei din *Euridice* reveniră în nava lor. După aceea operatorii deconectară computerele navei-mamă de *Hermes*. Cu excepția cablurilor de ancorare simple, prin care nu se transmitea nici energie, nici date, nimic nu mai unea cele două nave.

Euridice împinse nava de cercetare prin pupa ei larg deschisă, care era înconjurată ca o ghirlandă de plăcile gigantice ale oglinzii fotonice. Gheare de oțel se extinseră și rupseră acum ca pe niște fire de păianjen cablurile inutile, apoi propulsară *Hermes* în spațiu. În clipa următoare, motoarele sale laterale străluciră de flame ionice palide, totuși impulsul era deocamdată prea slab pentru a mișca nava; o masă așa enormă nu putea să capete brusc viteză. *Euridice* își retrase catapultoarele și închise trapa de la pupa și toți cei care urmăriseră lansarea din puntea de comandă răsuflară ușurați: într-o fracțiune de secundă, DEUS preluă controlul operării și boosterele hipergolice ale lui *Hermes*, mute până atunci, înviară. Pentru crearea impulsului, bateriile respective se declanșau înseriate. În același timp, motoarele ionice acționară la maximum. Flăcările lor albastre, transparente, se amestecau cu strălucirea orbitoare a boosterelor; învăluit în căldură tremurătoare, fuzelajul înainta lin, egal, în noaptea eternă. Pe puntea de comandă, reflexiile ecranelor confereau o paloare de moarte fețelor celor de lângă comandant.

Trimițând spre ei o coadă tot mai lungă de flăcări constante, *Hermes* se îndepărta cu viteză din ce în ce mai mare. Când telemetria indică distanța necesară și când la periferia câmpului vizual un cilindru gol se rostogoli în imponderabilitate (le conectase până în ultima clipă pe *Hermes* și pe *Euridice*, iar acum, propulsat de rafalele motoarelor, dispăru în beznă), oglinda navei de un miliard de tone reveni la locul ei. Prin deschiderea centrală apăru lent conul bont al unui emițător, care licări o dată, de două ori, de trei ori, până când o coloană de lumină străpunse spațiul și o lovi pe *Hermes*. În ambele punți de comandă ale lui *Euridice* se auziră ovații și – trebuie mărturisit – exclamații de surprindere, de asemenea, pentru că totul mersese atât de bine. În scurt timp, *Hermes* dispăru de pe monitoarele vizuale, care arătau doar cercuri strălucitoare, tot mai mici, de parcă un gigant invizibil aprinsese o țigară printre stele și acum sufla inele de fum alb. În cele din urmă, cercurile acelea fuzionară într-un punct tremurător, care era oglinda navei de cercetare ce reflecta laserul propulsor din *Euridice*.

Bar Horab se întoarse în cabina sa înainte ca scena să ia sfârșit. Îl așteptau șaptezeci și nouă de ore grele – de manipulări siderale cu gracerul lui *Orfeu*, pentru a crea un port temporal în rezonanță gravitațională, în care trebuiau să ancoreze – sau, mai degrabă, să se cufunde, întrucât asta însemna izolarea completă de lumea exterioară.

Ordinul de declanșare, trimis lui *Orfeu*, avu nevoie de două zile să ajungă până la tun, iar în intervalul acela pe Quinta se petrecură câteva evenimente stranii. Până în momentul în care instrumentele lor aveau să fie complet oarbe, astrofizicienii recepționau toate emisiile galactice din regiunea constelației Harpia. Spectrul stelelor Alfa, Delta și Zeta nu se schimbă deloc, ceea ce era un test important al calității recepției de la Quinta. Radiațiile ce ajungeau la *Euridice* de la planetă erau filtrate, după care expunerile erau comparate, suprapuse și definite de

amplificatoare computerizate înseriate. La mărire vizuală maximă, sistemul Zeta era un punct de mărimea gămăliei unui băț de chibrit ținut la capătul brațului întins.

Bineînțeles, atenția planetologilor era concentrată asupra Quintei. Spectrogramele și hologramele ei creau nu atât o imagine a planetei în sine, cât mai degrabă a ceea ce credeau computerele despre ea. Întrucât sursa de informații erau fotoni divergenți, împrăștiați neregulat pe tot spectrul de radiații, în observatorul din *Euridice* – la fel cum se întâmplase în observatoarele de pe Pământ cu mult timp în urmă, pe vremea primelor telescoape – nu exista un acord unanim cu privire la întrebarea esențială: Ce se vede în realitate și ce pare doar că se vede?

Aidoma oricărui sistem care procesează date, mintea umană nu poate trasa o linie fermă între certitudine și conjectură. Observațiile erau îngreunate de Zeta, soarele Quintei, de coada gazoasă a Septimei, planeta sa cea mai mare, și de emisiile puternice ale radiației cosmice de fond. Deocamdată se descoperise că în multe aspecte fizice Quinta semăna într-adevăr cu Pământul. Atmosfera conținea 29% oxigen, existau mulți vapori de apă și aproximativ 60% azot. Calotele polare albe, cu albedo mare, puteau fi văzute chiar din vecinătatea soarelui terestru. Era clar că inelul de gheață fusese creat în timpul zborului lui *Euridice*, sau cel puțin ajunsese la proporțiile care-l făceau acum vizibil. Văzută relativ de aproape la scară cosmică, natura artificială a intensității emisiilor radio ale Quintei era indiscutabilă, deoarece nu puteau fi create de descărcările electrice cauzate de furtunile din atmosferă. Ca intensitate radio în domeniul undelor scurte, Quinta egala emisiile corespondente ale soarelui său. Același lucru se întâmplase cu Pământul, după răspândirea globală a televiziunii.

Rezultatele observațiilor făcute cu scurt timp înainte de afundarea în portul gravitațional au fost șocante. Bar Horab i-a convocat imediat pe specialiști, deși știa că

concluziile lor nu mai puteau fi transmise direct echipajului lui *Hermes* și că unicul lor curs de acțiune era să diagnosticheze cât mai rapid ce se întâmpla pe planetă și să trimită apoi un mesaj după nava de cercetare. Codificat în cuante de energie înaltă, mesajul avea s-o ajungă din urmă pe *Hermes* și echipajul ei aflat în embrionizare. DEUS avea să-l preia și să-l transmită oamenilor după reanimarea lor la marginea sistemului Zeta. Mesajul acela urma să fie codificat astfel încât să nu poată fi citit decât de DEUS. Se recomanda prudența, întrucât modificările de pe Quinta erau alarmante.

Fuseseră înregistrate câteva serii de flash-uri scurte deasupra termosferei și ionosferei planetei, dar și între planetă și satelitul ei, aflat la două sute de mii de kilometri de Quinta. Flash-urile duraseră între treizeci și patruzeci de nanosecunde. Spectrul corespundea cu emisia solară, cu radiațiile limitate în infraroșu și ultraviolet. După fiecare serie de flash-uri, care dura câteva ore, în zona intertropicală a planetei apăreau benzi întunecate de o parte și de cealaltă a inelului de gheață. În același timp, creștea emisia undelor cu lungimea de ordinul metrilor, depășind vârful observat până atunci, în timp ce emisiile din emisfera sudică se diminuau.

Imediat după începerea consultărilor, bolometrul care era orientat spre centrul feței planetei consemnă o scădere masivă a temperaturii, de 180 de grade Kelvin, urmată de o revenire lentă la starea de echilibru. Zona rece avea o suprafață cât Australia. Inițial, plafonul noros dispăru de deasupra zonei respective, înconjurând-o cu un zid de nori foarte strălucitori; înainte ca plafonul să se închidă la loc, bolometrul localiză „sursa rece" – un singur punct aflat exact în centrul zonei. Prin urmare, răcirea bruscă se extinsese de la o sursă de natură necunoscută într-un front circular.

Pe satelitul mare al Quintei apăru – pe fața întunecată, care nu era orientată spre soare – un punct luminos

pâlpâitor, ce se deplasa independent de mișcarea suprafeței satelitului. Ca și cum, imediat deasupra crustei, călătorea o flacără echivalentă cu un arc de o zecime de miime de secundă, care era alcătuită din plasmă atomică la temperatura de un milion de grade Kelvin.

Când ședința specialiștilor începu, pata rece dispăru sub nori, apoi plafonul noros ocultă suprafața Quintei într-un grad neobservat până atunci: 92%.

Desigur, opiniile participanților la ședință fură împărțite. Prima ipoteză – cea a unor explozii nucleare, fie ca teste, fie în conflicte armate – putea fi respinsă fără multe discuții: din punct de vedere spectral, flash-urile nu aveau nimic în comun nici cu explozii actinice, nici cu reacții termonucleare. Scânteierea plasmatică de pe satelit reprezenta totuși o excepție: spectrul ei termonuclear era continuu. Fu propusă ipoteza unui reactor hidrogen-heliu deschis și ținut într-un câmp magnetic. Scopul unui asemenea reactor rămânea un mister pentru experții în nucleonică.

Flash-urile din spațiu din imediata vecinătate a planetei puteau proveni de la lasere special reglate ce loveau obiecte metalice – posibil meteori din nichel și magnetită – sau de la coliziunile unor corpuri cu conținut ridicat în fier, nichel și titan, dacă s-ar fi izbit frontal la viteze de optzeci – o sută de kilometri pe secundă. Pe de altă parte, nu putea fi ignorată nici ipoteza unor oglinzi convertizoare (care să absoarbă o parte din razele solare) care să fi explodat accidental.

Ședința deveni o dezbatere încinsă între specialiștii ce se contraziceau. Se vorbi despre controlul climei cu ajutorul unor fotoconvertizoare uriașe echipate cu celule fotoelectrice... numai că acestea nu explicau pata rece de la ecuator. Cu adevărat surprinzătoare însă fură rezultatele analizei Fourier efectuate asupra întregului spectru radio al Quintei. Nu mai exista absolut nicio urmă de modulare, dar în același timp crescuse puterea transmițătoarelor. O hartă de radiolocație a planetei arăta sute de transmițătoare

de zgomot de fond, care se contopeau în pete neregulate. Quinta emitea zgomotul acesta pe toate lungimile de undă, iar asta însemna fie transmiterea de semnale trecute prin scramblere, fie un soi de comunicații codificate ascunse în aparența de haos... sau poate că era într-adevăr haos, creat în mod deliberat.

Bar Horab ceru un răspuns imediat privitor la mesajul ce trebuia expediat spre *Hermes* în următoarele ore, întrucât după aceea aveau să înceteze orice contacte cu nava de cercetare. Mai exact: La ce trebuiau să se aștepte membrii echipajului și cum ar fi trebuit să procedeze după ce ajungeau în sistemul Zeta?

Programul de recunoaștere și explorare fusese stabilit cu mult timp în urmă și, fără îndoială, nu putuse ține seama de fenomenele tocmai observate. Nimeni nu se grăbi să răspundă. În cele din urmă, cu reticență necamuflată, astromaticianul Tuyma, ca purtător de cuvânt al grupului consultativ SETI, declară că nu puteau transmite niciun sfat util pentru *Hermes* – aveau să expedieze doar o descriere a evenimentelor observate, să adauge ipoteze explicative și să se bazeze pe judecata independentă a celor din nava de cercetare.

Bar Horab ceru să audă ipotezele respective, indiferent dacă se contraziceau reciproc.

— Orice ar însemna semnalele de pe Quinta, zise Tuyma, ele nu sunt direcționate spre noi. Toți am căzut de acord în privința asta. Unii sunt de părere că Quinta ne-a observat prezența și se pregătește, în felul său, s-o primească pe *Hermes*. Presupunerea aceasta nu se bazează pe date raționale, ci este pur și simplu – în opinia mea – expresia unei îngrijorări sau, ca s-o spun mai direct, a unei frici. O frică foarte veche și primordială, care, cândva, a dat naștere la coșmaruri de invazii cosmice. Eu consider un nonsens o astfel de explicare a fenomenelor.

Bar Horab solicită informații specifice. Cei din nava de recunoaștere puteau decide singuri dacă să le fie sau nu frică. Pe el îl interesa mecanismul noilor fenomene.

— Astrofizicienii noștri au ipoteze explicite și le pot prezenta, replică Tuyma nestingherit de sarcasmul din cuvintele comandantului, întrucât nu-l vizase pe el.

— Să-i aud, rosti Bar Horab.

Tuyma indică spre Nisten și La Piré, iar primul dintre ei zise:

— Variațiile de temperatură și albedo pot să fi fost cauzate de pătrunderea unui roi de meteoriți în sistemul Quintei, care intră în coliziuni cu sateliți artificiali. Așa ceva ar fi putut produce flash-urile.

— Cum explicați similitudinea dintre flash-urile de pe suprafață și spectrul lui Zeta?

— Unii dintre sateliții Quintei pot fi bucăți de gheață rupte de la periferia inelului. Ele ar reflecta lumina soarelui în direcția noastră numai sub anumite unghiuri de incidență și de reflexie – aleatoriu. Ar fi vorba despre corpuri solide neregulate cu momente orbitale diferite.

— Și pata rece? întrebă comandantul. Există un motiv acceptabil pentru apariția ei?

— Fenomenul este deocamdată neclar... chiar am putea specula un mecanism natural...

— Ca ipoteză ad-hoc, spuse Tuyma.

— Am discutat cu chimiștii, interveni Lauger, și ei cred că acolo ar fi putut fi avut loc o reacție endotermă. Recunosc că nu sunt încântat de o asemenea *curiosum*, însă există componente ce absorb căldură când intră în reacții reciproce. Circumstanțele însoțitoare indică totuși o ipoteză mai extremă.

— Care anume? întrebă Bar Horab.

— O cauză nenaturală, deși nu neapărat deliberată. De exemplu, un accident într-un sistem de răcire gigantic, într-un echipament criogenic. Ca un incendiu într-un complex

industrial, dar cu semn negativ, ca să zic așa. Mie însă nu mi se pare foarte probabil. Nu dețin niciun fel de date pe care să bazez o asemenea ipoteză – niciunul dintre noi nu le deține. Cu toate acestea, proximitatea temporală a schimbărilor sugerează că sunt cumva asociate între ele.

— Valoarea acestei ipoteze are, de asemenea, semn negativ, comentă un fizician.

— Nu cred asta. Reducerea mai multor necunoscute la un numitor comun nu este o pierdere, ci un câștig de informații, răspunse Lauger zâmbind.

— Continuă, te rog, îi ceru comandantul.

— O să spun atât cât pot. Un prunc ce surâde o face în conformitate cu premise pe care le-a adus cu el în lume. Statistic vorbind, premisele acestea sunt nenumărate: că petele rozalii pe care le vede cu ochișorii sunt fețe omenești, că oamenii reacționează de obicei pozitiv la zâmbetul unui copil și așa mai departe.

— Și ce vrei să zici?

— Că totul se bazează întotdeauna pe anumite ipoteze, care de obicei sunt acceptate tacit. Discuția noastră se referă la evenimente ce par în mod foarte improbabil o serie de întâmplări independente – flash-urile, emisiile care au devenit haotice, schimbările de albedo ale Quintei, plasma de pe satelit. Ce anume le-a cauzat? Activitatea unei civilizații. Asta clarifică ceva? Dimpotrivă, nedumerește, pentru că am pornit de la ipoteza tacită că vom putea înțelege acțiunile quintanilor. Din câte îmi amintesc, Marte era cândva considerată o planetă bătrână, iar Venus – tânără: în mod automat, străbunicii astronomilor noștri au presupus că Pământul era la fel ca Marte și ca Venus, dar mai tânăr decât prima și mai bătrân decât a doua. De aici au rezultat canalele marțiene, junglele sălbatice venusiene și așa mai departe, până ce totul fost trecut în categoria basmelor. Eu cred că nimic ce este rațional nu se poate comporta prostește. Pe Quinta poate să existe o minte – sau

mai multe minți – care ne este inaccesibilă din cauza unei diferențe de scopuri...

— Război? se auzi un glas din spatele sălii.

Lauger continuă:

— Războiul nu este un termen ce implică, în mod absolut, un set de conflicte cu rezultate distructive. Comandante, nu spera că vei fi iluminat. Întrucât nu cunoaștem nici parametrii inițiali, nici pe cei la limită, nimic nu va transforma necunoscutul în cunoscut. Tot ce le putem spune celor din *Hermes* este să acționeze cu prudență. Preferi sfaturi mai specifice? Pot să ofer numai două posibilități: fie că acțiunile acelor inteligențe sunt neinteligente, fie că sunt de neînțeles, deoarece nu se încadrează în categoriile gândirii noastre. Dar asta este doar opinia mea, nimic mai mult.

Quinta

Înainte ca *Euridice* să se afunde, radarele o mai urmăriră pe *Hermes* pentru ultima oară și văzură că descria o hiperbolă uriașă pe cer, ridicându-se întruna deasupra brațului spiralei galactice, pentru ca să poată zbura în vid cu o viteză cât mai apropiată de cea a luminii. Apoi ecourile radio începură să sosească la intervale tot mai mari, un semn că *Hermes* era supusă efectelor relativității și că timpul măsurat la bordul navei de cercetare diverge de timpul măsurat la bordul lui *Euridice*. Legătura între cele două luă sfârșit când semnalele de la transmițătorul automat își crescură lungimea de undă, ajunseră la mulți kilometri și apoi slăbiră. Senzorul cel mai sensibil înregistră ultimul semnal la șaptezeci de ore după plecare, când Hades, lovit de sinucigașul *Orfeu*, gemu în rezonanță gravitațională și-și deschise larg hăurile temporale. De acum, pentru mulți ani (din timpul lor subiectiv) nimeni nu avea să știe ce se întâmpla cu nava de cercetare și cu echipajul ei.

Pentru aceia care dormeau în embrionatori un somn ca moartea – lipsit de vise sau de orice conștientizare, prin intermediul viselor, a trecerii timpului –, zborul nu avea durată. Deasupra sarcofagelor albe din tunelul embrionatorilor, prin sticla armată a periscoapelor strălucea Alfa

Harpia, o gigantă albastră ce fusese îndepărtată de celelalte stele din constelație de una dintre propriile ei erupții asimetrice, deoarece era o stea încă tânără și nestabilizată după aprinderea nucleară a interiorului ei. Când *Euridice* dispăru, DEUS preluă controlul. După ce urcă deasupra eclipticii, *Hermes* căzu ca un bolovan spre Hades, îndepărtându-se inițial de steaua-destinație pentru a ajunge mai ușor la ea, utilizând gravitația colapsarului. Trecând tangențial pe lângă acesta, primea o accelerație importantă din partea câmpului său gravitațional. După aceea, la o viteză apropiată de cea a luminii, *Hermes* își extindea prizele laterale ale statoreactorului. Spațiul era atât de pustiu, încât atomii colectați erau insuficienți pentru aprindere, așa că DEUS îmbogăți hidrogenul cu injecții de tritiu, până când sinteza demară. Pâlniile de absorbție ale motoarelor, negre până acum, se umplură cu lumină ce pulsa tot mai rapid și mai intens. Coloane arzătoare de heliu țâșniră în întuneric. Laserul lui *Euridice* conferise navei de cercetare mai puțin ajutor pentru lansare decât se așteptase, deoarece unul dintre boosterele hipergolice nu declanșase la aceeași intensitate cu celălalt, ceea ce făcuse ca oglinda de la pupă să nu aibă poziția optimă... apoi *Euridice* dispăruse, ca înghițită de vid. Totuși, DEUS compensă rapid pierderea cu viteză suplimentară furată de la Hades.

La 99% din viteza luminii, vidul absorbit de prizele de admisie ale motoarelor devenea mai dens, hidrogenul era abundent și DEUS menținu o accelerație constantă de 20 *g* fără cea mai mică abatere; structura, concepută să reziste la forțe de apăsare de patru ori mai mari, nu suferi nicio avarie. Pe de altă parte, niciun organism viu mai mare decât un purice nu și-ar fi putut deplasa greutatea în timpul zborului. Un om cântărea peste două tone și nu și-ar fi putut mișca pieptul pentru a inspira sub apăsarea aceea, iar inima i-ar fi plesnit încercând să pompeze un fluid mai greu decât plumbul topit. Dar oamenii din *Hermes* nu

respirau acum și nici inimile lor nu băteau, deși erau vii. Echipajul se afla în același mediu fluid care le înlocuise sângele. Pompe ce puteau funcționa sub forțe de o sută de ori mai mari decât cea gravitațională (și la care embrionizații n-ar fi rezistat) le circulau onaxul prin vase, iar inimile lor se contractau o dată sau de două ori pe minut, fără să funcționeze în sine, ci fiind mișcate pasiv de influxul de sânge artificial ce le asigura existența.

La momentul cuvenit, DEUS schimbă cursul, astfel că *Hermes* se îndrepta acum direct spre norul rotitor de stele al galaxiei. Activase la prova un câmp protector aflat la câțiva kilometri în fața sa; de la distanța aceea, părea staționar și slujea ca blindaj antiradiații. În caz contrar, odată cu creșterea vitezei, razele cosmice ar fi distrus prea mulți neuroni din creierele oamenilor. Acum Alfa albastră strălucea la pupa. În cala lungă ca un tunel a lui *Hermes* nu era însă întuneric complet; izolațiile reactoarelor îngăduiau scurgeri microscopice de cuante și pereții străluceau de radiație Cerenkov. Crepusculul acela palid părea nemișcat, neschimbător, afundat în tăcere totală. Doar de două ori se zăriră flash-uri bruște, strălucitoare, prin fereastra groasă din peretele ce separa embrionatorii de puntea de comandă de deasupra.

Prima dată, un monitor al ecranului protector, care până atunci fusese întunecat, se aprinse alb-glacial, apoi se stinse imediat. Trezit într-o picosecundă, DEUS dădu ordinul necesar. Curentul electric roti manete, prova navei se deschise și scuipă foc; un nou ecran protector fu lansat în față, întrucât cel vechi fusese transformat într-un nor incandescent de atomi fisionați de impactul cu un pumn de praf cosmic. *Hermes* zbură prin spectacolul acela de artificii solare, care se întinse mult în urma lui, și-și continuă înaintarea. După câteva secunde, un automat opri și nedorita legănare laterală a noului scut, ale cărui lumini portocalii de la babord și tribord pâlpâiră alternativ tot mai

lent, ca și cum o pisică neagră somnoroasă cu ochi chihlimbarii clipea spre DEUS tolerant și liniștitor. După care totul rămase calm la bord, până la următoarea coliziune cu fragmente dintr-un meteorit sau cu coada unei comete, și întreaga operațiune de înlocuire a ecranului protector se repetă exact la fel.

În cele din urmă, electronii pâlpâitori din atomii ceasurilor cu cesiu dădură semnalul așteptat. Desigur, DEUS nu trebuia să privească afișajele dispozitivelor, deoarece senzorii erau chiar organele sale de simț și citea datele recepta-te de ele direct în creier, pe care, din cauza diametrului său de numai trei centimetri, glumeții din *Euridice* îl porecliseră „creier de găină". DEUS urmări cu atenție indicatorii lumenmetrului, pentru a păstra cursul în timpul reducerii propulsiei. Motoarele, reduse și inversate, începură să decelereze nava. Și manevra aceasta fu executată perfect: stelele de ghidare nici măcar nu se clintiră din vizoare, așa că nu fu necesară nicio corecție a traiectoriei programate.

La distanța de un microparsec de Iuno, planeta cea mai exterioară, viteza apropiată de cea a luminii trebuia redusă la o viteză parabolică de aproximativ optzeci de kilometri pe secundă relativ la Zeta. În esență asta n-ar fi însemnat decât inversarea motorului principal, până se oprea singur din cauza absenței hidrogenului, care îi era combustibil. După aceea, motoarele hipergolice puteau fi utilizate pentru decelerare. Însă DEUS primise la timp mesajul de avertizare din partea lui *Euridice* și reprogramase apropierea înainte de a începe procedurile de reanimare.

Natura tehnologică, artificială, atât a luminii provenite din duzele conice de hidrogen-heliu, cât și a flamelor combustibililor care se autoaprindeau, ar fi fost ușor de identificat, iar prima regulă a lui DEUS era acum „Încredere foarte limitată în frații noștri întru rațiune". El nu studiase niciodată Biblia, nu analizase niciodată incidentele dintre Cain și Abel, totuși opri motoarele statoreactoare în umbra lui

Iuno și se folosi de gravitația planetei pentru a reduce viteza și a schimba cursul. A doua planetă gazoasă a lui Zeta îl ajută după aceea să coboare la viteză parabolică. Abia atunci activă procedurile de reanimare. În același timp, trimise în exterior roboți telecomandați, care să plaseze pe duzele de la pupa și de la prova dispozitive de camuflaj, care erau în esență mixere electromagnetice. De acum înainte, flacăra propulsiei avea să fie încețoșată, iar radiațiile aveau să-i fie dispersate radial.

Etapa cea mai delicată a decelerării avu loc înainte de intrarea în sistemul Zeta, așadar în spatele lui Iuno. DEUS o planifică și o execută perfect, așa cum era de așteptat din partea unui computer de ultimă generație. *Hermes* pătrunse pur și simplu prin straturile superioare ale atmosferei gigantei gazoase. O pernă-tampon de plasmă arzătoare fu creată în fața navei, astfel încât pierdu viteză. DEUS exploată la maximum sistemul climateric al navei, pentru a împiedica temperatura din embrionatori să crească cu mai mult de două grade.

Tamponul din plasmă distruse instantaneu ecranul protector, care oricum trebuia abandonat, și fu înlocuit de unul de alt tip, ce proteja împotriva prafului și a fragmentelor de comete. În baia aceea de foc, *Hermes* era oarbă, totuși se răcea cât timp se afla în conul de umbră al lui Iuno, iar DEUS avu grijă ca norii strălucitori cauzați de decelerare, care erau aproape ca niște protuberanțe solare, să asculte legile lui Newton și să coboare spre planeta masivă. Astfel nu numai prezența, ci și urmele navei fură șterse. Cu motoarele oprite, *Hermes* plutea într-un afeliu îndepărtat, în timp ce în incinta embrionatorilor se aprinseră toate luminile și capetele medicomurilor se aplecară peste containere, gata să înceapă. În conformitate cu programul, Gerbert trebuia să fie trezit primul, pentru a interveni ca doctor dacă ar fi fost necesar, însă succesiunea procedurii fu întreruptă aici. În ciuda tuturor progreselor, factorul

biologic rămânea veriga cea mai slabă în lanțul acestor operațiuni complexe.

Incinta embrionatorilor se afla pe puntea mediană și, comparativ cu nava, era o cochilie microscopică înconjurată de multe straturi de blindaje și de izolații antiradiații. Avea două trape de ieșire, ce duceau spre zona cabinelor de locuit. Centrul lui *Hermes*, numit „sătucul", era conectat prin puțuri de puntea de comandă pe două niveluri. Între pereții de la prova se găseau punți cu laboratoare echipate pentru a funcționa atât în imponderabilitate, cât și în condiții de gravitație. Resursele energetice erau situate la pupa – în containere de anihilare din sala motoarelor siderale, unde oamenii nu aveau acces, și în incintele cu scopuri speciale. Între blindajele exterioare și interioare ale pupei se aflau depozitate unitățile pentru asolizare, deoarece *Hermes* putea să coboare pe suprafețele planetare, stând pe picioare articulate făcute din grinzi cu zăbrele, care semănau cu cele ale unor artropode, dar mai întâi trebuia testată portanța solului, întrucât pe fiecare dintre „labele" enorme ale navei apăsau câte 30 000 de tone.

În secțiunea mediană a navei, la tribord, erau depozitate sondele de recunoaștere, cu echipamentele lor auxiliare; la babord se găseau roboții de service și cei de cercetare, capabili de misiuni de recunoaștere lungi, independente, atât din aer, cât și de pe sol; printre ei se numărau mergători uriași.

Când DEUS activă sistemele de reanimare, *Hermes* se afla în imponderabilitate, o condiție favorabilă pentru această operațiune. Gerbert, care a fost tratat primul, reveni în scurt timp la puls și la temperatură a corpului normale, dar nu se trezi. DEUS îl examină cu atenție și ezită să ia o decizie. Computerul era constrâns să acționeze independent, așa că, de fapt, nu ezită, ci compară distribuția probabilității de succes a unor intervenții diferite. Rezultatul anamnezei era binomial: DEUS putea fie să-l reanimeze

pe Steergard, care era căpitanul expediției, fie să-l scoată pe Gerbert din embrionator și să-l transporte în sala de operații. Pus în fața celor două opțiuni cu probabilități egale de succes, DEUS procedă exact ca un om care, pus în fața unor necunoscute, aruncă o monedă. Când nu știi care curs este mai bun, metoda optimă este de a lăsa soarta să decidă. Generatorul stocastic îl indică pe căpitan și DEUS acționă ca atare.

Două ore mai târziu, Steergard, pe jumătate buimac, se ridică în capul oaselor în embrionatorul deschis și rupse membrana transparentă care îi era lipită de corpul gol. Privi în jur, însă nu-l văzu pe bărbatul ce ar fi trebuit să fi stat deja lângă el. Difuzorul anunță ceva și Steergard înțelese că glasul era sintetizat, că probabil se întâmplase ceva cu Gerbert, numai că avea dificultăți să înțeleagă mesajul repetat în buclă. Încercă să se scoale, dar se lovi cu capul de capacul embrionatorului, care nu fusese complet ridicat. Pentru o clipă văzu negru în fața ochilor și primele cuvinte umane în sistemul Zeta fură o înjurătură suculentă. Picături de fluid lăptos și lipicios curseră din părul bărbatului pe față și pe piept. Se îndreptă violent și se lansă, cu genunchii strânși la piept, rostogolindu-se peste cap prin tunel, pe lângă celelalte containere cu oameni, spre trapa din perete. Se rezemă cu spatele de zona capitonată din colțul dintre rama trapei și plafon. Ștergându-și din ochi fluidul alburiu ce i se lipea de degete, examină interiorul cilindric al incintei embrionatorilor. În capătul culoarului dintre șirurile de sarcofage, care aveau capacele ridicate, ușa spre dușuri era acum deschisă. Steergard ascultă cu mai multă atenție glasul computerului: ca toți ceilalți, Gerbert era viu, dar nu se trezise după deconectarea cordonului său ombilical. Nu putea să fie ceva serios: electroencefalogramele și electrocardiogramele erau perfect normale.

— Unde suntem? întrebă el cu glas tare.

— Înapoia lui Iuno. Zborul s-a desfășurat fără probleme. Să-l duc pe Gerbert în sala de operații?

Steergard căzu pe gânduri.

— Nu, o să mă ocup eu personal. Care-i statutul navei?

— Complet funcțională.

— Am primit vreun mesaj radio de la *Euridice*?

— Da.

— Ce nivel de importanță?

— Unu. Prezint textul?

— Despre ce-i vorba?

— Schimbarea procedurii. Prezint textul?

— Cât de lung este mesajul?

— Trei mii șase sute șaizeci de cuvinte. Prezint textul?

— Rezumă-l.

— Nu pot rezuma necunoscutele.

— Câte necunoscute sunt?

— Și asta este o necunoscută.

În cursul dialogului, Steergard se împinse din plafon, pentru a ajunge la lumina verde și roșu de deasupra crio-containerului lui Gerbert. Când trecu pe lângă pasajul spre baie, se întrezări în oglinda de acolo: un trunchi musculos strălucind de onax, care continua să picure din ciotul legat al cordonului ombilical – ca un enorm nou-născut acoperit de fluid amniotic.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă el.

Își vârî picioarele goale sub embrionatorul medicului, ca să se ancoreze, și puse o palmă pe pieptul lui Gerbert. Inima bătea regulat. Pe buzele ușor întredeschise se vedea onax alb și lipicios.

— Prezintă ceea ce este sigur, rosti el.

În același timp, apăsă cu degetele mari înapoia maxilarului lui Gerbert, privi în gura medicului, simți căldura respirației, își strecură un deget printre dinții săi și-i atinse ușor cerul gurii. Gerbert tresări și deschise ochii. Erau plini de lacrimi, strălucitori și limpezi ca apa. Steergard

constată cu satisfacție eficiența unei metode atât de primitive de trezire. Gerbert nu se deșteptase, deoarece clema de pe cordonul ombilical nu fusese complet deconectată. Apăsă cu degetele cateterul, care se desprinse, ejectând fluid alb. Cordonul se închise singur. Cu ambele mâini, căpitanul apăsă pe pieptul celuilalt, simțind cum pielea i se lipește de palme. Gerbert îl privea cu ochii lărgiți, de parcă nu înțelegea ce se întâmplă.

— Totu-i în regulă, zise Steergard.

Celălalt nu părea să-l audă.

— DEUS!

— Da?

— Ce s-a-ntâmplat? *Euridice* sau Quinta?

— Au avut loc schimbări pe Quinta.

— Dă-mi imaginea generală.

— Imaginea unor lucruri neclare este ea însăși neclară.

— Spune ce știi.

— Înainte ca *Euridice* să intre în portul Hades, au avut loc schimbări rapide ale albedoului. Emisiile radio totale au atins trei sute de gigawați. Pe satelit se deplasează un punct alb, considerat plasmă în câmp magnetic.

— Recomandări?

— Prudență și camuflaj.

— În mod concret – ce trebuie să facem?

— Să acționăm pe baza celor mai bune decizii personale.

— Distanța până la Quinta?

— Două miliarde de kilometri în linie dreaptă.

— Camuflajul?

— Executat.

— Mixere?

— Da.

— Ai schimbat programul?

— Doar apropierea. Nava se află în umbra lui Iuno.

— Statutul navei?

— Perfect funcțională. Reanim echipajul?

— Nu. Ai făcut observații ale Quintei?

— Nu. Am redus viteza cosmică în termosfera lui Iuno și...

— Perfect. Acum taci și așteaptă.

— Tac și aștept.

„Interesant început", își zise Steergard și continuă să maseze pieptul lui Gerbert, care suspină și se mișcă.

— Poți să mă vezi? întrebă căpitanul aflat în pielea goală. Nu vorbi. Clipește.

Gerbert clipi, apoi zâmbi.

Steergard era scăldat în transpirație, dar continuă să-l maseze.

— Diadocochinezie...? sugeră el.

Continuând să stea întins, medicul închise ochii și, cu o mână nesigură, își atinse vârful nasului. Se priviră după aceea și zâmbiră amândoi. Gerbert își îndoi genunchii la piept.

— Vrei să te ridici? Nu te grăbi.

Gerbert nu răspunse, ci se prinse cu mâinile de laturile patului și se împinse, dar nu putu să se așeze în capul oaselor și forța de reacțiune îl ridică în aer.

— Ai grijă, suntem în imponderabilitate, îi reaminti căpitanul. Ușurel...

Pe deplin conștient acum, Gerbert privi în jur.

— Cum sunt ceilalți? întrebă el îndepărtându-și de pe frunte părul lipit de piele.

— Procesul de reanimare a început.

— Te ajut, Gerbert? întrebă DEUS.

— Nu este nevoie, replică medicul.

Verifică pe rând cadranele de deasupra embrionatorilor. Atinse piepturi, ridică pleoape, testă reflexele conjunctivale. Dinspre sala de baie, auzi apă care curgea și bâzâitul ventilatoarelor de aerisire: Steergard făcea duș. Până când doctorul ajunse la ultimul, Nakamura, căpitanul – deja în șort și tricou negru – revenise din cabina lui.

— Cum sunt oamenii? se interesă el.

— Toți sunt bine. Rotmont are o urmă de aritmie...

— Rămâi cu ei. Mă ocup de mesaje.

— Noutăți?

— Noutăți vechi de cinci ani.

— Bune sau rele?

— Enigmatice. Bar Horab ne-a sfătuit să schimbăm programul. Înainte de a intra în Hades, au văzut ceva pe Quinta. Și pe satelitul ei.

— Și ce-nseamnă asta?

Steergard stătu în ușă în vreme ce medicul îl ajută pe Rotmont să se ridice. Trei bărbați intraseră deja la dușuri. Ceilalți pluteau în jur, se uitau unii la alții, se uitau în oglinzi și încercau să vorbească în același timp.

— Anunță-mă când au terminat toți. Avem destul timp la dispoziție.

După ce rosti cuvintele acelea, căpitanul se împinse în trapă, zbură printre corpuri goale ca printre niște pești mari și albi, apoi dispăru pe pasajul ce ducea la puntea de comandă.

După ce examină situația, Steergard ridică nava deasupra planului eclipticii, ieșind din conul de umbră cu viteză minimă, pentru a face primele observații asupra Quintei. Planeta putea fi văzută în apropierea soarelui, ca o semilună complet acoperită de nori. Emisiile radio totale crescuseră la patru sute de gigawați. Analizatorii Fourier nu detectau nicio modulație. *Hermes* era înfășurată acum într-un înveliș ce absorbea radiațiile non-termice, astfel că nu putea fi localizată de radare. Steergard prefera să fie exagerat de precaut decât să se facă vinovat de cel mai mărunt risc. O civilizație tehnologică înseamnă astronomie, iar astronomia înseamnă bolometre sensibile, astfel încât până și un asteroid – mai cald decât spațiul cosmic înconjurător – poate atrage atenția asupra sa. Vaporilor de apă utilizați acum pentru manevre le adăugă sulfuri, ce

abundă în gazele seismice. Era adevărat, asteroizii activi vulcanic sunt o raritate, mai ales cei cu o masă atât de mică precum cea a navei de cercetare, însă, prudent, căpitanul trimise sonde, pe care după aceea le orientă cu duzele spre *Hermes*, pentru a se asigura că folosirea jeturilor de vapori necesare pentru viitoare corecții ale traiectoriei nu va fi observată nici chiar la apropierea de Quinta. Intenția lui era să se furișeze până la satelitul planetei cu care să înceapă activitatea de cercetare detaliată.

Toți se strânseseră acum pe puntea de comandă, care semăna cu interiorul unui glob mare cu o deschidere conică, retezat de un perete din ecrane. Scaunele erau acoperite cu un material adeziv și, dacă le țineai brațele și te apăsai în jos, materialul acela te fixa ferm, ca să nu plutești în imponderabilitate. Dacă doreai să te ridici, te împingeai cu o mișcare energică. Era mai simplu și mai bine decât centurile de prindere. Se așezară toți zece, ca într-o săliță de proiecții, iar cele patruzeci de ecrane arătau planeta din tot atâtea domenii ale spectrului. Monitorul central, cel mai mare, putea sintetiza imaginile monocrome, suprapunându-le în funcție de instrucțiunile primite.

Printre interstițiile din norii învolburați de alizee și de cicloane apărură linii de coaste neclare, dar adânc crestate. Setările individuale ale filtrelor le îngăduiră să vadă suprafața oceanului de nori, apoi suprafața globului pe care o ocultau aceștia. În același timp, DEUS vorbea cu glas monoton, repetând ultima radiogramă de la *Euridice*.

Biela ridicase posibilitatea unor avarii ale infrastructurii tehnologice a quintanilor, cauzate de seisme. Lakatos și alții susțineau această ipoteză, pe care o numeau „naturalistă". Locuitorii Quintei ridicaseră în spațiu o parte din apa oceanului planetar, pentru a crește suprafața uscatului. Presiunea exercitată de ocean asupra fundului său se diminuase și dusese la perturbarea echilibrului din litosferă. Presiunea ascendentă din interior produsese fracturi

gigantice în crustă, care era cea mai subțire sub oceane. De aceea quintanii încetaseră să mai ridice apă pe orbită. Pe scurt, întregul proiect avusese un nedorit efect catastrofal.

Alții considerau însă că teoria aceasta era falsă, întrucât nu ținea seama de alte fenomene incomprehensibile. În plus, ființe capabile de lucrări la scară planetară puteau cu certitudine să întrevadă consecințele seismice. Potrivit calculelor ce utilizau Pământul ca model, mișcări catastrofale ale litosferei nu puteau fi produse decât prin evacuarea a minimum un sfert din volumul oceanului planetar; reducerea presiunii prin ejectarea a șase trilioane de tone de apă nu ar fi cauzat un cataclism global. Altă ipoteză sugera un dezastru de tipul „reacție în lanț", care ar fi fost efectul nedorit al experimentelor gravitologice scăpate de sub control. Alte speculații erau: distrugerea deliberată a unei baze tehnologice datate, similară unei demolări; perturbarea accidentală a climei în timpul transportării apei pe orbită; și haos la nivel de civilizație din cauze necunoscute.

Niciuna dintre teorii nu reușea să cuprindă toate fenomenele observate, astfel încât să formeze un întreg coerent. De aceea radiograma expediată de Bar Horab imediat înainte ca *Euridice* să intre în Hades îi autoriza pe cercetași să acționeze complet independent și să renunțe la una sau la toate variantele prestabilite de program – dacă ajungeau la concluzia respectivă.

Vânătoarea

La afeliul lui Zeta, departe de planetele ei cele mai mari, Steergard duse nava pe o orbită eliptică, de unde astrofizicienii puteau să facă primele observații asupra Quintei. Ca de obicei în asemenea sisteme, prin spațiu pluteau resturile vechilor comete, care în cursul numeroaselor treceri prin apropierea soarelui își pierduseră cozile gazoase, ce fuseseră rupte și înghețate în blocuri. Printre fragmentele acelea risipite de roci și praf compactat, DEUS observă la distanța de 4 000 de kilometri un obiect care nu semăna defel cu un meteorit. Pe radar, prezenta o reflexie metalică.

Forma îi era prea regulată ca să fie o bucată de magnetită cu conținut mare de fier. Aducea cu o molie cu abdomen scurt și gros și aripi ca niște cioturi boante. Avea temperatura cu patru grade peste cea a rocilor înghețate și nu se rotea, așa cum ar fi trebuit să facă un meteorit sau fragmentul unui nucleu de cometă, ci își descria neclintit orbita, fără vreun semn de propulsie. DEUS îl examină în toate benzile spectrale, până îi descoperi motivul stabilității: o emisie foarte discretă de argon, un fascicul firav și de aceea aproape invizibil. Putea să fie o sondă automată sau o navetă.

— Haide să prindem molia asta, decise Steergard.

Drept urmare, *Hermes* porni pe un curs de urmărire și, după ce ajunse la mai puțin de un kilometru și jumătate de țintă, lansă o rachetă cu brațe prehensile. Acestea se deschiseră larg, exact peste spatele ciudatei molii, și o prinseră ca într-o menghină. Obiectul păru să rămână inert, pasiv în strânsoare, dar după numai o clipă temperatura îi crescu și jetul de gaz orientat spre înapoi se intensifică.

Monitorul, care până atunci arătase concordanța perfectă dintre programul vânătorului și derularea sa, pâlpâi semne de întrebare.

— Activez câmpul de absorbție al energiei? întrebă DEUS.

— Nu, răspunse Steergard.

Privea atent bolometrul. Obiectul prins se încălzi la trei sute, patru sute, cinci sute de grade Kelvin, totuși propulsia îi crescu foarte puțin. Curba temperaturii urcă brusc și coborî. Obiectul capturat se răcea.

— Ce propulsie mai e și asta? întrebă căpitanul.

Toți cei de pe puntea de comandă tăceau, privind de la monitorul cu imagini în spectru vizibil la ecranele laterale, pe care se afișau emisiile din afara spectrului respectiv. Doar bolometrul strălucea.

— Radioactivitate zero?

— Da, răspunse DEUS. Jetul se diminuează. Ce facem în continuare?

— Nimic. Așteptăm.

Zburară așa mult timp.

— De ce nu-l aducem la bord? întrebă în cele din urmă el-Salaam. În prealabil l-am putea examina cu raze X.

— N-are rost. E mort – propulsia s-a oprit și el este rece. DEUS, arată-l de aproape.

Prin ochii electronici ai cleștilor, văzură o carapace neagră, corodată și presărată de ciupituri ca de vărsat.

— Îl aduc la bord? întrebă DEUS.

— Nu încă. Ciocănește-l de două ori. Nu foarte tare.

Dintre cleștii prin care se terminau brațele lungi, apăru o tijă groasă cu capăt rotunjit. Lovi încet carcasa obiectului, ridicând un norișor de particule fine ca scrumul.

— S-ar putea să aibă un detonator care să nu răspundă la impacturi, spuse Polassar. Eu l-aș examina cu raze X...

— De acord, încuviință Steergard pe neașteptate. DEUS, spinogramă.

Două sonde fusiforme țâșniră de la prova spre molie și o flancară. Pe puntea de comandă, monitoarele superioare înviară și arătară panglici încâlcite, benzi și umbre. În același timp, simbolurile elementelor atomice apărură pe laturile ecranelor: carbon, hidrogen, siliciu, mangan, crom... Coloanele de simboluri se lungiră, până ce Rotmont zise:

— E inutil. Ar trebui să-l aducem la bord.

— Mi se pare riscant, murmură Nakamura. Mai bine să-l dezasamblăm prin telecomandă.

— DEUS, ce crezi? întrebă căpitanul.

— Este posibil. Va dura între cinci și zece ore. Să încep?

— Nu. Trimite un teletom. Să taie carcasa în locul cel mai subțire și să ne trimită imaginea interiorului.

— Cu freza?

— Da.

Altă sondă se alătură celor care flancau deja prada. Freza din diamant se confruntă cu o carcasă la fel de dură.

— Poate fi străpunsă numai cu laserul, anunță DEUS.

— Bine, dacă nu există alternativă. La intensitate minimă, ca să nu topească nimic dinăuntru.

— Nu pot garanta asta, anunță DEUS. Folosesc laserul?

— Da, însă delicat.

Freza se retrase și dispăru. Pe suprafața corodată străluci un punct alb, iar când fumul se risipi, o lentilă telefoto pătrunse în gaura topită. Monitorul său arătă tuburi afumate ce intrau într-o placă curbată. Întreaga imagine tremură ușor și DEUS anunță:

— Atenție! Spinograma arată că în centrul obiectului se află excitoni și că particule virtuale au comprimat spațiul Fermi configurativ.

— Interpretare, ceru Steergard.

— Sau presiunea în centru este peste patru sute de mii de atmosfere, sau este un efect cuantic Holenbach.

— Un fel de bombă?

— Nu. Probabil sursa energetică. Fluidul utilizat pentru propulsie a fost argon. A fost epuizat.

— Putem aduce obiectul la bord?

— Da. Energia netă a întregului este zero.

Cu excepția fizicienilor, nimeni nu știa ce însemna asta.

— Îl aducem? îl întrebă căpitanul pe Nakamura.

Japonezul zâmbi.

— Cine sunt eu să-l contrazic pe DEUS? Se întoarse către el-Salaam. Tu ce crezi?

Celălalt încuviință scurt din cap, fără un cuvânt.

Trofeul vânătorii fu adus într-o incintă vidată la prova, unde fu înconjurat, ca măsură de protecție, cu câmpuri de absorbție energetică. Imediat după terminarea operațiunii respective, DEUS anunță altă descoperire: un obiect considerabil mai mic decât primul, acoperit cu o substanță care absorbea undele radar. DEUS îl detectase prin rezonanța electronică de spin a materialului. Obiectul avea forma unui trabuc gros, cu masa de aproximativ cinci tone. Sonde telecomandate ieșiră din nou și, după ce încălziră local izolația, o îndepărtară de pe metalul strălucitor al obiectului fusiform. Tentativele de a-l face să reacționeze fură inutile. Era o epavă; în flancul său se căsca o gaură topită. Starea perimetrului găurii arăta că gaura nu era foarte veche. Aduseră și obiectul acela la bord.

Vânătoarea se desfășurase cu bine. Problemele începură doar după examinarea și disecarea prăzilor.

Prima epavă, al cărei corp de două sute de tone aducea cu al unei enorme broaște-țestoase, părea să aibă vechimea

de vreo sută de ani, judecând după urmele nenumăratelor coliziuni cu micrometeoriți și ale particulelor de praf de pe carcasă. Afeliul orbitei sale trecuse de cele mai îndepărtate planete ale lui Zeta. Anatomia acestei broaște-țestoase cu armură solidă îi surprinse pe cei care o disecară. Raportul lor era format din două părți. În prima parte, Nakamura, Rotmont și el-Salaam ajunseseră la aceleași concluzii în descrierea dispozitivelor pe care le găsiseră în artefact; în a doua parte însă, opiniile lor despre scopurile acestor dispozitive difereau mult. Polassar, care participase, de asemenea, la examinare, punea sub semnul întrebării speculațiile ambilor fizicieni.

Raportul, afirma el, avea tot atâta valoare cât descrierea unei piramide egiptene făcută de pigmei. Asentimentul în privința materialului de construcție nu spunea absolut nimic despre scopul structurii. Satelitul avea o sursă energetică aparte: baterii piezoelectrice încărcate de un convertizor de un tip pe care fizicienii nu-l mai văzuseră până atunci. Celulele electrice, simpli intensificatori mecanici de presiune comprimați în serie, produceau curent când reveneau la starea inițială sub formă de impulsuri printr-un sistem de bobine cu un unghi de fază. În același timp însă, se puteau descărca brusc și complet dacă senzorii din carcasă scurtcircuitau bobinele. În cazul acela, întregul curent trecea prin bobina cu înfășurare dublă și exploda într-o rafală magnetică. Între acumulatori și carcasa lor existau buzunare sau săculețe pline cu cenușă, în care intrau tuburi ce păreau a fi din sticlă, ale căror suprafețe interioare erau aidoma unor oglinzi mate; poate că erau fibre optice erodate.

Nakamura bănuia că epava fusese cândva expusă unei supraîncălziri, care-i arsese unele dintre componente și distrusese senzorii.

Pe de altă parte, Rotmont credea că distrugerea nu fusese cauzată de căldură, ci fusese catalitică, ca și cum niște

microparaziți – care nu erau desigur vii – roseseră circuitele satelitului din secțiunea frontală, cu foarte mult timp în urmă.

Suprafața interioară a carcasei era acoperită cu câteva straturi de celule, aducând întrucâtva cu fagurii, atât doar că erau mult mai mici. Doar utilizând cromatografia puteai identifica, în cenușa lor, aminoacizi silicici – aminoacizi bazați pe siliciu cu doi atomi de hidrogen. În punctul acesta, opiniile celor care efectuaseră disecția obiectului divergeau cel mai mult. Polassar considera că resturile acelea proveneau din izolația interioară a carcasei, pe când Kirsting susținea că proveneau de la un sistem intermediar între organic și anorganic, produsul unei tehnobiologii de origine și funcționalitate necunoscute.

Urmară discuții îndelungi și aprinse. Cei din *Hermes* aveau în fața lor dovada nivelului tehnologiei quintane de acum un secol. Baza teoretică pentru tehnologia aceasta putea fi comparată aproximativ cu știința de pe Pământ la sfârșitul secolului al XX-lea. În același timp, intuiția mai degrabă decât ceva concret sugera că direcția principală a dezvoltării acestei fizici extraterestre începuse chiar de atunci să se abată de la cea pământeană. Nici virusologia sintetică, nici tehnobiotica nu sunt posibile fără stăpânirea prealabilă a mecanicii cuantice, care, la rândul ei, duce la fisiunea și fuziunea nucleelor atomilor. În perioada aceea, cea mai bună sursă energetică pentru sateliți sau sonde interstelare o reprezentau micropilele atomice, totuși în satelitul acesta vechi nu exista nici urmă de radioactivitate. Era oare posibil ca quintanii să fi sărit peste etapa reacțiilor în lanț explozive din tehnologia nucleară și să fi trecut direct la etapa următoare – conversia gravitației în cuante de interacțiune tare? Bateriile piezoelectrice contraziceau varianta asta.

În al doilea satelit, lucrurile stăteau și mai prost. Avea o baterie de energie negativă, rezultată prin deplasarea

la viteză apropiată de cea a luminii prin câmpurile gravitaționale ale planetelor masive. Propulsia sa prin impulsuri fusese distrusă de ceea ce o țintise și o lovise – probabil un fascicul de lumină coerentă de ordinul gigajoulilor. Nici satelitul acesta nu avea urme de radioactivitate. Traversele interioare erau din mănunchiuri de fibre de carbon monomolecular – o realizare remarcabilă pentru ingineria stării solide. Într-o secțiune neavariată din spatele incintei energetice, găsiră tuburi sparte realizate din compuși supraconductori, care din păcate fuseseră distruse exact unde era mai „interesant", cum se lamentase Polassar.

Oare ce putuse fi acolo? Fizicienii se lansară în speculații pe care n-ar fi avut curaj să le prezinte în circumstanțe mai uzuale. Era oare posibil ca epava să fi conținut un generator de nuclee instabile supergrele? De anomaloni? Și în ce scop? Ar fi avut logică dacă acesta ar fi fost un laborator de cercetări automat. Dar era oare? Și de ce metalul topit dinapoia locului unde fusese lovit semăna cu o bobină de inducție arhaică? De asemenea, aliajul de niobiu supraconductor prezenta, pe porțiunile ce nu se rupseseră, cavități – părți ce fuseseră mâncate de cataliză endotermă, ca și cum niște „virusuri erozive" se hrăniseră cu electricitatea sau poate chiar cu supraconductorul.

Chiar și mai stranii erau centrele mici de distrugere găsite în ambii sateliți, care erau localizate și nu putuseră fi cauzate de acțiuni violente din exterior. Majoritatea firelor fuseseră roase, astfel încât pe ele se formaseră șiraguri de cavități. Chemat să dea o mână de ajutor în calitate de chimist, Rotmont consideră că era rezultatul activității unor macromolecule foarte active și izbuti să izoleze mai multe dintre ele. Aveau forma cristalelor asincrone și-și păstrau agresivitatea selectivă. Unele atacau doar supraconductorii. Rotmont le arătă colegilor săi, la microscopul electronic, cum paraziții aceia anorganici pătrundeau în filamentele unei componente din niobiu supraconductor pe care le

mâncau și se multiplicau pe măsură ce devorau mai mult material. El nu credea că acești „viroizi", așa cum îi botezase, s-ar fi putut forma spontan în interiorul satelitului, ci bănuia că echipamentele fuseseră infectate cu ei în cursul asamblării. Dar în ce scop? Ca experiment? Și dacă ar fi fost așa, de ce să mai fi expediat sateliții în spațiu?

Apăru apoi ipoteza unui sabotaj premeditat în timpul construirii sateliților, o presupunere într-adevăr foarte îndrăzneață: pleca de la ideea că la baza acestor fenomene exista un conflict, o ciocnire de intenții opuse. Pentru unii membri ai echipajului, ipoteza aceea aducea cu șovinismul antropocentric. Nu era totuși posibil ca problema să fi fost o vulnerabilitate la nivel molecular a aparaturii? Ceva similar unui cancer în structurile non-vii, care să fi avut el însuși o microstructură complexă și subtilă? Chimistul-logician elimină eventualitatea aceasta pentru primul satelit, care era mai vechi, cel ca o broască-țestoasă pe care-l botezaseră „molie" în cursul vânătorii. Pentru al doilea însă n-o putea înlătura cu tot atâta certitudine. Deși oamenii nu înțelegeau scopul pentru care fuseseră construite ambele vehicule spațiale, era evident progresul tehnic ce avusese loc între realizările lor. Cu toate acestea, „virusurile erozive" găsiseră în ambii sateliți locuri vulnerabile din care să se hrănească.

Odată pornit pe această direcție, Rotmont nu mai putu și nu mai vru s-o abandoneze. Examinarea microelectronică a eșantioanelor prelevate din ambii sateliți se desfășură rapid, deoarece analizoarele erau comandate de DEUS. Fără viteza asigurată de asistența sa, necrohistologia aceasta n-ar fi fost terminată nici într-un an. Rezultatele arătară că anumite componente din ambii sateliți dobândiseră un grad de rezistență la coroziunea catalitică, ba chiar într-un mod atât de îngust definit, încât se putea vorbi despre reacțiile imunologice prin analogie cu organisme vii și patogeni. Imaginația umană zugrăvi un război

micromilitar, desfășurat fără soldați, tunuri sau bombe, în care arma secretă, extrem de precisă, era o pseudo-enzimă semicristalină.

Așa cum se întâmplă frecvent într-o investigare urmărită cu încăpățânare, înțelesul general al fenomenelor descoperite nu se simplifică, ci, dimpotrivă, deveni tot mai complicat odată cu progresul cercetărilor. Fizicienii, chimistul și Kirsting practic nu mai părăseau laboratorul principal al navei. În „vase de cultură" non-vii se multiplicau zeci de varietăți de compuși „ofensivi" și „defensivi". În același timp, linia de demarcație dintre ceea ce constituia o parte integrală a tehnologiei extraterestre și ceea ce o invadase în scopul distrugerii deveni încețoșată. Kirsting explică faptul că, din punct de vedere strict obiectiv, o asemenea demarcație nici nu exista de fapt. Să presupunem că pe Pământ sosește un supercomputer extrem de inteligent, care nu știe nimic despre fenomenele vieții, deoarece strămoșii săi electronici au uitat de mult timp că fuseseră construiți de ființe biologice. Supercomputerul acela vede și apoi studiază un om care are guturai și bacterii coliforme în intestine. Virusurile din nasul omului sunt sau nu „proprietatea lui integrală, naturală"? Să mai presupunem că în cursul examinării omul cade și se alege cu un cucui la cap. Cucuiul este un hematom sub piele. Vasele sangvine au fost vătămate, dar cucuiul ar putea fi considerat, de asemenea, un fel de amortizor de șoc, creat pentru a proteja craniul de următoarea lovitură. Ar fi fost imposibilă o astfel de interpretare? Oamenilor li se pare ridicol, deși nu este o glumă, ci punctul de vedere al unei cunoașteri nonumane.

Steergard ascultă argumentele specialiștilor, încuviință din cap și le mai acordă cinci zile pentru cercetări. Fu o mană cerească. În ultima jumătate de secol, tehnobiotica evoluase pe Pământ pe o cale complet diferită. „Necroevoluția" fusese considerată neprofitabilă. Nu existase nici măcar speculația că într-o bună zi ar fi posibilă o „speciație a

mașinilor". Pe de altă parte, nimeni nu putea afirma categoric că așa ceva nu se întâmplase pe Quinta.

În cele din urmă, căpitanul întrebă doar atât: Ipoteza unui conflict între producători quintani putea fi privită ca o premisă esențială pe care să se fundamenteze deciziile viitoare privind recunoașterea planetei?

Prezentându-și analizele, specialiștii nu doreau să vorbească însă despre ceva atât de definit ca o premisă. În ipotezele lor nu exista nimic sigur; nu existau date concrete. Ei știau acum destule ca să înțeleagă cât de șubrede erau bazele inițiale pe care le era clădită cunoașterea. Un ghinion suplimentar îl reprezenta absența în ambii sateliți a unor sisteme de comunicații care să semene, măcar pe departe, cu ceea ce putea fi dedus din teoria automatelor de stare finită și din teoria informaticii. Oare viroizii devoraseră complet asemenea rețele pseudo-nervoase? Dar într-un astfel de caz, ar fi trebuit să fi rămas urme, vestigii. Era posibil ca ele să fi rămas, într-adevăr, însă ca oamenii să nu fie în stare să le recunoască. Dintr-un aparat de radio sau un laptop care au fost strivite sub tăvălugul unui compresor, ar putea cineva să deducă teoria lui Maxwell sau a lui Shannon?

Ședința finală se desfășură într-o atmosferă de tensiune neobișnuită. Steergard renunțase să mai încerce să obțină declarații pozitive. El întrebă doar dacă exista vreo dovadă că quintanii stăpâneau tehnologia siderală. Considera că aceasta era cea mai importantă întrebare. Poate că unii ghiciseră de ce insista în direcția respectivă, dar nimeni nu comentă. Așa că *Hermes* pluti prin beznă, cu echipajul rătăcit într-un hățiș de necunoscute.

Piloții – Harrach și Tempe – ascultară în tăcere discuțiile. Nici medicii nu vorbiră. Arago își abandonase veșmintele de călugăr și în cursul conversației (din întâmplare, toți patru se regăsiră pe nivelul superior, deasupra punții de comandă) nu mai făcu nicio referire la întrebarea sa

anterioară: „Și dacă acolo domnește răul?" Când Gerbert spuse că așteptările nu se ridică niciodată la nivelul realității, Arago îl contrazise.

— Gândiți-vă, argumentă el, câte obstacole am depășit noi, obstacole pe care strămoșii noștri, chiar în secolul douăzeci, le crezuseră insurmontabile. Gândiți-vă cât de lin s-a desfășurat călătoria până aici. Am străbătut ani-lumină fără pierderi, *Euridice* a intrat în Hades cu precizie, și noi înșine am intrat în inima constelației Harpia, iar acum ne mai despart doar zile, sau ore, de planeta locuită.

— Ești un terapeut bun, părinte, zise Gerbert râzând.

El era singurul care continua să i se adreseze dominicanului folosind apelativul acela. Îi venea greu să renunțe la „părinte".

— Este adevărul, nimic mai mult. Nu vă pot spune ce se va întâmpla cu noi. Ignoranța aceasta este starea noastră înnăscută.

— Știu la ce te gândești, zise brusc Gerbert. Că Creatorul n-a dorit să existe astfel de expediții – astfel de întâlniri, de „relații" între civilizații – și de aceea le-a separat prin hăuri vaste de spațiu cosmic. Cu toate astea, noi nu numai că am făcut compot din mărul Edenului, ci tăiem deja chiar Pomul Cunoașterii...

— Dacă vrei să-mi cunoști gândurile, cu plăcere! Eu cred că Creatorul nu ne-a restricționat în nicio privință – absolut în nici una. Rămâne totuși necunoscut ce va crește din altoiurile Pomului Cunoașterii...

Piloții nu mai auziră restul discuției teologice, deoarece fură chemați de căpitan, care decisese să pornească spre Quinta. După ce le prezentă cursul de navigație, Steergard adăugă:

— La bord este o stare de spirit la care nu mă așteptasem. Imaginația a cam luat-o razna. Așa cum știți, se vorbește întruna despre conflicte enigmatice, micromașini, nanobalistice și războaie, dar consider că toate astea sunt un

balast de prejudecăți ce pot orbi cu ușurință. Dacă începem să tremurăm după disecția a doi sateliți stricați, în scurt timp nu vom mai fi în stare de nimic și fiecare pas pe care-l vom întreprinde ni se va părea o nesăbuință teribilă. Le-am spus savanților și v-o spun și vouă. Iar acum, cu toată viteza înainte! Până la Septima îl puteți utiliza pe DEUS pentru menținerea cursului, dar după aceea vreau să treceți pe pilotare manuală. Aranjați-vă carturile între voi oricum doriți.

Nava activase deja propulsia și gravitația, deși slabă, revenise la bord. Harrach se dusese la Tempe, ca să ia cartea veche pe care acesta o adusese din *Euridice*. Când se despărțiră la ușa cabinei, Harrach, care era mult mai înalt, se aplecă, parcă pentru a dezvălui un secret, și zise:

— Bar Horab a știut pe cine a pus în *Hermes*, nu? Ai văzut vreodată oameni mai buni?

— Poate că am văzut cândva. Totuși nu mai buni. Oameni ca el.

Luna

Planeta era încercuită de un inel din sfărâmături de gheață, care avea aspectul unei câmpii enorme, dar instabile. Calculele efectuate de Lakatos și de Biela imediat înainte de afundarea lui *Euridice* se dovediră corecte. Din cauza perturbării cauzate de satelitul Quintei, inelul avea o diviziune mare și trei diviziuni mai înguste și n-ar fi putut supraviețui mai mult de o mie de ani, întrucât își mărea diametrul și în același timp pierdea din masă. Muchia exterioară creștea datorită forței centrifuge, pe când cea interioară se transforma în mii de bucăți ce se topeau și în aburi din cauza frecării de atmosferă, astfel că o parte din apa ce fusese ridicată în spațiul cosmic prin metode necunoscute revenea pe planetă într-o ploaie necontenită. Era greu de crezut că quintanii își prevăzuseră în mod deliberat un potop demn de diluviul biblic. Inițial, inelul conținuse trei până la patru trilioane de tone de gheață, dar în fiecare an pierdea multe miliarde.

Începând de aici se întindea un lanț de mistere. Inelul afecta clima globală. Pe lângă ploile abundente, umbra lui uriașă cădea când peste emisfera nordică, când peste cea sudică, în cursul mișcării de revoluție a planetei. Inelul bloca lumina soarelui, pe care o reflecta, și astfel cobora

temperatura medie și în același timp perturba circulația alizeelor în atmosferă. De ambele părți ale zonelor vecine cu umbra inelului clocoteau furtuni și cicloane.

Dacă quintanii coborâseră nivelul oceanului planetar, ei trebuie să fi dispus de suficientă energie ca să aducă apa ascendentă (o cascadă inversată) la a doua viteză cosmică, îndepărtând astfel masele de gheață din vecinătatea planetei, ca să se poată topi și evapora fără urmă în soare sau să dispară printre asteroizi sub formă de meteoriți din gheață.

Fără suficientă energie, ei nici măcar n-ar fi încercat acțiunea aceea, știind că va fi un eșec. Prezicerea colapsului era simplă, elementară. Prin urmare, oprirea muncii începute cu mulți ani în urmă nu fusese cauzată de o eroare de inginerie planetară, ci de altceva. Concluzia respectivă părea inevitabilă.

Inelul, un disc plat cu o gaură având diametrul de cincisprezece mii de kilometri, în interiorul căreia se rotea Quinta, era alcătuit din blocuri de gheață în benzile centrale, însă din cristale mici de gheață polarizate pe muchia exterioară, dar și asta trebuie să se fi datorat unei intervenții deliberate. Pe scurt, inelul fusese controlat ca mișcare și formă de la bun început; fusese ghidat pe planul ecuatorial staționar, numai că la interior, deasupra ecuatorului, devenise haotic și inform. Pe ansamblu părea o structură spațială ce fusese abandonată, deși fusese doar pe jumătate terminată. De ce?

Din oceane se ridicau două continente mari și unul mai mic. Acesta din urmă avea suprafața de trei ori mai mare decât a Australiei, dar întrucât se găsea în cercul arctic de nord, echipajul lui *Hermes* îl botează Norstralia. Infrascopul descoperi zone mai calde pe continente, însă non-seismice; poate că erau ejecțiile termice ale unor centrale energetice uriașe. Quintanii nu utilizau nici resurse fosile ca petrolul sau cărbunele, nici combustibili de tip nuclear. Cele dintâi s-ar fi trădat prin poluarea aerului, iar celelalte, prin

cenușile radioactive. În faza inițială a producerii de energie atomică, Pământul avusese probleme majore cu distrugerea acestor cenuși. Totuși, pentru ingineri capabili să ridice o parte din ocean afară din puțul gravitațional al planetei, ejectarea reziduurilor radioactive ar fi însemnat floare la ureche. Cu toate acestea, gheața din inel nu avea nicio urmă de radioactivitate. Quintanii aveau fie o altă formă de energie nucleară, fie un tip complet diferit de energie. Oare care putea fi acela?

Pe orbită în urma planetei se întindea o coadă de gaze abundente în vapori de apă, provenite în principal din inel.

Aflată pe orbită staționară în spatele Sextei (o planetă ca Marte, însă mai mare, cu atmosferă densă otrăvită de emisii vulcanice continue și de compuși cianogeni), *Hermes* lansă șase sonde ca să observe Quinta. Din datele recepționate, DEUS asamblă o imagine detaliată a planetei. Aspectul cel mai curios îl reprezenta zgomotul radio. Pe continentele majore operau minimum câteva sute de transmițătoare puternice, dar nu existau dovezi de modulare a fazei sau a frecvenței – emisia lor era pur și simplu zgomot alb haotic. Antenele puteau fi localizate cu precizie; erau direcționale sau izotrope, ca și cum quintanii deciseseră să bruieze toate canalele de comunicații electromagnetice, de la lungimile de undă cele mai scurte, până la cele de ordinul kilometrilor. Ei ar fi putut comunica doar prin cabluri, și ce rost avea atunci zgomotul acesta, a cărui producere costa gigawați?

Încă și mai ciudați – „ciudățeniile" planetei se înmulțeau odată cu observațiile – erau sateliții artificiali, care erau aproape un milion, pe orbite înalte și joase, unele aproape circulare și unele eliptice, cu afeliul ajungând mult dincolo de Lună (așa cum botezară în cele din urmă satelitul natural al Quintei). Sondele lui *Hermes* observară, de asemenea, sateliți și în vecinătatea lor, câțiva fiind la opt până la zece milioane de kilometri depărtare. Sateliții variau considerabil ca dimensiuni și ca masă. Cei mai mari erau probabil goi

la interior: baloane spațiale neghidate. Unele colapsaseră în urma pierderii gazelor dinăuntru. La fiecare câteva zile, unul dintre sateliții aceștia fără viață se izbea de inelul de gheață, determinând un spectacol impresionant, cu fulgere în toate culorile curcubeului, deoarece razele soarelui difractau în norul rezultat din cristale de gheață, care se topea lent în spațiul cosmic.

Pe de altă parte, sateliții activi – activi în sensul că se deplasau pe orbite determinate ce necesitau corecții constante ale cursului și-și schimbau forma în mod incomprehensibil, ca niște uriașe mingi din foiță metalică – nu se ciocneau niciodată de inelul Quintei. Harta lor holografică tridimensională semăna la prima vedere cu un gigantic roi de albine, viespi și muște ce ocolea planeta. Însă acest roi multistratificat nu era distribuit aleatoriu, ci dovedea tipare simple: sateliții de pe orbitele apropiate se deplasau frecvent în grupuri de doi sau de trei, pe când ceilalți – mai ales pe orbitele staționare, unde fiecare corp era sincron cu suprafața planetei – păreau că dansează, apropiindu-se și îndepărtându-se de soare.

Pe măsură ce primi date locale, DEUS creă un sistem de coordonate, un compozit din grafice sferice. Distincția dintre sateliții „morți", cei care pluteau pasiv, și cei „vii", care erau ghidați sau autoghidați, era extrem de greu de făcut – era vorba despre foarte multe mase microscopice care se mișcau în câmpul gravitațional al Quintei, al Lunii și al soarelui. Observații făcute mai de aproape dezvăluiră în ultimul moment nenumărate fragmente de rachete și de sateliți ce cădeau frecvent spre soare. Unele aveau forme toroidale din care ieșeau ace subțiri. Cel mai mare dintre ele, aflat la jumătatea distanței dintre Quinta și Lună, dovedea unele semne de activitate. Acele erau antene dipolare, ale căror emisii puteau fi filtrate și izolate de zgomotul de fond al planetei – sub formă de zgomot pe undele cele mai scurte, în afara spectrului de unde radio. O parte din

zgomotul acesta se datora razelor X dure ce nu puteau ajunge la suprafața Quintei, deoarece erau absorbite de atmosferă.

În fiecare zi, DEUS adăugă datele nou căpătate. Nakamura, Polassar, Rotmont și Steergard își stoarseră creierii cu această enigmă alcătuită din enigme. Piloții nu intrară însă în dezbaterile științifice; ei își formaseră deja o opinie, care putea fi rezumată foarte simplu: Quinta era o planetă de ingineri obsedați. Sau, ca s-o spună deschis, SETI investise miliarde și muncise din greu, dar găsise o civilizație care înnebunise. Totuși, în nebunia aceea, piloții percepeau un spirit metodic. Își formaseră imaginea unui „război radio" dus până la absurditate: nimeni nu mai putea transmite nimic, deoarece fiecare tabără o bruia pe cealaltă.

Fizicienii încercară să-l ajute pe DEUS cu ipoteze complet opuse celor umane. Poate că quintanii difereau atât de fundamental de noi, anatomic și fiziologic, încât imaginile și graiul erau înlocuite pentru ei de alte simțuri sau codificări non-acustice și non-vizuale? Tactile? Olfactive? Un simț asociat gravitației? Și poate că zgomotul alb era o transmisie de energie, nu de informație. Poate că informațiile erau trimise prin ghiduri de undă ce nu puteau fi detectate de astrofizică. Poate că, în loc să continue să filtreze în toate felurile posibile acest muget electromagnetic aparent lipsit de sens, ar fi trebuit să revizuiască complet întregul program analitic? DEUS răspunse în felul său sec și plin de răbdare. El cunoștea foarte multe despre emoțiile omenești, dar nu avea parte de așa ceva.

— Dacă zgomotul este o transmisie de energie, atunci ar trebui să existe stații de recepție, care ar trebui să aibă un minimum de pierderi, deoarece nu există un randament de sută la sută. Însă pe planetă nu se văd dispozitive de recepție care să pară asociate cu energia transmisă. O parte din energie, care poate să străpungă atmosfera, este îndreptată spre numeroșii orbitali, dar alte transmițătoare și alți

orbitali bruiază această energie direcționată, și o fac în mod complet. Este ca și cum oamenii dintr-o mulțime foarte mare doresc să discute între ei, deși toți vorbesc simultan și de aceea strigă din ce în ce mai tare. Rezultanta vocilor, chiar dacă toate vorbele sunt pline de înțelepciune, va fi un muget coral. În al doilea rând, dacă anumite lungimi de undă sunt utilizate pentru comunicații, ele pot să apară ca zgomot alb când canalele de transmisii sunt complet pline, însă zgomotul quintan are un caracter interesant. Nu este „haos absolut", ci mai degrabă produsul unor emisii contrare. Fiecare transmițător își menține foarte precis lungimea de undă. Alte transmițătoare fie că-l acoperă, fie că-l atenuează prin inversarea amplitudinii fazei.

DEUS le ilustră situația aceea electromagnetică, comutând spectrul radio pe zona optică. Fața albă și liniștită a discului planetar fu înlocuită cu o imagine de pâlpâiri multicolore. Când DEUS atribui culoarea verde emițătorilor coerenți, culoarea alb releelor și culoarea purpuriu „contraemițătorilor", Quinta deveni o sferă pestriță de nuanțe rivale. Purpuriul se întinse cuprinzând releele și înroșindu-le albul, dar în același timp năvăli verdele. Era un păienjeniș încețoșat de culori; la răstimpuri, una dintre ele devenea preponderentă, apoi era copleșită imediat.

În același timp, date continuau să vină de la sondele ce fuseseră trimise să cerceteze Luna. Dintre cele cinci care plecaseră, două dispăruseră – nu se știa cum – la periseleniu, un punct ce nu era vizibil din *Hermes*. Steergard îl mustră pe Harrach pentru neglijența aceea, pentru că nu avusese grijă să trimită o rezervă în urma sondei, care să monitorizeze constant spațiul din spatele Lunii. Trei sonde ocoliseră totuși satelitul și, deoarece semnalele lor nu puteau străbate zgomotul, își transmiseseră imaginile prin impulsuri laser codificate.

La început datele erau atât de compactate, încât un singur impuls de o nanosecundă conținea o mie de biți.

După mai puțin de un minut din emisia respectivă, DEUS anunță că trei orbitali quintani, care până atunci nu fuseseră observați deoarece erau foarte mici, se apropiau acum de sonde dinspre aposeleniu. DEUS îi detectase după căldura emisă de motoarele lor când porniseră și după accelerație, în conformitate cu efectul Doppler. Nimic nu arăta că de pe planetă ar fi fost transmis un ordin de interceptare a sondelor; de altfel, nici n-ar fi fost timp pentru așa ceva. Acum punctele fierbinți se deplasau pe un curs de coliziune. Căpitanul ordonă acțiuni de evitare. Grupul de trei sonde își proiectă exterioarele false, lansând în față un volum mare de foițe și de baloane metalice, care nu-i păcăliră însă pe quintani. Sondele lansară apoi un nor de sodiu pe care îl împroșcară cu un jet de oxigen, creând un glob de foc. Orbitalii quintani dispărură în el, iar sondele ieșiră din norul arzător într-o spirală, dar nu reveniră la *Hermes*, ci se izbiră între ele simultan, atomizându-se.

Steergard retrase toate celelalte sonde de pe orbite și DEUS prezentă rezultatele recunoașterii. Pe cealaltă emisferă a Lunii, care era un deșert presărat de cratere, o flacără mică, având spectrul plasmei nucleare, se deplasa înainte și înapoi – atât de rapid, încât, dacă n-ar fi fost restricționată de un câmp magnetic concentrat, ar fi zburat în spațiu și s-ar fi stins imediat. Dar de ce călătorea înainte și înapoi între două cratere vechi cu viteza de șaizeci de kilometri pe secundă? Ce se afla înapoia acestei flăcări călătoare?

DEUS îi asigură că planeta nu descoperise prezența lui *Hermes* și în niciun caz n-o urmărea. Nu existau niciun fel de indicații ale unor urmăritori. Utilizând atmosfera Sextei ca lentilă pentru radioscoape, DEUS înregistrase zgomotul constant, care era acoperit doar atunci când sateliții intrau în atmosferă și se ciocneau de inelul de gheață.

În privința acțiunilor ce trebuiau întreprinse în continuare, opiniile erau împărțite. Oamenii nu doreau să-și anunțe sosirea quintanilor. Camuflajul trebuia păstrat

până rezolvau măcar unul dintre nenumăratele mistere. Dezbătură dacă să trimită un lander fără echipaj pe fața ascunsă a Lunii sau dacă s-o coboare chiar pe *Hermes* acolo. În privința probabilităților de succes pentru cele două alternative, DEUS știa la fel de multe ca echipajul: practic nimic. Cercetările sondelor sugerau că Luna nu era locuită, cu toate că avea o atmosferă, pe care, având masa o dată și jumătate mai mare decât a Lunii terestre, nu putea s-o rețină. Iar compoziția atmosferei prezenta alt puzzle: gaze nobile – argon, kripton și xenon – cu urme de heliu. Fără o sursă artificială care s-o completeze, atmosfera ar fi dispărut în câteva secole.

Flacăra de plasmă era o dovadă încă și mai clară de inginerie. Luna rămânea totuși tăcută și nu avea nici câmp magnetic, iar Steergard decise să coboare pe ea cu nava. Dacă acolo existau ființe, trebuiau să se afle în subteran, adânc sub crusta stâncoasă ciuruită de cratere și de căldări. Mări înghețate de lavă sclipeau într-un cerc de striații ce radiau din craterul cel mai mare, de lângă pol.

Steergard hotărî să coboare pe Lună după ce aveau s-o transforme pe *Hermes* într-o cometă. Prin supapele din fuzelaj ce se deschideau în lungul flancurilor, din rezervoarele interioare ieși o spumă care, umflată prin injecții cu gaz, înconjură toată nava cu un cocon mare de bule neregulate și întărite. Nava stătea în mijlocul unei mase spongioase de globule precum sâmburele mare și dur al unui fruct și chiar de aproape arăta ca o bucată alungită de rocă acoperită cu cratere. Datorită bulelor sparte, suprafața aducea cu crusta unui asteroid bombardat de secole de nori de praf și meteoriți. Propulsia indispensabilă avea să fie coada cometei, care, la apropierea de periheliu, urma să fie mereu orientată în sens opus soarelui – o iluzie creată de deflectoarele jeturilor. O analiză spectrală precisă ar fi descoperit desigur un impuls și o compoziție de gaze ce

nu apar în comete, dar în privința aceea nu se putea face realmente nimic.

Hermes se îndepărtă cu viteză hiperbolică de Sexta spre orbita Quintei; asemenea comete cu viteze mari există într-adevăr, deși sunt rare, întrucât provin din afara sistemului solar. După două săptămâni de zbor, deceleră în spatele Lunii și extinse manipulatoare cu videocamere. Iluzia unui fragment de rocă vechi și uzat era perfectă; doar sub o lovitură puternică, piatra falsă ar fi cedat, ca un balon elastic.

Asolizarea în sine nu putea fi însă camuflată. Când *Hermes* pătrunse cu pupa înainte în atmosfera Lunii, flacăra arse spuma ce acoperea duzele, iar restul fu distrus de frecarea cu atmosfera. Camuflajul încins până la roșu arse și dispăru, astfel încât colosul din metal coborî pe jetul de văpăi și se lăsă pe șase picioare echidistante, după ce testase în prealabil rezistența solului cu o salvă de proiectile. Pentru o vreme, bucăți din învelișul arzând căzură ca ploaia în jurul navei. Când se opri, echipajul privi împrejurimile de la un orizont la celălalt. Peretele proeminent al unui crater mare îi separa de plasma pendulatoare. Deoarece presiunea exterioară era de patru sute de hectopascali, puteau folosi elicoptere pentru recunoaștere aeriană, fără camuflare, în văzul tuturor. Acum începea jocul – miza era cunoscută, dar nu și regulile sale.

Nimic nu se întâmplă cu cele opt elicoptere, care au fost trimise să acopere un cerc cu diametrul de o mie șase sute de kilometri. Din fotografiile lor, se creă o hartă ce acoperea o suprafață de opt mii de kilometri pătrați în jurul punctului de asolizare. Era harta tipică a unui corp ceresc fără atmosferă, cu distribuție aleatorie de cratere, pe jumătate pline cu tuf vulcanic, mai puțin în nord-est, unde videocamerele filmară un glob de foc mișcător. Sfera aceea gonea deasupra solului stâncos, pe care-l topise în lungul traiectoriei sale într-un canion fierbinte și puțin adânc. Elicopterele reintrară în regiunea aceea și întreprinseră măsurători și

analize spectrale atât în aer, cât și la sol. Unul dintre ele se apropie deliberat de sferă; înainte să fie distrus, transmise temperatura ei exactă, dar și puterea ei radiantă, care era de ordinul terajoulilor. Sfera era alimentată și ghidată de un câmp magnetic alternativ care atingea 10^{10} gauși.

După investigarea cu sonarul a substratului canionului, Steergard îi ceru lui DEUS să-i întocmească o diagramă a rețelei descoperite aici, care avea joncțiuni și numeroase puțuri verticale ce coborau mult în litosferă. Nu păru surprins de existența ei.

Pe de altă parte, scopul complexului gigantic nu era clar. Nu exista totuși nicio îndoială că construcția fusese stopată înainte de final. Toate intrările ce duceau la galerii și puțuri fuseseră închise sau, mai degrabă, îngropate prin folosirea de încărcături explozive, după ce în ele fuseseră aruncate echipamentele grele. Microsoarele din plasmă era alimentat de transformatoare termoelectrice printr-un sistem de conductori magnetici care extrăgeau energie din adâncul astenosferei – la aproximativ cincizeci de kilometri sub mantaua exterioară a crustei lunare.

Deși trimisese mergători universali grei în zona respectivă pentru a culege date suplimentare și le aștepta nerăbdător întoarcerea, Steergard ordonă decolarea imediată. Fascinați de complexul energetic sublunar, fizicienii ar fi fost încântați să mai rămână, ba poate chiar să deschidă tunelurile astupate. Căpitanul refuză. Sateliții capturați erau de neînțeles; construcția ce se desfășura cu asemenea intensitate în locul acesta pustiu era de neînțeles; și chiar mai de neînțeles (dacă se putea spune că neînțelegerea avea niveluri) era abandonul ei, ca și cum ar fi existat panica unei evacuări. El nu le zise însă toate astea, ci-și păstră pentru sine ideea.

Orice investigare detaliată a unei tehnologii străine era inutilă. Aidoma cioburilor unei oglinzi sparte, fragmentele ei nu aveau să ofere o imagine coerentă, ci ele erau doar

rezultatul neclar a ceea ce le distrusese. Răspunsul nu se afla în instrumentele civilizației, ci în civilizația însăși. La gândul acela, Steergard simți întreaga povară a sarcinii ce-i fusese încredințată.

În clipa aceea sună intercomul. Era Arago, care-l întrebă dacă-l putea primi.

— Da, dar te voi ruga să fii scurt, deoarece decolăm în mai puțin de o oră, spuse căpitanul deloc încântat de vizită.

Arago apăru imediat.

— Sper cu adevărat să nu deranjez...

— Ba deranjezi, părinte, rosti Steergard fără să se ridice și-i arătă scaunul din fața sa. În ciuda acestui lucru, ținând seama de natura... misiunii tale, te ascult.

Dominicanul rămase calm.

— Eu nu am nicio autorizație specială și nici nu sunt un ambasador extraordinar. Am primit această misiune la fel cum dumneata ai primit misiunea dumitale. Cu toate astea, există o diferență. De hotărârile mele nu depinde nimic, pe când de hotărârile dumitale depinde totul.

— Știu asta.

— Locuitorii acestei planete sunt ca un organism viu: îl putem studia cât de mult dorim, numai că nu-l putem întreba care este sensul existenței sale.

— De acord, o meduză nu ar răspunde la o astfel de întrebare. Dar un om?

Steergard îl privi cu multă atenție, ca și cum ar fi așteptat ceva important din partea lui.

— Un om, da, însă nu omenirea. Meduzele nu sunt responsabile, totuși fiecare dintre noi este responsabil pentru ceea ce face.

— Înțeleg unde vrei să ajungi. Părintele dorește să știe ce curs de acțiune am decis să urmez.

— Da.

— O să ieșim în câmp deschis.

— Cerem să discutăm?

— Da.

— Și dacă ei nu ne pot satisface cererea?

Steergard se ridică brusc, tulburat, fiindcă Arago înțelesese ce încerca el să ascundă. Se apropie atât de mult de călugăr, încât aproape îi atinse genunchii, și întrebă încet:

— Ce altceva putem face?

Arago se sculă, se îndreptă, apoi se întinse spre mâna dreaptă a căpitanului și o prinse.

— E în mâini bune, rosti el și apoi plecă.

Anunțul

Căpitanul duse nava, camuflată din nou, în orbită staționară în jurul Lunii, deasupra feței invizibile pentru Quinta, după care își chemă camarazii, pe rând, astfel ca fiecare să-i poată spune cum evalua el situația și cum ar fi procedat în locul său.

Deosebirile între ipoteze erau uriașe. Nakamura susținea teoria cosmică. Nivelul tehnologiei quintane presupunea existența unei astronomii care se dezvoltase de foarte multă vreme. Zeta și planetele sale se deplasau printre brațele spiralei galactice și peste vreo cinci mii de ani aveau să se apropie periculos de mult de Hades. Momentul critic al apropierii nu putea fi determinat cu exactitate, din cauza problemei insolvabile a interacțiunii multor mase, însă era improbabilă trecerea non-catastrofală pe lângă colapsar. De aceea civilizația amenințată încerca să se salveze și pornise mai multe proiecte. De exemplu, relocarea pe Lună, transformarea acesteia într-un corp ceresc navigabil și apoi deplasarea în sistemul lui Eta Harpia, care se găsea la numai patru ani-lumină și – foarte important! – se îndepărta de colapsar. În prima etapă a implementării acelui proiect, resursele de energie și de cunoaștere se dovediseră inadecvate. Era posibil ca o facțiune din civilizație – o

alianță de state – să susțină proiectul, pe când altă facțiune să i se opună. Se știe bine că rareori specialiști din domenii diferite ajung la un acord complet în privința unei probleme complexe și dificile.

Alt proiect putea fi emigrarea – fuga în cosmos. Așa ceva ar fi determinat o criză: cu certitudine, populația Quintei era de ordinul miliardelor și șantierele navale nu puteau construi o flotă care să poată asigura exodul tuturor celor de pe planetă. Printr-o analogie cu Pământul, statele individuale difereau considerabil ca potențial industrial. Cele aflate în avangardă și-ar fi construit o flotă cosmică pentru ele și în același timp ar fi abandonat operațiunile de pe Lună. Poate că muncitorii din șantierele navale, crezând că navele de salvare nu le erau destinate, recurgeau la acte de sabotaj. Așa ceva ar fi putut duce la represiuni, revolte, anarhie și la războiul de propagandă prin radio. Drept urmare, și proiectul acela ar fi fost stopat în etapa sa preliminară, iar numeroșii sateliți ce rătăceau prin sistem erau tocmai rămășițele sale abandonate.

Deși evaluarea situației de către Nakamura era extrem de ipotetică, nu era lipsită de valoare. De aceea el insista pentru stabilirea de comunicații cât mai rapide cu Quinta. Tehnologia siderală i-ar fi putut salva pe locuitorii planetei.

Pe de altă parte, Polassar, care cunoștea teoria japonezului, considera că datele fuseseră deformate și exagerate pentru a susține teza emigrării planetare. Tehnologia siderală nu apărea ca un fulger din senin. Energia obținută de la instalația astenosferică de pe Lună era la trei ordine de magnitudine depărtare de cea care făcea posibile gravitologia și aplicarea ei la scară industrială. În plus, nu exista nimic care să indice că quintanii ar fi putut considera sistemul Eta ospitalier pentru ei. Peste câteva milioane de ani, Eta avea să intre în etapa arderii finale a combustibilului său și avea să devină o gigantă roșie. În cele din urmă, Nakamura mutase datele despre mișcările Harpiei și ale lui

Hades în intervalul de nedeterminare gravitațională, astfel încât trecerea critică a lui Zeta prin vecinătatea colapsarului să devină probabilă în numai cincizeci de secole. Cu toate acestea, dacă se ținea seama de perturbările cauzate de brațul spiral al galaxiei, trecerea aceea avea să fie întârziată cu peste douăzeci de mii de ani. Dar înțelegerea că situația va fi teribilă peste 250 de secole ar fi putut panica numai niște creaturi complet neraționale.

O știință aflată în pruncie, așa cum fusese cea pământeană în secolul al XIX-lea, ar putea considera că progresul ei se apropie de sfârșit. O știință mai matură, măcar că nu cunoaște descoperirile pe care le poate aduce viitorul, va ști că acestea vor crește exponențial și că în următorii ani se vor obține considerabil mai multe cunoștințe decât în mileniile anterioare. Deși nimeni nu știa ce se întâmpla pe Quinta, trebuia stabilit contact cu planeta. Da, era riscant, însă necesar.

Kirsting considera că „orice este posibil". O tehnologie avansată nu exclude credințe religioase. Piramidele egiptenilor și cele ale aztecilor nu-și dezvăluiau scopul unor vizitatori din alte lumi, tot așa cum nu-l dezvăluiau nici catedralele gotice. Ceea ce descoperiseră ei pe Lună putea să aibă o natură religioasă. Poate că era adorarea soarelui – un soare artificial. Un altar de plasmă. Un idol. Un simbol al puterii sau al stăpânirii materiei. Dar religia înseamnă, de asemenea, schisme, apostazii, erezii, încercări de convertire – nu prin cruciade, ci prin radio. Ofensive electromagnetice pentru „convertirea păgânilor" – sau mai degrabă a mașinilor de informații sacre ale acestora: *Deus est in Machina*. Desigur, asta nu putea fi dovedit, ba nici măcar nu era probabil. Precum creațiile oricărei ideologii, simbolurile unei credințe nu-și trădează înțelesul unui străin de pe alte meleaguri. Totuși, fizica nu anihilează metafizica. Încercând să găsim un numitor comun de intenții în popoare din culturi și epoci terestre diferite, știm cel puțin că bunăstarea materială n-a fost considerată niciodată răspunsul absolut al

existenței. O asemenea credință ar fi, dimpotrivă, o excepție. Tehnologia nu trebuie să se despartă de *Sacrum*, deoarece are mereu un țel mai presus de sine. Iar când *Sacrum* dispare, ceva trebuie să umple vidul din cultură. Kirsting ducea mariajul tehnologiei cu religia la asemenea culmi mistice, încât lui Steergard îi venea greu să-l asculte. Cât despre contact? Bineînțeles că și el era în favoarea contactului.

Piloții nu aveau nicio opinie. Nu le stătea în caracter extinderea imaginativă a misterelor în direcții mai mult sau mai puțin nonumane. Rotmont era dispus să discute aspectele tehnice ale comunicării, însă prima considerație era legată de protejarea navei de roiurile de sateliți quintani. El considera că era posibil ca Quinta să fi fost vizitată deja de altă civilizație și că episodul respectiv se sfârșise atât de prost, încât lecția respectivă nu fusese uitată. Quintanii se protejaseră împotriva invaziilor, producând o tehnologie de neîncredere universală. Mai întâi trebuiau convinși de intențiile noastre pașnice, prin trimiterea unor „cadouri de salut", urmată de așteptarea reacției lor.

El-Salaam și Gerbert erau de aceeași părere.

Steergard luă după aceea propria sa decizie. „Cadourile de salut" puteau fi distruse înainte de asolizare, așa cum indica soarta celor cinci sonde ce patrulaseră în jurul Lunii. De aceea el expedie un orbital mare spre soare, un ambasador telecomandat care să prezinte Quintei „scrisorile de acreditare". Acestea fură expediate sub formă de semnale laser, ce puteau străpunge învelișul de zgomot al planetei într-un cod redundant care-i instruia pe receptori cum să intre în comunicații. Programul acela fu emis de câteva sute de ori, în buclă. Tăcerea fu singurul răspuns.

Vreme de trei săptămâni, conținutul mesajului fu schimbat în toate modurile imaginabile... dar fără niciun răspuns. Energia de transmisie fu mărită și un laser baleie toată suprafața planetei, în infraroșu, în ultraviolet, în toate modulațiile posibile. Planeta nu răspunse.

Ambasadorul profită de ocazie pentru a colecta detalii vizuale ale Quintei, pe care le expedie la *Hermes*. Pe continente existau aglomerări de dimensiunile unor metropole terestre mari, însă nimic nu le ilumina noaptea. Structurile acelea în forma unor stele aplatizate cu ramificații încâlcite emiteau reflecții semimetalice. Din ramificații se desprindeau linii drepte, ca artere de transport, atât doar că pe ele nu se deplasa nimic. Cu cât imaginile obținute de *Ambasador* (care într-o anumită măsură funcționa și ca spion) erau mai clar definite, cu atât devenea mai limpede că ipotezele formulate pe Pământ erau false. Liniile acelea nu erau nici șosele, nici conducte, iar terenul dintre ele semăna frecvent cu pădurea. Zonele așa-zis împădurite erau create de o mulțime de blocuri regulate cu ramificații. Albedoul lor era aproape zero: absorbeau mai mult de 99% din lumina solară incidentă. De aceea păreau să fie fotoreceptori.

S-ar fi putut, așadar, ca Quinta să fi absorbit „scrisorile de acreditare", pe care stațiile de recepție să le fi tratat nu ca pe informații, ci ca pe sursă de energie? *Ambasadorul*, invizibil anterior pe fundalul discului solar, folosi tot ce avea la dispoziție. Emise în infraroșu „mesaje" ce depășeau de o sută de ori radiația solară pe banda respectivă. Logica spunea că o lumină atât de intensă ar fi avariat receptoarele și că, de aceea, personalul de întreținere ar fi trebuit să investigheze avaria și cauzele ei; și că, mai devreme sau mai târziu, specialiști de nivel superior ar fi recunoscut că fasciculul era de fapt un semnal. Însă zilele continuară să treacă și nu se schimbă nimic.

Fotografiile făcute părții luminate, respectiv părții întunecate a planetei sporiră misterul. După apusul soarelui, întunericul era total – nu exista nicio lumină. Ambele continente mari ce se înălțau din ocean, cu lanțuri muntoase abrupte și piscuri încununate de zăpezi, sclipeau noaptea doar în strălucirea spectrală a luminilor boreale. Iar luminile acelea, care transformau ghețurile arctice neacoperite

de nori în culori aurii-verzui stranii, nu rătăceau aleatoriu, ci erau deplasate, ca de o mână gigantică, în direcția opusă rotației planetei. Nici pe mările interioare ale ambelor continente mari și nici pe ocean nu au fost văzute nave. De asemenea, nu exista niciun fel de activitate la intersecțiile liniilor drepte ce traversau câmpiile împădurite și lanțurile muntoase înalte. Prin urmare, liniile acelea nu slujeau drept căi de transport. În oceanul de pe emisfera sudică, vulcanii stinși de pe arhipelaguri aparent nelocuite păreau nenumărate mărgele risipite peste ape. Singurul continent de pe emisfera respectivă se afla chiar la pol, dedesubtul unui ghețar uriaș. Din argintiul mat al zăpezilor sale permanente se ridicau ace solitare de rocă, piscuri înalte de opt mii de metri ascunse sub gheață. În centura ecuatorială, sub arcul inelului de gheață, furtuni tropicale băntuiau zi și noapte, iar descărcările lor electrice erau reflectate și intensificate – în fulgere violete – de suprafața gheții din exteriorul atmosferei, ca și cum ar fi fost o oglindă ce se mișca amețitor de rapid.

Absența oricărui semn de activitate specifică unei civilizații, de exemplu absența porturilor la gurile fluviilor, pavezele metalice convexe din văile munților ce ascundeau fundul acestora cu o platoșă ce putea fi diferențiată de roca naturală doar prin spectrochimie și absența oricărui trafic aerian, deși fuseseră descoperite vreo sută de cosmodromuri din beton neted, înconjurate de clădiri joase – toate acestea duceau inevitabil la concluzia că secolele de războaie îi împinseseră pe quintani în subteran, unde locuiau și se bazau pe ochii radioelectronici pentru a observa cerul și spațiul cosmic. Măsurătorile gradientelor de temperatură dezvăluiră pete termice pe suprafețele Norstraliei și Hepariei, interconectate prin tuneluri aflate adânc sub sol, ca și cum ar fi fost orașe subterane, dar analiza radiațiilor emise de ele dovedi falsitatea ipotezei. Fiecare dintre petele acelea vaste, cu diametrul de peste șaizeci de kilometri, manifesta

un gradient ciudat al căldurii evacuate: centrul era cel mai fierbinte, dar sursa radiațiilor se afla sub litosferă, la marginea mantalei. Era oare posibil ca quintanii să-și obțină energia din interiorul topit al planetei lor?

Imensele suprafețe cu aspect geometric regulat, despre care se crezuse inițial că ar fi fost ogoare cultivate, erau în realitate milioane de cioturi conice, asemănătoare unor plantații de zeci de kilometri de ciuperci ceramice. Drept urmare, fizicienii deciseseră că erau antene transceiver pentru radar. Planeta era învăluită de nori, furtuni, cicloane, ca și cum s-ar fi pitit în mod deliberat și aștepta înapoia unui semnal care era emis întruna și care necesita un răspuns, un ecou.

Observațiile făcute sub semnul arheologiei – în vederea descoperirii de urme ale trecutului istoric, ca ruine de așezări, sau de corespondențe cu arhitectura culturală a Pământului, de felul templelor, piramidelor sau metropolelor străvechi – nu obținuseră nimic definit. Dacă războiul le distrusese total sau dacă ochii umani nu le puteau recunoaște din cauza caracterului lor complet extraterestru, unica punte ce putea fi întinsă peste caracterul acela rămânea tehnologia. De aceea căutară cu multă atenție dispozitivele – care trebuie să fi fost enorme, cu certitudine – ce fuseseră utilizate pentru ridicarea apei oceanului în spațiul cosmic. Amplasarea unei asemenea „artilerii" putea fi calculată folosind criterii universal valide, fiind determinate de fizică. Ținând seama de direcția de rotație a inelului de gheață și de orbita sa circumecuatorială, se putea deduce localizarea tunurilor de apă planetare. Odată în plus însă, cercetătorii se împotmoliră: instalațiile ar fi trebuit să se afle pe linia de contact dintre uscat și ocean – exact în regiunea deasupra căreia gonea acum inelul de gheață a cărui fricțiune constantă de atmosferă acoperea punctele esențiale cu furtuni și ploi torențiale. În felul acesta, tentativa de a recrea metodele utilizate de inginerii quintani cu un secol în urmă pentru a ridica apa oceanului pe orbită eșuă.

Fotografiile detaliate ticsiră arhivele navei, însă nu aveau de fapt mai multă valoare decât petele de pe pagina unui test Rorschach. Contururile lipsite de înțeles ale structurilor stelate de pe continente sugerau ochiului uman tot atât de multe obiecte terestre câte forme poate să vadă un om – dar, de fapt, doar să și le imagineze – când îi sunt arătate o sumedenie de pete de cerneală pe sugativă. Neputința lui DEUS în fața miilor de fotografii îi făcu pe oameni să înțeleagă că, deși computerul ar fi trebuit să fie absolut obiectiv în procesarea datelor, în el exista moștenirea încăpățânată a antropocentrismului. Ei nu învățaseră nimic despre o inteligență extraterestră, remarcă Nakamura, ci aflaseră cât de strânsă era afinitatea dintre oameni și computerele lor. Apropierea de civilizația extraterestră – aflată practic la o aruncătură de băț – se transformase într-o distanță separatoare ce ridiculiza tentativele lor de a-i ajunge în miez. Se străduiau, însă aveau sentimentul tot mai accentuat că expediției i se întinsese o cursă perfidă, ca și cum cineva – cine? – voia să le ofere o provocare plină de speranță, doar pentru a le dezvălui – la capătul drumului – că aceasta era imposibilă. Cei tulburați de gândul respectiv îl ținură pentru ei, ca să nu-și molipsească tovarășii cu defetism.

După șapte sute de ore de emisie diplomatică lipsită de succes, Steergard decise să trimită pe Quinta un prim lander, numit *Gabriel*. *Ambasadorul* anunță sosirea lui *Gabriel* cu patruzeci și opt de ore înainte de pornire, informându-i pe quintani că vehiculul nu era echipat cu niciun fel de armament și că va asoliza pe continentul nordic Heparia, la o sută șaizeci de kilometri de un grup stelat de clădiri aflat într-o regiune deșertică – prin urmare, nelocuită. Era un emisar fără echipaj, cu care heparienii puteau comunica în limbajul computerelor. Cu toate că planeta nu răspunse nici la mesajul acesta, *Gabriel* a fost trimis în aposeleniu. Era o rachetă cu două trepte, cu un microcomputer care,

pe lângă programele standard de contact, dispunea de capacitatea revizuirii și modificării lor pentru a se adapta circumstanțelor neprevăzute. Polassar o dotase cu cel mai puternic dintre motoarele mici de ordinul terajoulilor de la bord, astfel încât putea parcurge cei patru sute de mii de kilometri până la planetă în aproximativ douăzeci de minute, cu o viteză maximă de șase sute de kilometri pe secundă. Avea să decelereze doar deasupra ionosferei.

Fizicienii doreau să mențină contact permanent cu emisarul acesta prin intermediul unor sonde automate pe care să le expedieze în prealabil, dar căpitanul respinse ideea. Prefera ca *Gabriel* să acționeze pe cont propriu și să le transmită date numai după asolizare, prin intermediul unui fascicul pe care atmosfera Lunii avea să-l focalizeze pe *Hermes*. Steergard aprecia că orice poziționare anterioară a unor relee între Lună, înapoia căreia se ascundea *Hermes*, și Quinta putea fi detectată și ar fi sporit suspiciunea civilizației paranoice. Zborul solitar al lui *Gabriel* ar fi subliniat caracterul pașnic al misiunii sale.

Hermes urmări acest zbor, reflectat de oglinzile depliate ale *Ambasadorului*, cu un decalaj temporal de cinci minute cauzat de distanța de retransmisie. Oglinda reflectoare perfect răcită a *Ambasadorului* oferea o imagine excelentă. *Gabriel* întreprinse manevre ce făceau imposibilă localizarea navei-mamă și apăru în scurt timp ca un ac negru pe fundalul norilor albi de deasupra feței planetei. După alte opt minute, cei aflați în fața ecranelor de monitorizare încremeniră. În loc să se îndrepte către locul pentru asolizare desemnat pe Heparia, *Gabriel* se deplasă spre sud după o curbă a cărei rază creștea întruna și-și pierdu prematur viteza. Cauza fu imediat vizibilă – din centura de deasupra ecuatorului, patru puncte negre se îndreptau lent spre rachetă, două din est și două din vest, după traiectorii de urmărire ideale. Urmăritorii dinspre est reduseseră deja distanța față de ținta lor când aceasta își schimbă

forma, din ac, într-un punct înconjurat de lumină orbitoare. După ce decelerase cu 400 *g*, în loc să coboare spre planetă, țâșnise drept în sus. Și cele patru puncte urmăritoare își schimbară cursul. Începură să conveargă. *Gabriel* părea nemișcat în centrul trapezului ale cărui colțuri erau urmăritorii. Trapezul se micșoră sub ochii lor, indicând că și urmăritorii trecuseră de la mișcarea orbitală la cea hiperbolică și se apropiau, strălucind de temperatura propulsiilor accelerate.

Steergard se simți tentat să-l întrebe pe Rotmont, ca programator, ce va face *Gabriel* în continuare, deoarece strălucirea produsă de urmăritori dovedea o putere de propulsie enormă. Grupul celor cinci vehicule se îndepărtă de planetă, lăsând în urmă un crater uriaș în oceanul de nori albi. Pe puntea de comandă aflată în semiîntuneric se lăsase liniștea. Niciunul dintre cei care priveau spectacolul acesta unic nu scotea un cuvânt. Cele patru puncte se apropiau tot mai mult de *Gabriel*. La periferia câmpului vizual, telemetria Doppler și accelerometrul își derulau cifrele mici și roșii atât de rapid, încât era dificil de citit viteza indicată. *Gabriel* se găsea în dezavantaj, deoarece pierduse timp valoros cu decelerarea și cu întoarcerea, pe când vehiculele urmăritoare putuseră accelera întruna. DEUS trasă pe monitor intersecția probabilă a celor cinci traiectorii. Potrivit telemetriei și deplasării Doppler, *Gabriel* avea să fie prins în aproximativ douăzeci de secunde. Douăzeci de secunde era totuși mult, chiar și pentru un om care gândește de un miliard de ori mai lent decât un computer – mai ales în momente de tensiune extremă.

Steergard nu știa dacă comisese sau nu o eroare pentru că nu echipase sonda automată măcar cu armament defensiv. Era furios pe neajutorarea sa. *Gabriel* nu era dotat nici cel puțin cu o încărcătură de autodistrugere. Și intențiile nobile ar fi trebuit să aibă limite, avu el vreme să gândească.

Pătratul vânătorilor deveni la fel de mic ca punctul de pe litera „i". Deși ținta și urmăritorii ei se aflau acum la un diametru planetar de Quinta, energia propulsiilor lor făcea să vibreze suprafața mării de nori cirus de dedesubt. Prin fereastra ce se deschise în plafonul acela se văzură oceanul și linia neregulată a coastei Hepariei. Crâmpeie de nori dispărură în deschiderea aceea ca fuioare de vată de zahăr sub căldură.

Fundalul întunecat al oceanului înrăutățea vizibilitatea. Doar numerele telemetriei, care continuau să gonească, pâlpâind roșii, anunțau poziția lui *Gabriel*. Urmăritorii se apropiau de lander din patru direcții... apoi ajunseră lângă el. După care fereastra din nori se bombă, ca și cum planeta s-ar fi dilatat aidoma unui balon gigantic; gravimetrele țiuiră ascuțit, ecranele se întunecară pentru o clipă, apoi imaginea reveni. Fereastra în formă de pâlnie din norii albi era din nou mică, îndepărtată și complet goală.

Steergard nu înțelese imediat ce se întâmplase. Se uită la telemetru, dar acolo nu mai pâlpâiau decât zerouri roșii.

— I-a-nvățat minte, rosti cineva cu satisfacție amară.

Fusese probabil Harrach.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă Tempe, care nu înțelesese.

Steergard știa de acum răspunsul, însă rămase tăcut. Era absolut convins că, dacă ar mai fi încercat o dată, ar fi riscat mai degrabă pierderea navei decât forțarea unui contact. Pentru o clipă se întrebă – deja gândurile lui se aflau mult mai departe decât această primă ciocnire – dacă să mai continue sau nu cu programul prestabilit. Abia dacă asculta vocile atâțate de pe puntea de comandă. Rotmont încerca să explice ce făcuse *Gabriel*, cu toate că planul de recunoaștere nu prevăzuse asta – printr-o implozie siderală, nimicise atât spațiul, cât și pe urmăritori.

— Dar nu avea un generator sideral! exclamă Tempe uimit.

— Așa este, deși putea face unul, deoarece avea un motor teratron. L-a deviat, l-a scurtcircuitat și a direcționat toată

energia propulsiei în el, într-o singură descărcare. Foarte isteț din partea lui. Quintanii jucau poker, dar *Gabriel* a schimbat jocul în bridge. A scos atuul cel mai mare, fiindcă nu există nimic care să bată un colaps gravitațional. Așa a evitat să fie capturat...

– Stai un pic! Tempe începea să înțeleagă. El avea așa ceva în program?

— Bineînțeles că nu. Dispunea de energie de anihilare de un terawatt și de autonomie totală. A mers *va banque*. Dragul meu, nu uita că este un computer, nu un om, așa că n-a fost sinucidere. În conformitate cu prima directivă, permitea să fie manipulat – dar numai după asolizare.

— Și atunci quintanii n-ar fi putut demonta teratronul după ce *Gabriel* asoliza? întrebă Gerbert derutat.

— Cum? Treapta întâi, care include teratronul, trebuia să se topească la pătrunderea în atmosferă. Prin topirea statorului, presiunea internă ar fi explodat polii și totul, inclusiv camera motorului, ar fi sfârșit într-un nor de praf. Și fără cea mai mică urmă de radioactivitate. Doar modulul superior, de la prova, ar fi trebuit să asolizeze și să poarte conversații prietenoase cu gazdele...

— La naiba! mormăi Harrach furios. Se presupusese că rachetele lor n-ar fi putut dezvolta asemenea accelerație. *Gabriel* ar fi trebuit să zboare prin gunoaiele alea de sateliți ca un glonț printr-un roi de albine și să asolizeze delicat și fără probleme!

— De ce nu și-a topit motorul când l-au urmărit? întrebă medicul.

— Găina de ce nu zboară? izbucni furios Rotmont. Cu ce și-ar fi putut topi teratronul? Energia pentru arderea modulului propulsiei urma să provină din exterior – din frecarea atmosferică. Așa a fost conceput. Nu știați? Să revenim totuși la esența celor întâmplate. Fie că *Gabriel* ar fi scăpat, ceea ce nu era foarte probabil, fie că ei l-ar fi prins în spațiul cosmic, l-ar fi tras pe orbită și l-ar fi dezasamblat. Dacă

i-ar fi demontat propulsia și el ar fi așteptat până atunci ca să scurtcircuiteze motorul, atunci ar fi avut loc o explozie, însă toroidul cu poli ar fi putut supraviețui. *Gabriel* nu putea permite așa ceva, de aceea a venit cu ideea unei găuri negre cu un orizont dublu de evenimente, i-a absorbit pe urmăritori în sine, a implodat, iar când sfera interioară a colapsat, cea exterioară a scăpat, fiindcă la scara aceea efectele cuantice sunt egale cu cele gravitaționale. Spațiul s-a curbat – și de aceea am văzut Quinta ca printr-o lupă.

— Și acțiunea asta chiar n-a fost programată? Posibilitatea n-a fost nici măcar luată în considerație? zise Arago, care până acum tăcuse.

— Nu, n-a fost! Din fericire, computerul a fost mai inteligent decât noi! Rotmont era iritat de întrebări. Trebuia să fie la fel de lipsit de apărare ca un nou-născut! Teratronul lui *Gabriel* nu era destinat producerii hipertermice de colapsari prin scurtcircuitare, iar quintanii ar fi putut deduce asta din construcția însăși. Asta-i cât se poate de clar dacă lui *Gabriel* i-a venit ideea în două secunde.

— Și i-a venit de unul singur?

Întrebarea călugărului îl făcu pe Rotmont să-și piardă și ultimul dram de răbdare.

— Da, de unul singur! De câte ori trebuie s-o repet? La urma urmelor, avea un computer luminic cu un sfert din puterea lui DEUS! Părinte, în cinci ani n-ai putea să străbați nici jumătate din biții pe care el îi poate procesa într-o microsecundă. S-a examinat și s-a asigurat că poate inversa fluxul teratronului și că scurtcircuitarea polilor va produce un generator sideral mononuclear. Firește, generatorul avea să explodeze imediat, dar simultan cu colapsul...

— Asta era predictibil, observă Nakamura.

— Dacă ieși la plimbare cu un baston și te atacă un câine turbat, replică Rotmont, este predictibil că-l vei lovi cu bastonul. Mă uimește doar că noi am putut fi atât de naivi! Dar totul e bine când se sfârșește cu bine. Ei și-au arătat

ospitalitatea și *Gabriel* a știut cum să le întoarcă complimentul. Desigur, putea să fi fost echipat cu o încărcătură convențională de autodistrugere, dar căpitanul a ales să nu facă asta...

— Și este mai bine ce s-a întâmplat? întrebă Arago.

— Și ce-ar fi trebuit să fi făcut – să-l fi dotat cu un motoraș de mașină de tuns iarba? Avea nevoie de energie, așa că a primit energie. Iar faptul că un teratron seamănă ca design cu un generator sideral nu-i vina mea, ci consecința fizicii. Nu-i așa, colega Nakamura?

— Are dreptate, încuviință japonezul.

— În tot cazul, continuă Rotmont, îmi pun capul că ei nu au nici tehnologie siderală, nici gravistică.

— De unde știi?

— Pentru că le-ar fi utilizat. Colosul ăla care-i îngropat pe Lună, de pildă, este o antichitate din punctul de vedere al ingineriei siderale. De ce să sfredelești tuneluri în magmă și astenosferă dacă poți transforma gravitația pentru a produce efecte macrocuantice? Fizica lor a urmat o cale diferită – aș zice o cale mai ocolită, care i-a îndepărtat de culoarea de atu. Slavă cerului! La urma urmelor, noi dorim contact, nu bătălii.

— De acord, însă nu-i posibil ca ei să considere bătălie ceea ce tocmai s-a întâmplat?

— Ba da, bineînțeles că-i posibil.

— Domnilor, credeți că puteți localiza vreun rest din vânătorii distruși de *Gabriel*? îi întrebă Steergard pe fizicieni.

— Nu tocmai – decât dacă colapsurile au fost foarte asimetrice. O să-l întreb pe DEUS. Mă îndoiesc că monitoarele gravimetrice au putut face înregistrări precise. DEUS?

— Localizarea nu este posibilă, spuse computerul. Unda de presiune cauzată de deschiderea orizontului exterior Kerr a dispersat fragmentele.

— Care este aproximarea?

— A fost creată o nedeterminare de un parsec.

— Nu se poate! exclamă Polassar și Nakamura păru la fel de uluit.

— Nu sunt sigur dacă domnul Rotmont are dreptate, zise DEUS. Poate că sunt părtinitor, întrucât sunt înrudit mai îndeaproape cu *Gabriel* decât cu domnul Rotmont. În plus, i-am limitat într-adevăr autonomia, în conformitate cu instrucțiunile primite.

— Să ne oprim aici cu gradele de rudenie, rosti căpitanul, care nu era încântat de umorul computerului. Spune ce știi.

— Presupun că *Gabriel* a intenționat doar să dispară, prin transformarea într-o singularitate. Știa că nici noi și nici quintanii nu vom fi afectați în felul acela, deoarece probabilitatea întâlnirii unei singularități este practic zero – are diametrul de 10^{-50} din al unui proton. Există o probabilitate mult mai mare a ciocnirii între două muște – una plecată din Paris, iar cealaltă din New York.

— Pe cine aperi – pe Rotmont, sau pe tine?

— Nu apăr pe nimeni. Deși nu sunt om, mă adresez oamenilor. Numele Hermes și Euridice sunt originare din Grecia, așa că voi vorbi ca și cum am fi sub zidurile Troiei: dacă echipajul îi suspectează pe cei care l-au programat și trimis pe *Gabriel*, eu îmi dau cuvântul de olimpian că manevra-colaps nu a fost introdusă în niciun bloc de memorie. *Gabriel* era dotat cu capacitatea decizională maximă – euristică cu 10^{32} ramificații, adică numărul tuturor combinațiilor sale. Nu știu cum a utilizat capacitatea asta, dar știu timpul necesar ajungerii la decizie: între trei și patru secunde. Prea puțin pentru a determina intervalul Holenbach. Ca atare, a fost pus în fața alegerii: totul sau nimic. Dacă nu închidea spațiul printr-un colaps, ar fi explodat ca o bombă termonucleară de o sută de megatone, deoarece energia eliberată prin scurtcircuitare ar fi fost explozivă. Ținând seama de asta, *Gabriel* a recurs la cealaltă extremă, care garanta o

implozie ce ducea la o singularitate și absorbea simultan torpilele quintanilor în orizontul Kerr.

DEUS tăcu și Steergard își privi oamenii, pe rând.

— Bun, o să accept asta – *Gabriel* și-a predat sufletul în mâinile Domnului. Vom vedea însă dacă în decursul procesului a reușit să le dea șah mat quintanilor. Deocamdată rămânem pe loc. Cine este de cart?

— Eu, răspunse Tempe.

— Bine. Restul mergeți la culcare. Dacă se întâmplă ceva, trezește-mă.

— DEUS este mereu de veghe, anunță computerul.

Rămas singur pe puntea de comandă, cu luminile mult reduse, Tempe descrise cercuri, aidoma unui înotător într-o apă invizibilă, pe lângă ecranele moarte și oarbe și se ridică până la plafon. Fulgerat de o idee neașteptată, se împinse puternic cu picioarele în tavan, îndreptându-se către videoscopul central.

— DEUS? rosti el încetișor.

— Da.

— Mai arată-mi o dată etapa finală a urmăririi. Încetinită de cinci ori.

— Optic?

— Optic cu suprapunere de infraroșu, totuși astfel încât imaginea să nu fie prea încețoșată.

— Gradul de încețoșare este o chestiune de gust, replică DEUS și ecranul se aprinse.

Pe marginea sa pâlpâiau valorile telemetriei. Nu mai goneau nebunește ca înainte, ci se modificau în salturi scurte.

— Suprapune o grilă.

— Am înțeles.

Imaginea arătă albul norilor, pentru ca apoi, brusc, să tremure, ca și cum ar fi fost văzută printr-o apă curgătoare. Liniile grilei începură să se curbeze. Distanța dintre acul care era *Gabriel* și urmăritori se reduse. Redat în ralanti,

părea ca o picătură de apă văzută la microscop, în care bacterii de forma unor virgulițe înotau către o particulă neagră aflată în suspensie.

— Telemetrie Doppler diferențială! zise Tempe.

— Spațiul își pierde structura euclidiană, anunță DEUS, dar comută diferențiatorul.

Deși pătratele grilei tremurau și se curbau, distanța tot putea fi aproximată. Virgulițele ajunseseră la câteva sute de metri de *Gabriel*. În clipa aceea, o parte uriașă din planeta de sub cele cinci puncte negre foarte apropiate se dilată enorm, pentru ca să revină aproape imediat la aspectul normal. Toate punctele negre dispăruseră, iar în locul pe care-l ocupaseră se văzu un tremur scurt, ca de aer încălzit, urmat de o strălucire roșie teribilă, aidoma unei revărsări de sânge, care formă o bulă stacojie, ce deveni maro, se diminuă și dispăru. Norii îndepărtați, pe care șocul îi dispersase la mii de kilometri, se roteau leneș deasupra suprafeței oceanului, care era mai întunecat decât coasta continentală spre est. Fereastra cu marginile învolburate continua să se caște, dar era pustie.

— Gravimetrele! ceru pilotul.

— Am înțeles.

Imaginea nu se modifică, ci doar liniile geodezice se încolăciră în centru, un ghem de fire încâlcite.

— Micrograviscopie! DEUS, știi ce vreau!

— Da.

Ca întotdeauna, DEUS vorbea cu glas lipsit de emoții, totuși pilotului i se păru că în tonul său exista o urmă de impertinență. Ca și când computerul, care îi era superior ca viteză de gândire, îi executa ordinele necooperativ, tocmai pentru a-l face să simtă superioritatea aceea.

În hățișul de linii geodezice încâlcite exista o unduire abia perceptibilă, care traversă toată grila și dispăru. Ghemul geodezic se îndreptă. Pe fundalul planetei albe

cu craterul din nori ca ochiul unui ciclon gigantic se vedea din nou un caroiaj regulat de coordonate gravitaționale.

— *Gabriel* a tras spre sine cu nucleoni de ordinul teravolților? întrebă pilotul.

— Da.

— Tangențial, cu o acuratețe de un Heisenberg?

— Da.

— De unde a avut energia suplimentară? Masa lui nu era prea mică pentru a deforma spațiul cosmic într-o microgaură?

— Dacă este scurtcircuitat, teratronul acționează ca un generator sideral. Absoarbe energie din exterior.

— Creând astfel un deficit?

— Da.

— Sub formă de energie negativă?

— Da.

— În ce domeniu?

— La viteze superluminice în hiperspațiu, *Gabriel* absoarbe energie de pe o rază de un milion de kilometri.

— Și de ce Quinta sau Luna n-a detectat asta? De ce n-am detectat-o nici noi?

— Pentru că a fost un împrumut cuantic în intervalul Holenbach. Este necesar să explic mai departe?

— Nu, răspunse pilotul. Întrucât colapsul s-a petrecut în mai puțin de o milionime de nanosecundă, s-au format două orizonturi de evenimente concentrice de tip Rahman-Kerr.

— Da, spuse DEUS.

Computerul nu putea fi surprins, totuși pilotul avu impresia că simte respect în cuvântul acela.

— Ceea ce înseamnă că singularitatea ce a rămas în urma lui *Gabriel* nu mai există în lumea asta. Calculează, să vezi dacă am dreptate.

— Am calculat deja, răspunse DEUS. Probabilitatea existenței ei este de 1 la 10 000.

— Și atunci de ce i-ai dat căpitanului exemplul acela despre probabilitatea de ciocnire între două muște?

— Probabilitatea nu este zero.

— Judecând după mișcarea liniilor geodezice, colapsul a avut o bombare heliofugală intensă. Dacă am reduce toate corpurile din sistem la mase punctiforme, am putea găsi punctul focal unde au fost aruncate rachetele quintane – prin efect de macrotunel. Adevărat?

— Adevărat.

— Frotiul nu poate avea dimensiunea de un parsec. Trebuie să fie mai scurt. Îl poți calcula?

— Da.

— Și?

— Efectul de macrotunel este probabilistic și variabilele independente ale probabilităților se multiplică.

— Haide să traducem asta în limbaj simplu. Pe lângă Zeta, în sistemul acesta mai sunt nouă planete. Rezultă așadar un sistem nonlinear de ecuații imposibil de integrat, dar planetele își capătă momentul cinetic de la protostea. Prin urmare, masa întregului sistem poate fi redusă la centrul său.

— Asta este foarte imprecis.

— Imprecis, dar nu ajunge la un parsec.

— Ești unul dintre oamenii aceia fenomenali care pot calcula în minte? întrebă DEUS.

— Nu. Provin dintr-o epocă în care calculele se făceau tot cu ajutorul computerelor. Uneori însă trebuia să acționezi „nu după *pi*, ci după ochi". În profesiunea mea, cei care nu puteau face asta au murit tineri. De ce ai tăcut?

— Ce ar trebui să zic?

— Că nu ești infailibil.

— Nu sunt.

— Și că n-ar trebui să-ți spui DEUS.

— Numele acesta nu mi l-am atribuit eu.

— Nici chiar o femeie n-ar putea avea ultimul cuvânt cu un computer. DEUS, calculează distribuția probabilistică în parsecul acela. Ar trebui să fie bimodală. După aceea marchează regiunea asta pe harta stelară și arată-i-o mâine-dimineață căpitanului, spunându-i că anterior n-ai vrut s-o calculezi.

— Nu mi-a ordonat nimeni s-o fac.

— Îți ordon eu acum. Ai înțeles?

— Da.

Așa se încheie conversația aceea nocturnă de pe puntea de comandă.

Atacul

Ceva cu o probabilitate matematică extrem de mică se poate totuși întâmpla uneori. Din trei rachete interceptoare ce fuseseră absorbite în spațiul comprimat și apoi fuseseră expulzate heliofugal – odată cu revenirea gravitației la starea de echilibru – nu se găsi nici cea mai mică urmă, dar *Hermes* o detectă pe a patra după numai opt zile și o aduse la bord. DEUS explică această coincidență realmente remarcabilă cu ajutorul unei versiuni ingenioase de analiză topologică, utilizând derivate ergodice transfinite. Însă Nakamura, care aflase de la Steergard despre discuția din toiul nopții dintre pilot și DEUS, comentă că orice calcule pot fi ajustate folosind trucuri cunoscute de orice utilizator al matematicii aplicate, astfel încât să corespundă realității. În timp ce vinciurile aduceau la bord epava contorsionată și boțită, Nakamura îl întrebă, curios, pe pilot cum ajunsese la concluzia sa.

Tempe râse.

— Eu nu sunt matematician. Dacă am ajuns la o concluzie, nu știu care a fost rațiunea de la baza ei. Nu mai țin minte când sau cine a fost cel care mi-a demonstrat că dacă un om dorește să-și calculeze probabilitatea nașterii și în acest scop coboară prin arborele său genealogic, prin

părinți, bunici și străbunici, el poate ajunge la o probabilitate aproape egală cu zero. Dacă părinții săi nu s-au întâlnit întâmplător, atunci bunicii s-au întâlnit întâmplător, iar dacă te întorci astfel în timp până în Evul Mediu, numărul evenimentelor perfect posibile ce ar exclude toate procreările și nașterile necesare nașterii sale va fi mai mare decât numărul tuturor atomilor din univers. Cu alte cuvinte, niciun om nu se îndoiește că el există, deși nicio stocastică nu l-ar fi putut prezice cu două sute de ani mai devreme.

— De acord, dar ce legătură are asta cu efectele singularităților în intervalul Holenbach?

— Habar n-am. Probabil că n-are nicio legătură. Nu sunt expert în singularități.

— Nimeni nu-i expert. Delegatul nostru apostolic ar zice că a fost inspirația divină.

— Nu cred că-i vorba despre divinitate. Am privit pur și simplu cu atenție sfârșitul lui *Gabriel*. Știam că el n-a dorit să distrugă vânătorii și de aceea a făcut ce a putut pentru a evita să-i tragă sub orizontul Kerr. Am văzut că urmăritorii nu au fost egal distanțați în spatele lui *Gabriel*. Dacă distanțele lor au fost diferite, atunci poate că și finalurile lor au fost diferite.

— Și pe baza asta...?

Japonezul râse și el acum.

— Nu numai. Puterea de calcul are o limită – se numește *limes computibilitatis*. DEUS se află la limita aceea. El nu va aborda probleme ce sunt transcomputabile și ca atare insolvabile. De aceea, nici măcar n-a încercat, iar eu am avut noroc. Ce spune fizica despre noroc?

— Același lucru pe care-l spune despre aplauzele făcute cu o singură palmă, răspunse Nakamura.

— Că este Zen?

— Exact. Haide acum cu mine – la urma urmelor, captura asta ți se datorează.

Pe platforma de duraluminiu din mijlocul calei, sub strălucirea multor lămpi, epava neagră părea un pește carbonizat ce fusese spintecat. Autopsia aceea dezvăluia structura celulară de acum familiară, motoare luminice de putere considerabilă și un dispozitiv topit la provă, despre care Polassar credea că era o armă laser, însă Nakamura îl considera o supapă de reglaj a accelerației, deoarece *Gabriel* n-ar fi trebuit distrus, ci capturat. Polassar sugeră ca epava lungă de patruzeci de metri să fie scoasă din navă, întrucât, alături de probele depozitate anterior, ocupa aproape jumătate din cală. De ce s-o transforme într-un depozit de resturi și deșeuri? El-Salaam nu era de acord, ci dorea să păstreze minimum un specimen, preferabil pe ultimul, deși, atunci când fu întrebat de căpitan, nu putu oferi un motiv logic.

Problema în sine nu-l interesa pe Steergard. El considera că circumstanțele se modificaseră radical și dorea să audă din partea oamenilor săi ce curs de acțiune apreciau că ar fi fost cel mai bun sau cel cuvenit.

După ce resturile aveau să fie ejectate în spațiu, urmau să se întrunească toți. Înainte de ședința respectivă, cei doi fizicieni merseră la Rotmont, ca să – după cum comentase malițios Polassar – „redacteze declarația preliminară și s-o susțină cu o bibliografie".

De fapt, cei trei doreau să-și coordoneze punctele de vedere, pentru că după distrugerea lui *Gabriel* se constataseră semne de dezbinare în conversațiile purtate între membrii echipajului.

Nu se știa cine utilizase primul expresia „demonstrație de forță". Harrach se declarase prompt în favoarea tacticii respective, el-Salaam fusese de acord, dar cu rezerve, pe când fizicienii și Rotmont se opuneau, iar Steergard, cu toate că se mulțumise doar să asculte, părea să fie de partea lor. Ceilalți nu luară cuvântul. În timpul ședinței, opiniile celor două grupări se contraziseră violent. În mod surprinzător, Kirsting se alătură susținătorilor „demonstrației de forță".

— Violența este un argument irezistibil, zise în cele din urmă Steergard. Eu am trei rezerve față de această strategie și le voi formula ca tot atâtea întrebări. Suntem noi siguri că deținem superioritatea? Poate duce un astfel de șantaj la stabilirea de contact? Vom fi noi pregătiți să implementăm amenințările dacă quintanii nu vor ceda? Desigur, sunt întrebări retorice. Niciunul dintre noi nu poate răspunde la ele. Consecințele unei strategii bazate pe demonstrația de forță sunt incalculabile. Dacă cineva nu-i de acord cu mine, îl rog să vorbească.

Cei zece bărbați din cabina căpitanului schimbară priviri între ei.

— Eu și el-Salaam, spuse Harrach, am dori să-l auzim pe căpitan prezentându-și varianta sa. Noi nu vedem alternativă la propunerea noastră. Situația în care ne găsim nu ne dă de ales și cred că asta-i clar pentru toți. Amenințări, forță, șantaj – toate astea sunt cuvinte care sună neplăcut. Puse în aplicare, pot duce la catastrofă. Întrebarea „Cine deține superioritatea?" este cel mai puțin importantă. Nu contează dacă noi o deținem sau nu, ci dacă quintanii cred sau nu că o deținem și dacă se vor preda fără luptă.

— Luptă...? repetă călugărul.

— Ciocnire. Confruntare. Așa îți sună mai bine, părinte? Ar trebui totuși să evităm eufemismele. Amenințarea cu violența – ignorând pentru moment forma pe care o va lua – trebuie să fie reală, deoarece amenințările ce nu sunt susținute de posibilitatea acțiunii nu au nicio valoare tactică și strategică.

— Da, încuviință Steergard, să evităm eufemismele. Deși ar fi posibilă, de asemenea, și o cacealma...

— Nu, zise Kirsting. Cacealmaua implică o familiaritate minimă cu regulile jocului. Noi nu cunoaștem regulile.

— Bine, rosti căpitanul. Să presupunem că am dispune de o superioritate reală, pe care o putem etala fără a le cauza vreun rău direct. Aceasta ar fi o amenințare deschisă.

Dacă tentativa asta se dovedește inutilă, atunci, potrivit spuselor lui Harrach, va trebui să purtăm o luptă sau, în cazul cel mai favorabil, să evităm una. N-ar fi deloc un preludiu favorabil pentru o înțelegere mutuală.

— Nu, câtuși de puțin, îl susținu Nakamura. Ar fi cel mai prost început cu putință. Și totuși, e adevărat – nu noi am creat situația asta.

— Pot să spun ceva? interveni Arago. Noi nu știm de ce au încercat quintanii să-l intercepteze pe *Gabriel*. Cel mai probabil este că intenționau să-i facă ceea ce am făcut noi cu cei doi sateliți ai lor lângă Iuno, și acum cu vânătorii săi. Cu toate acestea, nu considerăm că am fi acționat ca agresori. Noi am vrut să examinăm produse ale tehnologiei lor; ei au vrut să examineze produsul nostru. Este o simetrie simplă. De aceea, nu este nevoie să vorbim despre demonstrații de forță, distrugeri spectaculoase și lupte. O eroare nu trebuie să fie echivalentul unei crime, deși poate să fie.

— Nu există nicio simetrie, obiectă Kirsting. Prin intermediul *Ambasadorului*, noi am transmis opt milioane de biți de informații, peste șapte sute de ore non-stop, în buclă, pe toate frecvențele. Am transmis semnale laser, am transmis coduri și instrucțiuni pentru decriptare, și am trimis un lander care nu conținea nici măcar un gram de explozibili. Cât despre datele transmise – le-am oferit coordonatele sistemului nostru solar, imagini ale Pământului, o schiță generală a evoluției biosferei noastre, date despre antropogeneză... o enciclopedie întreagă. Plus constantele fizice, care sunt universale în spațiu și pe care ar trebui să le cunoască.

— Dar nu s-a menționat nimic despre ingineria siderală, foraminele Holenbach și unitățile Heisenberg, nu? întrebă Rotmont.

— Nici despre sistemele noastre de propulsie și localizările gravitaționale, despre Proiectul SETI, *Euridice*, gracere, Hades...

— Nu, zise el-Salaam. Tu știi cel mai bine ce n-a fost inclus, deoarece te-ai ocupat personal de programele pentru *Ambasador*. De asemenea, nu au fost menționate lagărele de exterminare, războaiele mondiale sau vrăjitoarele arse pe rug. Cu toate astea, când cineva întreprinde o primă vizită, el nu pune totul pe masă – păcatele sale și păcatele părinților săi! Dacă noi, într-un mod general și foarte politicos, i-am fi informat că suntem capabili să transformăm corpuri cerești mai mari decât Luna lor în ceva care poate să treacă printr-o gaură de cheie, atunci părintele Arago ne-ar fi spus că așa ceva aduce a șantaj scandalos.

— Mă ofer ca mediator, interveni Tempe. Întrucât quintanii nu locuiesc în peșteri și nu aprind focul cu cremenea, ci călătoresc prin spațiul cosmic, cel puțin în interiorul sistemului lor solar, ei știu că noi n-am ajuns aici vâslind, sau cu o ambarcațiune cu pânze. Iar simplul fapt că ne aflăm aici, sosiți de la sute de parseci depărtare, înseamnă mai mult decât orice încordare de bicepși uriași.

— *Recte. Habet*, șopti Arago.

— Tempe are dreptate, încuviință căpitanul. Este posibil ca ei să fi fost alarmați de simpla noastră apariție, mai ales dacă din punct de vedere tehnologic nu sunt deocamdată capabili de zborul galactic, totuși știu ce ordine de energie sunt necesare pentru așa ceva... Până la activarea *Ambasadorului*, am presupus că quintanii nu știu nimic despre noi. Însă dacă ei l-au observat pe *Hermes* mult mai devreme – la urma urmelor, suntem pe orbită de trei luni –, atunci tăcerea noastră, camuflajul nostru li s-ar putea părea de rău augur.

— Exagerezi, ridică Harrach din umeri iritat.

— Câtuși de puțin.

— Imaginează-ți că în anul 1950, sau în 1990, crucișătoare galactice lungi de kilometri ar apărea deasupra Pământului. Chiar dacă n-ar arunca din ceruri decât bomboane de ciocolată, ar exista panică și haos, ca să nu mai amintesc

de crize politice, deoarece toate civilizațiile aflate în etapa multistatală au multe conflicte interne. Din partea noastră nu-i necesară nicio demonstrație de forță, pentru că străbaterea a o sută de parseci este în sine o asemenea demonstrație – pentru cei care nu sunt capabili de ceva similar.

— Perfect atunci, căpitane, zise Harrach, și ce sugerezi să facem? Cum să ne arătăm intențiile prietenoase, pașnice, politicoase și binevoitoare? Cum îi asigurăm pe quintani că nu prezentăm niciun fel de amenințare pentru ei, ci că suntem un grup de cercetași aflați într-o excursie, condusă de un preot, când patru dintre cele mai bune mașini de luptă ale lor, fiecare dintre ele de cincizeci de ori mai grea decât arhanghelul nostru, au fost spulberate ca niște simple fire de praf? Înțeleg acum că eu și el-Salaam am greșit. Oaspeții au venit cu flori, când au ajuns în grădină câinele gazdei i-a atacat, iar unul dintre oaspeți, încercând să-l alunge cu umbrela sa, a străpuns-o accidental pe mătușa gazdei. Ce rost mai are să discutăm despre o „demonstrație de forță", când ea s-a și petrecut deja?

Zâmbi larg, dar ușor răutăcios, și-l privi pe dominican.

— Asimetria nu se află acolo unde crezi, răspunse Arago. Noi nu putem fi purtători de vești bune pentru niște ființe care nu ne înțeleg. Intențiile angelice nu pot fi demonstrate atât timp cât rămân doar intenții. Pe de altă parte, răul *poate* fi demonstrat prin cauzarea de vătămări. Este un *circulus vitiosus*: pentru ca să comunicăm cu ei, trebuie să-i convingem de intențiile noastre pașnice, dar ca să-i convingem de intențiile noastre pașnice, trebuie mai întâi să comunicăm cu ei...

— Cum se face însă că toate câte s-au petrecut aici n-au fost prevăzute de marii noștri gânditori, de planificatorii și directorii programelor CETI și SETI? întrebă Tempe furios. Toate astea au căzut asupra noastră din senin? Este incredibil de stupid!

Cabina se umplu de glasuri ridicate, care se contraziceau. Steergard nu spuse nimic. Se gândi că, în dezbaterea aceasta infructuoasă – îi înțelegea inutilitatea –, oamenii, fără a-și da seama pe deplin, își eliberau frustrările ce se acumulaseră în cursul repetatelor încercări eșuate de comunicare cu quintanii. Acesta era rezultatul nopților nedormite, al elanului nerăsplătit de investigare a Lunii, al formulării de ipoteze care, în loc să ofere înțelegerea civilizației străine, se prăbușeau ca un castel din cărți de joc. Frustrarea îi determina pe unii să simtă că erau înconjurați de puzzle-uri irezolvabile sau că erau pierduți într-un labirint fără ieșire și-i determina pe alții să-i suspecteze tot mai mult pe quintani de paranoia colectivă.

Dacă pe Quinta exista într-adevăr paranoia, atunci era molipsitoare. Steergard observă că ledul de deasupra raftului de lângă cușeta lui, în fundul cabinei, era stins. Cineva acționase un comutator pe puntea de comandă, pentru a deconecta computerul central al navei de cabina aceasta, cineva care, se părea, nu dorea prezența rece, rațională, logică a lui DEUS la discuție. Steergard nu întrebă cine o făcuse. El își cunoștea oamenii; printre ei nu existau lași sau mincinoși care să nege acțiunea respectivă – numai că era posibil s-o fi făcut-o în mod inconștient, așa cum, de pildă, îți acoperi goliciunea în fața unui străin cu un reflex mai rapid decât rușinea. De aceea nu zise nimic, dar reconectă consola și-i ceru lui DEUS decizia optimă.

DEUS răspunse că nu deținea suficiente date pentru optimizare. În plus, în solicitarea aceea exista în mod implicit un antropocentrism inevitabil. Oamenii vorbesc despre ei și despre alții în termeni de „bun" sau „rău". Același dualism se aplică și pentru istoria lor. Mulți consideră istoria o acumulare de atrocități, de campanii de subjugare absurde – absurde chiar și fără a ține seama de morală, întrucât nu aduc nici agresorilor și nici victimelor lor altceva decât distrugerea culturilor, prăbușirea

imperiilor, pe ale căror ruine se înălțau alte imperii. Pe scurt, mulți privesc cu dispreț istoria omenirii, totuși, în general, nimeni n-o consideră o aberație psihozoică oribilă, hidoasă, din *Universum* – că Pământul este o planetă de ucigași brutali, unică printre milioane de corpuri cerești, un loc unde inteligența producea sânge și suferință, contrar normei cosmice. Ca regulă, în adâncul inimii lor și fără să se gândească prea mult, oamenii consideră istoria Pământului – pe întregul ei curs, de la *Paleopithecus* și *Australopithecus*, până în epoca modernă – ca fiind „normală", un tip frecvent întâlnit în setul de civilizații cosmice.

Nimic nu este însă cunoscut în această privință și nu există nicio metodă prin care să poți extrage mai mult decât zero din zero informații. Diagrama Hortega-Neyssel indica doar durata medie ce separa nașterea unei protoculturi de explozia tehnologică. Curba diagramei, așa-numita linie principală a psihozoicii, nu reflecta factorii biologici sau sociologici (culturali, politici), care, laolaltă, modelau istoria specifică a făpturilor înzestrate cu rațiune.

O astfel de omisiune era justificată de experiența terestră, deoarece ciocnirile dintre religii și culturi diferite, dintre forme de guvernare și ideologii diferite – colonizări și descentralizări, înfloriri și declinuri de imperii – nu intervin în niciun mod asupra ritmului progreselor tehnologice. Aceasta este o curbă parabolică, neafectată pe cursul ei de perturbări și șocuri istorice cum sunt invaziile, molimele și genocidul, fiindcă tehnologia, odată ce capătă moment de inerție, devine o variabilă independentă de substructura civilizației. Prin integrare, ea devine o curbă logistică a unui proces autocatalitic.

Oamenii individuali – la scară microscopică – fac mereu invenții și descoperiri, fie izolat, fie în echipă, dar creatorii aceia pot fi eliminați din ecuație, deoarece invențiile dau naștere la invenții și descoperirile duc la descoperiri. Mișcarea aceasta accelerată descrie o parabolă ce pare să

se înalțe spre infinit. Un platou de saturație nu este cauzat de alți indivizi care caută să protejeze mediul; curba își schimbă gradientul, aplatizându-se, doar acolo unde biosfera ar fi distrusă dacă n-ar exista aplatizarea. În mod invariabil, aplatizarea apare în punctul critic, pentru că, dacă tehnologiile pentru expansiune nu sosesc în vederea salvării sau înlocuirii biosferei, atunci civilizația respectivă intră în criza finală – adică extincție. Când nu mai există aer pentru a fi respirat, nimeni nu mai poate să facă alte descoperiri și să primească premiile Nobel.

În conformitate cu datele cosmologiei și ale astrofizicii, linia principală a diagramei Hortega-Neyssel ținea seama așadar numai de capacitatea de încărcare limitată a unei biosfere date (cunoscută și ca „încărcare tehnologică maximă"). Însă capacitatea respectivă nu depindea de anatomia sau de formele de organizare ale vieții colective, ci de proprietățile fizico-chimice ale planetei, de poziția ei ecosferică și de alți factori cosmici, printre care influențele stelare și galactice. În locurile unde se atingea limita de încărcare a biosferei, linia principală se întrerupea, ceea ce însemna doar că civilizațiile respective erau obligate să ia decizii globale privind viitorul lor. Dacă ele nu doreau sau nu puteau s-o facă, atunci piereau.

Întreruperea liniei principale coincidea cu așa-numitul cadru superior al ferestrei de contact. Cadrul sau limita aceea – numit și „bariera creșterii" – explica ramificațiile ulterioare din trunchiul monolitic al liniei principale, întrucât civilizații diferite își continuau existența în moduri diferite. Deși deocamdată nu avusese loc niciun schimb de informații cu alt psihozoic, se știa din calcule că nu exista o unică decizie optimă, nu exista un mod ideal de a ieși din pericolul creat de distrugerea biosferei de către tehnosferă. Nici chiar o civilizație unită nu avea înaintea ei un singur drum care s-o poarte în siguranță prin dilemele și pericolele ce se multiplicau.

Cât despre situația curentă, aceasta era rezultatul unor acțiuni inadecvate, cauzate de abaterea de la programul inițial al expediției. În opinia lui DEUS, seria de pași eronați avusese loc deoarece aceștia nu păruseră eronați la momentul în care fuseseră întreprinși; incorectitudinea lor se relevase doar retrospectiv.

Mai precis, *Hermes* fusese adus în Paradoxul Săgeții: factorul de decizie încearcă să realizeze două acțiuni care sunt ambele valoroase, dar care nu sunt co-executabile. În domeniul dintre risc maxim și precauție maximă, apărea o rezultantă din care nu era ușor de ieșit. DEUS nu considera că impasul prezent se datora căpitanului, pentru că acesta încercase să găsească un compromis între risc și precauție. După ce capturase orbitalii quintani *înapoia lui* Iuno și le descoperise „viroizii", el se abătuse de la program spre precauție excesivă, camuflând nava și neexpediind semnale spre Quinta pentru a anunța vizita din cosmos. Prețul acelei precauții era evident acum.

A doua eroare fusese înzestrarea lui *Gabriel* cu prea multă autonomie, cu prea multă inventivitate. În mod paradoxal, asta provenise tot dintr-un exces de precauție, dar și din presupunerea greșită că *Gabriel*, superior ca viteză orbitalilor sau rachetelor quintane, putea să asolizeze fără să fie interceptat. Pentru a dezvolta o asemenea viteză, fusese echipat cu un motor teratron, iar pentru a răspunde adecvat la comportamentul impredictibil al gazdelor după asolizare, fusese dotat cu un computer super-inteligent. Programul SETI stabilise trimiterea inițială de sonde mici, numai că procedura respectivă fusese abandonată când mesajele radio diplomatice ale *Ambasadorului* nu duseseră la niciun rezultat. Nimeni nu-și imaginase că *Gabriel* își va transforma motorul într-o armă de implozie siderală. În felul acesta, din cauza ingeniozității computerului lui *Gabriel*, ei se găseau într-o situație dificilă. Acum era imposibil să trimită alte sonde, ca și cum nu s-ar fi întâmplat

nimic. O situație nouă cerea tactici noi. DEUS avea nevoie de douăzeci de ore pentru o analiză completă. Ca atare, toate activitățile încetară.

* * *

După cartul de seară, Tempe nu putu să adoarmă. Rederula în minte desfășurarea ședinței din cabina căpitanului, care pentru el nu avusese alt rezultat decât creșterea neplăcerii pe care o simțea față de DEUS. Mintea aceea electronică supremă dezvolta o logică sclipitoare, dar efectul pe care-l producea era uimitor de fariseic. Fuseseră comise erori, ei se abătuseră de la programul stabilit inițial, totuși căpitanul nu fusese acuzat și nici DEUS nu purta cea mai mică responsabilitate pentru ele, așa cum o demonstrase cu precizie computerul. Paradoxul Săgeții, camuflajul care avusese consecințe proaste, cauzat de suspiciunile excesive față de quintani, atâtate de ipoteza că viroizii fuseseră concepuți pentru sabotaj, așa cum DEUS definea acum în mod elegant problema... oare cine fusese în tot acel timp consilierul căpitanului?

Prins de pat cu centuri, deoarece se afla în imponderabilitate, Tempe deveni până la urmă atât de furios, încât era imposibil să mai poată adormi. De aceea aprinse spotul de deasupra capului, luă o carte de sub cușetă, *Programul Hermes*, și începu să citească.

Frunzări mai întâi ipotezele generale despre Quinta. Era de fapt un print făcut imediat înaintea plecării lui *Euridice*, bazat pe observațiile astrofizice culese și interpretate. Quintanii aveau la dispoziție energie de ordinul a 10^{30} ergi, așadar civilizația lor se afla la nivelul pre-sideral. Principalele surse de energie erau probabil reacții de fuziune de tip stelar, totuși centrale energetice *nu* fuseseră plasate pe orbită. Cel mai probabil, la fel ca pe Pământ,

epuizarea combustibililor fosili dusese la o perioadă de utilizare a actinidelor, a căror exploatare ulterioară se dovedise neprofitabilă după controlarea Ciclului Bethe. Părea improbabil ca în ultima sută de ani planeta să fi trecut prin războaie purtate cu arme nucleare. Pata rece ecuatorială nu putea să fie rezultatul unui astfel de război. Orice iarnă postatomică ar fi trebuit să acopere practic toată planeta, deoarece masele de praf ridicate în stratosferă ar fi crescut albedoul întregii suprafețe. Nu se știau motivele pentru care fusese stopată construirea inelului de gheață din apa oceanului planetar.

Bărbatul sări peste paginile acoperite de grafice și tabele, până ajunse la capitolul „Ipoteze despre starea civilizației".

„1. Quinta suferă de conflicte interne, care au influențat dezvoltarea tehnologică. Aceasta sugerează existența unor națiuni sau alte agregări antagoniste. Perioada conflictelor militare deschise, care aparține de acum trecutului, nu a dus la rezultate de tipul «cuceritor–cucerit», ci s-a metamorfozat treptat într-o fază criptomilitară."

Aici DEUS atașase un print suplimentar de la bordul lui *Hermes*:

„Unul dintre argumentele ce susțin teza unui conflict criptomilitar sunt paraziții găsiți în cei doi sateliți quintani. Potrivit acestei interpretări, blocurile oponente rămân într-o stare care, în sens clausewitzian, nu este nici pace clasică, nici război clasic. Lupta dintre ele se desfășoară pe toate fronturile criptomahiei, prin pagube meteorologice cauzate inamicului sau prin erodarea catalitică mutuală a potențialului tehno-industrial. Ea poate să fi cauzat construirea inelului de gheață, deoarece activitatea respectivă necesită cooperare globală."

Textul din *Euridice* continua după aceea:

„Dacă există astfel de grupări antagonice, care luptă între ele în mod neclasic, atunci contactul cu orice vizitator sosit din spațiu poate deveni mult mai dificil. Stabilirea apriori a unei alianțe cu vizitatorul este extrem de improbabilă pentru oricare dintre părți, dacă sunt numai două, deoarece intrusul extraplanetar nu ar avea nicio motivație rațională, nu ar avea nimic de câștigat din alăturarea la una dintre tabere. Ba chiar contactul ar putea sluji ca scânteia care să transforme criptomahia tăcută, mocnită, constantă și derulată cu încăpățânare într-o ciocnire directă, la scară totală, între cele două puteri. Exemplu: Să considerăm că pe planeta T se află blocurile A, B și C, aflate toate în conflict mutual. Dacă B stabilește contact cu intrusul, A și C se vor simți serios amenințate. Ele pot fie să atace intrusul – pentru a-l împiedica să crească potențialul lui B –, fie să se alieze între ele și să-l atace pe B. Situația este instabilă de la bun început, iar orice introducere a unui factor exterior cu potențial tehnologic însemnat (așa cum trebuie să aibă vizitatorul, întrucât el efectuase saltul galactic) poate fi suficientă pentru escaladarea ostilităților.

2. Quinta este unită, ca federație sau ca protectorat. Pe planetă nu există antagoniști de forțe egale, pentru că una dintre puteri stăpânește toată planeta. Nici această dominare, indiferent dacă este rezultatul unor operațiuni militare sau a fost obținută prin subjugare non-militară în urma căreia părțile mai slabe s-au supus puterii globale majore, nu oferă stabilitate în fața contactului cu un intrus galactic. Puterea globală nu trebuie acuzată de intenții demonice sau imperialiste de expansiune extraplanetară. În acest model al Quintei, puterea nu dorește să-l distrugă pe vizitator, ci doar să-i împiedice eforturile de a stabili contact – și mai ales de a asoliza. Cadourile tehnologice oferite de vizitator s-ar putea dovedi «otrăvite». (Tentativa

de a opri oferirea unor astfel de cadouri, pentru a le împiedica să perturbe echilibrul sociopolitic curent, poate însă perturba echilibrul respectiv.) De aceea, chiar și într-un sistem unit, refuzul contactului poate fi o decizie delicată pentru puterile globale. Această politică de izolaționism îndreptată spre spațiul cosmic a fost denumită PERFIS (*Perfect Isolation*), prin analogie cu „splendida izolare" istorică a britanicilor. Înălțimea pragului informațional pe care vizitatorul trebuie să-l depășească pentru a stabili contactul nu este determinată.

3. Potrivit lui Holger, Kroch *et al.*, contactul poate fi, de asemenea, nedorit pe o planetă complet unită, pe care nu există nici cuceritori, nici cuceriți, nici opresori, nici oprimați. Dilemele esențiale ale unei astfel de civilizații, care se abate de la linia principală Hortega-Neyssel în zona superioară a ferestrei, se află la intersecția dintre cultura și tehnologia sa. Cultura este caracterizată întotdeauna printr-un decalaj consistent de norme legale și moral-etice față de tehnologie, în perioada sa parabolică, pre-saturată, de accelerație. Tehnologia face posibil ceea ce tradiția culturală interzice și consideră imuabil.

Exemple: ingineria genetică aplicată creaturilor corespunzătoare oamenilor, alegerea sexului copiilor, transplantul de creier etc. În lumina unor asemenea dificultăți, contactul cu vizitatori își arată natura ambivalentă. Partea planetară, care respinge contactul, nu trebuie să le atribuie intrușilor vreun motiv neprietenos. Însă temerile sale sunt justificate: injecția de tehnologii radical noi poate destabiliza legături și relații sociale. În plus, consecințele contactului sunt imprevizibile. Asta nu se aplică contactului radio – sau oricărui contact de la distanță –, întrucât cei

care receptează semnalele pot ignora în mod discreționar informația dobândită."

Tempe era obosit acum, dar tot nu putea să adoarmă. Trecu iute peste câteva capitole și-l citi pe cel final, despre procedura pentru contact. Proiectul SETI abordase dilemele prezentate până atunci ca pe dificultăți de comunicare între un vizitator și potențiala sa gazdă. De aceea expediția fusese echipată cu dispozitive speciale pentru comunicare, dar și cu computere care puteau, în absența negocierilor preliminare prin schimb de semnale, să demonstreze natura pașnică a expediției înainte de asolizare. Procedura inițială avea mai multe etape. Primul anunț al sosirii unei nave de pe Pământ ar fi fost o emisie în benzile radio, termice, luminoase, ultraviolete și corpusculare specificate în anexă. Dacă nu se primea un răspuns sau dacă răspunsul era neinteligibil, pe toate continentele urmau să fie trimise landere, ale căror senzori de ghidare aveau să le direcționeze spre zonele cu concentrații mari de clădiri.

Existau, de asemenea, o mulțime de schițe, diagrame și specificații. Fiecare lander era dotat cu un emițător-receptor și cu date despre Pământ și locuitorii săi. Dacă nici etapa aceasta nu declanșa reacția dorită – stabilirea contactului –, atunci nava avea să lanseze sonde mai complexe, echipate cu computere capabile să ofere instrucțiuni și să implementeze coduri vizuale, tactile și acustice. Procedura aceasta era ireversibilă, întrucât fiecare etapă era o continuare a celei precedente.

Primele landere conțineau emițătoare de unică utilizare ce puteau fi activate doar prin distrugerea violentă a blindajelor lor, nu în urma unui accident sau a unei asolizări brutale, ci prin „dezasamblare fără echivoc" deliberată. (Pilotul zâmbi față de formularea aceea ce descria un locuitor al peșterilor care distrugea emisarul electronic al omenirii cu ghioaga sa ghintuită cu așchii de cremene. „Dezasamblare fără echivoc" era și atunci când, gândi

el, scoteai niște dinți din gura cuiva fără nicio explicație.) Emițătoarele crescute din monocristale erau atât de rezistente, încât puteau transmite un semnal chiar dacă landerul era distrus într-o fracțiune de secundă – de pildă, dacă era aruncat în aer de o explozie. Programul continua, descriind detaliat diversele modele ale acestor emisari și seriile în care trebuiau lansați, sincron, către zonele de asolizare alese, astfel încât nicio regiune sau continent să nu fie privilegiată sau omisă etc. Cartea conținea, de asemenea, un *votum separatum* al unui grup de experți SETI extrem de pesimiști. Ei afirmau că nu existau niciun fel de mijloace materiale, mesaje sau declarații ușor de descifrat care să nu poată fi interpretate ca o camuflare perfidă a unor intenții agresive. Asta rezulta pur și simplu din diferența inevitabilă între nivelurile de tehnologie.

Fenomenul cunoscut drept „cursa înarmărilor" începând din secolul al XIX-lea, și într-o măsură încă și mai mare în secolul al XX-lea, se născuse odată cu pitecantropii, atunci când aceștia utilizaseră femururile lungi ale antilopelor drept bâte, zdrobind cu ele, printre altele, și țestele cimpanzeilor, întrucât erau canibali. După aceea, când știința, mama tehnologiei accelerate, apăruse la intersecția culturilor mediteraneene, progresele militare ale statelor europene beligerante – și ulterior ale celor non-europene – nu oferiseră niciodată unei singure tabere un avantaj copleșitor asupra alteia. Unica excepție în privința aceasta fusese bomba atomică, însă Statele Unite se bucuraseră de monopolul respectiv doar pentru un moment infim la scara istoriei. Pe de altă parte, hăul tehnologic între civilizații din univers trebuie să fie enorm și ar fi practic imposibil să nimerești peste o civilizație care să aibă exact aceeași dezvoltare ca a Pământului.

Volumul gros includea multe alte speculații docte. Vizitatorul care iniția o gazdă subdezvoltată în secretele tehnologiei siderale echivala cu cineva care ar fi dat copiilor

dintr-o grădiniță să se joace cu grenade amorsate. Pe de altă parte, dacă el nu-și dezvăluia cunoștințele, risca să fie suspectat de duplicitate și de încercare de dominare, iar în felul acesta ambele alternative erau defavorabile.

În cele din urmă, profunzimea argumentelor îl copleși pe Tempe, care, cu ajutorul programului SETI, căzu într-un somn atât de adânc, încât cartea îi rămase în mână și lumina spotului nu-l deranjă.

* * *

Mergea sub soarele puternic pe o stradă îngustă și abruptă, care cobora pe un deal printre case. În fața ușilor locuințelor, se jucau copii, iar în ferestre atârnau la uscat rufe întinse pe frânghii. Pavajul neregulat, presărat cu gunoaie, coji de banane, resturi de mâncare și chiștoace de țigări, era brăzdat de o rigolă prin care se prelingea apă noroioasă. Hăt departe, la poalele dealului se afla portul, plin de ambarcațiuni cu pânze. Vălurele letargice clipoceau pe plajă, iar între bărcile de pescuit trase pe nisip se întindeau năvoade. Marea era calmă și netedă până la orizont și pe ea strălucea o panglică de soare reflectat. Se simțeau izuri de pește prăjit, urină și ulei de măsline. El nu știa cum ajunsese aici, dar știa că se afla la Napoli. O fetiță scundă și oacheșă alerga, țipând la un băiețel care fugea cu o minge; acesta se oprea și se prefăcea că-i aruncă mingea, apoi se ferea înainte ca ea să-l poată prinde. Alți copii strigau în italiană. O femeie se apleca afară pe o fereastră de la etaj; ciufulită, în furou, își luă lenjeria intimă și fusta ce se uscaseră pe frânghia întinsă peste străduță. Ceva mai departe începeau trepte din piatră, sparte pe alocuri. Brusc, totul se zgudui, se auzi un huruit, pereții începură să se năruie. El rămase stupefiat într-un nor de praf de calcar, orbit. Ceva căzu înapoia lui. Femei țipau... o ploaie de

cărămizi... vuietul cutremurului era asurzitor. *Terremoto, terremoto* – strigătele dispărură în al doilea tunet, care sporea lent. Bucăți de tencuială căzură pe el; își acoperi capul cu brațele, simți o lovitură în față și se trezi, totuși cutremurul nu dispăru.

O greutate uriașă îl țintuia pe pat. Încercă să sară în sus, dar curelele îl țineau locului. Cartea îl lovi în frunte și ricoșă spre tavan. Aici era *Hermes*, nu Napoli, însă se auzea un bubuit și pereții se clătinau. Tempe simțea toată cabina mișcându-se, plutind suspendată, și spotul luminos pâlpâi. El văzu cartea deschisă și un pulover lipite de tavanul care se găsea acum sub el. De pe rafturile răsturnate cu susul în jos se revărsau bobine de film. Nu era un vis și nu era nici tunet. Sirenele de alarmă urlau. Lumina se diminuă, spori iarăși, se stinse și din colțurile tavanului devenit acum podea se aprinseră automat luminile de urgențe. Tempe bâjbâi după cataramele de pe centuri, ca să le elibereze, dar acestea, apăsate de pieptul lui, nu se desfăceau. Mâinile îi deveniră ca plumbul și sângele îi năvăli în cap. Încetă să se mai străduiască. Era aruncat înainte și înapoi, în sus și în jos, astfel că greutatea îl apăsa când de curele, când de pat. Acum înțelese ce se întâmpla. Aștepta. Era oare sfârșitul?

* * *

La ora aceea – trecuse de miezul nopții –, camera obscură era pustie. Kirsting se așeză în fața viziscopului dezactivat, își fixă centurile pe bâjbâite, pipăi după butoane și puse banda în mișcare.

Pe dreptunghiul alb al ecranului iluminat se succedară, una câte una, tomografii aproape negre, pe care mase mai luminoase, cu contururi rotunjite, păreau umbre de pe radiografii. Kirsting privi cu atenție cadru după cadru, apoi opri banda. Examină spinogramele de suprafață ale

Quintei. Reglă puțin calibrarea, pentru a focaliza imaginea. În centru se afla un grup filiform ce semăna cu un nucleu atomic, după un impact care împrăștie radial fragmentele. Bărbatul comută imaginea de la pata informă și lăptoasă din centru spre periferia mai rarefiată.

Nimeni nu știa ce reprezenta imaginea. Un complex nelocuit de clădiri, un fel de oraș gigantic? În cadrul acesta se vedea într-o secțiune ce fusese trasată de nucleonii unor elemente mai grele decât oxigenul. Asemenea tomografii – similare unor radiografii suprapuse pentru a descrie obiectul tridimensional – ale obiectelor astronomice erau cunoscute de foarte multă vreme, dar se dovediseră utile doar pentru stele răcite la nivelul piticelor negre și pentru planete. În ciuda ingeniozității sale, imagistica spinogramelor avea limite. Rezoluția era insuficientă pentru a îngădui distingerea fosilelor individuale, chiar dacă ele erau mai mari decât dinozaurii gigantici din mezozoic și cretacic. Cu toate acestea, Kirsting încerca să recunoască scheletele creaturilor de pe Quinta – și poate că doar acelea similare oamenilor populau acest pseudo-oraș, în cazul în care era într-adevăr o metropolă cu multe milioane de locuitori. Ajunse la limita rezoluției și trecu de ea, iar petele minuscule compuse din filamente albicioase, tremurătoare, se dezintegrară și pe ecran pâlpâi un haos de granulații încremenite.

Kirsting readuse calibrarea înapoi cu multă delicatețe și imaginea cu umbre reveni. Selectă spinogramele cel mai precis conturate ale meridianului critic și le suprapuse până când contururile convexe ale Quintei fură aliniate ca un teanc de radiografii ale aceluiași obiect scanate cu viteză mare și suprapuse.

Presupusul „oraș" se afla pe ecuator. Spinogramele fuseseră efectuate în lungul axei câmpului magnetic al Quintei, pe tangenta unde atmosfera se termina la nivelul crustei planetare. Așadar, dacă complexul de clădiri se

întindea pe cincizeci de kilometri, imaginile îl secționau oblic – ca și cum ar fi fost efectuate de un aparat amplasat într-un cartier mărginaș, care radiografiase toate străzile, pieţele și casele până în cartierul diametral opus. Asta nu oferea totuși prea mult. Dacă privim de sus o mulțime de oameni, îi vom vedea micșorați pe verticală. Dar dacă îi privim pe orizontală, îi vedem doar pe cei mai apropiați, doar primii care apar pe străzi. O mulțime scanată cu raze X va apărea ca un talmeș-balmeș de schelete. Cel puțin izbutea să deosebească clădirile de pietoni. Deoarece clădirile nu se deplasau, tot ce rămânea locului în o mie de spinograme putea fi eliminat prin filtrare. Vehiculele puteau fi eliminate, de asemenea, printr-un proces de retușare ce ștergea orice se deplasa cu o viteză mai mare decât cea a unui om ce se deplasa pe jos. Dacă Kirsting ar fi avut de-a face cu un oraș terestru mare, atunci casele, podurile și fabricile ar fi dispărut, alături de mașini și de trenuri, lăsând doar umbrele pietonilor. Însă premise atât de geocentrice și antropocentrice aveau o valoare discutabilă, totuși bărbatul spera că va fi norocos.

El venea deseori noaptea în camera obscură și examina de nenumărate ori filmele, cu speranța că ar putea în mod accidental să selecteze și să juxtapună spinogramele corecte și poate să vadă – deși încețoșate – scheletele quintanilor. Erau ei hominizi? Sau măcar vertebrate? Oare calciul și compușii din calciu stăteau la baza scheletului lor, ca în cazul vertebratelor terestre? Exobiologia considera improbabilă o asemănare cu omul, dar era posibilă o paralelă osteologică cu structura oaselor pământene, ținând seama de masa, așadar de gravitația, planetei și de compoziția atmosferei. Oxigenul liber sugera prezența vegetației, însă plantele nu se vor angaja în zboruri spațiale și nici în construirea de rachete.

Kirsting nu se aștepta la o structură osoasă de tip uman, care este rezultatul unor căi complexe și interconectate în

evoluția speciilor terestre. Întâmplător, nici mersul biped și poziția verticală nu ar fi confirmat antropomorfismul – la urma urmelor, mii de reptile preistorice merseseră pe două picioare și dacă s-ar fi făcut spinogramele unor iguanodoni alergând, aceștia nu ar fi putut fi deosebiți, la scară planetară, de participanții la un maraton – dacă toți ar fi fost priviți de la mare distanță.

Sensibilitatea aparatelor depășea până și cele mai optimiste așteptări ale inventatorilor imagisticii prin rezonanță electronică de spin: rezonanța calcarului arăta coaja unui ou de găină de la o sută de mii de kilometri depărtare. Uneori lui Kirsting i se părea că distinge printre petele cețoase fire microscopice mai strălucitoare decât fundalul, ca un dans al morții de Holbein încremenit, fotografiat printr-un telescop. Exobiologul credea că, dacă ar fi sporit amplificarea vizuală doar cu foarte puțin, ar fi putut zări scheletele în realitate și ele ar fi încetat să fie ceea ce mintea lui adăuga firelor tremurătoare, atât de indefinite și efemere – precum canalele văzute de observatorii din vechime ai planetei Marte numai pentru că ei doreau enorm de mult să le vadă. Când se uita prea mult la grupările acestor scântei vagi și nemișcate, ochii lui obosiți cedau înaintea voinței și atunci aproape că putea să distingă punctele lăptoase ale craniilor și oasele subțiri ca firul de păr ale coloanelor vertebrale și ale membrelor. Doar când clipea, cu ochii arzând de încordare, iluzia aceea dispărea.

Kirsting închise aparatul și se ridică. Strângând din ochi în bezna totală, el apelă imaginea abia întrezărită și micuțele apariții scheletice reveniră, fosforescente pe fundalul ca de catifea neagră. Când redeschise ochii, văzu luminița rubinie de deasupra ieșirii. Orbit de lumina coridorului după ce stătuse atât timp în camera obscură, nu se duse direct la lift, ci se sprijini cu spatele în nișa ușii, care era capitonată cu spumă groasă, iar asta îi salvă viața când fu izbit, aproape imediat după aceea, de impactul gravitației în acompaniamentul

detunăturii ca un muget. Luminile de veghe se stinseră și ledurile de urgență se aprinseră pe toată lungimea coridorului care se dădea peste cap odată cu nava, dar bărbatul nu le mai văzu pentru că-și pierduse cunoștința.

* * *

După discuțiile cu echipajul, Steergard nu se dusese la culcare, știind că, indiferent cât de multe tactici ar fi conceput DEUS, el trebuia să se confrunte cu o alegere ce s-ar fi rezumat la opțiunea între risc incalculabil și retragere. În timpul dezbaterilor, izbutise să păstreze impresia unui om hotărât, deși acum, rămas singur, se simțea mai neajutorat ca niciodată. Îi venea tot mai greu să se opună tentației de a lăsa decizia pe seama șansei. Într-un dulăpior din cabina sa, căpitanul ținea, printre alte obiecte personale, o monedă veche și grea din bronz care avea pe o parte profilul lui Cezar, iar pe revers fasciile romane. Era o amintire de la tatăl lui, care fusese numismat. Când deschise dulapul, Steergard tot nu știa dacă va lăsa într-adevăr în seama acelei monede nava, echipajul, soarta celei mai mari expediții din istoria omenirii, cu toate că-și spusese deja că fasciile vor însemna fuga – pentru că ce altceva ar fi fost retragerea? –, iar profilul tocit al chipului masiv va însemna ceva ce s-ar fi putut dovedi pieirea lor. Își învinse șovăiala, scotoci în dulapul întunecat și scoase dintr-un compartiment micuț o cutiuță plată. O deschise și răsuci moneda în mână. Oare avea dreptul...?

În imponderabilitate, moneda nu putea fi totuși aruncată în aer, așa că Steergard prinse pe ea o agrafă pentru hârtie și comută electromagnetul fixat sub tăblia biroului pentru ca fotografii sau hârți să poată rămâne pe aceasta dacă deasupra lor se puneau cubulețe din oțel. Împinse după aceea în ambele părți teancurile de printuri și de benzi și, ca un

băiețel (și el fusese cândva un băiețel), dădu un bobârnac monedei. Aceasta se roti pe vârful agrafei, din ce în ce mai lent, descriind cercuri mici, până când, în cele din urmă, căzu atrasă de electromagnet și arătă fasciile. Retragere.

Steergard prinse brațele scaunului rotativ pentru a se așeza și salopeta lui abia atinsese șezutul aderent, când sosi șocul, la început perceput slab, mai degrabă instinctiv decât conștient, dar care spori după aceea, până ce o forță enormă mătură filmele, hârtiile, cubulețele din oțel și moneda din bronz întunecat de pe birou și-l trânti apăsat în scaun. Gravitația se intensifică. Vederea i se încețoșă, deoarece sângele începu să-i părăsească ochii, însă bărbatul mai putu să vadă pâlpâirea rapidă a luminii aplicei rotunde și să audă, și să simtă, cum îmbinările și sudurile pereților de oțel gemură înapoia capitonajelor lor, iar dincolo de zgomotele și de foșnetele obiectelor, dispozitivelor și hainelor nefixate, care cădeau unele peste altele, zbierau în depărtare sirene de alarmă ce păreau mai degrabă urletul întregii nave lovite în corpul ei de o sută optzeci de mii de tone. Auzind țipetele și vuietul continuu, orbit de greutatea teribilă care-i apăsa în scaun trupul ce părea făcut din plumb, Steergard simți ușurare chiar în clipa în care își pierdu cunoștința.

Da, ușurare, fiindcă de acum retragerea nu mai era o opțiune.

Vederea îi reveni după zece-douăsprezece secunde, deși acul gravimetrului continua să fie în zona roșie. *Hermes* nu suferise un impact direct – așa ceva ar fi fost imposibil. Indiferent ce anume lovise nava, DEUS, mereu vigilent, respinsese atacul, dar, întrucât acesta fusese întreprins atât de silențios și de viclean, nu avusese timp să aleagă un scut de protecție moderat și recursese la apărarea finală.

În universul acesta, pragul gravitațional nu putea fi depășit decât de o singularitate – și asta o salvase pe *Hermes*, numai că forța unei riposte atât de violente produce în mod inevitabil recul. La fel ca un tun care basculează înapoi,

ca reacțiune la lansarea obuzului, întreaga navă, aflată în centrul descărcării siderale, se cutremură, în ciuda faptului că recepționase doar o mică fracțiune din energia eliberată. Steergard, care nici măcar nu încercă să se ridice, deoarece corpul continua să-i zacă sub apăsarea unei prese invizibile, privi cu ochi holbați cum acul mare se târî, tremurând, milimetru cu milimetru, afară din zona roșie a cadranului. Mușchii lui încordați la maximum începură acum să-i dea ascultare. Gravimetrul revenise în sectorul negru ce indica 2 *g*. Sirenele de alarmă continuau să sune monoton pe toate punțile.

Împingându-se cu ambele mâini în brațele scaunului, căpitanul se sculă cu dificultate, iar când ajunse în picioare fu nevoit să se țină de birou ca o maimuță care se sprijină de sol cu încheieturile degetelor îndoite (Steergard nu știa de ce tocmai comparația aceea îi veni în minte acum). Printre benzile și hârțile aruncate pe podea, văzu moneda tatălui său, care continua să arate fasciile, adică retragerea.

El zâmbi, deoarece decizia aceea fusese anulată de un atu superior. Acul gravimetrului intră în sectorul alb cu 1 *g* și se deplasă constant. Trebuia să ajungă pe puntea de comandă și să vadă ce se întâmplase cu oamenii săi. Când ajunse la ușă, se opri brusc, se întoarse, ridică moneda și o puse la loc în dulap. Nimeni nu trebuia să afle de momentul lui de slăbiciune. Desigur, nu era o slăbiciune privită din punctul de vedere al teoriei jocurilor, deoarece, în absența soluțiilor de tip minimax, nu există o decizie mai bună decât cea pur aleatorie. Ca atare, el își putea justifica acțiunea, cel puțin față de sine, dar nu intenționa s-o facă. După ce străbătuse jumătate din coridorul-tunel, imponderabilitatea reveni. Steergard apăsă butonul liftului.

Zarurile fuseseră aruncate. Deși el nu era în favoarea luptei, își cunoștea oamenii și știa că niciunul dintre ei, cu excepția delegatului apostolic, n-ar fi fost de acord să dea bir cu fugiții.

Demonstrația de forță

Mijlocul utilizat pentru atac era imposibil de depistat, fiindcă toate urmele sale dispăruseră din continuumul acela spațio-temporal. Datele înregistrate în memoria lui DEUS le arătară fizicienilor ceea ce suspectaseră. Deoarece senzori omnidirecționali scanau spațiul din jurul lui *Hermes* până la limita exterioară a perimetrului defensiv, puteau fi detectate ecouri radar provenite de la particule cu diametrul de un milimetru pe o rază de o sută șaizeci de mii de kilometri. Lovitura nu fusese un fascicul energetic, care ar fi lăsat o linie spectrală. Inițial păru de neconceput apariția bruscă în jurul lui *Hermes* a unui roi ce se apropia rapid de navă, format din aproximativ cincizeci de obiecte cu contururi încețoșate ce se mișcau sincronizat. Ele se materializaseră foarte aproape, la o distanță de doi-trei kilometri. Nevoiți să speculeze, fizicienii formulară ipoteze pentru străpungerea nedetectată a câmpului de senzori și ajunseră la trei posibilități.

Potrivit primei ipoteze, nori de particule, nu mai mari decât bacteriile, se puteau coagula și forma mase de ordinul tonelor, ceea ce ar fi necesitat capacitatea mai puțin obișnuită de a produce particule care să autofuzioneze și de a le direcționa spre țintă într-o dispersie mare. Ar fi fost similare unor

nori de microcristale, care – după o întârziere necesară la interiorul perimetrului – ar fi format o avalanșă. Particulele individuale, care nu doar condensau, ci și interacționau pentru a forma proiectile, ar fi trebuit să aibă o structură foarte ingenioasă. Cu nouă secunde înainte de impact, magnetometrele navei înregistraseră în câmpul magnetic înconjurător un salt ce atinse un maximum de un miliard de gauși, după care revenise aproape la zero peste câteva nanosecunde. Anterior însă nu existase niciun fel de activitate electromagnetică. Fizicienii nu puteau propune un mecanism pentru crearea unui câmp de asemenea intensitate, ale cărui surse, aparent inexistente anterior, să fi scăpat senzorilor. Teoretic, câmpul protector putea fi străpuns de dipoli dacă norul lor s-ar fi neutralizat prin orientarea reciprocă a trilioane de molecule.

O astfel de reconstruire a atacului presupunea o tehnologie care nu mai fusese concepută și, ca atare, nu fusese testată experimental pe Pământ.

A doua ipoteză era utilizarea extrem de speculativă a efectelor cuantice ale vidului. Potrivit acestei ipoteze, nicio particulă materială nu trecuse de câmpul protector și de altfel asemenea particule nici nu se aflau în volumul sferic ce înconjura nava. Vidul cosmic fizic conține foarte multe particule virtuale ce se pot materializa în urma unei injecții bruște de energie din exterior. Ipoteza aceasta ar fi necesitat ca nava să fie înconjurată, dincolo de raza câmpului ei protector, de generatoare de radiații X dure, ale căror descărcări să fie centripete, astfel încât unda, care ar fi avut forma unei sfere ce se contracta cu viteza luminii, să producă – exact la contactul său cu câmpul defensiv – un efect de tunel. Cuantele de energie apărute în vecinătatea navei ar fi dat naștere în vid unei cantități suficiente de hadroni, care să se năpustească din toate părțile asupra lui *Hermes*. Metoda era posibilă, dar necesita echipamente sofisticate, poziționare precisă în spațiu și camuflarea completă a orbitalilor. Părea extrem de improbabilă.

A treia ipoteză implica utilizarea energiei negative în exteriorul perimetrului defensiv. Ea ar fi necesitat însă stăpânirea ingineriei siderale, ba chiar în versiunea sa macrocuantică, cu preluare prealabilă de energie de la soare, întrucât centralele energetice capabile să producă energia necesară pe planetă și-ar fi trădat activitatea față de *Hermes* prin acumularea termică reziduală pe terenul înconjurător.

Luat prin surprindere, DEUS își găsise colacul salvator în gravitație. Utilizând întreaga energie disponibilă a ambelor motoare principale, computerul înconjurase nava cu toroide gravitaționale, în interiorul cărora, ca în centrul unor anvelope intersectate, se afla *Hermes*, iar proiectilele dirijate spre ea cădeau în spațiul cu curbură Schwarzschild. Din mijloacele utilizate în atac nu mai rămăsese nicio urmă, deoarece orice obiect material care cade într-un asemenea spațiu își pierde toate proprietățile fizice, cu excepția sarcinii electrice, a momentului cinetic și a masei, devenind o parte informă a cimitirului gravitațional. Slujind ca armură impenetrabilă, toroidele existaseră doar câteva secunde, dar costaseră nava 10^{21} juli. *Hermes* nu împărtășise soarta lui *Gabriel* și, mulțumită dispunerii toroidale a amortizoarelor de impulsuri gravitaționale, nu se autodistrusese prin autoapărare. Totuși, întrucât acestea nu puteau fi focalizate direct spre emițător, nava absorbise aproximativ o sutime de miime din energia eliberată. Dacă ar fi absorbit douăzeci de sutimi de miime, ar fi fost strivită tot așa cum un baros strivește cochilia goală a unui ou.

Niciun membru al echipajului nu avusese de suferit. Cu excepția lui Steergard și a lui Kirsting, toți dormeau sau cel puțin erau prinși cu centurile de siguranță în cușete, ca Tempe. Nava nu era echipată pentru bătălii. Polassar sugeră ca, indiferent ce s-ar putea întâmpla, ei să se deplaseze spre periheliu, pentru a completa energia pierdută în

respingerea atacului. În timpul deplasării respective, *Hermes* trecu printr-un nor de gaze rarefiate. Inițial se crezu că era o protuberanță împrăștiată de vântul solar, dar senzorii raportară că nenumărate molecule se atașaseră de blindaj și-l corodau catalitic. Eșantioanele luate la bord dezvăluiră o voracitate specifică, asociată viroizilor deja cunoscuți. De aceea Steergard făcu ceea ce în conversația sa cu delegatul apostolic numise „ieșire în câmp deschis". *Hermes* distruse norul perfid printr-o serie de lovituri termice, apoi distruse virusurile erozive de pe blindaj în modul cel mai simplu: nava rulă la capacitate maximă sistemele de răcire, după care se roti în jurul propriei sale axe, ca un rotisor, când trecu prin partea superioară a unei protuberanțe solare aflate la numai câteva secunde-lumină deasupra fotosferei. După aceea reduse viteza și intră pe o orbită staționară, întoarse pupa spre Zeta și deschise receptorii de energie. O parte din energia aceea alimentă sistemele de răcire, iar restul fu dirijată spre generatoarele siderale.

În momentul acela, echipajul se diviză în trei grupuri.

Harrach, Polassar și Rotmont considerau că incidentul cu norul reprezenta un al doilea atac al quintanilor.

Kirsting și el-Salaam nu o considerau o lovitură îndreptată în mod deliberat spre ei, ci mai degrabă un fel de accident – *Hermes* pătrunsese într-o regiune ce fusese minată cu mult înainte de sosirea lor.

Nakamura adopta o poziție intermediară: norul nu era o capcană – nici pentru *Hermes* și nici pentru orbitalii quintani –, ci pur și simplu o „groapă de gunoi" pentru armele micromahiei, utilizate în scopuri militare deasupra planetei, care plutise în derivă, contrar intențiilor taberelor aflate în conflict, spre acest periheliu, purtată de forța mareică gravitațională a soarelui.

Arago nu zise nimic.

DEUS era ocupat cu programarea posibilelor strategii pentru acțiuni defensive, ofensive și de comunicare. Nu oferi niciun fel de recomandări: datele pentru optimizarea oricăreia dintre direcțiile respective erau prea puține.

Gerbert considera că unica soluție era să renunțe la contact și să ofere o demonstrație de forță, numai că refuză să participe la dezbatere, care deveni tot mai încinsă. Tempe, chemat la căpitan când completaseră energia pierdută, spuse că el nu era specialist SETI și nici nu comanda nava.

— După cum poate ai observat, replică Steergard, nimeni dintre cei de aici nu-i specialist, nici chiar eu, totuși fiecare are propriile păreri despre subiect. Inclusiv tu. Doresc să aud părerea ta, nu sfatul tău.

— DEUS ar avea mult mai multe de spus, zise pilotul zâmbind.

— DEUS va prezenta douăzeci de tactici, sau poate chiar o sută, iar asta-i tot ce va face. Tu știi la fel de multe ca specialiștii noștri, inclusiv DEUS. Riscul minim îl reprezintă retragerea.

— Asta-i adevărat.

Așezat vizavi de căpitan, Tempe continua să surâdă.

— Ce anume te amuză? întrebă Steergard.

— Mă întrebi în privat, căpitane, sau este un ordin?

— Este un ordin.

— În mod clar, situația este neplăcută. Dincolo de asta, am ajuns să te cunosc destul de bine pentru ca să știu ce nu vei face în indiferent de circumstanțe. Nu vom fugi.

— Ești sigur?

— Absolut.

— De ce? Tu ce crezi – am fost atacați o dată, sau de două ori?

— Nu contează. Indiferent care ar fi răspunsul corect, quintanii nu doresc contact. Habar nu am ce alte atuuri secrete au în mânecă.

— Orice alte încercări vor fi periculoase.

— Evident.

— Și atunci?

— Se pare că eu îndrăgesc pericolul. În caz contrar, aș fi fost de câteva secole cu o piatră de mormânt la cap, fiindcă aș fi murit în patul meu, înconjurat de o familie îndurerată.

— Cu alte cuvinte, crezi că-i necesară o demonstrație de forță?

— Da, și nu. O consider o ultimă măsură care nu poate fi evitată.

Pe biroul lui Steergard, un cub mic de oțel ținea locului un teanc de printuri. Pe foaia de sus se vedea o diagramă. Pilotul o recunoscu; cu o oră în urmă, o primise și el de la el-Salaam.

— Ai citit-o? întrebă acum.

— Nu.

— Nu? fu surprins Tempe.

— Este o altă ipoteză a fizicienilor. Am vrut mai întâi să discut cu tine.

— Ar trebui s-o citești. Da, este o ipoteză, dar mi s-a părut convingătoare.

— În regulă, poți să pleci.

Analiza, intitulată „Sistemul Zeta, privit ca sferomahie cosmică", era semnată de Rotmont, Polassar și el-Salaam.

„O civilizație care nu doar că și-a distrus formele de comunicare wireless, ca radioul și televiziunea, umplând ionosfera cu zgomot alb ce înecă toate semnalele, ci și-a investit și majoritatea producției globale și a energiei în producerea de arme ce ocupă spațiul din jurul său, pare imposibilă, o absurditate. Nu trebuie însă uitat că situația aceasta n-a fost planificată în mod conștient, nici realizată în mod deliberat, ci a apărut gradat, prin escaladarea conflictului. Noi credem că totul a început când un război purtat cu fronturi largi pe suprafața planetei s-a apropiat de anihilarea totală. Începând cu acel punct critic, cursa înarmărilor s-a mutat în cosmos. Niciunul dintre

antagoniști nu intenționa să transforme sistemul solar într-un teatru de război de proporții monstruoase, ci a acționat doar în pași succesivi, contracarând mișcările inamicului. După ce s-a ajuns finalmente la o confruntare în spațiul extraplanetar, creșterea teatrului de război nu mai putea fi oprită și cu atât mai puțin anulată în vederea unui acord definitiv de pace.

Simulările pe computer făcute pe baza teoriei jocurilor – cu recompense non-zero – arată că, în cazul unor asemenea dispute, lipsa de încredere în eficiența unor tratate de dezarmare încheiate impune o limită asupra posibilei înțelegeri a oponenților prin intermediul negocierilor. În absența încrederii în «buna-credință» a inamicului – definită prin formula *pacta sunt servanda* –, un acord necesită controlul reciproc al armelor, ceea ce înseamnă să le permiți experților inamicului să-ți inspecteze teritoriul.

Dar atunci când cursa pentru capacități militare tot mai mari intră pe făgașul microminiaturizării, controlul fără încredere devine o imposibilitate. Fabrici, arsenale și laboratoare pot fi atunci ascunse în siguranță. Un acord nu poate fi atins nici chiar la un nivel minim de încredere mutuală (că cei care se abțin de la cercetarea științifică pentru realizarea de microarme nu își vor asuma ca atare poziția înfrânților iminenți) și nu este posibilă nici lichidarea armamentului existent pe baza asigurării primite de la inamic că și el va proceda similar.

Se ridică atunci întrebarea: De ce găsim acum o sferomahie moartă în jurul Quintei, în locul metodelor biomilitare ce fuseseră cândva prezise pe Pământ?

Aceasta se datorează cu certitudine faptului că adversarii au dobândit deja în domeniul armelor biologice un potențial suficient pentru a distruge întreaga biosferă, așa cum a fost anterior posibil prin schimbul strategic de lovituri nucleare. Drept urmare, acum nimeni nu va fi primul care să utilizeze oricare dintre tipurile de arme.

Cât despre macro-alternativa criptomilitară – adică declanșarea de dezastre naturale prin manipularea climei și a seismelor –, astfel de acțiuni pot să fi avut loc deja, dar n-au putut oferi o decizie strategică, fiindcă cei care recurg la proceduri criptomilitare vor recunoaște acțiunile similare întreprinse împotriva lor de inamic."

După introducerea aceea, autorii prezentau un model al sferomahiei: o sferă cu Quinta în centru. În trecutul îndepărtat, războaiele locale deveniseră războaie globale, care deveniseră la rândul lor o cursă pentru inventarea de arme îmbunătățite pe sol, pe apă și în aer. Descoperirea fisiunii nucleare însemnase încheierea marilor războaie convenționale. Din clipa aceea, cursa înarmării fără război a avut trei componente: instrumente de distrugere, instrumente de comunicare și instrumente direcționate împotriva primelor două. Emergența sferomahiei presupunea existența unor centre operaționale care să răspundă – prin inovații tehnologice – față de fiecare progres al inamicului, dar și față de obsolescența propriilor arsenale și a metodelor de coordonare a utilizării lor.

Fiecare dintre aceste etape avea limita sau bariera ei superioară. De fiecare dată când antagoniștii o atingeau, urma un echilibru temporar de forțe, după care una dintre tabere încerca să străpungă bariera. În cazul etapei precosmice, limita superioară putea fi văzută ca fiind starea în care ambele tabere puteau localiza și distruge dispozitivele inamicului, atât pe cele care slujeau pentru lansarea primei lovituri, cât și pe cele utilizate pentru lovituri de represalii. Către sfârșitul acestei etape, atât rachetele balistice cu rază planetară de acțiune amplasate în subteran, cât și lansatoarele mobile de pe sol și cele de sub apă (fie din submarine, fie de pe fundul oceanelor) erau la fel de expuse distrugerii.

În echilibrul vulnerabilității reciproce care apare astfel, veriga cea mai slabă este sistemul de comunicații

menținut de sateliți pentru detectare timpurie și activități de recunoaștere pe rază mare în spațiu, și legătura dintre sateliți, statul-major și unitățile de luptă. Pentru a proteja sistemul acesta de pericolul unui atac prin surprindere care l-ar putea distruge sau scoate din funcțiune, următorul sistem a fost creat pe o orbită mai înaltă. În felul acesta, sferomahia s-a extins, dar, cu cât a devenit mai mare, cu atât legătura sa cu centrele de comandă de pe sol a devenit mai vulnerabilă la perturbare. Centrele de comandă au încercat să evite această amenințare. Tot așa cum insulele din ocean jucaseră rolul unor portavioane de nescufundat în epoca bătăliilor convenționale, corpul ceresc cel mai apropiat, Luna, devenea o bază indestructibilă pentru acea tabără care avea să obțină cea dintâi controlul militar asupra sa. Întrucât exista o singură Lună, de îndată ce ea era ocupată de o tabără, cealaltă tabără trebuia să se concentreze fie asupra mijloacelor de întrerupere a comunicațiilor dintre planetă și satelit, fie asupra alungării inamicului de pe Lună printr-o invazie.

Dacă forțele invadatorilor și cele ale apărătorilor fortăreței lunare erau aproximativ egale, nimeni nu putea obține controlul complet al satelitului. Cel mai probabil asta se întâmpla în timpul instalării unilaterale de baze. Cei aflați la control trebuiau să abandoneze Luna, dar cei care le contestau controlul nu aveau puterea necesară s-o ocupe.

De asemenea, retragerea putea să aibă și alt motiv: progrese recente înregistrate în perturbarea comunicațiilor la distanță. Într-un astfel de caz, Luna și-ar fi pierdut valoarea strategică de centru de comandă extraplanetar al operațiunilor militare.

Modelul abstract al cosmomahiei este un spațiu de tip multifază cu suprafețe critice de tranziție de la o fază complet terminată la următoarea. Prin extindere la scară astronomică, sferomahia le impunea antagoniștilor metode de luptă fără precedent în istoria lor.

Singura reacție optimă din punct de vedere strategic față de potențialul adversarului de a perturba toate legăturile dintre centrele de comandă și bazele și armamentul său de pe sol, de pe apă, din aer și din spațiul cosmic era oferirea de autonomie superioară de luptă propriilor baze și arme în eventualitatea unor ostilități.

Rezultatul a fost că toate centrele de comandă au înțeles inutilitatea coordonării operațiunilor de către un cartier general, ceea ce a dat naștere întrebării: Cum poți continua strategii ofensiv-defensive fără să fii în contact cu propriile tale forțe de pe planetă și din spațiu?

Nimeni nu-și blochează propriile canale de culegere de informații și comandă. Asta se întâmplă ca urmare a așa-numitului „efect de oglindă". Fiecare tabără face ceea ce este neplăcut pentru cealaltă tabără... și este răsplătită similar. Cursa pentru acuratețea și forța rachetelor balistice a fost urmată de cursa pentru protecția comunicațiilor. Cea dintâi fusese acumularea de mijloace de distrugere și amenințarea cu utilizarea lor. Cea de-a doua a fost „războiul comunicațiilor", în care bătăliile purtate pentru perturbarea și păstrarea comunicațiilor au fost reale, deși nu implicau distrugeri materiale sau vărsare de sânge. Treptat, adversarii au umplut canalele radio cu zgomot de fond și au pierdut atât controlul amplasării propriilor arme, cât și informațiile despre armele și pregătirea operațională a oponenților.

Asta însemna oare că paralizia centrelor de comandă ducea la mutarea bătăliei în spațiul cosmic, unde atacurile și contraatacurile continue erau efectuate de arme ce deveniseră independente? Oare obiectivul acelor arme autonome era distrugerea orbitalilor inamici? Câtuși de puțin. Războiul comunicațiilor a continuat să rămână prioritar. Inamicul trebuia să fie orbit peste tot.

În primul rând, exista un prag insurmontabil pentru o coliziune directă a forțelor pe planetă: puterile

încărcăturilor, acuratețea balistică și consecințele potențiale ale ambelor – o iarnă nucleară fatală – însemnau sfârșitul inevitabil al războiului.

Întrucât nu mai erau capabili să facă nimic altceva, adversarii și-au distrus reciproc controlul asupra arsenalelor. Toate benzile de frecvențe radio au fost bruiate. Întreaga capacitate a canalelor de transmisie a fost umplută cu zgomot de fond. În timp relativ scurt, cursa a devenit o întrecere între forțele de bruiere și forțele de culegere a informațiilor și de transmitere a ordinelor. Dar și escalada aceasta, străpungerea zgomotului de fond prin semnale încă și mai puternice și bruierea simultană a semnalelor inamice cu zgomot de fond mai puternic, a dus la o fundătură.

Pentru o vreme, tehnologia comunicațiilor prin laser și maser a continuat să se dezvolte. În mod paradoxal însă, din cauza creșterii puterilor de emisie, războiul electronic a dus și aici la o fundătură. Într-adevăr, razele laser erau suficient de puternice ca să străpungă ecranele protectoare, dar se transformau astfel dintr-un mijloc de cunoaștere în unul de distrugere. Făcând o comparație, era ca și cum un orb și-ar fi agitat bastonul alb cu tot mai multă forță până când obiectul acela, care slujea la orientarea sa, s-ar fi transformat într-o ghioagă de luptă.

Anticipând fundătura inevitabilă, ambele tabere au început să producă arme care să fie autonome, mai întâi din punct de vedere tactic, apoi strategic. Munițiile deveneau independente de constructorii lor, de operatorii lor și de centrele lor de comandă.

Dacă obiectivul primar al acestor arme deja trimise în spațiu fusese distrugerea omoloagelor lor inamice, o asemenea ciocnire, începută oriunde în cosmos, ar fi declanșat o bătălie ce s-ar fi extins ca un incendiu în prerie până la suprafața planetei, ceea ce ar fi dus la un schimb global de lovituri de cea mai înaltă capacitate și, drept urmare, la extincție. De aceea nu s-a permis

participarea armelor acelora la confruntări violente. Ele trebuiau să se supravegheze reciproc, iar dacă erau nevoite să distrugă, trebuiau s-o facă în secret, nu ca niște bombe, ci ca niște bacili. Inteligențele lor artificiale încercau să paralizeze inteligențele armelor inamice sau – cu ajutorul microvirușilor software – să determine „dezertarea" orbitalilor inamici, ceea ce în istoria Pământului avea un analog străvechi în ieniceri, copiii pe care turcii îi luau din țările cotropite pentru a-i înrola în propria lor armată.

Acest model al sferomahiei era mult simplificat. Fiecare etapă a creșterii sale putea fi însoțită de raiduri de comando, acțiuni de spionaj, atentate teroriste, infiltrări, camuflări și manevre care să înșele adversarul și să-l determine să comită o eroare care să-l coste enorm, sau poate chiar să fie autodistructivă. Comunicațiile prin cablu și transmisiunile prin pulsuri electronice continuau să le permită adversarilor să mențină pe planetă un sistem centralizat de comandă pe o anumită distanță, ce nu putea fi însă determinată deoarece varia în funcție de inovații tehnologice.

În terminologia și în vocabularul terestru nu exista o expresie pentru sferomahia de tip quintan, întrucât nu era nici război, nici pace, ci un conflict permanent care-i lega laolaltă pe inamici și le secătuia resursele. Ar fi putut atunci sferomahia să fie văzută ca o variantă cosmică a războiului de uzură, în care tabăra cu mai puține materii prime, energie și progres tehnic este învinsă? Întrebarea aceasta convențională are un răspuns neconvențional: quintanii nu aveau nici rezerve infinite de combustibili fosili, nici surse inepuizabile de energie. Deși și una și cealaltă ar fi limitat durata conflictului, ele nu garantau victoria pentru niciuna dintre părți. Modelul etapei finale era simplu – o stea.

Așa cum se știe, stelele își datorează existența fuziunii termonucleare a hidrogenului în heliu, reacție ce are loc în miezul lor la presiuni și la temperaturi de ordinul milioanelor de unități de măsură corespondente. După ce tot

hidrogenul din centru arde, steaua începe să se comprime. Propria ei gravitație o contractă, ceea ce crește temperatura în centru, făcând astfel posibile reacțiile nucleare ale carbonului. În același timp, în jurul sferei interioare de heliu – „cenușa" hidrogenului consumat –, resturile de hidrogen continuă să reacționeze și acest front sferic de foc se dilată tot mai mult în stea. În cele din urmă, echilibrul dinamic este distrus și steaua își ejectează violent învelișurile exterioare de gaz.

Similar cu felul în care o stea care îmbătrânește creează o sferă ce este dilatată de sintezele succesive din hidrogen în heliu, din heliu în carbon și așa mai departe, în sfera interplanetară a sferomahiei se formează suprafețe ce corespund cu etapele respective ale cursei înarmărilor.

În centru, adică pe Quinta, continuă să existe un minimum de comunicații militare în fiecare tabără. În exteriorul centrului operează sisteme de arme autonome, care se țin sub observare reciprocă. Independența lor este desigur limitată de programatorii din cartierul general, care le împiedică să declanșeze o reacție în lanț ce ar răspândi pârjolul războiului chiar pe planetă.

Programatorii sunt însă prinși între ciocan și nicovală. Cu cât inamicul trimite în spațiu arme independente mai sofisticate, cu atât autonomia ofensiv-defensivă ce trebuie acordată acestora trebuie să fie mai mare. Simulările digitale și analoge ale unei sferomahii după minimum o sută de ani de război nu au dus la soluții lipsite de ambiguitate. Cu toate acestea, pe baza variantelor rulate pe computere, autorii modelului au postulat existența unui prag de restricție în programarea sistemelor de luptă autonome; deasupra pragului respectiv, armele care erau doar independente puteau deveni insubordonate. Imaginea aceasta se îndepărta de modelul unei stele și se apropia de modelul evoluției naturale. Armele independente erau precum organismele inferioare: dotate cu agresivitate, care era ținută în frâu de

instinctul de autoconservare. Armele insubordonate erau ca primatele, ce dobândiseră capacitatea de a inventa și, din creaturi doar șirete sau istețe, deveniseră inițiatoarele unor tactici complet noi. Asemenea arme se eliberau singure de controlul indirect al făuritorilor lor. Afirmând că aceștia erau prinși între ciocan și nicovală, autorii modelului considerau că o catastrofă îi amenința pe toți în mod egal, indiferent dacă le stopau sau creșteau inteligența armelor. În ambele situații, sferomahia își pierdea stabilitatea dinamică în cursul escaladării. Soarta viitoare nu putea fi prezisă cu certitudine și depășea interesele părților implicate în luptă. În prezent însă, situația respectivă era încă departe.

Flash-urile observate de *Euridice* puteau să fi fost ciocniri între unități de luptă foarte avansate la periferia sistemului Zeta. Încleștarea lor la miliarde de kilometri depărtare de Quinta însemna că bătălii autentice puteau avea loc pe fronturi aflate la distanțe astronomice de planetă. Războiului i se îngăduia să devină „încins" acolo, iar pe viitor putea face salturi impredictibile în adâncul sferomahiei. În esență, niciun cunoscător al strategiilor post-Clausewitz nu se putea aștepta la un sfârșit victorios al conflictului, totuși strategii experimentați în această privință se găseau în poziția unui jucător care, întrucât și-a investit tot capitalul în joc, nu mai poate părăsi pur și simplu masa. Aceasta era situația de tip oglindă. Întrebarea cândva importantă „Cine a început cursa înarmărilor?" era acum lipsită de însemnătate. În conflict nu mai puteau fi deosebite intenții pașnice sau războinice ale taberelor ce se confruntau. Posibilitățile erau proaste pentru toți participanții și jocul nu se putea încheia altfel decât cu o victorie à la Pirus.

În acest cadru general, care erau posibilitățile pentru contact? Autorii analizei nu știau. Deocamdată, pe tabla cosmică de șah se deplasau piese albe și negre de putere comparabilă, care nu se angajau în bătălii, ci se supravegheau reciproc. Pe de altă parte, apăreau piese complet

noi și necunoscute, care erau testate în înfruntări mici, de felul ciocnirilor locale din vechime. Sau poate că *Hermes* nu fusese atacată de Quinta – de statele, guvernele sau autoritățile sale –, ci de mecanisme pentru care nava era un „corp străin", un obiect mare, de origine tehnologică și în același timp necunoscut. În felul acela, atacul asupra sa n-ar fi fost precum cel al unor tâlhari asupra unui călător, ci mai degrabă precum cel al unor limfocite asupra unei *infecții* în interiorul unui organism.

Limitările impuse cursei înarmărilor erau puține. Orbitali vechi puteau fi readuși pe planetă și „reciclați". Armele de tip viroid – paraziții microminiaturizați, moleculele care se autocuplau și care funcționau pe baza energiei absorbite de la soare – necesitau o inventivitate inginerească uriașă, dar puține materii prime.

În încheierea analizei, Polassar, Rotmont și el-Salaam își prezentau ideile despre Quinta. Structura aceasta care cunoscuse secole de luptă pentru supremație, sistemul artificial al unei sferomahii cu raza de douăsprezece miliarde de kilometri, putea fi văzută ca un organism ros de cancer. Organele lui cosmice erau, într-o măsură mai mare sau mai mică, metastaze maligne de conflicte. Însă aici analogia cu o ființă vie înceta, fiindcă întregul nu fusese niciodată „sănătos", nici chiar de la început, ci fusese infectat la naștere de antagonismul tehnologiilor aflate în conflict. Nu avea „țesuturi normale"; echilibrul dinamic era posibil și era menținut prin contracararea „tumorilor" sale. Pentru a menține un echilibru atât de specific, tumorile trebuiau să se poată recunoaște reciproc. Oriunde puteau să apară formațiuni noi și radical diferite, pe planetele interioare ori pe cele exterioare, acestea aveau să fie instantaneu dezarmate, verificate sau „convertite" (înrolarea lor ca „ieniceri") de către „anticorpi" tehnologici, al căror scop nu era de a vindeca – deoarece nu existau nici pacienți, nici medici –, ci de a păstra un statu-quo *ante fuit* dinamic, adică impasul.

Dacă așa stăteau lucrurile, atunci *Hermes* întâlnise mai întâi resturile unei bătălii străvechi, după care intrase într-o „zonă minată", care declanșase atacul nocturn. Potrivit acestei teorii, lipsa unui răspuns la activitățile *Ambasadorului* devenea plauzibilă. Dacă renunțarea la contact era acum în afara oricărei discuții, atunci toate tacticile elaborate de SETI trebuiau considerate inutile și trebuiau căutate altele mai promițătoare. Autorii modelului sferomahiei nu puteau preciza dacă exista vreo tactică de succes. Ei susțineau abandonarea programului pregătit și încercarea unor strategii fără precedent.

Analiza era contrasemnată de Harrach și de Kirsting.

Ce ar fi putut urma decât altă consultare în plen? Deși *Hermes* își completase energia pierdută, Steergard considera că poziția lor pe orbită perihelică era cea mai sigură și manevrabilă astfel încât să rămână deasupra lui Zeta, folosindu-i căldura pentru a-și alimenta sistemul de climatizare. Întrucât orbita era forțată (nu era staționară nici relativ la soare, nici la Quinta), accelerația considerabilă necesară le asigura gravitație.

Însoțindu-l pe Harrach la întâlnire, Tempe comentă că zborurile cosmice constau din catastrofe evitate în ultima clipă și ședințe în plen.

Nakamura fu primul care critică modelul unei sferomahii devenite independente față de planetă. Desigur, echipamente militare puteau să nu-și asculte creatorii când se aflau departe de Quinta, totuși cartierele generale operaționale continuau să funcționeze pe distanțe mai scurte. În caz contrar, *Gabriel* nu ar fi întâlnit un atac coordonat bilateral.

Oceanul de pe emisfera nordică, cu calota sa albă de gheață polară, separa cele două continente: cel vestic, numit Norstralia, care era de două ori mai mare decât Africa, și cel estic, Heparia, astfel botezat deoarece avea forma unui ficat turtit. Pe baza fotografiilor făcute în timpul zborului lui *Gabriel* (care ar fi trebuit să asolizeze lângă o structură

stelată de pe Heparia), Nakamura determinase punctele de unde porniseră rachetele – ambele de pe ecuator, însă de pe continente diferite. Fuseseră ocultate de nori și nu arătaseră obișnuitul jet de flăcări la decolare, iar el trăsese concluzia că fie fuseseră catapultate, fie sistemul lor de propulsie avea o componentă termică neglijabilă. Indiferent dacă utilizaseră motoare silențioase sau fascicule reci de corpuscule, ele se încălziseră după ce depășiseră bariera sunetului, ceea ce permitea urmărirea părții fierbinți a orbitei lor, de unde, prin retro-extrapolare, să se localizeze rampele de lansare.

Faptul că apăruseră din nori aproape simultan, două venind din est și două din vest, era dovada unei sincronizări de acțiune anterioare și, prin urmare, de cooperare între centre de comandă de pe ambele continente.

Autorii modelului nu erau de acord cu această reconstruire a atacului și, într-adevăr, Nakamura nu putea dovedi acest curs de evenimente, pentru că atmosfera Quintei era un roi de puncte fierbinți despre care se credea că erau produse de bucăți de gheață ce cădeau din inelul care se dezintegra treptat. Se afirma că Nakamura alesese tocmai acele puncte ce puteau fi atribuite, cu puțină bunăvoință, traiectoriilor rachetelor.

Calitatea imaginilor obținute de navă era slabă, deoarece *Hermes* le colectase de la sonde trimise ca ochi electronici, în vreme ce stătuse ascunsă la periseleniu. În plus, mii de sateliți artificiali se aflau pe orbite în jurul Quintei, unii mișcându-se în direcția de rotație a planetei, iar alții în direcția opusă – dar asta nu dezvăluia nimic despre originea lor: adversarii și-ar fi putut lansa sateliții militari în oricare dintre cele două sensuri. Faptul că sateliții nici nu se ciocneau, nici nu se luptau între ei întărea convingerea autorilor „sferomahiei extraterestre" că războiul rămânea „rece" și se baza doar pe supravegherea armelor inamice, nu pe distrugerea lor. Odată ce sateliții ar fi început să

se atace reciproc, războiul acesta rece ar fi intrat în etapa escaladării fierbinți. Din acest motiv – susțineau autorii –, orbitalii inamici continuau doar să se observe. Pentru a păstra echilibrul de forțe, sistemele ambelor tabere din spațiul cosmic trebuiau să se poată identifica reciproc. *Gabriel* însă era un intrus și ca atare fusese atacat. Rotmont ilustră această idee prin exemplul a doi câini care mârâie unul la altul, dar care, în momentul apariției unui iepure, pornesc în goană umăr la umăr pe urmele lui.

Polassar îl susținea totuși pe Nakamura. Deși nu se știa dacă *Gabriel* urma să fie capturat de rachetele unui continent sau ale ambelor, atacul se desfășurase cu o precizie ce făcea probabilă o planificare anterioară. Semnalele *Ambasadorului* fuseseră fără doar și poate receptate pe planetă, dar absența unui răspuns nu însemna inacțiune sau pasivitate.

În dezbaterea aceea, Steergard nu se alătură niciuneia dintre părți. I se părea de importanță secundară dacă *Gabriel* fusese victima unui atac plănuit de Quinta sau de orbitali independenți. Deoarece planeta refuza contactul, întrebarea principală era dacă acesta putea fi forțat.

— Nu prin persuasiune, zise Harrach. Și nici prin implementarea planului inițial. Cu cât vom trimite mai multe landere, cu atât vom avea mai multe asemenea ciocniri. Quintanii ne vor converti emisarii în unități defensive, până când toate aceste preambuluri de ambasadă se vor termina fie prin retragere, fie prin luptă. Întrucât nu dorim o bătălie, iar retragerea este în afară de discuție, ar trebui să renunțăm la ghionturile și la brâncile discrete și să dăm dovadă de fermitate. Nu te poți împrieteni cu o gorilă, și nici n-o poți îmblânzi, dacă o tragi grijuliu de coadă.

— Gorilele nu au coadă, interveni Kirsting.

— Un crocodil, atunci. Înțelegeți la ce mă refer. Unica opțiune care ne-a mai rămas este o demonstrație de forță. Dacă cineva are o idee mai bună, s-o auzim.

Nimeni nu spuse nimic.

— Ai un plan specific? întrebă Steergard.

— Da.

— Și anume?

— Cavitația Lunii. Efect maxim cu daune minime. Quintanii o vor vedea de pe planetă, dar n-o vor simți. Aveam ideea asta de mai mult timp, iar acum DEUS a făcut calculele necesare. Luna se va dezintegra astfel încât bucățile să rămână pe orbită. Centrul masic nu se va schimba.

— Cum adică? întrebă dominicanul.

— Fragmentele rezultate se vor roti în jurul Lunii pe aceeași orbită ca ea. Quinta și satelitul ei alcătuiesc un sistem binar, al cărui centru de rotație se află mai aproape de planetă deoarece este mult mai masivă. Nu am reținut valorile exacte, dar principalul este că distribuția dinamică a masei nu se schimbă.

— Se va schimba forța mareică gravitațională, observă Nakamura. Ai ținut seama de asta?

— DEUS a ținut seama, da. Litosfera nu se va mișca. În cazul cel mai nefavorabil pot deveni active focare seismice superficiale, iar mareele oceanelor se vor diminua. Asta va fi tot.

— Și care va fi scopul? întrebă Arago.

— Va fi nu numai o demonstrație de forță, ci și un mesaj. Le vom trimite mai întâi un avertisment. Vreți detalii?

— Pe scurt, însă, zise căpitanul.

— Nu vreau ca nimeni să mă considere un monstru, rosti primul pilot cu calm deliberat. De la bun început le vom transmite logica aritmetică și conjuncții de tipul „Dacă A, atunci B", „Dacă nu A, atunci C" și așa mai departe. Le vom spune „Dacă nu răspundeți la semnalele noastre, vă vom distruge Luna, iar acela va fi primul avertisment. Suntem decișI – dorim contact". După aceea le vom mai expedia o dată tot ce le-a trimis *Ambasadorul*: că am sosit cu intenții pașnice, iar dacă ei sunt angajați în prezent într-un conflict, ne vom păstra neutralitatea. Părintele Arago poate

citi toate detaliile. Mesajele respective se află pe puntea de comandă și fiecare membru al echipajului a primit deja un exemplar.

— Da, l-am citit, spuse Arago. Ce se va întâmpla după aceea?

— Asta va depinde de reacția lor.

— Crezi că ar trebui să stabilim un termen-limită? întrebă Rotmont. Atunci ar părea ca un ultimatum.

— Dacă vrei, poți să-i zici și așa. Nu trebuie să le dăm un termen precis, ci ar fi suficient să explicăm clar cât timp nu vom întreprinde niciun fel de acțiuni.

— Pe lângă retragere, există și alte propuneri? întrebă Steergard. Nu? Cine este în favoarea planului lui Harrach?

Polassar, Tempe, Harrach, el-Salaam și Rotmont ridicară mâinile. Nakamura ezită. În cele din urmă, ridică și el mâna.

— Sunteți conștienți de faptul că este posibil ca quintanii să răspundă înainte de termenul-limită, dar nu prin semnale? întrebă căpitanul.

Cei zece stăteau în jurul unei tăblii mari, susținute, aidoma unei mese cu un singur picior, pe încrucișarea traverselor ce separau puntea de comandă superioară de puntea de navigație, care acum era pustie. Pâlpâitul monitoarelor de deasupra consolelor încastrate în pereți, când mai puternic, când mai slab, umplea spațiul de sub ei cu lumini și umbre mișcătoare.

— Da, este perfect posibil, încuviință Tempe. Latina mea nu-i la fel de bună ca a părintelui Arago, dar dacă aș fi sosit aici mânat pur și simplu de imboldul explorării, n-aș fi votat „da". Însă noi nu suntem doar zece astronauți. Dacă *Hermes* a fost atacată, după toate eforturile sale de contact pașnic, asta înseamnă că Pământul a fost atacat, pentru că Pământul ne-a trimis aici. Prin urmare, Pământul are dreptul să spună, prin intermediul nostru: *Nemo me impune lacessit*.

Paroxism

Privite ca fenomene la scară astronomică, operațiunile siderale nu pot fi pentru un observator – datorită energiilor pe care le eliberează – o experiență la fel de profund mișcătoare ca un tsunami sau un taifun. Până și un seism, un fenomen submicroscopic la scara stelară, depășește capacitatea simțurilor umane. Teroarea reală – sau încântarea reală – este trezită în oameni de evenimente ce nu sunt nici prea vaste, nici prea minuscule. Nu putem percepe o stea în același fel în care percepem o piatră sau un diamant. Steaua cea mai mică, un ocean de oceane de foc etern, se vede, chiar de la un milion de kilometri depărtare, ca un zid de văpaie ce acoperă tot câmpul vizual, iar pe măsură ce te apropii își pierde orice formă, dezintegrându-se în vârtejuri haotice de flăcări orbitoare. Pâlniile mai reci din cromosferă se micșorează în pete solare doar de la distanță foarte mare.

Întâmplător, aceeași regulă care face imposibilă perceperea imensității funcționează și printre oameni. Un individ poate simți empatie pentru suferințele unei persoane, ale unei familii, însă exterminarea a mii sau a milioane de ființe este o abstracție numerică al cărei conținut existențial nu poate fi perceput.

De aceea distrugerea prin cavitație a unui corp ceresc, o planetă sau un satelit, prezintă un spectacol curios de lipsit de strălucire; nu numai că se desfășoară cu lentoarea specifică viselor, ci pare și artificial, simulat, mai ales că pentru a fi martor la el și a rămâne în același timp în viață trebuie să-l observi fie prin telescop, fie pe un monitor. Chirurgii siderali urmăreau evoluția exploziei prin filtre aplicate succesiv aperturilor lentilelor, pentru a putea vedea cu precizie fiecare etapă a dezintegrării. Drept urmare, imaginea, văzută selectiv în benzi monocromatice ale spectrului – când galben-pai, când roșu-cinabru –, lăsa impresia unui caleidoscop pentru copii, nu a unui cataclism care transcende orice termeni umani.

Quinta rămase tăcută până la ora zero. Cavitația Lunii urma să fie indusă de optsprezece rachete ce soseau de la mare depărtare, pe orbite involute, spre ecuator.

Din păcate, se dovedi că DEUS avusese dreptate când considerase operațiunea ca nefăcând parte din categoria acțiunilor predictibile.

Dacă toate focoasele ar fi lovit sub același unghi crusta satelitului pustiu, dacă ar fi perforat în sol tuneluri rectilinii aidoma unor gloanțe, convergând cu precizie programată la secundă pentru a-i transforma miezul încă fierbinte, semilichid, în gaz, atunci bucățile Lunii sfărâmate, pe lângă care lanțul munților Himalaya ar fi fost ca niște firimituri, ar fi fost distribuite în lungul orbitei anterioare, iar unda de șoc a energiei brusc eliberate ar fi cauzat doar seisme minore pe planetă și ar fi împins oceanul spre platforme continentale într-o suită de tsunami lungi.

Quinta a intervenit însă în operațiune. Cele trei proiectile ale lui *Hermes* ce veneau spre Lună pe lângă planetă au fost întâmpinate de rachete balistice grele, pe care le-au distrus în nori strălucitori de gaze, dar în același timp au declanșat prematur încărcăturile siderale pe care le purtau. Drept urmare, concentrarea planificată de lovituri în

miezul lunar n-a mai avut loc și cavitația a fost excentrică. O parte din crusta sudică și mase enorme de rocă s-au prăbușit ca o avalanșă spre Quinta, în timp ce restul – aproximativ șase șeptimi din masă – s-a ridicat pe o orbită superioară. Cauza a fost faptul că sideralele ar fi trebuit să străpungă nucleul Lunii pe traiectorii spiralate, cele cislunare împingând globul dezintegrat spre soare, iar cele translunare spre planetă. Dar întrucât tocmai proiectilele interceptate ar fi trebuit să protejeze Quinta de o grindină de meteoriți, aproximativ o sută de trilioane de tone de rocă de dimensiunile unor lanțuri muntoase au căzut spre planetă pe diverse orbite eliptice. O parte au ars în urma frecării cu atmosfera, însă fragmentele cele mai mari – trilioane de tone – s-au împrăștiat în ocean și unele dintre ele au bombardat țărmurile Norstraliei. Quinta a încasat loviturile acelea pieziș, ca și cum o încărcătură de alice ar fi fost trasă spre flancul planetei sub un unghi aproape tangențial.

La două sutimi de secundă după detonarea focoaselor de cavitație, Luna a fost învăluită într-un nor gălbui atât de dens, încât a părut că satelitul se dilată. După care, foarte încet, parcă în ralanti, începu să se sfarme în bucăți neregulate ca o portocală ruptă de gheare invizibile, iar din fisurile scoarței țâșniră jeturi lungi de pârjol, strălucitoare ca soarele. În a opta secundă de cavitație, undele de șoc arzătoare conferiră Lunii aspectul unui gigantic tufiș spațial cuprins de flăcări. Pe lângă lumina degajată păliră până și stelele cele mai apropiate.

Pe puntea de comandă, toți încremeniră în fața monitoarelor. Se auzea doar ticăitul cronometrelor ce numărau durata selenoclasmului. Din bulgărele de foc țâșniră și se dispersară ca niște mitralii, învăluiți în volburi de fum și de praf, munți întregi – Alpi, Anzi, Vezuviu –, până ce norul acela monstruos începu să se risipească lent și forma sa inițial rotundă se schimbă, lungindu-se. Nu trebuia să

te uiți la instrumente ca să știi că peste câteva ore Luna va începe să cadă spre planetă. Din noroc sau nu, ea lovi departe inelul din gheață; abia la miezul nopții, un roi deviat de sfărâmături intersectă planul de gheață imediat deasupra atmosferei, în coliziuni ce scânteiară ca niște focuri de artificii.

În felul acesta, demonstrația de forță se transformase într-un cataclism.

Escatologie cosmică

În după-amiaza zilei următoare, Steergard îi chemă la el pe Nakamura și pe ambii piloți. Imediat după dezastru, *Hermes* se ridicase deasupra eclipticii, cu motoarele la putere maximă, pentru a se îndepărta de nenumăratele fragmente lunare. Porni pe o orbită parabolică în direcția soarelui, dar lăsă în urmă radiosonde și transmițătoare. Datele trimise de acestea arătară că Quinta atrăsese de fapt asupra sa sfărâmăturile Lunii dezintegrate: salva sa de rachete balistice interferase cu cavitația în așa fel încât excentricitatea rezultată a procesului ricoșase spre planetă.

Efectele, recognoscibile vizual, deși nava își triplase deja distanța de Quinta, erau terifiante. Din epicentrul oceanic se propagau valuri tsunami, mase de apă cu înălțimi de peste o sută de ori mai mari decât cele normale, ce inundară coastele estice ale Heparіei, care erau cele mai apropiate, și câmpiile vaste pe un front cu lățimea de o mie șase sute de kilometri. Oceanul pătrunse adânc în interiorul continentului și nu se retrase complet, ci lăsă în urmă lacuri de dimensiunile unor mări, deoarece placa litosferică de deasupra mantalei Quintei se deformase și apa umplu depresiunile nou-formate pe suprafață.

În același timp, trilioane de tone de apă, ridicate sub formă de aburi deasupra stratosferei, acoperiră planeta cu un plafon gros de nori, deasupra căruia scânteia în soare doar inelul de gheață, subțire ca tăișul unei lame.

Steergard îi ceru lui Nakamura să-i prezinte spinogramele selenoclasmului, care fuseseră făcute non-stop. Imediat după eveniment, căpitanul ordonase ca sistemele magnetron cele mai mari să fie lansate și amplasate pe orbită în fața și în spatele Quintei, în puncte diametral opuse. Acestea erau cu adevărat uriașe – fiecare avea masa de șapte mii de tone – și erau alimentate sideral. Pentru protejarea împotriva atacurilor, erau escortate de lansatoare cu gravitație coerentă, bombe gracer de unică folosință, care, potrivit planurilor elaborate de SETI, ar fi trebuit să slujească la distrugerea asteroizilor cu care *Hermes* se putea întâlni pe drumul spre Quinta (din cauza vitezei sale apropiate de cea a luminii, nava nu putea ocoli obstacole la care câmpurile protectoare n-ar fi rezistat).

Înainte ca Nakamura să raporteze, Steergard se întoarse pe neașteptate spre pilotul secund și-l întrebă unde învățase vechiul proverb latinesc *Nemo me impune lacessit*, cu care încheiase ultima întâlnire.

Tempe nu-și putea aminti.

— Nu-mi pot imagina că ai fost filolog. Pare mai probabil să fi citit „Butoiul de Amontillado" a lui Poe.

Pilotul clătină din cap cu un aer mâhnit.

— Poate. Poe? Autorul de povestiri fantastice? Mă-ndoiesc. Totuși nu-mi amintesc ce am citit... înainte de Titan. E important?

— Timpul ne-o va spune. Să auzim însă rezultatele.

Nakamura nici nu apucase să deschidă bine gura când Steergard îl întrerupse:

— Echipamentele au fost atacate?

— De două ori. Gracerele au distrus vreo cincizeci de rachete. Difracțiile Holenbach au oprit recepția spinogramelor, dar n-au afectat imaginile.

— De unde au decolat rachetele?

— De pe continentul care a fost afectat, dar din exteriorul zonei calamitate.

— Mai precis?

— Patru locuri dintr-un lanț muntos aflat la cincisprezece grade sud de cercul arctic. Lansatoarele sunt subterane și ranforsate cu imitație de rocă. În zona aceea – în centurile meridionale, până la tropice – sunt multe. Înregistrările au descoperit peste o mie. Cu certitudine sunt și mai multe, însă cele perpendiculare pe câmpul de impuls au fost cel mai ușor de detectat. Planeta se rotește, nu și câmpul. Prin spinogramare continuă, s-ar obține o imagine complet inutilă – ca radiografia cuiva care s-a învârtit întruna cât a fost expus razelor X – și de aceea am recurs la instantanee tomografice la fiecare microsecundă. Până acum s-au acumulat în jur de cincisprezece milioane de cadre. Am vrut să aștept până când Quinta efectuează o rotație completă și abia apoi să-i trimit înregistrările lui DEUS...

— Am înțeles, aprobă Steergard. Deci DEUS nu le-a evaluat deocamdată.

— Nu încă, totuși eu m-am uitat la sintezele orare ale tomografiilor.

— Așadar avem ceva! Te ascult.

— Căpitane, aș vrea să vezi cu ochii tăi spinogramele cele mai clare. O descriere verbală nu poate fi obiectivă. Aproape tot ce este vizibil pe filme oferă temei pentru o interpretare particulară, dar nu și pentru o diagnoză definitivă.

— În regulă.

Se ridicară și Nakamura introduse un disc în fanta videorecorderului, iar monitorul acestuia se activă instantaneu. Pe ecran se derulau dungi luminoase, încețoșate și pâlpâitoare; fizicianul reglă câțiva parametri și imaginea se

întunecă, după care văzură un spectru circular care avea în centru o pată rotundă neagră și periferia neregulată și mai luminoasă. Nakamura deplasă punctul de vedere până când suprafața planetei ajunse în jumătatea inferioară a ecranului. Deasupra curbei litosferei negre și opace se întindea o ceață alburie de forma unei benzi curbe, mai densă la linia de contact cu orizontul: era atmosfera cu norii vizibili ca fulgi microscopici. Fizicianul comută spectrul de la elementele ușoare către cele grele. Gazele atmosferei dispărură brusc și negrul aparent impenetrabil al plăcii continentale începu să se deschidă la culoare.

Tempe stătea între Harrach și căpitan, cu ochii ațintiți pe ecran. La bordul lui *Euridice*, el se familiarizase deja cu spinogramarea planetară, dar n-o văzuse niciodată aplicată. Un nucleoscop cu rază de acțiune la scară astronomică plasa planeta în căușul unor câmpuri magnetice a căror intensitate Gauss egala, la pulsațiile de vârf, magnetosfera unui micropulsar. Planeta era examinată amănunțit în felul acela și imaginile rezultate, create prin rezonanța de spin a atomilor, puteau fi secționate – tomografiate – prin concentrarea câmpului asupra unor straturi succesive ale globului, plecând de la suprafață și coborând spre straturile tot mai fierbinți ale mantalei și ale miezului.

Tot așa cum un microtom produce serii de lamele de țesut solidificat, pentru a fi examinate secvențial la microscop, nucleoscopul face posibile înregistrări care arată structura internă a unui corp celest, strat cu strat, într-un fel ce nu poate fi realizat nici cu radarul, nici cu sondările neutrino. Pentru un radar, o planetă este complet opacă; pentru un fascicul de neutrino, este prea transparentă. De aceea, nimic, cu excepția spinogramării multipolare coerente magnetic, nu îngăduia examinarea interiorului corpurilor cosmice – bineînțeles, doar acelea care se răciseră, ca planetele și sateliții lor.

Tempe citise mult despre subiectul acesta. Potențialele magnetice, focalizate prin telecomandă, orientau spinul nucleelor atomice în lungul liniilor de forță, iar când câmpul era dezactivat, nucleele eliberau energia ce le fusese impusă. Fiecare element din tabelul periodic vibra în propria sa rezonanță unică. Imaginea înregistrată de receptor devenea portretul nuclear al unei secțiuni transversale, în care sextilioane de atomi jucau rolul punctelor dintr-o banală fotogravură cu semitonuri. Imagistica nucleară cu energie înaltă avea avantajul că era nevătămătoare pentru obiectele materiale examinate, și astfel pentru ființele vii; dezavantajul era că, prin aplicarea unei asemenea energii, nu puteai camufla sursa transmisiei.

Urmând instrucțiunile fizicienilor, DEUS filtră spinogramele din fiecare strat și secțiune, căutând elementele potrivite pentru utilizare tehnologică. Selecția aceasta se baza pe premisa nesigură, dar unica disponibilă, a analogiei, cel puțin parțiale, dintre tehnosfera quintană și cea terestră. Într-adevăr, în adâncul scoarței globului iluminat apăru o rețea neclară de metale, din grupele vanadiu, crom și nichel, incluzând osmiul și iridiul. Fire de cupru aflate imediat sub suprafață sugerau cabluri energetice, spinogramele zonei afectate de selenoclasm arătau microfocare haotice de devastare, iar secțiunea transversală a structurii stelate pe care o porecliseră „Meduza" aducea cu un câmp de sfărâmături cu urme de actinide.

Fu găsit, de asemenea, calciu, însă era prea puțin pentru ruine de clădiri rezidențiale, iar în sol nu existau deloc roci sedimentare, așa că se presupuse că erau resturile a milioane de ființe vii care, înainte sau după moarte, fuseseră contaminate radioactiv, întrucât un procentaj însemnat din calciu era un izotop găsit doar în scheletele vertebratelor iradiate. În ciuda ororii sale, această descoperire (care, desigur, nu reprezenta o dovadă concludentă) oferea o rază de speranță. Până atunci nu fusese posibil să știe dacă

populația Quintei era formată din creaturi vii sau, posibil, din automate non-biologice: urmașele unei civilizații dispărute. Nu se putea exclude ipoteza macabră potrivit căreia cursa înarmărilor, după ce exterminase formele de viață (poate cu excepția câtorva suflete pitite în ascunzători sau în peșteri), era continuată de succesorii lor mecanizați.

Exact de asta se temuse Steergard cel mai mult, de la primele ciocniri, deși nu rostise niciun cuvânt despre temerea respectivă. El considera posibil un curs de evenimente istorice în care, după secole de operațiuni, forțele armate vii fuseseră înlocuite de mașini – nu doar în spațiul cosmic, așa cum văzuseră deja, ci și pe planetă. Asemenea automate de război, care nu aveau instinctul autoconservării și care fuseseră concepute pentru luptă sinucigașă, nu ar fi intrat în niciun fel de negocieri cu intruși din spațiul cosmic. Chiar dacă sunt complet computerizate, centrele de comandă tot ar trebui să se ghideze după principiul autoconservării, dar, dacă unica directivă pe care au primit-o a fost obținerea supremației prin operațiuni strategice, nici ele n-ar accepta să fie împinse spre rolul de negociatori.

Probabilitatea de comunicare între ființe vii era pe de altă parte mai mare decât zero, însă optimismul rezultat din examinarea spinogramelor – prin posibila recunoaștere de hecatombe, mormane de schelete, în urma raportului dintre calciu și izotopul său – era reținut, mai degrabă o dorință ferventă. Piloții și căpitanul îl ascultau pe Nakamura, care oferea explicații pentru imaginile esențiale (subliniind frecvent că în majoritate erau presupuneri), când intercomul sună pe neașteptate. Căpitanul ridică receptorul.

— Sunt Steergard.

Ceilalți auziră glasul care-i vorbi, dar nu distinseră cuvintele. Când interlocutorul lui se opri, Steergard tăcu câteva clipe, după care răspunse:

— Bine. Chiar acum? Te rog, aștept.

Puse receptorul la loc, se întoarse către ceilalți și spuse:

— Arago.

— Să plecăm? întrebă Tempe.

— Nu, nu, rămâneți. Apoi, parcă fără voia lui, adăugă: Nu va fi o confesiune.

Dominicanul intră, îmbrăcat complet în alb, chiar dacă nu în rasa lui obișnuită de călugăr. Purta un pulover lung, sub care avea un crucifix trădat doar prin șnurul negru din jurul gâtului. Văzându-i pe cei prezenți, se opri în prag.

— N-am știut că are loc o ședință consultativă...

— Ia loc, părinte. Nu este o ședință consultativă. S-a terminat cu dezbaterile parlamentare și votările. Părându-i-se că vorbise mai dur decât intenționase, Steergard adăugă după o secundă: N-am vrut să procedez așa, dar realitatea e mai dură decât dorințele mele. Vă rog pe toți să luați loc.

Bărbații se așezară, pentru că, deși căpitanul grăise cu zâmbetul pe buze, fusese un ordin. Călugărul se așteptase la o conversație privată. Sau poate că fusese luat prin surprindere de tonul hotărât al lui Steergard. Bănuind motivele ezitării lui Arago, căpitanul continuă:

— *C'est le ton qui fait la chanson*, dar n-am compus eu muzica. Eu am încercat să cânt *pianissimo*.

— Și s-a ajuns până acolo încât să răsune trâmbițele Ierihonului, replică dominicanul. Ce-ai zice însă dacă am lăsa deoparte aceste perifraze muzicale?

— Absolut de acord. Nu intenționez s-o iau pe ocolite. Acum o oră, Rotmont a fost aici și cunosc esența conversației – a exegezei... ba nu, să-i spunem totuși „conversație" – pe care a ocazionat-o DEUS. A fost vorba despre... astrobiologie.

— Nu numai, zise Arago.

— Știu. De aceea, aș dori să aflu în ce capacitate am fost vizitat acum: ca fizician, sau ca nunțiu papal?

— Eu nu sunt un nunțiu.

— Cu sau fără voia Sfântului Scaun, ești. *In partibus infidelium*. Sau poate *in partibus daemonis*. Spun asta în legătură

cu o remarcă memorabilă. Nu a doctorului în astrobiologie, ci a părintelui Arago, făcută în *Euridice*, în cabina lui Bar Horab. Am fost acolo, am auzit și mi-am amintit. Iar acum, te ascult.

— Văd aici aceleași înregistrări pe care mi le-a explicat Rotmont. Într-adevăr, vizita aceasta i se datorează lui DEUS.

— Ipoteza calciului? întrebă căpitanul.

— Da. Rotmont a întrebat dacă o linie care se repetă în analiza spectrală a anumitor puncte era sau nu un izotop al calciului. DEUS n-a putut respinge posibilitatea.

— Cunosc detaliile. Dacă acelea sunt oseminte, atunci sunt de ordinul milioanelor. Munți de cadavre.

— Locul este un complex mare de clădiri, neîndoios un centru quintan, zise călugărul, care părea mai palid ca de obicei. Un muzeu cu raza de optzeci de kilometri? Greu de crezut. Prin urmare a fost un genocid. Un cimitir pentru o națiune măcelărită nu este o scenă fără precedent în istoria noastră. Oricum, întemeietorii proiectului SETI nu au avut în minte contactul cu forme de viață înzestrate cu rațiune pe un câmp de bătălie presărat cu cadavrele gazdei.

— Situația e mult mai rea decât atât, răspunse Steergard. Nu, te rog, lasă-mă să termin. Repet: s-a petrecut ceva mult mai rău decât o catastrofă cauzată de o serie de coincidențe nedorită de nimeni. Aceste linii spectrale pot proveni de la izotopi de calciu din schelete. Nu putem anula proveniența asta cu o certitudine de sută la sută. Eu am spus într-adevăr că planeta ar putea răspunde ultimatumului nostru înainte de termenul-limită, dar nu prin semnale. Dintr-o poziție marcată de suspiciuni extreme, s-ar fi putut acorda prioritate contraatacului. Nu mi-am imaginat însă că vor prăbuși în mod premeditat peste ei Luna aflată în cavitație. Noi am devenit autorii genocidului, potrivit maximei unui eretic

italian care a spus că din cauza prea multor virtuți precumpănesc forțele infernului[1].

— Și cum ar trebui să înțeleg toate astea? întrebă Arago descumpănit.

— Potrivit canoanelor fizicii. Noi am anunțat că le vom dezintegra Luna ca demonstrație a superiorității noastre și am dat asigurări că această operațiune siderală nu-i va vătăma. Deoarece au specialiști în mecanica celestă, quintanii știau că o planetă poate fi sfărâmată utilizând o cantitate redusă de energie, prin creșterea presiunii din nucleul ei. Mai știau că doar o explozie concentrată exact în centrul masic al Lunii nu va modifica orbita fragmentelor rezultate. Dacă ei ne-ar fi interceptat proiectilele siderale din partea Lunii orientată spre soare, sau din față după o tangentă la orbită, fragmentele rupte ar fi fost împinse pe o orbită mai înaltă. Doar interceptarea proiectilelor noastre pe emisfera orientată spre Quinta ar fi putut – ba chiar ar fi trebuit – să abată spre ei produsul excentric al cavității.

— Cum pot să cred așa ceva? Zici că ei au încercat să comită suicid cu ajutorul nostru?

— Nu spun nimic – faptele vorbesc de la sine. Recunosc că o asemenea interpretare a comportamentului lor pare nebunie curată, totuși o recreare a desfășurării catastrofei îi dezvăluie logica. Noi am început selenoclasmul în momentul în care soarele răsărea peste Heparia și apunea în Norstralia. Rachetele balistice îndreptate spre sideralele noastre au fost lansate din partea Heparei care se găsea încă înapoia terminatorului – adică acolo unde era noapte. Ele aveau nevoie de cinci ore să ajungă la periseleniu și să lovească proiectilele noastre. Pentru ca noi să nu le putem distruge la timp, quintanii le-au plasat pe o orbită eliptică, de pe care puteau coborî asupra Lunii la douăsprezece minute înainte de selenoclasm. Nu pot descrie

[1] Umberto Eco, *Numele trandafirului*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984.

altfel: rachetele acelea au stat ascunse, pentru a le lovi pe ale noastre, deplasându-se pe segmentul de elipsă cel mai îndepărtat de Quinta și cel mai apropiat de Lună. Toate ne-au atacat sideralele, care nu erau ecranate, deoarece noi nu credeam că o astfel de contraacțiune ar fi posibilă. Până și eu am crezut inițial că dezastrul a fost cauzat de calculele incorecte ale quintanilor, însă o analiză a succesiunii evenimentelor elimină posibilitatea erorii.

— Nu, rosti Arago, nu pot să-nțeleg așa ceva. Deși... stai... asta înseamnă că una dintre taberele de pe Quinta a încercat să direcționeze lovitura spre cealaltă?

— Nici chiar asta n-ar fi fost atât de rău, răspunse Steergard. Din punctul de vedere al unui cartier general, orice manevră dintr-un război este avantajoasă și onorabilă dacă lovește inamicul. Însă deoarece quintanii nu puteau să știe puterea sideralelor noastre sau momentul începerii selenoclasmului și nici viteza inițială a fragmentelor în care se dezagrega Luna, au trebuit să țină seama de faptul că tiparul de dispersie al maselor de rocă ar putea include, de asemenea, teritoriul lor. Ești surprins, părinte? Nu mă crezi? *Physica de motibus coelestis* este martorul-cheie în acest caz. Te rog să privești situația din punctul de vedere al generalilor unui război de o sută de ani. Un intrus cosmic apare deasupra câmpului de bătălie cu o ramură de măslin. El dorește să stabilească relații prietenoase cu civilizația și, în loc să răspundă la atacuri prin atacuri, dovedește reținere și rămâne pașnic. Nu vrea să atace? Atunci trebuie silit s-o facă! Populația planetei va ști vreodată ce s-a-ntâmplat cu adevărat? După ce a fost masacrată, cum se poate îndoi de ceea ce-i spun conducătorii, că intrusul este un agresor nemilos, a cărui cruzime nu cunoaște limite? Oare n-a distrus el orașele? Și n-a bombardat toate continentele, dezintegrând Luna exact în acest scop? Victimele înregistrate în rândul propriei populații? Vor fi trecute în contul intrusului. Dacă noi am devenit complici, am făcut-o

dintr-un exces de intenții nobile, pentru că n-am anticipat o asemenea întorsătură de evenimente. Dacă ne-am retrage după toate cele întâmplate, am lăsa planeta cu convingerea că expediția noastră a fost o tentativă de invazie ucigașă. De aceea, părinte, nu ne vom retrage. Miza jocului a fost înaltă de la bun început. Quintanii au ridicat-o, silindu-ne să continuăm să jucăm.

— Așadar, contact cu orice preț? întrebă dominicanul îmbrăcat în alb.

— Cu prețul cel mai mare pe care ni-l putem permite. Întrucât l-am surprins pe delegatul apostolic cu declarația că s-a terminat cu democrația și cu voturile, cred că ar trebui să explic de ce voi juca jocul acesta până la capăt – întrucât îmi asum comanda absolută și responsabilitatea absolută pentru noi și pentru ei. Pot să explic?

— Te rog!

Steergard se duse la unul dintre dulăpioarele din peretele cabinei sale, îl deschise și vorbi în timp ce scotocea prin interior:

— Ideea unui război non-localizat care se extinde în spațiul cosmic mi-a venit după ce am pescuit epavele din spatele lui Iuno. Și de fapt nu mi-a venit doar mie. Pe principiul *primum non nocere*, am păstrat-o pentru mine, ca să nu molipsesc echipajul de defetism. Din istoria marilor expediții geografice de pe Pământ – Columb sau exploratorii polari – se știe cât de ușor un grup izolat, chiar dacă este format din oameni excepționali, poate deveni un pericol pentru sine din cauza influenței unui singur individ, în special dacă ceilalți își pun speranțele în el întrucât îl consideră dintr-un material mai bun decât restul. De aceea, am dezbătut posibilitatea cea mai nefavorabilă doar cu DEUS. Acestea sunt înregistrările discuțiilor respective.

Dintr-o cutiuță capitonată, ce semăna cu caseta unui bijutier, scoase câteva cristale de memorie și inseră unul în fanta unui player.

Vocea sa se auzi în cabină.

— *Cum vom stabili contact cu Quinta dacă acolo există blocuri ce luptă între ele de atâția ani?*

— *Introdu limitele spațiului decizional. Calculul strategic nu poate fi efectuat fără parametrii inițiali.*

— *Presupune mai întâi doi, apoi trei oponenți de potențial militar aproximativ egal, cu distrugerea certă a tuturor în eventualitatea unei escaladări intense.*

— *Datele rămân insuficiente.*

— *Vreau o estimare minimax în aproximare non-numerică.*

— *Nu poate fi determinată nici în valori aproximative.*

— *Dă-mi totuși un pachet de posibilități valide stocastic.*

— *Așa ceva necesită cerințe suplimentare, altfel vor fi arbitrare și nefundamentate.*

— *Știu. Continuă.*

— *Pentru doi oponenți de pe continente opuse, trimite două emițătoare – în fereastra atmosferică a infraroșiilor cu colimare precisă. Ambele trebuie să aibă camuflaj antiradar și să se poată autodirecționa spre stațiile radio ale planetei. Tactica aceasta pornește de la o ipoteză de lucru neconfirmată, deoarece oponenții pot să nu se afle pe continente opuse, ci să dețină mutual un același teritoriu, atât pe orizontală, cât și pe verticală.*

— *În ce fel?*

— *Dacă, de exemplu, quintanii au intrat în epoca atomică cu tactici de descurajare și fiecare tabără a vizat populația inamică, luând ostatici, amenințând cu atacuri sau represalii, după care și-a întărit mijloacele de atac și de apărare, pentru ca, după saturare, să intre în subteran. Teritoriile lor pot fi situate adânc în subsol, ca niște exploatări miniere, pe diverse niveluri. O situație similară poate exista și în spațiul cosmic.*

— *O expansiune de acest tip ar face imposibil contactul?*

— *Ar anula tactica propusă, deoarece într-un asemenea caz contactul nu va avea destinatari separați.*

— *Presupune atunci că nu există așezări subterane, cu fiecare tabără subminând-o pe cealaltă.*

— Unde trebuie trasă linia între oponenți?

— De-a lungul meridianului din mijlocul oceanului.

— Așa este cel mai simplu, dar complet arbitrar.

— Dă-i drumul!

— Am înțeles. Presupun că sondele vor fi trimise, semnalele vor fi emise și mesajele receptate. Presupun, de asemenea, că quintanii au receptat codurile transmise și că le-au utilizat. Această ipoteză de lucru îmi oferă o bifurcație minimax. Trimite ambelor tabere cereri identice de contact, fie cu o garanție de neutralitate care va fi autentică, fie cu o garanție de susținere exclusivă care va fi falsă.

— Adică să anunțăm ambele tabere că o vom contacta pe fiecare în parte, sau să le asigurăm că le vom aborda doar în vederea contactului?

— Da.

— Care sunt probabilitățile de risc ale bifurcației?

— Autenticitatea oferă șanse mai bune dacă mesajul ajunge la adresa greșită și șanse mai slabe dacă mesajul ajunge la adresa greșită. Falsitatea oferă șanse mai bune dacă mesajul ajunge la adresa corectă și șanse mai slabe dacă mesajul ajunge la adresa corectă.

— Asta-i o contradicție pură.

— Da. Spațiul de joc nu poate fi cuantificat minimax.

— Arată motivul contradicției.

— Blocul care este asigurat de exclusivitatea contactului cu noi tinde să reacționeze pozitiv, cu condiția să poată verifica el însuși exclusivitatea aceea, independent de mesajul nostru. Dacă, pe de altă parte, el află că celălalt bloc ne-a interceptat mesajul sau dacă el înțelege – ceea ce este mai rău – ambiguitatea jocului nostru, șansele unui acord vor scădea la zero. Poate chiar să existe o probabilitate negativă de contact.

— Negativă?

— Atribui valoarea zero unui refuz și o valoare negativă unui răspuns care ne dezinformează.

— Pregătirea unei capcane?

— Este perfect posibilă. Aici bifurcația se ramifică factorial. O capcană poate fi întinsă ori de o tabără, ori de ambele separat, ori de ambele într-o alianță temporară, limitată – raționând că dacă pot stabili un armistițiu temporar între ele și coopera pentru a ne distruge, sau pentru a ne descuraja să le mai contactăm, își vor asuma mai puține riscuri decât dacă ar concura pentru exclusivitatea contactului cu Hermes.

— Cum stă situația în cazul consimțământului lor pentru contact separat, care să aibă loc în paralel?

— În varianta aceasta există o contradicție fundamentală. Pentru a obține un asemenea paralelism, ca expeditor trebuie să garantezi în mod convingător ambelor tabere neutralitatea noastră. Altfel zis, trebuie să-ți dai cuvântul că-ți vei ține cuvântul. Numai că o afirmație care face referire la sine este o antinomie tipică.

— Cum ai stabilit ponderile pentru bifurcațiile decizionale?

— Pornind de la premisa ta că pe planetă sunt doar doi jucători care se supraveghează reciproc și că ei urmează regula minimax. Pentru ei, miza jocului este păstrarea de statu-quo ante fuit, *dar pentru noi miza este de stabilire a contactului prin depășirea momentului de impas.*

— Mai precis!

— Este banal. Am pornit de la existența a două imperii: A și B. Pentru noi, varianta optimă a bifurcației este ca ambele să intre în contact cu noi, fiecare crezând că deține monopolul. Dacă niciunul dintre ele nu este sigur în privința statutului său privilegiat – a exclusivității sale –, va pune monopolul sub semnul îndoielii. Potrivit regulii minimax, îi va propune celuilalt imperiu o coaliție împotriva noastră, deoarece nu știe care sunt șansele de a intra într-o coaliție cu noi. Asta este foarte clar. Întrucât își cunosc propria istorie, quintanii își cunosc, de asemenea, regulile de conflict mutual, dar nu le cunosc pe ale noastre. Dacă noi propunem alianța oricăruia dintre ele, fie lui A, fie lui B, propunerea va fi suspectă. Primo: *o asemenea propunere făcută de noi ambilor adversari este absurdă.* Secundo: *dacă*

alegem doar una dintre tabere, o vom susține și astfel vom determina dușmănia celeilalte tabere – astfel nu vom câștiga nimic, ci doar vom fi atrași în conflictul existent. O astfel de strategie de contact ar putea fi aleasă doar de o civilizație de idioți. Este improbabilă chiar la scară metagalactică.

— Da, ei se pot uni temporar împotriva noastră. Ce fel de joc rezultă atunci?

— Un joc cu reguli nedefinite, care apar și se schimbă în funcție de desfășurarea jocului. De aceea nu se știe dacă funcția de recompensare va conține valori pozitive. Jocul este probabil de sumă zero, deoarece niciunul dintre jucători, inclusiv noi, nu va câștiga. Toți vor suferi pierderi.

— Riscul nu poate fi redus la zero? Care este minimumul?

— Nu dispun de suficiente date.

— Fă o analiză fără date.

— Descărcarea frustrărilor în fața unor probleme insolvabile nu este inclusă în capacitatea mea de calcul. Căpitane, nu cere imposibilul. Arborele euristic nu este Pomul cunoașterii binelui și răului al lui Dumnezeu.

În tăcerea care urmă ultimelor cuvinte ale lui DEUS, Steergard puse alt cristal în player, explicând că urma un fragment dintr-un dialog pe care-l avusese cu computerul imediat după selenoclasm. Auziră din nou glasul acestuia:

— Anterior, riscul era doar incalculabil. Acum a ajuns la dimensiunile unui set transfinit, adică nu poate fi numărat. Minimax se menține doar pentru retragere.

— Quintanii pot fi determinați să capituleze?

— Teoretic, da. De exemplu, prin eliminarea progresivă a tehnosferei lor militare.

— Adică distrugerea tuturor armelor din toată vecinătatea lui Zeta?

— Da.

— Care sunt șansele de contact după o astfel de operațiune?

— Minime, în cazul ipotezelor celor mai optimiste: că dispunerea sideralelor noastre se desfășoară fără probleme, că quintanii

vor rămâne observatori pasivi în timp ce sferomahia lor cosmică este distrusă treptat, strat cu strat, și că, lipsiți de ea, vor intra într-o etapă de stagnare a armamentului. În categoria teoriei jocurilor, așa ceva ar fi un miracol – de ordinul câștigării premiului cel mare la loterie, fără să fi cumpărat un bilet de participare.

— Prezintă-mi variantele de dezarmare a tehnosferei lor fără a recurge la miracole.

— Curba va avea minimum două concavități. Fie că quintanii ni se opun, ofensiv sau defensiv, fie că distrugerea pacificatoare a sferomahiei va alimenta conflictul ce continuă să mocnească pe planetă și astfel noi îi împingem spre războiul total.

— Este posibil să le distrugem parțial sferomahia cosmică fără să afectăm echilibrul de forțe de pe planetă?

— Da. În acest scop, trebuie să distrugem toate armele orbitale, după ce s-a identificat în prealabil tabăra căreia aparțin. Altfel spus, potențialul militar cosmic al tuturor oponenților trebuie redus în același grad, astfel încât să se păstreze balanța dinamică a forțelor lor. Aceasta presupune două condiții necesare. Prima: să știm domeniul în care își controlează armele în spațiu, adică raza de eficiență a comenzilor lor. A doua: să identificăm mai întâi sistemele de luptă aflate dincolo de raza respectivă și să le distrugem, și că, după distrugerea acestei periferii de arme autonome, vom putea lipsi civilizația de forțele pe care le controlează și care se află în interiorul sferei. In abstracto, *ar trebui să fie posibil s-o dezbrăcăm, ca să mă exprim așa, până la piele. Totuși, dacă vom comite erori în identificarea resurselor controlate de fiecare tabără în sfera interioară, vom înteți conflictul de pe planetă, deoarece vom slăbi una dintre tabere în avantajul celeilalte. Iar în felul acesta, îi vom împinge pe oponenți din echilibrul precar al cursei înarmărilor lor în războiul total. Căpitane, te îndepărtezi atât pe tine, cât și pe mine de realitate. Îți dorești succes?*

— Bineînțeles.

— Și care ar trebui să fie succesul ăsta al tău? Contactul? În modelul prezentat anterior, succesul nu poate fi determinat. El nu depinde doar de posibilitatea ca Hermes *să facă față sferomahiei*

și întregii producții de arme ce pot fi trimise continuu în spațiul cosmic. Noi vom purta un război indirect, atacându-i nu numai pe quintani, ci și armele lor. Cum putem fi siguri că, aducând în luptă noi tehnologii, ei nu vor învăța să stăpânească tocmai resursele care ne susțin pe noi – sideralele?

— Presupune că nu va fi așa.

— Am înțeles. Pe lângă factorii externi – statutul tehnologic ambiguu care permite decizii minimax și care urmează astfel în mod logic calculele de optimizare –, reacțiile quintanilor vor fi determinate, de asemenea, de factori iraționali, despre care nu știm absolut nimic. Știm totuși ce pondere au avut astfel de factori în istoria Terrei.

Aici se termina înregistrarea conversației. După o tăcere scurtă, începu dialogul următor dintre căpitan și computer.

— Ai rulat o simulare a structurilor de organizare socială?

— Da.

— În toate variantele date ale structurilor și ale conflictelor lor?

— Da.

— Cât de mare este coeficientul de variație al acestor structuri pentru jocul nostru de comunicare? Vreau intervalul de pondere statistică sau distribuția modală a influenței pe care deosebirile o au asupra șanselor noastre pentru contact.

— Coeficientul este egal cu unu.

— Pentru toate simulările?

— Da.

— Cu alte cuvinte, deosebirile sistemice dintre oponenți nu au nicio importanță?

— Corect. Evoluția tehnomilitară generată de conflict permanent devine o variabilă independentă de sistem, pentru că această evoluție este modelată de structura conflictului, nu de structura societăților implicate. Mai precis: în etapele timpurii ale conflictului, deosebirile sistemice modelează tacticile propagandei psihologice, diplomației, sabotajului, spionajului și cursei înarmărilor. Dividerea bugetelor statale în militare și non-militare

este o funcție a setului de valori ce depind de structura societăților implicate. Totuși impulsul tot mai mare spre supremație în conflict anulează diferențele din setul de valori și de aceea strategiile oponenților sunt similare între ele. Se creează un efect de oglindă. Nu poți face o oglindă să reflecte doar posturile degajate, relaxate, și să nu le reflecte și pe toate celelalte. Dacă se depășește plafonul de eficiență al dezarmării, continuarea cursei pentru supremație înlătură orice dependență a strategiilor adversarilor de deosebirile lor sistemice. Această dependență poate fi comparată cu influența puterii mușchilor omenești asupra lansării unei rachete balistice. În paleolitic, în neolitic sau în Evul Mediu, adversarul mai musculos avea un avantaj față de cei mai slabi, pe când în epoca atomică o rachetă poate fi lansată de orice copil, atât timp cât apasă butonul cuvenit. Prin urmare, quintanii nu mai sunt stăpânii strategiei pe care au ales-o, ci dimpotrivă, sunt controlați de ea. Dacă strategia a întâlnit deosebiri sistemice, le-a subordonat până la uniformizarea lor. Dacă nu s-ar fi întâmplat așa, conflictul s-ar fi încheiat prin victoria uneia dintre tabere, or activitatea sferomahiei respinge această ipoteză.

— Enumeră regulile optime ale jocului pentru contact în cazul acestei concluzii.

— Centrele de comandă de pe planetă știu că dezastrul a fost cauzat de interceptarea sideralelor noastre ce declanșau cavitația Lunii. Numai ele ar fi putut întreprinde acțiunea respectivă.

— Asta înseamnă că sferomahia se află sub controlul lor pe o rază egală cel puțin cu distanța dintre Luna și Quinta?

— Nu neapărat. Domeniul lor operațional poate să nu fie o sferă cu suprafața perfectă și clar delimitată de spațiul străin.

— Poți trage concluzii despre personalul din centrele de comandă?

— Înțeleg implicația. Este absurdă ideea pe care o vehiculează unii membri ai echipajului, că ar fi vorba despre centre de comandă non-biologice, ba chiar că întreaga planetă ar fi moartă și că computerele își continuă războiul după pieirea quintanilor. Chiar dacă sunt lipsite de postulatele autoconservării, computerele

acționează logic, adică urmează deciziile minimax în calcularea prognozelor celor mai îndepărtate. Ele pot lupta atât timp cât există o bifurcație în care bătălia aduce un avantaj. Dar dacă funcția de recompensă la finalul jocului este distrugerea totală, atunci minimax va coborî la zero. În plus, analizele spectrale și datele spinogramelor indică prezența de ființe vii.

— Bun. Continuă!

— În centrele de comandă există computere, dar există și quintani. Efectele selenoclasmului nu au ajuns la ei: într-un conflict de asemenea durată și magnitudine, nimic nu este mai bine protejat decât cartierul general. Știi prea bine că pierderile din rândul populației nu înseamnă pentru guverne un argument convingător pentru stabilirea contactului.

— Prezintă-mi un argument irefutabil.

— Iată unul: A sosit timpul să spui lucrurilor pe nume, căpitane. De acum presiunea indirectă nu mai este suficientă. Trebuie să acționezi direct.

— Să amenințe centrele de comandă?

— Da.

— Cu un atac masiv?

— Da.

— Interesant. Tu apreciezi că uciderea făpturilor înzestrate cu rațiune care se comportă irațional este mijlocul cel mai bun de a stabili contact cu ele? Vom sfârși prin a asoliza pe planetă ca niște arheologi, pentru a studia civilizația pe care am distrus-o?

— Nu. Trebuie să amenințe chiar planeta cu o lovitură siderală. Quintanii au văzut cum li s-a dezintegrat Luna.

— Dar asta nu va fi decât o cacealma. Dacă ne reînnoim cererea de contact, nu ne putem distruge potențialii parteneri de discuție. Nu-i necesară cine știe ce isteține ca să-ți dai seama de asta. Vor considera că amenințarea noastră este lipsită de acoperire... și pe bună dreptate.

— Amenințarea nu trebuie să fie complet lipsită de acoperire.

— Să lovim inelul de gheață?

— Căpitane, de ce porți conversații nocturne cu un computer, în loc să dormi, când tu însuți știi ce trebuie făcut?

Playerul amuți și Steergard introduse alt cristal în fantă.

— Mai suportați-mă puțin, se adresă el celorlalți. Asta-i ultima convorbire.

Ledul albastru al redării se aprinse și auziră din nou glasul monoton al lui DEUS.

— Căpitane, am vești bune pentru tine. Am examinat stabilitatea sferomahiei și am extrapolat în viitor până la limita certitudinii prognozei. Indiferent de numărul de oponenți și de raza zonei de bătălie, această civilizație va pieri. Modelul cel mai simplu este un castel din cărți de joc. El nu poate să aibă orice înălțime, pentru că se va prăbuși în cele din urmă – așa ceva este evident și fără a face calcule.

— Un castel din cărți de joc? Și mai specific?

— Teoria Holenbach. Pentru creșterea cunoașterii nu există indivizi indispensabili. Dacă n-ar fi existat Planck, Fermi, Lise Meitner, Einstein sau Bohr, descoperirile ce au dus la construirea bombei atomice ar fi fost făcute de alții. Monopolul obținut de americani a fost de scurtă durată și a fost contracarat. Beneficiind de rachete nucleare, oponenții s-au ținut reciproc în șah timp de decenii, străduindu-se să se depășească în acuratețe și putere de distrugere. Fizica siderală nu oferă însă ocazia unei astfel de concurențe. La înțelegerea reacțiilor nucleare, a masei critice și a ciclului Bethe se ajunge printr-un număr de pași, pe când ingineria siderală se realizează dintr-o singură lovitură. Înainte de descoperirea intervalului Holenbach, nu s-a știut nimic, apoi, după descoperirea aceea, s-a știut totul! În etapa reversibilității armamentelor, când negocierile și pacea încă sunt posibile, cel care descoperă cartea nucleară o poate utiliza ca pe atuul cel mai important, dar nu trebuie s-o folosească neapărat. În etapa sferomahiei cosmice, cel care descoperă efectul sideral îl va utiliza imediat, deoarece spațiul jocurilor de război, potențial simetric pentru arme convenționale și atomice, își pierde stabilitatea la introducerea factorului sideral. Pe o planetă, nu poți să șantajezi

cu sideralele. Mult timp, reacțiile termonucleare nonexplozive n-au putut fi controlate din cauza scurgerilor de plasmă și a insuficientei stabilități a câmpurilor care le focalizau. Vreme de decenii, dificultățile au părut insurmontabile. Dificultățile de a controla gravitația sunt similare, însă la scară astronomică. Nu poți să începi la scară mică, extrăgând mai întâi izotopul cu valența 235 din blenda de uraniu, după care să declanșezi o reacție în lanț într-o masă supracritică, să produci plutoniu și astfel să obții un detonator pentru bombele cu tritiu. Ai nevoie de un corp ceresc ca poligon de testare. Etapa siderală este precedată de etapa anomaliilor teratronice, de aceea nu pot înțelege uimirea fizicienilor legată de acțiunea lui Gabriel. *Dacă quintanii l-ar fi capturat și dezasamblat, ar fi dat de urma lui Holenbach.* Gabriel *trebuia să se topească în propriul teratron. Amintesc că eu am propus dotarea lui cu o încărcătură autodistructivă.*

— Și de ce nu ne-ai explicat toate astea mai detaliat?

— Nu sunt omniscient, ci operez cu datele pe care le primesc de la voi. Fizicienii tăi, căpitane, considerau imposibilă captura lui Gabriel, *deoarece niciun obiect din sferomahie nu ar fi produs nici măcar o zecime din forța lui de propulsie. Am manifestat obiecții, dar n-am avut dovezi. Fizicienii tăi au venit cu imposibilitatea asta din neant. Pe de altă parte, este greu de spus dacă a fost bine sau rău că „ruda" mea din* Gabriel *a dat dovadă de o asemenea ingeniozitate și iuțeală de reacție. Dacă ar fi îngăduit să fie capturat, acum n-am mai fi discutat despre contact, ci despre optarea între retragere și război sideral cu Quinta, care ar fi fost un jucător de aceeași forță ca noi. Și chiar dacă nu am pune la socoteală o lovitură siderală a lor spre* Hermes, *tot ar fi trebuit să fugim cu viteză maximă printre sfărâmăturile unei sferomahii aflate în colaps, pentru că s-ar fi precipitat evenimentele ce ar fi distrus oricum sfera în cincizeci sau în o sută de ani. Blocul de putere care ar fi obținut de la* Gabriel *cunoștințele siderale nu ar fi așteptat ca inamicul său să-l ajungă din urmă, ci ar fi atacat preventiv.*

— Asta-i o speculație.

— Bineînțeles, deși nu este o speculație lipsită de fundament. Bănuiala mea este că o grupare a dorit Luna ca poligon de testări, fără să știe că niciun plasmotron nu poate furniza energia necesară deschiderii intervalului Holenbach. Iar cei care au alungat gruparea aceea de pe Lună nu au avut într-un final suficientă forță pentru a se instala acolo. Cineva a amenințat cu șah la rege, însă regele acela era doar un copil. Și prima grupare a amenințat cu șah și s-a ajuns într-o situație de pat. Dar asta a fost pe Lună. Dincolo de Lună, jocul a continuat.

— De ce nu ne-ai prezentat anterior situația în lumina asta?

— Chiar acum mi-ai numit raționamentele „speculații", așa că anterior selenoclasmului ai fi spus că DEUS a luat-o razna. Vrei să auzi versiunea mea despre istoria Quintei?

— Dă-i drumul!

— Cheia pentru istoria aceea este inelul de gheață. În plină accelerare a industrializării, pe planetă existau multe state, dintre care un consorțiu puternic se afla înaintea celorlalte. Au urmat cucerirea spațiului cosmic și îmblânzirea energiei nucleare, dar în același timp a avut loc o explozie demografică în statele mai slabe din punct de vedere industrial – care erau mai puternice doar ca populație. Consorțiul a decis creșterea suprafeței locuibile prin reducerea nivelului oceanului planetar. Unica modalitate era ducerea apei în spațiul cosmic, deasupra atmosferei. Nu știu ce tehnologie au utilizat pentru asta, ci cunosc doar metode care n-ar fi avut succes. Sute de kilometri cubi de apă nu pot fi transportați nici cu nave, nici în mod direct, utilizând sisteme de pompe și conducte. Prima metodă ar necesita cantități inexistente de combustibil și un număr imposibil de transportoare. A doua metodă nu este fiabilă, deoarece înainte ca jeturile proiectate în sus – aidoma unor cascade răsturnate – să fi putut atinge prima viteză cosmică, ele s-ar fi evaporat în urma frecării atmosferice și ar fi rămas în atmosferă.

Există totuși multe metode posibile, dintre care voi aminti doar una. Poți să străpungi atmosfera cu canale de descărcări electrice, iar în urma fiecărui fulger de felul acela – care se ridică

de pe țărmul oceanului spre termosferă – să expediezi vapori de apă. Desigur, am simplificat totul în mod exagerat. Poți să creezi în atmosferă un fel de tun electromagnetic – firește, fără țeavă –, care ar consta dintr-un tunel de impulsuri centrifugale ce deplasează vapori de apă ionizați. Și care să confere apei proprietăți dipolare, non-termice.

Pe Pământ, un anume Rahman a studiat genul acesta de hidrotehnologie și a demonstrat că este posibil să aduci apă la prima viteză cosmică, după care în jurul planetei ar începe să se formeze un inel de gheață, care n-ar fi stabil. De aceea, în etapa următoare inelul trebuie accelerat – după ce s-a format în spațiu –, ca să devină o centrifugă și să zboare cu a doua viteză cosmică, ceea ce s-ar întâmpla într-o perioadă cuprinsă între douăzeci și patruzeci de ani. Dacă însă accelerația s-ar reduce în vid sau dacă activitatea s-ar opri, apa ar reveni pe planetă din cauza frecării cu gazele aflate în extremitatea superioară a atmosferei, pe care lansatoare le-au propulsat în același timp în spațiu. Nu trebuie să intru în mai multe detalii, ci ajunge să spun că reducerea treptată a inelului pe circumferința dinspre planetă fusese deja observată de Euridice, *concomitent cu o aplatizare și astfel o extindere a circumferinței exterioare.*

Așa ceva nu putea fi benefic pentru nimeni de pe planetă. Revenirea apei nu creează doar averse, ci determină ploi torențiale în centura tropicală, cu concentrări maxime ale precipitațiilor variind în funcție de anotimp, deoarece axa de rotație a Quintei este înclinată față de ecliptică, la fel ca Pământul. Temperatura medie anuală a coborât cu două grade Kelvin. Pătura de gheață proiectează o umbră peste fața luminată de soare a planetei și reflectă lumina solară.

O eroare sau un accident de natură tehnică, oricând posibile, ar fi fost corectate după un timp, dar aici nimic nu sugerează efectuarea de reparații. De aceea abandonarea proiectului nu poate să fi fost cauzată de dificultăți de inginerie planetară. Motivul trebuie căutat altundeva – în divizarea politică a civilizației. Despre condițiile inițiale nu știm decât că favorizau

un proiect ce putea fi realizat doar de o uniune globală a forțelor, care s-a destrămat însă ulterior. Perioada de cooperare, cel puțin în domeniul tehnologic, a durat în jur de o sută de ani. O abatere de zece-douăzeci de ani este lipsită de importanță în această etapă critică.

Ce a cauzat totuși abaterea de la făgașul cooperării? Războaie locale? Crize economice? Puțin probabil. Cursul evenimentelor politice, care nu poate fi reconstruit retrospectiv din starea sa prezentă, poate fi studiat doar într-un model numit „lanț Markov". Acesta este un model stocastic pas cu pas, care la fiecare pas își șterge propriile urme. Astfel, niște vizitatori sosiți din spațiul cosmic pe Pământ în secolul al XX-lea nu ar fi putut extrapola Cruciadele din ceea ce ar fi găsit... dacă nu ar fi consultat, bineînțeles, cărți sau manuale de istorie.

De aceea am completat această pată albă cu următoarea posibilitate: creșterea diverselor puteri din consorțiu n-a fost egală. Germenii antagonismului au fost plantați odată cu formarea parteneriatului. Supremația armată a principalei forțe de pe planetă era imposibilă. Statele mai slabe au participat la proiectul global până când cooperarea s-a transformat din autentică în iluzorie. Antagonismul era evident, nu neapărat în mod direct, nu prin agresiune. Poate că au existat mai multe blocuri de putere, trei sau patru, dar doi oponenți ar fi fost suficienți pentru minimumul ergodic. A început o cursă a înarmărilor, care a cauzat inițial abandonarea eforturilor de dispersare a inelului de gheață în spațiu. Resursele și energia alocate pentru acesta au fost investite în armament. În același timp, dezagregarea inelului de gheață astfel încât sfărâmăturile să nu-i afecteze pe locuitorii Quintei a încetat să mai fie rentabilă pentru supraputerea care investise cel mai mult în proiect, deoarece de rezultatele pozitive ale continuării unui asemenea efort ar fi beneficiat în egală măsură și inamicul. Inamicul acela a raționat și a acționat similar. Din clipa aceea, niciuna dintre tabere n-a mai atins inelul, deși acesta se dezintegra peste planetă în avalanșe de gheață. Intrate în spirala

cursei înarmărilor, taberele nu au avut remedii. Escaladarea a purtat cursa înarmărilor în spațiul cosmic.

Acestea pot să fi fost prologul și primul act. Noi am sosit în mijlocul actului următor și, fără să fi suspectat nimic, am intrat direct în sferomahia complexă, cu multe straturi.

— Îmi repet întrebarea: de ce n-ai prezentat mai devreme retrospectiva asta? Ai avut destule oportunități.

— La bord au circulat mai multe versiuni ale acestei prezentări, atât privat, cât și în colectiv. Niciuna dintre ele nu poate fi dovedită. Limitele imaginației sunt mult mai vaste decât cele ale teoriilor. Fragmente individuale ale puzzle-ului au apărut treptat, ca date concrete. Cât timp erau puține, a fost posibil să se construiască din ele nenumărate teorii, completând golurile și petele albe cu speculații nefundamentate. Eu sunt o mașină combinatorie. Dacă te-aș fi inundat cu toate variantele din analiza pe care am făcut-o, ar fi trebuit să asculți expuneri pline de incertitudini, non-stop, săptămâni de zile. În plus, am primit instrucțiuni care îți contraziceau ordinele. Rotmont a dorit spinograme ale Quintei și i-am explicat că pentru așa ceva ar fi trebuit să utilizăm întreaga putere a sistemelor de la bordul navei, ceea ce ne-ar fi trădat prezența, reducând astfel șansele de contact. Deoarece el a insistat, am trimis spinoscoape ușoare, ce puteau fi camuflate. Știi despre asta, căpitane. Rotmont spera să vadă ceva ce era imposibil de văzut cu metoda aceasta. N-a descoperit nimic, dar măcar nu l-am dezamăgit. Îi îndeplinisem cererea, întrucât nu putea face niciun rău. Ipotezele care nu sunt utilizate ca trambuline pentru acțiuni reale pot fi false, nu și fatale.

Ledul albastru se stinse. Deși stăteau la aceeași masă cu Steergard și Arago, piloții și Nakamura păreau doar spectatori ce nu puteau interveni în scena jucată sub ochii lor. Era ca și cum ei nu contau deloc în această ședință.

— Asta a fost explicația, zise Steergard. Părinte, ai spus odată că „e în mâini bune". N-am răspuns – nu din modestie, pentru că fusesem lăudat, ci pentru că știam cât de

diferite sunt noțiunile noastre de bine și de rău. Luasem deja decizia de a întreprinde un pas nou. Niciunul dintre noi nu poate influența ce se va întâmpla, inclusiv eu. Nu vreau să ofensez pe nimeni dintre cei prezenți, totuși timpul acțiunii absolute este, de asemenea, timpul deschiderii absolute. Pilotul nostru secund a zis ceva stupid. Noi n-am venit aici să aruncăm mănuși ori să ne angajăm în dueluri pentru a apăra onoarea Pământului. Dacă așa ar fi stat lucrurile, n-aș fi acceptat conducerea expediției. În orice moment dat, mintea omului nu poate să cuprindă decât o cantitate limitată de cunoștințe și de aceea o sarcină uriașă este divizată mental în părți. Acesta este motivul pentru care mijloacele pot oculta cu ușurință scopurile și să devină ele însele scopuri.

Când am preluat comanda, am cerut mai întâi timp de gândire – doream să mă retrag un pas și să încerc să cuprind tabloul general: miile de greutăți cu care se confruntă CETI și SETI, milioanele de ore de muncă ale constructorilor de nave, zborurile până la Titan, ședințele consultative ținute în capitalele Pământului, fondurile acumulate în bănci și echipele ce rulau nenumărate variante ale contactului pentru a o găsi pe cea perfectă, sau cel puțin pe cea optimă, cea câștigătoare – toate astea erau exprimarea unei speranțe mai profunde decât senzaționalismul ieftin al tabloidelor. Mi-am dat seama că, indiferent dacă mă aflam în *Euridice* sau în *Hermes*, nu eram decât o furnicuță din mușuroiul omenesc, un mușuroi pierdut în întinderea nesfârșită a Universului, și că, de aceea, urma să accept o sarcină mai presus de puterile mele – probabil mai presus de puterile oricărui om. Ar fi fost mai ușor să refuz. Când am acceptat, nu știam ce ne va aștepta. Știam doar că-mi voi îndeplini datoria, că voi face orice trebuia făcut. Dacă aveam să convoc ședințe, ele nu urmau să aibă drept scop găsirea unui curs mai bun de acțiune, ci ușurarea poverii de pe umerii mei. Transferarea responsabilității, cel puțin parțial, pe alți

umeri. Apoi am înțeles că nu aveam dreptul să procedez astfel. Așa că am luat personal deciziile. Nimeni nu poate influența acum ce se va întâmpla, dar toți continuă să aibă dreptul de a-și exprima opiniile și de a se face auziți. Mai ales dumneata, părinte.

— Intenționezi să distrugi inelul?

— Da. Echipamentele sunt deja asamblate în cala de la pupa.

— Distrugerea aceasta va îndepărta inelul de planetă?

— Nu. Trilioane de tone vor cădea pe planetă. Bucățile vor fi prea mari ca să se topească. Ele vor lovi până și locurile cele mai protejate. În plus, straturile atmosferice exterioare vor fi îndepărtate. În felul ăsta, presiunea atmosferică la nivelul mării va scădea cu aproximativ o sută de bari. Va fi un avertisment.

— Va fi un masacru.

— Cu certitudine.

— Pentru a forța contactul cu orice preț?

— Nu. Contactul a devenit acum o chestiune secundară. Aceasta va fi o tentativă de a-i salva pe quintani. Lăsați de capul lor, ei vor intra în intervalul Holenbach. Părinte, ești familiarizat cu aspectele mai ezoterice ale fizicii siderale?

— Nu mai mult decât un om obișnuit. Căpitane, bazezi cumva genocidul acesta pe o ipoteză? O ipoteză care nici măcar nu provine de la dumneata, ci de la un computer?

— Ipotezele sunt tot ceea ce avem în acest moment. Iar computerul m-a ajutat cu adevărat. Cunosc însă hipersensibilitatea Bisericii față de *Animus in Machina.*

— Eu nu împărtășesc hipersensibilitatea amintită. Căpitane, dă-mi voie să-ți răspund la explicație prin propria mea opinie. Adeseori nu recunoaștem ceea ce un om din exterior distinge limpede. DEUS a vorbit despre o standardizare a metodelor utilizate în războaie de oponenții de pe Quinta. Standardizarea respectivă ți se aplică și dumitale.

— Nu înțeleg.

— Ai desființat procedura anterioară, fiind convins că parlamentarismul ar trebui înlocuit de autocratism. Nu contest onestitatea intențiilor dumitale – vrei să-ți asumi integral responsabilitatea pașilor următori. Totuși, procedând așa, ai căzut pradă quintanilor printr-un efect de oglindire – mai exact, prin brutalitatea deciziilor luate. Dorești să răspunzi la loviturile lor tot prin lovituri. Întrucât ei au prevăzut protecții duble ale centrelor de comandă, vrei să lovești centrele acelea cu forță dublă. Procedând astfel – și folosesc propriile dumitale cuvinte –, subordonezi structura organizatorică a echipajului lui *Hermes*, relațiile între membrii săi, structurii strategiei ce va fi aplicate.

— Astea au fost cuvintele lui DEUS.

— Cu atât mai rău. Nu afirm că computerul îți domină deciziile, ci doar sugerez că și el a devenit o oglindă. O oglindă care amplifică agresivitatea dumitale cauzată de frustrare.

Pentru prima dată Steergard păru surprins, dar nu spuse nimic și dominicanul continuă:

— Operațiunile militare necesită centre de comandă autoritare. Și asta este tot ce s-a întâmplat pe planetă. Noi însă nu ar trebui să ne alăturăm acestui tip de acțiuni.

— Eu n-am intenția să declar război Quintei. Este o presupunere eronată.

— Mă tem că este adevărată. Războiul poate fi purtat și fără a fi declarat sau numit ca atare. Noi nu am venit aici ca să facem schimb de lovituri, ci schimb de informații.

— Sunt perfect de acord cu asta, dar cum?

— Este evident; din fericire, principiul secretului militar nu există la bordul lui *Hermes*. Știu că în laboratoare se construiește un laser solar care să lovească planeta.

— Nu planeta în sine, ci inelul de gheață.

— La fel ca atmosfera, care este o parte vitală a planetei. Un laser solar – sau „solaser", cum îi zic fizicienii – poate fi utilizat nu numai pentru lovituri cauzatoare de genocid, ci și pentru a transmite informații.

— Am petrecut sute de ore transmițând informații, însă fără succes.

— Este ciudat, într-adevăr, ca dintre toți tocmai eu să văd o posibilitate peste care au trecut cu vederea atât experții, cât și un computer superinteligent. Semnalele emise de satelitul nostru, *Ambasadorul*, necesitau dispozitive speciale pentru recepție: antene, decodoare și așa mai departe. Nu sunt familiarizat cu tehnologia radio, totuși dacă Quinta se află în război, atunci toate echipamentele capabile să recepționeze semnale radio au fost rechiziționate în scop militar. Prin urmare, receptoarele sunt în posesia centrelor de comandă, nu a locuitorilor Quintei. Dacă populația a fost înștiințată despre sosirea noastră, asta s-a făcut în maniera falsă pe care ai prezentat-o: suntem o flotă de invadatori imperialiști, pe scurt, niște inamici cruzi. Iar dumneata, căpitane, utilizând solaserul, vei transforma minciuna aceea într-un adevăr.

Steergard ascultă uluit; siguranța lui de sine, anterior categorică, părea acum să se destrame.

— Nu m-am gândit la asta...

— Pentru că este prea simplu. Teoria jocurilor, minimax, cuantificarea spațiului decizional – împreună cu DEUS te-ai înălțat la asemenea niveluri de sofisticare, încât n-ai mai băgat în seamă oglinjoarele de buzunar cu care se joacă copiii pentru a prinde razele de soare. Solaserul ar putea fi o astfel de oglinjoară pentru toată Quinta. El poate produce fulgere mai strălucitoare decât soarele, pe care le va zări oricine va ridica ochii.

— Părinte, spuse Steergard aplecându-se către el peste masă, binecuvântați fie cei săraci cu duhul, că a lor va fi împărăția cerurilor! M-ai distrus, pur și simplu. M-ai umilit chiar mai rău decât l-a umilit pilotul nostru pe DEUS... Cum de ți-a venit ideea asta?

— Și eu m-am jucat cu o oglinjoară când am fost băiețaș, zâmbi dominicanul. Însă DEUS n-a fost niciodată un băiețaș.

— Da, interveni Nakamura, este o metodă excelentă pentru transmiterea de informații, dar vor fi quintanii în stare să ne răspundă? Și, de fapt, vor fi în stare să ne înțeleagă?

— Înaintea Nașterii Domnului a fost Buna Vestire, răspunse Arago. Poate că ei nu vor fi capabili să răspundă într-un fel pe care noi să-l înțelegem, dar cel puțin să procedăm astfel încât să fim înțeleși.

Tempe, care-l privise cu admirație neascunsă, nu se mai putu abține.

— Ăsta a fost un adevărat moment Evrica... și sunt sigur că quintanii au oglinjoare de buzunar. Oglinzile nu sunt confiscate nici în timp de război.

Dominicanul nu păru să-l fi auzit. Ceva îl preocupa. Încetișor, șovăielnic, el rosti:

— Domnilor, am o rugăminte care sper să nu vă supere. Aș dori să discut puțin cu căpitanul între patru ochi, dacă și el este de acord.

— Desigur, părinte. La urma urmelor, îți suntem îndatorați. Nakamura, ocupă-te, te rog, de modificările necesare pentru ca solaserul să poată scana Quinta – pe lângă problemele optice, vor fi și cele legate de informații. Un asemenea sistem de semnalizare presupune un nivel de educație elementar din partea receptorilor.

După ce fizicianul plecă cu piloții, Arago se ridică.

— Te rog să mă scuzi pentru ceea ce am zis la început, căpitane. Am venit aici convins că te voi găsi singur. Nu-mi pun mari speranțe în ideea cu oglinjoarele. De fapt, intenționasem s-o prezint la nivelul cel mai de jos, ca pe o sugestie din partea unui profan care să fie analizată de experții responsabili. Niște semnale de felul propus pot fi complet inutile sau ne pot chiar arunca din lac în puț.

Structura ei este complet antropocentrică. Inițial te-ai indignat și ai fost ofensat, dar apoi te-ai simțit ușurat.

— Să spunem că așa a fost. Unde vrei să ajungi, părinte?

— Din păcate, nu la liniștea sufletească. Pentru definitivarea aspectelor tehnice ale acestui experiment, dumneata și ceilalți va trebui să-l implicați și pe DEUS.

— Evident. El face calculele. Și ce dacă? Va stabili un program și va defini limitele acțiunilor posibile. Ce vrei să sugerezi, părinte, că el este un *advocatus diaboli*?

— Nu, dar nici nu-mi asum la rându-mi rolul de *doctor angelicus*. Sper că nu este necesar să te asigur că sunt creștin.

O dată în plus, Steergard fu surprins de turnura conversației.

— Unde vrei să ajungi, părinte? repetă el.

— La teologie. Ca să mă înțelegi mai bine, mă voi exprima în termeni nu doar laici, ci și care ar putea suna de-a dreptul blasfemator din gura mea. Mă justific în fața conștiinței mele prin situația fără precedent în care ne aflăm. Dumneata ești mai familiar cu limbajul fizicii decât cu hermeneutica religiei și de aceea voi traduce în sistemul conceptual al fizicii: diversele forme ale sacrului corespund cu diversele linii spectrale ale materiei, care este omniprezentă și identică în tot Universul. Utilizând această comparație, putem zice că pe lângă un spectru de corpuri există un spectru de credințe. Spectrul acesta se întinde de la animism, totemism, politeism și așa mai departe, până la credința într-un dumnezeu personal. Filiația pământeană a credinței mele îl prezintă pe Dumnezeu ca fiind o familie simultan umană și divină. Ești familiarizat cu dezbaterile declanșate de SETI în teologie din clipa în care căutarea „Altora" a determinat expediția aceasta?

— Să fiu sincer, nu. Crezi însă că ar trebui să fiu?

— Câtuși de puțin. Dar era datoria mea să întreb. În cadrul Bisericii mele, părerile au fost foarte variate. Unii

au afirmat că coruperea naturii Ființelor Create ar putea fi universală și că universalitatea aceea depășea mult conceptul pământean de *katholikos* – că sunt posibile lumi în care sacrificiul Mântuirii n-a avut loc și de aceea sunt condamnate la damnare. Alții erau de părere că mântuirea – văzută ca alegere între Bine și Rău, care este dată prin har divin – s-a petrecut peste tot. Acest dezacord a amenințat Biserica. Organizatorii și membrii expediției erau prea ocupați cu munca lor ca să fie impresionați de subiectele senzaționale ce cresc tirajele presei. Vezi dumneata, sexul și violența se banalizaseră, astfel că *Euridice*, fără să fi intenționat, oferea noutăți pentru cititori. Așa cum au fost glumele bazate pe premisa că *credo quia absurdum est* atinsese un nivel care îl discredita în mod real. De pildă, imaginea a nenumărate planete cu o mulțime de mere ale Raiului acolo unde nu creșteau meri sau cu smochini pe care Fiul Domnului nu-i putea blestema, deoarece acolo nu creșteau smochini. Exista o armată de Pilat care se spălau pe mâini într-un miliard de vase, un codru de răstigniri, mulțimi de Iuda și imaculate concepții ale unor făpturi a căror fiziologie de reproducătoare nu îngăduia conceptul, întrucât ele nu se înmulțeau prin copulație. Pe scurt, multiplicarea Evangheliei în toate brațele tuturor galaxiilor spirale a transformat *Credo*-ul nostru într-o caricatură, o parodie de religie. Din cauza unor asemenea glume aritmetice, Biserica a pierdut mulți credincioși.

Și atunci de ce nu m-a pierdut și pe mine? Deoarece creștinismul cere de la om mai mult decât se poate cere. Îi cere nu numai să renunțe la cruzime, răutate și minciuni, ci și să-i iubească pe cei răi, pe mincinoși, pe ucigași și pe tirani. *Ama et fac quod vis* – nimic nu va distruge porunca aceasta. Te rog să nu fii foarte surprins auzind asemenea catehisme la bordul navei. Datoria mea este să privesc dincolo de posibilitățile acestei misiuni de explorare, dincolo de șansele ei de contact cu minți nepământene. Dumneata,

căpitane, ai alte îndatoriri. Voi încerca să fac o analogie. Să presupunem că te afli într-o barcă de salvare supraaglomerată, iar oameni gata să se înece, pentru care nu mai este loc înăuntru, s-ar prinde de marginile bărcii, punând-o astfel în pericol de a se răsturna și scufunda. Ce ai face – le-ai tăia mâinile, nu-i așa?

— Mă tem că da. Dacă nu ar exista nicio altă soluție de salvare.

— Aceasta este deosebirea dintre noi. Înseamnă că nu vei pleca de aici.

— Da, așa este. Înțeleg parabola cu barca. Nu voi aștepta ca ea să se răstoarne. Voi încerca să salvez civilizația asta cu toate puterile de care dispun.

— Și, dacă va fi absolut necesar, printr-un genocid?

— Da.

— Ne-am întors așadar de unde am plecat. Am reușit să amân soluția aceea finală. Nimic mai mult. Așa este?

— Da.

— Ești pregătit să salvezi vieți curmând vieți?

— Ăsta este scopul parabolei dumitale, părinte. Eu voi alege răul mai mic.

— Devenind un ucigaș în masă?

— Să știi că nu resping termenul. Este, de asemenea, posibil să nu salvez pe nimeni, să-i distrug atât pe quintani, cât și pe noi. Dar eu nu mă voi spăla pe mâini. Dacă vom pieri, *Euridice* va primi informația respectivă. Am trimis deja o relatare a situației și a faptului că am exclus retragerea.

— În escatologia mea nu există noțiunea de rău mai mic. Cu fiecare ființă care este ucisă moare o lume întreagă. De aceea aritmetica nu măsoară etica. Răul ireversibil nu poate fi cuantificat. Se ridică. Nu-ți voi mai răpi timpul. Probabil că dorești să continui conversația pe care am întrerupt-o.

— Nu. Acum vreau să fiu singur.

Povestea

Partițiile din oțel ce separau de obicei cele două cale de la pupa lui *Hermes* fuseseră trase în mijlocul navei și doar benzile late de glisare, mai întunecate decât metalul înconjurător al podelei sălii cilindrice, arătau unde fuseseră înainte. Interiorul enorm semăna cu un hangar ce găzduise un zepelin de o mărime extraordinară, însă care era utilizat acum în alt scop. Fixați cu centuri în imponderabilitate, cei doi piloți, Harrach și Tempe, atârnau ca niște muște albe pe podul rulant ce se întindea între babord și tribord la douăzeci de niveluri deasupra șinelor partițiilor retrase, imediat sub plafonul concav, acolo unde nu puteau fi afectați de vreo rafală de aer. În imponderabilitate era de fapt imposibil de afirmat că ei priveau în jos, cu toate că așa li se părea. În sala gigantică și lipsită de oameni, activitățile constante și rapide erau efectuate de automate galbene, albastre și negre, ale căror suprafețe emailate sclipeau. Acestea își roteau alternativ brațele prehensile în lateral și în față, simultan pe rânduri, ca și cum s-ar fi aplecat în exerciții fizice sincrone, trecând din clești în alți clești componentele ce urmau să fie asamblate. Roboții construiau solaserul.

Dispozitivul era o structură deschisă, similară unei site, însă de mărimea unui torpilor. Scheletul său pe jumătate

terminat semăna cu o umbrelă gigantică, pliată, a cărei țesătură consta din segmente suprapuse de oglinzi din solzi. De aceea trezea în minte și imaginea unui pește antediluvian sau a unei reptile marine jurasice dispărute, ale cărei oase erau acum asamblate de mașini, nu de paleontologi. În partea sa frontală, în locul cel mai îndepărtat de piloți, acolo unde corpul colosului ar fi trebuit să aibă un cap, se zăreau scântei printre sute de fuioare de fum albăstrui: suduri laser.

Solaserul, conceput ca tun de fotoni alimentat de energia solară, fusese transformat în grabă și reprogramat de o echipă de asamblori, astfel încât devenise echivalentul unei oglinzi ce putea fi utilizată pentru reflectarea razelor solare – e drept, în domeniul terajoulilor!

Ideea provenise din teama fizicienilor că o refolosire a tehnologiei siderale – care avea efecte extrem de caracteristice și nu numai de natură gravitațională – ar fi oferit quintanilor indicii nedorite, dezvăluindu-le în cele din urmă specialiștilor în armament existența intervalului Holenbach. De aceea, în loc să utilizeze resursele intervalului respectiv, fizicienii optaseră pentru tehnologia oarecum învechită a conversiei radiațiilor. Suspendat în fața discului solar, solaserul avea să se deschidă ca un evantai, să absoarbă cu receptorii săi radiațiile haotice ale întregului spectru și să le comprime în echivalentul unui berbec monocromatic. Aproape jumătate din energia colectată slujea pentru răcirea solaserului; în caz contrar, aparatul s-ar fi evaporat instantaneu sub căldura soarelui. Totuși energia rămasă era suficientă pentru ca o coloană de lumină fierbinte – cu diametrul de două sute de metri în dreptul duzei solaserului și de trei ori mai mare pe orbita Quintei, din cauza difuziei inevitabile a luminii – să taie prin crusta planetei ca un cuțit fierbinte prin unt.

Sub efectul acestui bisturiu de foc, stratul de apă gros de zece kilometri al oceanului avea să fie străpuns până

jos. Presiunea exercitată din toate părțile de către apa clocotită nu ar fi avut niciun efect asupra sabiei de lumină. Prin norii undei de șoc ai oceanului aflat în fierbere (pe lângă care norul-ciupercă al unei explozii atomice ar fi fost cât un grăunte de praf), solaserul putea să perforeze placa suboceanică, să străbată litosfera și să pătrundă în Quinta pe o adâncime egală cu un sfert din raza ei. Nimeni nu intenționa să cauzeze un asemenea dezastru, ci solaserul trebuia doar să atingă inelul de gheață și termosfera planetei. Când și ideea aceea fusese abandonată, se dovedise că transformarea tunului de lumină într-un dispozitiv pentru semnalizare nu era deloc dificilă. El-Salaam și Nakamura doreau să rezolve simultan două sarcini printr-un minimum de reconstruire și adaptare a proiectului inițial.

La toți posibilii destinatari trebuia să se ajungă simultan și inteligibil. Deși era unilateral, un astfel de contact pornea de la ipoteza că planeta era locuită de creaturi înzestrate cu simțul vederii și cu suficientă inteligență pentru a înțelege conținutul mesajului.

Prima condiție nu depindea de expeditori, care nu puteau să doteze cu ochi niște ființe care nu aveau asemenea organe. A doua condiție necesita din partea expeditorilor un grad ridicat de ingeniozitate, mai ales deoarece conducătorii quintanilor nu doreau în mod clar să existe niciun fel de comunicare directă între intrușii cosmici și populație. De aceea semnalele aveau să cadă ca o ploaie de lumină pe toate continentele planetei, străpungându-i plafonul gros de nori. De altfel, plafonul acela era avantajos pentru oameni, întrucât nicio ființă cu un minimum de inteligență nu putea confunda coloanele de lumină cu razele soarelui.

Problema cu adevărat dificilă o reprezenta forma mesajului. Ar fi fost un nonsens să trimită un alfabet ori valori numerice specifice, așa cum erau constantele fizice universale ale materiei. Solaserul se afla în cala de la pupa,

gata de funcționare, însă nu se clintea. Fizicienii, specialiștii în computere și exobiologii se confruntau cu o dilemă. Ei dețineau toate echipamentele necesare, tot hardware-ul, dar nu aveau programul, software-ul. Nu există coduri auto-explicatorii. Se discutase până și despre aspectul semantic al culorilor curcubeului: spectrul de sub violet ar fi fost tristețe, banda medie a luminii vizibile, mai luminoasă, verde, ar fi însemnat plante ori viață luxuriantă, roșul sugera agresiune... da, însă toate astea erau asocieri valabile doar pentru oameni! Un cod, care este o succesiune de unități semiotice ce indică lucruri concrete, nu poate fi format din linii spectrale. Apoi pilotul secund sosi cu o propunere: să le spună quintanilor o poveste, utilizând plafonul norilor drept ecran. Proiectând pe el o serie de imagini, deasupra tuturor continentelor. *„Obstupuerunt omnes"*, așa cum a spus ulterior Arago, care fusese de față în momentul propunerii. Specialiștii rămaseră pur și simplu cu gurile căscate.

— Ar fi posibil din punct de vedere tehnic? întrebă Tempe.

— Bineînțeles, dar care ar fi scopul? Un spectacol pe cer? Și ce anume ar trebui să prezinte spectacolul acela?

— O poveste, repetă pilotul.

— Ridicol! pufni Kirsting, care dedicase douăzeci de ani studierii cosmolingvisticii. Poți să folosești desene pentru a transmite ceva pigmeilor sau aborigenilor din Australia. Toate rasele și culturile oamenilor partajează caracteristici comune, doar că pe Quinta nu trăiesc oameni.

— Nu contează. Ei au o civilizație tehnologică și se războiesc deja în spațiul cosmic. Asta înseamnă că au avut cândva o civilizație a epocii de piatră, când au purtat, de asemenea, războaie. Iar pe planetă au existat epoci glaciare. Înainte să fi construit case sau wigwamuri, ei trebuie să fi locuit în grote. Și au pictat pe pereții lor – simboluri ale fertilității, animalele pe care le vânau –, ca să aibă succes.

Toate astea erau ca o magie, basme. După mii de ani, au aflat că nu erau decât simple povești de la învățații lor, echivalenții lui Kirsting. Profesore, vrei să punem prinsoare că quintanii știu ce sunt poveștile?

Nakamura izbucni în râs, urmat de ceilalți, mai puțin de Kirsting. Exobiologul cosmolingvist nu se număra printre cei care-și apără poziția cu orice preț.

— Să fiu sincer, nu știu..., ezită el. Dacă nu este o prostie uriașă, ideea asta poate fi sclipitoare. Să zicem, așadar, că le prezentăm o poveste. Dar care anume?

— Ăsta nu mai e domeniul meu de acum. Nu sunt paleoetnolog. Cât despre idee, nu-mi aparține în totalitate. Pe când eram în *Euridice*, doctorul Gerbert mi-a împrumutat un volum de povestiri fantastice, din care mai citesc la răstimpuri. Probabil de acolo...

— Paleoetnologie? repetă Kirsting, gândind cu glas tare. Eu nu sunt expert în așa ceva. Este cineva dintre cei prezenți?

La bord nu exista niciun specialist în domeniul acela.

— Poate că există ceva în memoria lui DEUS, propuse japonezul. Ne putem uita, totuși cred că un basm nu-i cel mai potrivit. Ar trebui să fie un mit, preferabil un element comun, o temă ce apare în cele mai vechi mituri.

— Înainte de epoca scrierii?

— Bineînțeles.

— Da, de la începuturile protoculturii, încuviință Kirsting, care părea chiar încântat de idee, dar care fu asediat imediat de îndoieli. Ia stați așa! Ar trebui să le apărem quintanilor ca zei?

Arago clătină din cap.

— Așa ceva ar fi foarte dificil, tocmai pentru că n-ar trebui să ne dezvăluim superioritatea și nici pe noi înșine. Ar trebui să fie o veste bună, un mesaj fericit. Cel puțin așa văd eu propunerea pilotului nostru, deoarece poveștile au în general finaluri fericite.

Așa începură deliberările, care aveau un scop dublu: să analizeze ce caracteristici ar fi putut avea în comun pământenii și quintanii – proprietăți ale mediului de viață și ale plantelor și animalelor ce evoluau în el – și în același timp să cearnă prin colecția de legende, mituri, fabule, ritualuri și obiceiuri, căutându-le pe cele mai durabile, cu semnificații de neșters pentru mileniile de epoci succesive ale istoriei.

Din primul grup de constante probabile făceau parte împărțirea speciilor în două sexe, care trebuia să existe cu un grad ridicat de probabilitate la vertebrate; hrănirea animalelor și prin urmare și a făpturilor înzestrate cu rațiune de pe uscat; alternanța zilelor și a nopților, a soarelui și a lunii, dar și a anotimpurilor calde și reci; emergența erbivorelor și a carnivorelor, a prăzilor și a prădătorilor; omorârea animalelor de către animale, deoarece un vegetarianism universal părea extrem de improbabil. De aceea în protocultură existase vânătoarea. Canibalismul, definit ca vânarea și consumul membrilor propriei specii, este un fenomen posibil în eolitic sau paleolitic, deși nu absolut sigur, pe când vânătoarea este un element universal, întrucât, potrivit teoriei evoluției, duce la dezvoltarea inteligenței.

Descoperirea că oamenii-maimuță, primatele, trecuseră prin faza sângeroasă a uciderii altor creaturi în scopul mâncării lor, ca modalitate de accelerare a dezvoltării creierului, fusese primită cândva cu opoziție violentă. Fusese considerată ca o insultă defăimătoare la adresa omenirii, o născocire mizantropă a evoluționiștilor, chiar mai calomniatoare decât presupusa înrudire dintre om și maimuță pe care o susțineau.

Arheologia însă confirmase teza respectivă, acumulând în sprijinul ei dovezi irefutabile. Desigur, hrănirea cu carne nu duce la dezvoltarea inteligenței la toți prădătorii, deoarece pentru așa ceva trebuie întrunite multe circumstanțe specifice. Reptilele prădătoare din mezozoic nu erau nici

pe departe inteligente și nu exista nimic care să indice că, dacă n-ar fi fost exterminate în catastrofa petrecută între cretacic și jurasic (când un meteorit uriaș distrusese lanțul trofic prin răcirea climei la nivel planetar), ele și-ar fi dezvoltat creieri similari omului.

Prezența de făpturi înzestrate cu rațiune pe Quinta nu putea fi deloc negată. Întrebarea esențială nu era dacă ele evoluaseră din reptile sau dintr-o specie necunoscută pe Pământ. Esențială era forma lor de reproducere. Totuși, chiar dacă quintanii n-ar fi fost mamifere placentare sau marsupiale, genetica susținea diviziunea lor în două sexe, forma de înmulțire favorizată de evoluția biologică. Însă codul pur biologic pe care-l conțin celulele reproducătoare și care este transmis descendenților nu ajută în formarea culturii, deoarece transmiterea sa produce în specii schimbări ce sunt posibile doar în milioane de ani. Accelerarea creșterii creierului necesită o reducere a instinctelor moștenite biologic în favoarea învățăturilor primite de la părinți. O ființă care vine pe lume știind – grație programării genetice înnăscute – „tot sau aproape tot" ce este necesar pentru supraviețuire s-ar putea descurca perfect, dar nu va fi în stare să-și schimbe radical tacticile de viață. Iar cel care nu poate să facă asta nu este dotat cu inteligență.

Așadar, exista diviziunea pe sexe și, inevitabil, vânătoarea. În jurul acestor prime elemente – al unui nucleu binar – a crescut protocultura.

Dar cum se manifestă nucleul acesta, cum se exprimă el în protocultură? Prin direcționarea atenției către ceea ce dezvoltă sexul și ceea ce dezvoltă vânătoarea. Înainte de existența scrierii, înainte de născocirea de moduri non-animale de folosire a corpului, abilitatea cerută de arta vânătorii transfera procesele reale în imagini – nu erau încă simboluri, ci o invitație magică adresată Naturii de a dărui cele dorite. Iar imaginile acelea puteau fi pictate sau cioplite în piatră.

Și așa mai departe. Pornind de la premisele acestea, DEUS îndeplini sarcina ce-i fusese trasată: să adapteze un mit, care să fie redat printr-o serie de imagini de sex și de vânătoare. O poveste, un mesaj, un spectacol cu actori – cu soarele, cu un dans pe fundalul curcubeielor, cu plecarea capetelor... numai că acesta urma să fie epilogul. Inițial existase o bătălie. Cine se înfruntase? Creaturi indistincte, dar cu posturi verticale. Perfect! Atacuri, dispute, care se încheiau printr-un dans împreună.

Cu unele variații, solaserul repetă această „transmisiune planetară" timp de trei zile, cu pauze scurte, care să definească sfârșitul și începutul. Transmisia era colimată și focusată pentru a apărea pe cerul noros al Quintei, unde urma să fie vizibilă (limitată în zona centrală a ecranului-nor) deasupra tuturor continentelor. Harrach și Polassar rămaseră sceptici. Să presupunem, spuneau ei, că quintanii văd spectacolul, ba chiar îl înțeleg. Și ce dacă? Nu cumva noi le-am distrus Luna? Poate că acela fusese un spectacol cu final mai puțin fericit, deși mai elocvent. Să presupunem totuși că ei recunosc acest spectacol ca fiind un gest de pace. Cine sunt „ei"? Populația? Ce posibilă importanță poate avea opinia publică într-un război care se desfășoară de o sută de ani în spațiul cosmic? Oare pacifiștii de pe Pământ deținuseră vreodată controlul? Ce puteau întreprinde quintanii pentru a-și face vocile auzite – nu de către noi, oamenii, ci de către guvernele lor? Da, îți poți învăța copiii că războiul este hâd, dar la ce ajută asta în clipa prezentului?

În loc să simtă satisfacție față de materializarea ideii sale, Tempe era copleșit de o îngrijorare tot mai mare. Pentru a uita de ea, porni în incursiune. *Hermes* era în general un gigant neocupat – partea locuită, incluzând și punțile de comandă și laboratoarele, forma un miez nu mai mare decât o clădire cu șase niveluri. Pe lângă incintele ce făceau parte din sistemul de distribuție a energiei, miezul acesta

cuprindea o infirmerie, o sală de ședințe nefolosită dedesubtul căreia se găsea o sală de mese – cu bucătărie automată –, apoi o zonă destinată activităților recreative, cu simulatoare de antrenamente, o piscină care era umplută numai în anumite condiții (când accelerația era suficient de mare pentru ca apa să nu se ridice în aer sub forma unor picături de mărimea baloanelor) și un amfiteatru semioval, ce slujea și pentru divertisment și vizionarea de filme, însă care nu fusese vizitat niciodată de nimeni. Toate confortu-rile acestea pe care constructorii navei le prevăzuseră cu grijă pentru echipaj se dovediseră complet inutile. Nimeni nu se gândea să vină aici pentru a urmări un spectacol holografic ingenios. Era ca și cum partea aceea din puntea mediană nici nu exista pentru echipaj – în lumina evenimentelor petrecute în ultimele luni, vizionarea de filme părea prostească. Cinematograful, piscina și sala de gimnastică fuseseră concepute – cu snack-baruri și pavilioane, ca la un iarmaroc dintr-un orășel – pentru a ajuta la crearea iluziei Pământului. Dar arhitecții, așa cum zisese Gerbert, uitaseră să se consulte cu psihologii. Iluzia nesusținută este percepută ca o minciună. Iar Tempe nu căuta așa ceva în excursia lui.

Între zona rezidențială și carcasa exterioară a navei se întindea un spațiu brăzdat de grinzi, traverse și pereți de compartimentare, ticsit de o mulțime de roboți, care fie lucrau, fie erau staționari. Accesul în spațiul acesta se făcea prin trape închise ermetic, aflate în capetele punții: la pupa în spatele instalațiilor sanitare, iar la prova de pe un coridor de lângă puntea de comandă superioară. Ușa intrării de la pupa era încuiată și blocată prin traverse, iar deasupra ei ardea permanent un semnal roșu de avertizare. Acolo, în incinte inaccesibile personalului, se găseau convertoarele siderale, coloși aparent inerți plutind în vid, ca legendarul mormânt al lui Mahomed, pe perne magnetice invizibile.

Era totuși posibil să treci de bariera prova și într-acolo se îndreptă pilotul.

Trebui să străbată prin puntea de comandă, unde îl găsi pe Harrach în toiul unei activități care în alte circumstanțe l-ar fi făcut să izbucnească în râs. Harrach era de cart și dorise să bea ceva, dar deschisese prea energic cutia, iar acum urmărea o sferă galbenă din suc de portocale. Sfera se legăna lent, ca o bulă de săpun, și Harrach se deplasa oblic spre tavan, ținând în gură un pai cu care s-o absoarbă înainte de a i se sparge peste față. Deschizând ușa, Tempe se opri pentru ca valul de aer pătruns înăuntru să nu transforme sfera mare de lichid în o mie de picături. Așteptă până ce Harrach încheie cu succes vânătoarea, apoi se împinse energic din picioare în direcția aleasă.

Coordonarea obișnuită a mișcărilor corpului era de-a dreptul inutilă ca abilitate în imponderabilitate, însă de acum pilotul își reamintise vechile lui antrenamente și experiența practică. Nu trebuia să se oprească și să se gândească cum să împingă cu picioarele, în stilul alpiniștilor aflați într-un horn de piatră, când învârti cele două roți elicoidale angrenate ce închideau trapa. Probabil că neinițiații s-ar fi rostogolit peste cap, încercând să se descurce cu roțile cu spițe, similare celor din seifurile băncilor. Tempe închise iute trapa în urma sa, deoarece, deși secțiunea prova era umplută cu aer, acesta era stătut și înțepător de la vaporii substanțelor chimice, ca într-o hală industrială. În fața lui se întindea un spațiu ce se îngusta în depărtare, slab iluminat de șiruri lungi de tuburi fluorescente și având grinzi cu zăbrele pe pereții de la babord și de la tribord. Fără grabă, se lansă în interiorul său.

Trecu, și se obișnui treptat cu gustul amar din gură și din gât, pe lângă formele oxidate ale turbinelor, compresoarelor și termogravistorilor cu galeriile, platformele și scările lor. Lunecă cu abilitate în jurul conductelor gigantice, cu pereți groși, care se arcuiau între rezervoare de

apă, heliu și oxigen, ale căror flanșe mari și ieșite în afară erau încercuite pe exterior cu bolțuri. Se opri pe una dintre flanșe ca o muscă. Și exact asta și era: o muscă în pântecele unei balene din oțel. Fiecare rezervor se ridica mai înalt decât clopotnița unei biserici. Unul dintre tuburile fluorescente, defect, pâlpâia constant și în lumina aceea permanent schimbătoare, formele oxidate ale rezervoarelor se întunecau și străluceau alternativ, ca presărate cu argint. Bărbatul se orientă în jur. Din zona rezervoarelor, pluti spre înainte, unde unitățile nucleospin sclipeau sub propriile lor lumini în izolația masivă a nivelului median. Unitățile erau atașate de poduri rulante și aveau ieșirile astupate. Pilotul simți brusc un val de frig și zări conductele cu heliu ale sistemelor criotronice acoperite de promoroacă. Temperatura era atât de scăzută, încât Tempe se prinse precaut de mânerul cel mai apropiat, ca nu cumva să atingă conductele, pentru că ar fi înghețat instantaneu, lipit de ele ca o muscă prinsă în plasa unui păianjen.

El nu avea nimic de făcut aici și tocmai de aceea venise, ca într-o vacanță. Nu-și putea explica mulțumirea pe care i-o stârneau zonele acestea pustii și semiîntunecate ale navei, care nu erau decât dovezi ale puterii ei. În calele inferioare erau ancorate excavatoare autopropulsate, alături de landere ușoare și grele, iar mai departe se întindeau șiruri de containere verzi, albe și albastre, pentru departamentul scule și automatele de reparații. Chiar la pro vă existau doi mergători cu hote rotative gigantice în loc de capete. Întâmplător – sau poate deliberat –, Tempe intră în curentul puternic de aer dinspre fantele ventilației termice și fu purtat către nervurile de la babord ale interiorului carcasei, care erau de mărimea unor poduri arcuite, dar profită cu iscusință de impulsul acela pentru a se propulsa. Precum un săritor de pe trambulină, înaintă cu capul în jos, rotindu-se lent în jurul axei longitudinale, în șurub,

către balustrada galeriei acoperite de la prova. Îi plăcea mult locul acela.

Se trase apoi cu ambele brațe pe galerie și avea acum în față un milion de metri cubi de cale. Sus și departe străluceau cele trei lumini verzi de deasupra trapei prin care intrase. Jos – mai precis, sub picioarele lui (care în imponderabilitate deveneau întotdeauna inconveniente, ba chiar inutile) – erau aeroglisoare-roboți pe platforme fixate de rampe, în prezent pliate, și tunelul unui lansator de rachete ce se căsca într-un perete lateral ca gura unui tun de un calibru incredibil. Tempe abia se oprise, când se simți cuprins de aceeași neliniște, o pustietate interioară de neînțeles, ca un sentiment inexplicabil de... ce anume? Inutilitate? Indecizie? Teamă? Dar de ce s-ar fi putut teme? Se părea că azi, în momentul acesta și în locul acesta, el nu se putea împotrivi unei paralizii interioare și misterioase de un fel cum nu mai simțise probabil niciodată.

Încă și mai departe putea să vadă motorul gigantic ce-i purta – utilizând doar o fracțiune minusculă a puterii reactoarelor sale, mai fierbinți decât soarele – prin abisul etern. Pentru el, motorul acela însemna Pământul care-l trimisese către stele. Pământul era aici și inteligența sa era conținută în energia absorbită de la stele – nu în cabinele ca niște saloane, cu intimitatea lor stupidă și cu toate conforturile pregătite parcă pentru niște băiețași speriați. În spatele său, pilotul simțea blindajul exterior cvadruplu, care avea celule interstițiale, absorbitoare de energie, umplute cu o substanță dură ca diamantul atunci când suferea un impact, dar în același timp fuzibilă într-un mod special, întrucât avea proprietăți de autoetanșare. Ca un organism viu și totuși non-viu, nava căpătase capacitatea de regenerare. În clipa aceea, brusc, ca într-o iluminare, Tempe găsi cuvântul pentru ceea ce se petrecea înăuntrul său: disperare.

După o oră, trecu pe la Gerbert. Cabina medicului se afla la capătul celei de-a doua punți a secțiunii mediane, separată de celelalte. Probabil că medicul o alesese fiindcă era spațioasă și avea un perete întreg de fereastră ce dădea spre o seră. În seră creșteau numai licheni, iarbă și lemn-câinesc; de ambele părți ale bazinului hidroponic se aflau sferele verde-cenușii, păroase, ale cactușilor; nu existau copaci, ci doar tufe de aluni, ale căror ramuri flexibile puteau suporta presiuni uriașe în timpul zborului. Gerbert prețuia vegetația aceasta din fereastră și o numea „grădina" sa. În seră puteai să intri, de asemenea, de pe coridor și să te plimbi pe aleile dintre răzoare – dacă, bineînțeles, exista gravitație. Însă șocul recent, cauzat de atacul nocturn, produsese destul haos aici. Ulterior, Gerbert, Tempe și Harrach salvaseră ce putuseră din tufișurile rupte.

În concordanță cu decizia luată de experții SETI în cursul pregătirii expediției, DEUS urmărea comportamentul tuturor oamenilor din *Hermes* și le evalua starea psihică. Nu era un secret pentru nimeni.

În condițiile stresului pe termen lung la care sunt supuși cei care trebuie să se bizuie exclusiv pe propriile puteri, pot apărea deviații de la norma mintală, care să adopte forme tipice psihodinamicii grupurilor izolate timp de ani de legăturile obișnuite, sociale și familiale. Într-o asemenea izolare, până și personalitățile perfect echilibrate și rezistente la traume psihice pot suferi tulburări. Frustrarea devine deprimare sau agresiune, fără ca individul să-și dea seama vreodată ce i se întâmpla.

Existența la bord a unui medic care era, de asemenea, specialist în psihologie și bolile acesteia nu garanta recunoașterea simptomelor patologice, întrucât era supus el însuși stresurilor ce subminau până și caracterul cel mai dârz. Și medicii erau oameni. Pe de altă parte, un program de computer era inflexibil și ca atare eficient ca diagnostician obiectiv și observator impasibil, chiar și în

fața catastrofei, într-o situație în care toată nava putea să piară.

Desigur, această protecție a membrilor echipajului împotriva oricărei perturbări colective a psihicului conținea o amenințare aproape insurmontabilă. DEUS urma să fie simultan subordonat echipajului și superior acestuia; el urma să execute ordine și să monitorizeze starea mintală a celor care dădeau ordinele. În felul acesta avea atât rangul de instrument ascultător, cât și de superior apodictic. Nici căpitanul nu era exclus de la supravegherea sa continuă. Problema era că echipajul știa de supravegherea aceea, care avea rolul de a releva la timp traume mintale, iar știința respectivă era în sine o traumă. Iar pentru asta nimeni nu cunoștea vreun remediu. Dacă DEUS și-ar fi îndeplinit funcția psihiatrică fără știința oamenilor, el ar fi trebuit să se dezvăluie în cele din urmă atunci când îi informa pe cei monitorizați despre deviații pe care le observase, iar informarea respectivă n-ar mai fi fost psihoterapie, ci șoc. Cercul vicios putea fi rupt doar prin înțelegerea responsabilității omului și a computerului. DEUS urma să-și prezinte mai întâi diagnozele căpitanului și lui Gerbert, atunci când ar considera că este necesar, după care să-și reia rolul de consilier lipsit de altă inițiativă. Bineînțeles, nimeni n-a fost entuziasmat de compromisul acela, cu toate că nimeni, inclusiv computerele dedicate psihologiei, nu a găsit o soluție mai bună pentru dilemă.

DEUS era un computer de ultima generație și nu putea avea emoții, fiind un extract de operațiuni logice dus la puterea maximă, fără niciun adaos de instincte sau de autoconservare. Nu era un creier uman amplificat electronic, pentru că nu avea nici așa-zise trăsături de personalitate, nici pasiuni... decât dacă considerai drept pasiune activitatea sa de a dobândi un maximum de informații – nu însă și de putere. Primii inventatori ai mașinilor care amplificau nu puterea mușchilor, ci puterea gândirii căzuseră

victime unei false credințe ce-i atrăgea pe unii și-i înfricoșa pe alții: că se pornise pe o cale de amplificare a inteligenței în automatele non-vii, astfel încât acestea aveau să devină similare omului și apoi, tot în mod uman, să-l depășească. Au fost necesari aproximativ o sută cincizeci de ani pentru ca succesorii lor să-și dea seama că părinții ciberneticii și ai informaticii fuseseră induși în eroare de o ficțiune antropocentrică – deoarece creierul uman este fantoma dintr-o mașină care nu este o mașină.

Creierul servește corpul și în același timp este servit de corp, întrucât formează cu corpul un sistem inseparabil. Dacă cineva dorește să umanizeze un automat în asemenea măsură încât să nu fie absolut deloc diferit de un om, mental vorbind, realizarea aceea s-ar dovedi o absurditate prin însăși perfecțiunea ei. Pe măsură ce ar fi întreprinse modificările și îmbunătățirile necesare, prototipurile succesive ar deveni tot mai umane, dar în același timp tot mai puțin utile – comparativ cu computerele din generațiile superioare cu capacități de terabiți.

Unica deosebire reală între un om născut din părinți umani și o mașină perfect umanizată este materialul din care sunt ei clădiți: viu, respectiv non-viu. Automatul umanizat ar fi la fel de inteligent – deși în același timp la fel de nefiabil, la fel de supus greșelilor, la fel de susceptibil la emoții și la dispoziții – ca un om. Ca imitație desăvârșită a unui rezultat al evoluției naturale încununate de antropogeneză, mașina ar reprezenta un miracol de inginerie, o realizare tehnologică remarcabilă, dar în același timp un *curiosum* cu care nimeni n-ar ști ce să facă. Ar fi un fals sclipitor al unei creaturi vii realizate din material nebiologic, din subîncrengătura vertebrate, clasa mamifere, ordinul primate, vivipară, bipedă și având creier bicameral – deoarece aceea a fost calea simetriei pe care au urmat-o vertebratele în evoluția lor pe Pământ. Nu se poate spune însă ce ar avea omenirea de câștigat de pe urma acestui plagiat

ingenios. Așa cum a observat unul dintre istoricii științei, ar semăna cu construirea unei fabrici, după investiții colosale și cercetări teoretice de amploare, în care pot fi produse spanac și conopidă capabile de fotosinteză – ca toate plantele –, dar care nu ar diferi prin niciun aspect de spanacul și de conopida reale decât prin faptul că nu sunt comestibile. Un asemenea spanac ar putea fi prezentat la expoziții, creatorii lui s-ar mândri cu sinteza sa, totuși nimeni nu l-ar putea mânca. Drept urmare, întregul efort investit în producerea sa, însăși rațiunea efortului respectiv ar fi puse sub semnul întrebării.

Primii proiectanți și susținători ai „inteligenței artificiale" nu au știut ei înșiși încotro se îndreaptă și ce speranțe nutresc. Doreau ei oare să fie capabili să converseze cu un computer tot așa cum ar fi conversat cu un om obișnuit? Sau așa cum ar fi conversat cu un om extrem de inteligent? Așa ceva se putea face, și se făcuse, numai că rasa umană număra acum paisprezece miliarde și ultimul lucru necesar era producerea de mașini umanoide cu psihologie umană. Pe scurt, inteligența computerului s-a despărțit tot mai clar de inteligența omului; ea îl asista pe om, îl completa, îl sporea, îl ajuta în rezolvarea de probleme ce-i depășeau abilitățile – și tocmai de aceea nici n-o imita și nici n-o repeta. Cele două mergeau pe căile lor separate.

Un computer astfel programat încât nimeni – iar când zicem „nimeni" ne referim și la creatorii săi – nu putea în urma unui contact verbal cu el să-l deosebească de o gospodină sau de un profesor de Drept internațional era un simulator ce nu putea fi deosebit de aceștia... atât timp cât nimeni nu încerca să fugă cu femeia și să facă copii cu ea ori să-l invite pe profesor la prânz. Dar dacă ai reușit să-i faci femeii un copil și să iei prânzul cu profesorul, atunci ai elimina total deosebirile dintre natural și artificial... și ce dacă? Este posibilă utilizarea ingineriei siderale pentru a obține stele sintetice, absolut identice cu cele din spațiul

cosmic? Da, este posibilă, dar care ar fi scopul creării unor astfel de stele?

Potrivit istoricilor ciberneticii, întemeietorii acesteia fuseseră impulsionați de speranța de a afla misterul conștiinței. Speranța aceea a fost spulberată de un succes obținut la mijlocul secolului al XXI-lea, când un computer de generația a treisprezecea – neobișnuit de comunicativ, inteligent și capabil să-i păcălească pe interlocutorii vii prin umanitatea sa – i-a întrebat dacă știau ce era conștiința, în sensul abstract pe care ei îl atribuiau acestui termen, întrucât el însuși nu știa. Computerul respectiv era capabil de autoprogramare în conformitate cu instrucțiunile primite. După ce a abandonat treptat instrucțiunile acelea, aidoma unui copil care crește și nu mai are nevoie de scutece, el a dezvoltat o asemenea abilitate în imitarea interlocutorilor umani, încât oamenii nu mai erau capabili să-l „demaște" ca fiind un computer ce se dădea drept om – ceea ce însă nu a lămurit câtuși de puțin misterul conștiinței, întrucât în privința aceea computerul nu știa nici mai mult, nici mai puțin decât oamenii. Și cum ar fi putut să fie altfel? Aveau în față ultimul produs al programului de „auto-antropoizare", care, prin urmare, știa la fel de mult ca ei despre conștiință.

Un fizician celebru, care a fost prezent la experimentul acela, a remarcat că orice poate gândi ca un om va ști despre mecanismul gândirii sale la fel de mult ca un om – adică nimic. Fie din răutate, fie pentru a-i consola în dezamăgirea lor, el le-a spus savanților triumfători, dar dezamăgiți, că cercetătorii din domeniul lui de activitate cunoscuseră o dificultate similară cu mai bine de un secol în urmă, când deciseseră să afle secretul final al materiei – s-o silească să dezvăluie dacă era în esență particulă sau undă. Din păcate, materia se dovedise perfidă, cu două fețe, ocultând rezultatele experimentelor și explicând că este simultan și una și cealaltă. Sub focul încrucișat al experimentelor ce

au urmat, ea i-a derutat complet pe fizicieni, deoarece cu cât descopereau mai mult, cu atât descoperirile acelea erau mai puțin compatibile nu numai cu bunul simț, ci și cu logica în sine. La un moment dat, ei fuseseră siliți să accepte declarațiile materiei: că particulele erau într-o anume măsură unde, iar undele erau într-o anume măsură particule; că un vid absolut nu era un vid absolut, ci abunda în particule virtuale care pretindeau că nu există; că energia poate fi negativă și de aceea ar putea să existe mai puțină energie decât niciun fel de energie; că, în intervalul de indeterminabilitate al lui Heisenberg, mezonii jucau feste ce încălcau principiile sacre ale conservării energiei – dar că o făceau atât de rapid, încât nu-i surprindea nimeni. Pentru a-i liniști, faimosul fizician laureat al Premiului Nobel le zisese că adevărul este că lumea refuză orice răspunsuri „finale" la întrebările despre natura sa „finală".

Deși acum gravitația putea fi utilizată ca o bâtă, nimeni nu știa ce era „de fapt" gravitația. Un computer putea atunci să se comporte ca și cum ar fi avut conștiință, numai că pentru a determina dacă avea același fel de conștiință ca un om, trebuia să te transformi în computerul respectiv. În știință, reținerea este esențială: există întrebări pe care *nu ai voie* să le pui nici ție, nici lumii, iar cel care le pune totuși se comportă precum cineva care se plânge de o oglindă a cărei reflexie îi repetă absolut toate mișcările, dar care refuză să-i dezvăluie motivul volitiv al mișcărilor respective. Cu toate acestea, noi utilizăm oglinzi, mecanică cuantică, fizică siderală și computere fără cine știe ce beneficii.

Nu o dată Tempe trecuse pe la Gerbert pentru a discuta despre chestiuni de interes „public", care se învârteau în jurul subiectului cel mai evident: relația dintre membrii echipajului și DEUS. De data asta, el îl vizită pe medic în calitate de pacient. Nu se simțea în largul lui să se destăinuie, nici chiar celui care-l readusese la viață. Sau poate că tocmai acela era motivul, ca și cum simțea că-i datora

deja prea mult. În general, Tempe era tăcut cu Gerbert; devenise așa de când Lauger îi spusese în *Euridice* secretul celor doi medici: senzația de vinovăție care nu-i părăsea niciodată. Nu disperarea îl împinse să-l viziteze acum, ci faptul că ea apăruse de niciunde, brusc, aidoma unei boli, și că acum nu mai era sigur dacă va fi în stare să continue îndeplinirea sarcinilor ce-i fuseseră repartizate. Nu avea dreptul să ascundă așa ceva.

Își dădu seama ce-l va costa decizia aceea abia după ce deschise ușa: la vederea cabinei pustii, simți o ușurare extraordinară. Deși nava nu accelera și de aceea se găseau în imponderabilitate, căpitanul ordonase ca toți să fie pregătiți pentru un salt gravitațional, care era posibil oricând, și ca atare toate obiectele mobile de peste tot fuseseră fixate, iar bunurile personale fuseseră depozitate în compartimentele din pereți. Cu toate acestea, în cabina medicului domnea o dezordine teribilă – peste tot se vedeau cărți, hârtii și teancuri de fotografii, care nu semănau defel cu ordinea minuțioasă impusă de obicei de Gerbert, adesea la limita pedanteriei.

Tempe îl văzu pe medic prin fereastra înaltă cât peretele, îngenuncheat în grădina sa de cealaltă parte a geamului și acoperind cactușii cu folie de plastic. În felul acela începuse el pregătirea. Pilotul ieși pe coridorul de acces în seră și mormăi câteva cuvinte de salut. Gerbert nu se întoarse, ci descătărămă centura care-i ținea genunchii de pământ – era pământ real – și se ridică lent spre locul unde plutea musafirul lui. Pe peretele opus, plante cu frunze mici și aspect scămoșat se cățărau pe o plasă înclinată.

Întrucât nu avea absolut niciun fel de cunoștințe de botanică, Tempe dorise să întrebe de câteva ori cum se numea planta aceea agățătoare, dar, cumva, uitase de fiecare dată. Fără să rostească vreun cuvânt, medicul azvârli hârletul pe care-l folosise, astfel că se înfipse în sol, și se folosi de forța de reacțiune creată în felul acela pentru a-l

trage pe pilot după sine, ținându-l de braț. Plutiră spre un colț din aluniș, unde existau scaune de răchită, ca într-un pavilion, atât doar că acestea aveau centuri de siguranță.

După ce se așezară și Tempe șovăi, neștiind cum să înceapă, medicul zise că se așteptase la vizita lui. Iar asta n-ar fi trebuit să fie o surpriză.

— DEUS îi privește pe toți.

Datele despre sănătatea mintală a unui individ oarecare nu erau obținute direct de la computer, pentru a se evita sindromul Hicks – sentimentul de completă dependență de computerul principal al navei, un sentiment care poate cauza exact ceea ce trebuie să suprime supravegherea psihiatrică: complexul persecuției și alte năluciri paranoice. Cu excepția psihoniștilor, nimeni nu știa în ce măsură fiecare membru al echipajului era „citit" psihologic de programul de monitorizare care fusese poreclit „Spiritul lui Esculap în mașină". Ar fi fost simplu de aflat... dar se constatase că nici psihoniștii nu tolerau bine informațiile despre ei înșiși. Știința respectivă putea afecta mai cu seamă moralul echipajelor în expedițiile de durată.

Ca orice computer, DEUS era programat astfel încât să nu poată dezvolta nicio urmă de personalitate; el era o non-entitate ce observa continuu, iar în prezentarea diagnosticelor sale nu era mai om decât un termometru care măsoară febra. Bineînțeles, determinarea temperaturii unui corp nu induce asemenea proiecții de reacții de apărare ca determinarea stării psihice. Nimic nu este mai apropiat de noi și nimic nu ne este la fel de ascuns de restul lumii ca sentimentele cele mai intime ale ego-ului – iar acum, aici, exista un aparat la fel de lipsit de viață ca o mumie egipteană, capabil să vadă acel sine interior, să-i examineze toate ungherele și cotloanele.

Pentru profani, așa ceva seamănă cu cititul minții. Firește, nu este implicată niciun fel de telepatie, ci pur și simplu computerul îl cunoaște pe individul ce i-a fost

încredințat mai bine decât el însuși și douăzeci de psihologi. Bazându-se pe examinările făcute anterior plecării, computerul construiește un sistem de parametri ce simulează norma psihologică a fiecărui membru de echipaj în parte, pe care-l utilizează ca formulă de măsurare. În plus, el este omniprezent în navă și, folosindu-și senzorii consolelor, află poate cele mai multe date despre subiecții săi în timpul somnului lor, din ritmul răsuflărilor, din mișcările rapide ale ochilor, ba chiar și din compoziția chimică a transpirației – pentru că fiecare om transpiră într-un fel unic și nici cel mai sensibil copoi nu se poate compara cu olfactometrul unui astfel de computer. În plus, câinii nu au abilități de punere a diagnosticului, care să le însoțească simțul mirosului. În punerea diagnosticelor, computerele îi învinseseră pe medici – la fel cum îi învinseseră pe șahiști –, totuși oamenii le utilizau ca pe asistenți, nu ca pe doctori în medicină, deoarece oamenii au mai multă încredere în semenii lor decât în automate.

În timp ce explica toate astea fără să se grăbească, Gerbert freca între degete o frunză de alun pe care o rupsese de pe o creangă.

— DEUS, încheie el, te-a însoțit discret în „excursiile" tale, pe care le-a diagnosticat ca fiind simptome ale unei crize.

— Ce „criză"? exclamă nervos pilotul.

— El consideră că este vorba despre o îndoială totală privind utilitatea muncii noastre sisifice.

— Că nu avem nicio șansă să stabilim contact...?

— În capacitatea lui de psihiatru, DEUS nu este interesat de șansele de contact, ci doar de înțelesul pe care noi îl atribuim acestui contact. Potrivit lui, tu nu mai crezi în valoarea ideii tale – „povestea" – și, de fapt, nici în valoarea comunicării cu Quinta, chiar dacă s-ar ajunge la așa ceva. Ce părere ai despre asta?

Pe neașteptate, pilotul se simți cuprins de o greutate care practic îl paraliza.

— El ne poate auzi?

— Evident. Nu trebuie să fii așa tulburat. La urma urmelor, nu ți-am zis nimic ce nu știai deja. Așteaptă, nu spune deocamdată nimic. Știai, însă în același timp nu știai... pentru că nu doreai să știi. Asta e o reacție de apărare tipică, iar tu nu constitui o excepție. Cândva, pe când eram în *Euridice*, m-ai întrebat de ce procedăm așa și dacă n-am putea renunța la supravegherea lui DEUS. Mai ții minte?

— Da.

— Atunci, înțelegi. Eu ți-am explicat că, potrivit statisticilor, expedițiile aflate sub supraveghere psihologică constantă au mai multe șanse de succes decât celelalte. Ți-am arătat chiar și cifrele. Argumentul era irefutabil, așa că ai procedat la fel ca toată lumea: l-ai împins în subconștient. Ce părere ai acum despre diagnostic? Se potrivește?

— Da, zise pilotul.

Își prinse cu ambele mâini centura de siguranță care-i traversa pieptul. Deasupra lor, alunișul foșni încetișor în briza slabă. O briză artificială.

— Nu știu cum a fost DEUS în stare... dar nu contează. Da, e adevărat. Cred că am purtat asta cu mine de o vreme. Eu... nu mă simt în largul meu să gândesc în cuvinte. Pentru mine, cuvintele sunt cumva... prea lente când trebuie să mă orientez rapid. În mod clar e un obicei vechi, dinainte de *Euridice*... Totuși, dacă trebuie, o s-o fac. Ne lovim cu capetele de un zid. Poate că-l vom străpunge... dar după aceea? Despre ce am putea vorbi cu quintanii? Ce ne pot spune ei? Da, acum sunt convins că șmecheria cu basmul mi-a venit în minte ca un mijloc de evitare. Pentru a câștiga timp... N-a fost rezultatul speranței, ci mai degrabă un escapism. Să înaintăm, deși stăteam pe loc...

Tăcu, nereușind să-și găsească cuvintele. Tufele de aluni se legănau în jurul lor. Pilotul deschise gura, dar nu zise nimic.

— Dacă ceilalți vor decide să trimită o misiune de cercetare pe Quinta, te vei duce? întrebă medicul după o pauză lungă.

— Absolut! răspunse imediat Tempe, apoi, gândindu-se puțin, adăugă surprins: Cum aș putea să n-o fac...? La urma urmelor, de aceea ne aflăm aici.

— Poate fi o cursă, spuse Gerbert atât de încet, încât păru ca și cum ar fi vrut să-și ascundă cuvintele de omniprezentul DEUS.

Sau cel puțin așa gândi pilotul, care imediat alungă ideea aceea ca pe o prostie, însă în clipa următoare înțelese că acesta era un simptom al propriei sale anormalități, deoarece atribuia răul, sau cel puțin ostilitatea, lui DEUS. De parcă ei nu i-ar fi înfruntat doar pe quintani, ci și computerul lor.

— Poate fi o cursă, încuviință el ca un ecou întârziat. Da, bineînțeles...

— Și totuși vei coborî pe planetă?

— Da, dacă Steergard îmi acordă șansa... Deocamdată nu s-a discutat. Dacă quintanii vor răspunde ceva, orice, mai întâi vor coborî sondele automate. În conformitate cu programul.

— În conformitate cu programul nostru, zise Gerbert, dar nu crezi că și quintanii vor avea programul lor?

— Evident. Pentru primul om, vor derula covorul roșu, iar copiii vor arunca flori. Nu se vor atinge de mașini. Ar fi prea prostesc din punctul lor de vedere. Pe noi vor să ne bage-n sac...

— Crezi asta și insiști să te duci?

Buzele pilotului zvâcniră și el surâse.

— Doctore, nu visez să fiu martir, dar tu confunzi două lucruri: ceea ce gândesc eu, respectiv cine și de ce ne-a trimis aici. N-are niciun rost să ne certăm cu căpitanul când ne mustră pentru vreo prostie. Crezi că dacă nu voi reveni de pe Quinta el îl va ruga pe Arago să se roage pentru

sufletul meu? Cu toate că sună realmente ridicol, sunt gata să pun prinsoare că așa va face.

Gerbert privi uluit chipul radiind al tânărului.

— Atunci vor urma represalii, spuse el, nu numai monstruoase, ci și lipsite de sens. El nu te va readuce la viață dacă va ataca Quinta. Și este sigur că noi n-am fost trimiși aici ca să distrugem o civilizație extraterestră. Tu cum ai împăca aceste două lucruri?

Pilotul deveni serios.

— Sunt laș, rosti el, pentru că n-am curajul să-ți mărturisesc că nu mai cred în succesul contactului. În același timp însă nu sunt atât de laș încât să mă eschivez de la îndeplinirea misiunii mele. Steergard are, de asemenea, misiunea lui și nici el nu se va eschiva.

— Deși tu o consideri ca fiind imposibilă.

— Numai dacă o analizăm în lumina ipotezelor inițiale. Noi ar fi trebuit să comunicăm, nu să ne luptăm. Quintanii au refuzat – în felul lor, adică printr-un atac pe care l-au repetat. Un asemenea refuz consecvent este în sine o comunicare: este o expresie a voinței. Dacă Hades ar fi înghițit-o pe *Euridice*, Steergard n-ar fi încercat în niciun caz să-l distrugă pentru asta. În cazul quintanilor, lucrurile stau altfel. Noi am ciocănit la ușa lor, fiindcă asta dorea Pământul. Dacă nu ne deschid, vom sparge ușa, dar este posibil ca în spatele ei să nu găsim nimic din ceea ce aștepta Pământul. De asta mă tem eu. Noi trebuie să spargem ușa aceea, pentru că în caz contrar nu vom îndeplini ordinele Pământului. Ai zis că va fi monstruos și lipsit de sens? Ai dreptate. Nouă ni s-a trasat o misiune, care în momentul ăsta pare imposibilă. Însă dacă oamenii din Epoca de Piatră s-ar fi limitat doar la ceea ce părea posibil, am locui și azi tot în grote.

— Așadar tu tot mai speri?

— Nu știu. Tot ce știu este că, dacă va fi nevoie, mă pot descurca și fără speranță. Se opri, se încruntă și păru

stânjenit. Doctore, m-ai făcut să spun lucruri care ar fi trebuit să rămână nespuse... de fapt eu însumi m-am dus în mod inutil la căpitan cu acest *Nemo me impune lacessit*, iar el a avut dreptate să mă mustre, deoarece există misiuni pe care le îndeplinești, dar despre care nu te lauzi. Ce spune însă DEUS despre mine? Depresie? Claustrofobie? Psihopatie anancastică?

— Nu, termenii ăștia sunt perimați. Știi ce este complexul de grup Hicks?

— Am citit ceva despre el în *Euridice*. Tanatofilie? Ba nu, era altceva... un fel de disperare autodistructivă?

— Mai mult sau mai puțin. Este complicat și implică multe...

— DEUS zice că sunt nepotrivit pentru...?

— Știi bine că DEUS nu poate îndepărta pe nimeni din postul pe care-l ocupă. Poate să descalifice pe cineva prin diagnoză, dar nimic mai mult. Deciziile sunt luate de căpitan în urma consultărilor cu mine, iar dacă vreunul dintre noi cade victimă psihozei, atunci restul echipajului poate prelua comanda. Deocamdată nu poate fi vorba despre psihoză, iar eu îmi doresc doar să nu fii atât de nerăbdător să asolizezi...

Pilotul își descheie centura și pluti lent în sus, ținându-se de o creangă de alun pentru ca să nu-l îndepărteze briza artificială.

— Doctore, rosti el, vă înșelați amândoi – și tu, și DEUS...

Curentul de aer era atât de puternic, încât toată tufa începu să se îndoaie. Nedorind s-o smulgă din rădăcini, pilotul dădu drumul crengii. Plutind spre ușă, strigă:

— În *Euridice*, Lauger mi-a spus: „O să-i vezi pe quintani"! De aceea am venit.

Nava se cutremură. Tempe simți imediat: peretele serei se năpusti spre el. Bărbatul se răsuci în aer, ca o pisică aflată în cădere, pentru a amortiza șocul și lunecă în

josul peretelui, până la sol, care îl apăsa acum ferm sub tălpi. Flexarea genunchilor reprezenta o indicație asupra accelerației, care nu era încă foarte mare. În tot cazul, se întâmplase ceva. Coridorul era pustiu, sirenele alarmelor nu zbierau, dar glasul lui DEUS răsună din toate părțile.

— Toată lumea la posturi! Quinta a răspuns. Toată lumea la posturi! Quinta a răspuns.

Fără să-l mai aștepte pe Gerbert, Tempe sări în elevatorul cel mai apropiat. Cabina mergea foarte încet, parcă abia se mișca, și luminile punților prin dreptul cărora trecea pâlpâiau succesiv. Podeaua apăsa mai tare – acum *Hermes* accelera peste 1 *g*, dar nu părea să fie cu peste jumătate din gravitația terestră. Pe puntea de comandă superioară, Harrach, Rotmont, Nakamura și Polassar erau deja așezați în fotoliile adânci utilizate la accelerațiile mari, care aveau tetiere speciale, în timp ce Steergard stătea în picioare, rezemat ferm de balustrada din fața monitorului principal, și privea – alături de ceilalți – cuvintele verzi ce se derulau pe ecran.

...VĂ GARANTĂM SECURITATEA PE TERITORIUL NOSTRU NEUTRU STOP COSMODROMUL NOSTRU SE AFLĂ LA 46 DE GRADE LATITUDINE, 139 DE GRADE LONGITUDINE CONFORM PROIECȚIEI VOASTRE MERCATOR STOP SUNTEM SUVERANI ȘI NEUTRI STOP PUTERILE VECINE AU FOST NOTIFICATE ȘI AU APROBAT ASOLIZAREA SONDELOR VOASTRE FĂRĂ CONDIȚII PRELIMINARE STOP ANUNȚAȚI DATA ȘI ORA SOSIRII LANDERULUI VIA LASER CU NEODIM ÎN UNITĂȚI DE REVOLUȚIE PLANETARĂ ÎN SISTEMUL BINAR VĂ AȘTEPTĂM STOP VĂ SALUTĂM STOP

Steergard mai rulă o dată întregul mesaj pentru Gerbert și dominican imediat ce-și făcură apariția. După aceea se așeză în fotoliul său și-l întoarse către ceilalți.

— Am primit răspunsul acesta acum câteva minute, din punctul menționat, prin intermediul unor fulgere de

lumină în spectru solar. Nakamura, a fost vorba despre o oglindă?

— Probabil. Lumina nu este coerentă – printr-o fereastră din plafonul de nori. Dacă este o oglindă simplă, atunci ar avea suprafața de câteva hectare.

— Interesant. Solaserul a receptat aceste fulgere?

— Nu. Au fost îndreptate spre noi.

— Și mai interesant. Ce magnitudine unghiulară are *Hermes* acum, văzut de pe planetă?

— Câteva sutimi de secundă de arc.

— Din ce în ce mai interesant. Lumina nu era colimată?

— Ba da, însă slab.

— De felul celei obținute cu o oglindă parabolică?

— Sau al mai multor oglinzi plane, poziționate corespunzător pe o suprafață considerabilă.

— Asta înseamnă că ei știau unde să ne caute. Dar cum știau asta?

Nimeni nu-i răspunse.

— Aș dori să aud păreri.

— Este posibil să ne fi observat când am lansat solaserul, rosti el-Salaam.

Tempe nu-l observase până acum, deoarece se afla pe puntea de comandă inferioară.

— Asta s-a întâmplat acum patruzeci de ore și după aceea n-am mai utilizat propulsia, obiectă Polassar.

— Bun, să lăsăm pentru moment deoparte problema asta. Cine are încredere în această invitație politicoasă? Nimeni? Asta-i cu adevărat surprinzător!

— Este prea frumos ca să fie adevărat, se auzi un glas venind de sus și Tempe îl văzu pe Kirsting pe pasarela cu balustradă. Deși... pe de altă parte... dacă este o capcană, ar fi putut veni cu una mai puțin primitivă.

— Vom vedea, zise căpitanul și se scula.

Hermes se deplasa atât de constant, încât toate gravimetrele înregistrau valoarea 1 *g*, ca și cum nava ar fi stat nemișcată și andocată pe Pământ.

— Atenție, toată lumea! urmă Steergard. Polassar îl va alimenta pe DEUS cu blocul de programe SG. El-Salaam va decupla solaserul și-i va aplica masca de camuflaj. Unde-i Rotmont? Așa – pregătește două landere grele. Piloții și Nakamura să rămână pe puntea de comandă. Eu mă duc să fac un duș și mă-ntorc într-un minut. Ah! Harrach și Tempe: asigurați-vă dacă sunt bine ancorate toate obiectele ce nu rezistă la 10 *g*. Fără permisiunea mea, nimeni nu are voie pe puntea de navigație. Asta-i tot.

Căpitanul înconjură toate consolele și, văzând că doar piloții se ridicaseră de la locurile lor, strigă:

— Toată lumea, vă rog, la posturi!

Puntea se goli aproape imediat. Harrach se așeză în alt fotoliu și, cu degetele alergând pe taste, verifică statutul tuturor sistemelor, de la prova la pupa, pe diagramele luminoase ale interoceptoarelor. Tempe, care deocamdată nu avea nimic de făcut, se apropie de Nakamura, care examina pe un ecran încorporat în tăblia mesei spectrul semnalelor quintane.

— Ce este blocul de programe SG? întrebă Tempe și Harrach ciuli urechile curios, pentru că nici el nu auzise până atunci de așa ceva.

Nakamura înălță privirea și clătină trist din cap.

— Părintele Arago va fi îndurerat.

— Intrăm în stare de război? Ce-i blocul de programe SG? repetă Tempe.

— Conținutul calei, domnilor, nu mai este un secret de acum.

— Cea sigilată? Prin urmare, acolo nu sunt mergători?

— Nu. Conține surprize pentru toți, chiar și pentru DEUS. Mai puțin pentru căpitan și pentru umilul vostru servitor. Văzând uluirea piloților, continuă: Așa a

considerat potrivit comandamentul SETI. Amândoi v-ați antrenat în simulatoare pentru asolizări solitare și de aceea oricare dintre voi s-ar putea trezi în situația, să presupunem, a unui ostatic.

— Și DEUS?

— Este o mașină. Până și computerele de ultimă generație pot fi sparte, chiar de la distanță, și toate programele sale pot fi descărcate.

— În tot cazul, nu-i nevoie de o cală întreagă pentru câteva blocuri suplimentare de memorie!

— Blocurile nu se află acolo. În cală este *Hermes*. Un fel de machetă a lui *Hermes*. Foarte frumoasă și construită cu multă grijă. Să servească, hai să spunem, ca momeală.

— Și programele astea adiționale?

Japonezul suspină.

— Ele sunt o aluzie străveche, mai familiare vouă decât mie. S de la Sodoma, G de la Gomora. Neplăcut... mai ales pentru delegatul nostru apostolic. Îmi pare rău pentru el.

Sodoma și Gomora

Când nava se deplasa pe baza propulsiei sale, toți cei de la bord – și mai ales în popotă – se aflau de obicei în dispoziție mai bună, pentru că puteau să uite, cel puțin în timpul meselor, de nodul gordian ce se strângea tot mai mult în jurul lor. Faptul că puteai să stai așezat la o masă, să treci farfurii cu mâncare din mână în mână, să torni fără probleme supă în castroane și bere în pahare, să utilizezi o solniță, să-ți pui zahărul în cafea folosind linguriță – toate astea însemnau o eliberare de practicile pe care le impunea imponderabilitatea. Așa cum s-a zis de o mie de ori, retezarea legăturilor gravitației face ca obiceiurile omului și corpul său să fie ridicole la fiecare mișcare.

Un astronaut neatent este acoperit de cucuie și de vânătăi, varsă alimente pe el și pe hainele lui, și zboară întruna prin cabină în urmărirea unor hârtii ce plutesc haotic. Când ajunge într-o zonă mare fără materiale de „propulsie", devine o creatură mai neajutorată decât un prunc, pentru că, dacă acela se poate târî, astronautul care plutește în mijlocul unei incinte este practic neputincios. Cei prinși în asemenea situații se pot salva doar aruncând ceasuri și – dacă nu este suficient – haine, întrucât legile mecanicii newtoniene nu permit excepții: dacă asupra unui corp aflat

în repaus nu acționează nicio forță din exterior, el nu se va mișca decât în conformitate cu legea acțiunii și reacțiunii.

Pe vremea când mai făcea glume, Harrach spusese că o crimă perfectă putea fi comisă cu ușurință într-o stație spațială și că era îndoielnic că vreun tribunal l-ar fi putut condamna pe ucigaș – tot ce trebuia să facă era să-și convingă victima să se dezbrace de toate hainele, poate pentru a face o baie, după care să o împingă ușor, cu o forță astfel calculată încât să ajungă în mijlocul încăperii, la distanță egală de toți pereții, de tavan și de podea, unde avea să rămână agitând zadarnic din mâini și din picioare până murea de foame. Ucigașul putea să declare judecătorilor că plecase să ia un prosop, dar fusese distras. Neaducerea unui prosop nu era un delict și, așa cum știu toți, *nullum crimen sine lege*: Codul Penal nu ținea seama de imponderabilitate și de posibilitățile ei criminale.

După executarea noilor ordine, la care Tempe se referise ca fiind „stare de război", dispoziția generală nu se îmbunătăți nici chiar la cină. Popota putea fi confundată cu refectoriul unei mânăstiri în care se impusese regula strictă a tăcerii. Oamenii mâncau, nu foarte atenți la ce băgau în guri, lăsând totul în seama stomacurilor lor, deoarece ei digerau de fapt vorbele lui Steergard din după-amiaza aceea. Căpitanul își prezentase planul de acțiune vorbind atât de încet, încât abia se auzise. Toți cei care-l cunoșteau știau că acest calm rece ascundea furie.

— Invitația este o cursă. Dacă mă-nșel în privința asta – așa cum sper –, atunci contactul va avea loc. Eu însă nu văd niciun motiv de optimism. Existența unui guvern neutru pe o planetă care se află de minimum o sută de ani în sferomahie cosmică este posibilă, dar pe de altă parte este imposibil ca un vizitator din spațiul cosmic să poată fi primit fără acordul părților implicate în conflict. Potrivit mesajului, acordul acela a fost dat. Am încercat să inversez situația – să-mi imaginez că noi am fi unul dintre centrele

de comandă de pe Quinta și am fi confruntați cu problema răspunderii la un apel pe care intrusul l-a adresat întregii populații.

De acum, un astfel de centru de comandă știe multe despre intrus. Știe că intrusul nu poate fi distrus în spațiul cosmic, deoarece a încercat deja s-o facă cu mijloacele de care dispune... deși poate că n-a utilizat toate mijloacele acelea. Mai știe că intrusul nu este de fapt agresiv, pentru că, deși a încercat să forțeze contactul printr-o etalare de forță, a îndreptat forța respectivă împotriva Lunii nepopulate, pe când cu un consum mult mai mic de energie ar fi putut lovi inelul de gheață, care și așa se află în pragul colapsului. Mai știe, în mod evident, că el singur – sau poate în alianță temporară cu inamicii săi – a fost principalul vinovat pentru selenoclasm și consecințele lui catastrofale. Centrul de comandă trebuie să știe toate astea, repet, pentru că este imposibil să conduci operațiuni militare la scară interplanetară fără ajutorul unor savanți competenți. Restul cunoștințelor centrului de comandă sunt circumstanțiale. Noi aflăm proprietățile gravitației – ajungând până la formele ei extreme, așa cum sunt găurile negre – cu mult înainte s-o stăpânim. Felul cum le-am respins atacul nocturn a fost o surpriză pentru ei, dar dacă au fizicieni capabili, vor înțelege că o defensivă gravitațională este la fel de sinucigașă ca ofensiva pentru o navă asolizată pe Quinta. Relativist vorbind, nava nu poate să producă un câmp gravitațional coerent fără să se distrugă atât pe sine, cât și planeta.

Voi trimite două landere în zona ce ne-a fost desemnată și presupun că ele nu vor detecta absolut nicio amenințare. Dacă quintanii doresc s-o atragă pe *Hermes* pe planetă, atunci landerele vor reveni la navă. De asemenea, ele nu se vor întoarce cu mâinile goale – ceva este deja pregătit pentru ele, pentru a ne domoli temerile și pentru a ne trezi în același timp interesul și curiozitatea. Quintanii ospitalieri

vor declara că un contact real este posibil doar între ființe vii, nu între computere, iar așa ceva este greu de negat. Prin urmare, dacă situația se va desfășura aproximativ așa cum am spus, vor lua decizia finală abia după ce *Hermes* va asoliza. După ce vom recupera landerele – dar fără să le aducem la bord, întrucât, după toate cele întâmplate, prefer să greșesc de o sută de ori din exces de prudență decât să accept o singură neglijență –, ne vom anunța coborârea pe planetă.

Acum despre detaliile operațiunii. După lansarea landerelor, ne vom muta de la Quinta la Sexta, folosind doar jumătate din puterea necesară pentru deplasare. Spre norocul nostru, ambele se află în opoziție similară cu soarele. Sondele noastre au studiat deja Sexta și știm că este lipsită de atmosferă și cu activitate seismică intensă, așa că nu poate fi utilizată nici pentru colonizare, nici pentru amplasarea de baze militare. Planeta în sine ar fi mai periculoasă pentru ele decât orice inamic. Vom intra în umbra Sextei, iar *Hermes* care va ieși nu va putea fi deosebit de nava noastră – de la depărtare. Din apropiere, lucrurile se schimbă, însă eu cred că quintanii nu se vor apropia înainte de intrarea sa în atmosferă. Utilizând fizica sideralelor, l-ar putea ataca fără dificultate în ionosferă, totuși nu cred că vor proceda așa. Nava va fi un trofeu mult mai valoros dacă va asoliza în mod normal, decât dacă va fi transformată într-o epavă deteriorată. De asemenea, pe sol va opune mai puțină rezistență decât o navă care coboară cu pupa înainte, pe o coloană de foc, și care rămâne astfel manevrabilă și poate să fugă.

Această *Hermes* falsă pe care o vom trimite va emite și va recepta semnale radio, și va avea un motor care-i va îngădui să asolizeze... dar numai o singură dată. Între ea și noi nu vor exista comunicații directe. Iar răspunsul nostru ulterior va depinde de felul cum va fi primită.

— Sodoma și Gomora? întrebă Arago.

Steergard îl privi câteva clipe pe dominican, după care răspunse cu maliţiozitate necamuflată:

— Părinte, nu vom trece dincolo de ceea ce există în scripturi, dar ne vom limita la prima ediţie. Ediţia cea nouă nu se mai aplică, deoarece noi am întors şi celălalt obraz şi nu numai o dată. Subiectul acesta nu este deschis discuţiilor. Ar fi irelevant, întrucât alegerea între Vechiul şi Noul Testament nu va fi a noastră, ci a quintanilor. Solaserul a fost recalibrat?

El-Salaam încuviinţă din cap.

— Iar DEUS funcţionează acum în conformitate cu programul SG. Perfect! Să revenim la landere. După cină, Rotmont şi Nakamura se vor ocupa de ele.

* * *

Nimeni nu văzu plecarea landerelor. Fuseseră lansate la miezul nopţii sub control automat şi se îndreptară direct spre Quinta, în timp ce *Hermes* le întoarse spatele şi acceleră până în zori: pentru a ajunge la Sexta, aflată la 70 de milioane de kilometri distanţă, aveau nevoie de aproape optzeci de ore cu viteză hiperbolică. În laboratoarele de electronică, începu producerea dispersoarelor – „diversiuni de dispersie" –, care până acum nu fuseseră utilizate în activităţile de recunoaştere. Poreclite „ochi de albină", erau roiuri de milioane de cristale microscopice care, după ce aveau să fie împrăştiate pe patru milioane de kilometri cubi în jurul Sextei, urmau să fie ochii invizibili, telecomandaţi, ai lui *Hermes*. Pe Pământ fuseseră utilizaţi în apicografie; fiecare cristal era mai mic decât un fir de nisip, un ac transparent, echivalentul unei singure omatidii, o unitate optică a ochiului compus al albinelor. *Hermes* remorca după sine coada aceasta, astfel ca după ce se ascundea înapoia Sextei să poată observa de acolo soarta

mesagerilor săi automați. De asemenea, după ce parcursese o distanță suficientă, nava lansase sonde video, acționate de jeturi de propulsie puternice și perfect vizibile, care urmau să fie „ochii oficiali", pe care quintanii îi puteau și trebuiau să-i vadă fără greutate.

Pe puntea de comandă, Tempe era de cart, când fu atacat pe neașteptate de Harrach; un ziar vechi îi trezise furia pe care acum o refulă în fața tovarășului său. Ziarul provenea dintr-o perioadă când pe Pământ se dusese o dispută acerbă legată de participarea femeilor la expediție. Mai întâi, Harrach citi un paragraf despre viața de familie, care ar fi trebuit să-și găsească locul în cadrul expediției, urmat de insulte ale reprezentantelor femeilor etern abuzate la adresa lui SETI, despre care afirmau că era condusă de o mafie masculină. Harrach devenise atât de indignat, încât era pe punctul să rupă ziarul în bucăți. Râzând, Tempe îl prinse de mâini – ziarul acela era o raritate în constelația Harpia, un document venerabil despre care nimeni nu știa cum ajunsese în bagajul lui Harrach. Sau cel puțin așa afirma acesta. Tempe era de altă părere, dar o ținu pentru sine. Harrach avea nevoie de asemenea articole pentru a-și descărca temperamentul furtunos. Nonsensul de la baza dorinței pentru egalitate era prea evident ca să fie privit cu seriozitate. Femei, adică soții, mame, adică țânci, creșe și grădinițe într-o navă care avansa cu siderali încărcați... nu însemnau nimic pentru o civilizație extraterestră a cărei sferomahie ajunsese de secole în spațiul cosmic! Un ocean de cerneală fusese tipărit în legătură cu acest subiect. Musulmanii își trimiseseră în linia întâi băieții de doisprezece ani, totuși nu niște prunci aflați încă în leagăne. Harrach regreta din tot sufletul că nu-i putea explica în privat autoarei acestor nonsensuri ce părere avea despre ea.

Tempe reveni în fața consolei de comandă și verifică cursul și secera Sextei care creștea pe monitoare; la răstimpuri, azvârlea câte o privire spre Harrach, care-și

bombarda neobosit singurul ascultător cu tiradele sale, dar nu zicea nimic – nu mai dorea să pună paie pe foc, mai ales fiindcă nu erau singuri: DEUS era și el de veghe pe puntea de comandă. Tempe nu era expert în arhitectura computerelor pentru a fi sigur că o mașină atât de rapidă, inteligentă și cu memorie perfectă nu avea o urmă de personalitate. Asigurările oferite de manuale și de specialiști nu-l convingeau. Ar fi vrut să se convingă el însuși, dar nu știa cum și, de altfel, mintea îi era preocupată de probleme mai grave. Oare Nakamura simpatiza într-adevăr cu Arago? Pilotul se înfioră la simplul gând de a fi în pielea delegatului apostolic.

Între timp, urmând sugestia căpitanului, Arago și Gerbert examinau posibilitatea ca quintanii să deducă biologia oamenilor din examinarea landerelor. Deși acestea fuseseră meticulos sterilizate înainte de trimiterea spre planetă, astfel ca pe suprafețele lor să nu fi rămas nici măcar o celulă epidermică a unui deget, nici măcar o bacterie (dintre cele de care organismul uman nu putea scăpa niciodată în întregime), și cu toate că erau automate ce fuseseră construite fără implicarea mâinilor umane, iar antenele lor energetice și echipamentele pentru comunicarea de informații corespundeau tehnologiei terestre de acum optzeci de ani, Steergard nu intenționa să le readucă la bord după revenirea de pe Quinta. O astfel de acțiune i se părea periculoasă. Primele artefacte capturate de *Hermes* dovediseră capacitatea uluitoare a quintanilor în ingineria parazită. De aceea landerele, pe lângă aducerea de informații inocente importante, puteau aduce, de asemenea, distrugere – nu sub forma unor patogeni care să atace instantaneu, ci sub formă de virusuri sau ultravirusuri cu perioadă lungă de incubație. Din motivul acesta căpitanul îi rugase pe medici și pe Kirsting să pună la punct contramăsuri.

Așa-zisul „guvern neutru" care comunicase cu ei fusese de acord cu sosirea landerelor, dar în cursul negocierilor

următoare stipulase că acestea nu puteau rămâne în contact cu *Hermes*, întrucât condiția respectivă era impusă de „puteri vecine". După ce înghițea ambele sonde în atmosfera ei, planeta se învăluia într-o pătură de zgomot de fond intensificat pe toate lungimile de undă. Dacă oamenii ar fi echipat emisarii electronici cu lasere capabile să străpungă ecranul acela de zgomot, ar fi încălcat condiția acceptată. Ar fi fost încă și mai evident dacă *Hermes* ar fi sfredelit oceanul de nori și haosul radio cu propriile sale lasere.

De acum nu mai aveau nimic de făcut decât să urmărească Quinta din spatele Sextei prin intermediul norilor de ochi holografici. Operațiunea era astfel sincronizată încât cele două landere, care coborau lent spre orizont, să ajungă pe Quinta când *Hermes* intra în umbra Sextei. Toți se adunară pe puntea de comandă și așteptară momentul critic. Planeta, albă din cauza norilor, acoperea ecranul central; norii de sateliți de luptă ce-i traversau erau clar vizibili ca niște puncte negre pe fața lipsită altfel de caracteristici. Pentru a putea observa intrarea ambelor landere în atmosferă, în combustibilul lor hipergolic fuseseră adăugate sodiu și technețiu; cel dintâi colora flacăra de eșapare în galben luminos, iar al doilea o eticheta cu o linie spectrală inexistentă în spectrul soarelui local sau al orbitalilor quintani. Când rachetele intrară în nori, fuioarele de flăcări cauzate de frecarea cu aerul și de jeturile de decelerare începură să difuzeze. Apoi miliardele de ochi electronici desfășurați într-o coadă invizibilă la două milioane de kilometri în siajul lui *Hermes* focusară în lungul tangentei spre punctul asolizării planificate... și n-o făcură în zadar. Coborând pe teren solid la câteva secunde unul după celălalt, ambele vehicule anunțară sfârșitul zborului lor printr-o fulgerare dublă de sodiu, cu modulare prestabilită, care se stinse imediat.

În felul acesta, operațiunea intră în etapa a doua. Blindajul ventral al lui *Hermes* se desfăcu la jumătate, în două trape gigantice arcuite, iar brațele podurilor rulante

împinseră în spațiul cosmic un cilindru enorm din metal, botezat *Sesam*. Acesta urma să fie laboratorul de carantină care să găzduiască landerele după întoarcerea lor. Harrach părea cel mai încântat de această soluție; ceilalți aprobaseră tactica lui Steergard și cooperaseră fără ezitare, totuși o făcuseră fără entuziasm – nu aveau motive să fie fericiți. Pe de altă parte, primul pilot nu se sinchisea să-și ascundă satisfacția răutăcioasă că vor strânge de gât afurisita asta de planetă belicoasă. Abia aștepta întoarcerea landerelor, preferabil având la bord molima cea mai groaznică, de parcă unicul scop al expediției fusese o confruntare brutală de forțe. Ascultându-l cum vorbea întruna, Tempe comentă rar, gândindu-se la modificările psihologice ale lui Harrach pe care DEUS le observase fără doar și poate. Se simțea aproape rușinat de colegul său, deși uneori nici el nu putea spune ce ar fi preferat: ca furia profundă ce se acumulase în echipaj să se dovedească lipsită de orice fundament, ori ca quintanii să-i silească să ia decizia cea mai rea. Da, și el vedea acum această civilizație ca pe un inamic al cărui rău absolut justifica măsurile luate de oameni.

Nimic nu mai era ținut secret. Solaserul, anterior dezactivat și camuflat, era încărcat cu energie solară, însă nu pentru semnale, ci pentru lovituri laser. După 48 de ore, norul holografic anunță întoarcerea emisarilor. Cele două landere ar fi trebuit să raporteze pe banda de unde ultrascurte după ce depășeau orbita pe care pluteau fragmentele Lunii, dar se părea că numai unul dintre ele o făcea; celălalt emitea un talmeș-balmeș neînțeles de cod. Steergard își împărți oamenii în trei echipe. Piloții urmau să ducă falsa *Hermes* pe o traiectorie spre periheliu, fizicienii aveau să dirijeze landerele în incinta cilindrică, aflată acum la aproximativ optzeci de kilometri depărtare de *Hermes*, iar medicii împreună cu Kirsting să se ocupe de examinarea biologică a landerelor, după ce primeau permisiunea celei

de-a doua echipe. În ciuda diviziunii muncii, tot echipajul era perfect informat asupra situației generale.

Harrach și Tempe pilotară gigantul gol, care porni în zborul său fără grabă, cu cordoanele de sudură încă strălucindu-i pe carcasă. Comunicau permanent cu echipa lui Nakamura, care aștepta landerele. Polassar nu elimina posibilitatea unei defectări banale în transmițătorul ininteligibil, iar Harrach era convins că fusese intervenția quintanilor; adevărul era că pilotul dorea ca trădarea quintanilor să fie demascată cât mai rapid și ca ea să însemne – pentru toți – picătura care să umple paharul. Tempe nu comentă, totuși se întrebă cum era posibil ca un individ atât de obsedat să mai poată juca rolul responsabil de prim pilot. Se părea că o putea face, ținând seama de faptul că DEUS încă nu-l informase pe căpitan asupra stării lui Harrach. Dacă nu cumva toți căzuseră pradă unei nebunii colective...

Scăldat în lumina puternică a reflectoarelor ce-l înconjurau, *Sesam* primi landerele în botul său larg deschis. După ce automatele efectuară examinări preliminare, fizicienii din centrul de comandă nu putură decide dacă landerul defect fusese avariat accidental sau cu intenție. Asta îl înfurie pe Harrach, care știa mai bine decât toți: era în mod clar mâna quintanilor! După o oră însă se dovedi că landerul își pierduse o parte dintr-o antenă și radiatorul de la prova în urma unei coliziuni cu un fragment mic de meteorit sau cu o piesă metalică. În sistemul acesta, asemenea coliziuni nu erau improbabile.

Pe geamănul lui *Hermes*, gol la interior, ultimele cordoane de sudură continuau să strălucească în beznă în timp ce se îndepărta. Piloții puteau acționa propulsia imediat ce primeau ordinul căpitanului, dar Steergard n-o făcea. Aștepta raportul specialiștilor. În ce stare se întorseseră landerele? Și, cel mai important, ce informații aduseseră ele?

Informațiile se dovediră extrem de interesante, iar landerele – dacă nu se ținea seama de defecțiunea minoră – erau intacte și necontaminate. Când auzi asta, Harrach nu se putu abține să exclame:

— Viclenii!

— La urma urmelor, îi atrase atenția Tempe, și în Sodoma a existat un anume Lot.

Ardea de nerăbdare să afle noile descoperiri despre Quinta, care aveau nevoie de o veșnicie să ajungă pe puntea de comandă. Într-un final, lui Nakamura i se făcu milă de piloți și le arătă mesajul adus de landere, așa cum fusese transmis din *Sesam*.

Începea cu povestea pe care solaserul o expediase spre Quinta. Urmă o serie lungă de peisaje, posibil rezervații naturale ce nu fuseseră atinse de civilizație. Coaste litorale, valuri spărgându-se pe nisip, apusuri însângerate prin norii joși, păduri masive de un verde mult mai întunecat decât al celor terestre. Coroanele enorme ale copacilor erau aproape bleumarin.

Pe acest fundal permanent schimbător începură să strălucească litere.

ACCEPTĂM ASOLIZAREA UNEI RACHETE CU MASA LIMITĂ DE 300 000 DE TONE CU GARANȚIA PASIVITĂȚII ȘI A CORDIALITĂȚII VOASTRE STOP URMEAZĂ COSMODROMUL STOP

Dintr-o pâclă groasă și verde se ivi un platou vast, văzut de la mare înălțime, strălucind mat ca mercurul înghețat. Ace incredibil de subțiri se aflau pe el la intervale regulate, aidoma pieselor de pe o tablă de șah: stalagmite alb imaculat cu vârfuri ascuțite, care creșteau. Mai precis, se ridicară, cu bazele învăluite în pânze aurii de păianjeni, după care se opriră. Spre orizontul îndepărtat, care era perfect senin, zburau păsări cu câte patru aripi ce se mișcau independent. Trebuiau să fie niște creaturi uriașe, similare cocorilor ce migrează din regiunile nordice odată cu venirea iernii. Pe

stalagmite – pe care ochii oamenilor le recunoscură acum ca fiind rachete – pâlpâiau forme minuscule, negre și multicolore; roiau în sus, suind pe rampe late în navele albe. Toți se aplecară înainte, mijind ochii ca să vadă, în cele din urmă, cum arătau quintanii – dar tot atâta succes ar fi avut un vizitator de pe Neptun care ar fi încercat să distingă forma umană prin examinarea unui stadion olimpic ticsit de la o altitudine de aproape doi kilometri. Mulțimea pestriță și aflată în permanentă mișcare continua să se strângă la baza rampelor și apoi să dispară, ca niște râuri, în navele albe ca zăpada. Pe fuzelajele lor se vedeau șiruri perpendiculare de hieroglife: inscripții strălucitoare și ininteligibile. Mulțimea se rarefie și toți așteptau decolarea inevitabilă a flotei albe. Dar, lent, maiestuos, ea începu să se afunde.

Pânzele de păianjeni auriu-arămii căzură de pe carcase, ca și cum ar fi putrezit, rămânând în cercuri neregulate pe sol. Acum doar vârfurile albe se mai vedeau deasupra lacului neted de mercur, după care și ele intrară în puțuri roșu-închis, iar deasupra lor nu se închiseră nici trape și nici chepenguri, ci doar același mercur mat. Câmpia era complet plană și fără semne distinctive. Totul era pustiu, până ce din partea inferioară a ecranului apăru deplasându-se încet un miriapod – în mod clar mecanic, nu o creatură vie – cu bot scurt și bont. Din bot se revărsă o fântână de fluid gălbui strălucitor, care se răspândi și în același timp bolborosi, ca și cum ar fi clocotit; acolo unde terminase de clocotit, mercurul rămânea negru ca un lac de bitum. Miriapodul se arcui spre spate, astfel că picioarele sale mediane atârnau în aer; se întoarse direct către oamenii ce priveau și deschise patru ochi. Sau erau ferestre? Sau reflectoare? Semănau totuși cu ochii mari ai unui pește: rotunzi, mirați, cu irisuri ca niște benzi metalice înguste și pupile negre, sclipitoare. Acest vehicul-robot păru să-i privească gânditor, îngrijorat, pe oameni; cele patru pupile nu mai erau rotunde, ci se îngustaseră ca la pisici. În același timp, ceva

pâlpâia – slab, albăstrui – în centrele lor. După aceea miriapodul căzu, reveni la poziția sa inițială pe suprafața neagră și, legănându-se într-o parte și în alta ca un miriapod real, ieși din câmpul vizual. Păsările dispăruseră de pe cer și în locul lor apăru un text:

ACESTA ESTE COSMODROMUL NOSTRU ACCEPTĂM SOSIREA VOASTRĂ URMEAZĂ CONTINUAREA STOP

Într-adevăr, urmă continuarea, mai întâi cu o furtună cu tunete. Potopul de ploaie lovea pieziș într-un șir de structuri cu aspect de piramide, conectate printr-o mulțime de viaducte suspendate. Un oraș ciudat în torentul de ploaie – apa curgea în jos pe acoperișurile ovale, țâșnind din garguiele din capetele podurilor... dar de fapt nu erau poduri, ci tuneluri, cu deschideri elipsoidale prin mijlocul cărora țâșneau lumini în linii pâlpâitoare. Să fi fost trafic suprateran? În adâncul tunelurilor-străzi nu se vedea țipenie de ființă... deși, deoarece clădirile se ridicau una peste cealaltă ca niște piramide toltece turnate în metal, de fapt nu existau străzi. Era imposibil să determini nivelul de bază al orașului, dacă acesta era într-adevăr un oraș. Ploaia biciuită de vânt gonea în perdele argintii peste structurile gigantice, fulgerele străluceau fără să se audă niciun sunet, iar apa se revărsa straniu de pe piramide. Jgheaburile care o colectau erau ridicate la capete, astfel încât torente uriașe zburau în văzduh și se contopeau cu ploaia ce nu mai contenea. Apoi însă unul dintre trăsnete se destrămă și se coagulă în litere de foc:

FURTUNILE CU FULGERE SUNT UN FENOMEN FRECVENT PE PLANETA NOASTRĂ STOP

Imaginea păli și apoi se stinse. Pe fundalul gri-murdar apărură contururi, siluete fărâmate. Undeva mai adânc, un amalgam tremurător de foc și de nori, sau fum. Straturi suprapuse de sfărâmături ale unor structuri enorme. În prim-plan se vedeau pete mai albicioase, dispuse în șiruri

regulate, ce păreau corpurile goale ale unor creaturi sfârtecate, mânjite de noroi. Deasupra cimitirului aceluia vast de culoarea fierului fulgerară cuvintele:

ORAȘUL ACESTA A FOST DISTRUS DE SELENOCLASMUL VOSTRU STOP

Inscripția dispăru și imaginea înaintă printre ruine, arătând prim-planuri de dispozitive de neînțeles. Unul dintre ele, ranforsat de jur împrejur cu metal de o grosime neobișnuită, crăpase și înăuntru – teleobiectivul transfocă – se vedeau, din nou, rămășițe zdrobite, din care nu-ți puteai da seama ce formă avuseseră când fuseseră vii, aidoma cadavrelor omenești deshumate din gropi comune, pe jumătate descompuse și amestecate cu zdrențe și lut. Obiectivul se retrase după aceea brusc și arătă din nou o întindere uriașă de sfărâmături, în care se căscau gropi adânci. În ele, excavatoare butucănoase, cu dungi roșii, ronțăiau ruinele cu mandibulele aidoma unor gândaci. Buldozere împingeau cu încăpățânare în centrul unei fațade fisurate, care fusese cândva albă ca laptele, ca alabastrul, până ce zidul se nărui și praful se ridică într-un nor de culoarea ruginii, acoperind scena.

Pentru câteva clipe, pe puntea de comandă nu se auziră decât respirații rapide și ticăitul unui secundar. Ecranul se lumină. Apăru o diademă stranie, din cristal complet transparent, a cărei deschidere nu era făcută pentru un cap uman, cu pedunculi ce scânteiau ca diamantele și în care era încrustat dodecaedrul unui spinel roz-palid. Deasupra lui apăru o inscripție:

ÎNCUNUNAREA. SFÂRȘIT.

Nu fusese însă sfârșitul, ci continuă. Crustacee negre fără capete se profilau pe fundalul unei lumini halogene orbitoare, pe panta lină a unui munte, ca o cireadă de vite pe o pășune alpină. Oamenii încercară zadarnic să le identifice. Erau broaște-țestoase foarte mari? Coleoptere gigantice? Imaginea se ridică, urmând un perete de stâncă

tot mai abrupt, în care se vedeau deschideri întunecate de grote și de peșteri, din care curgea ceva, dar nu era apă, ci o secreție galben-maronie ca o vărsătură. Cuvinte se derulară pe un fundal liliachiu, care unduia lin:

ACCEPTĂM SOSIREA VOASTRĂ CU O NAVĂ CU MASA LIMITĂ DE 300 000 DE TONE STOP PE COSMODROMUL ARĂTAT AA035 STOP ANUNȚAȚI DATA ȘI ORA SOSIRII STOP VĂ GARANTĂM PACE ȘI UITARE STOP LA PROIECȚIA VOASTRĂ MERCATOR LONGITUDINE 135 LATITUDINE 48 STOP AȘTEPTĂM SEMNALUL SOSIRII VOASTRE STOP STOP STOP STOP STOP STOP STOP

Monitorul se stinse și lumina zilei inundă puntea de comandă. Foarte palid și apăsându-și palmele peste piept fără să-și dea seama, pilotul secund continua să privească ecranul gol. Harrach se străduia să-și găsească cuvintele. Picături mari de sudoare șiroiau pe fruntea lui, oprindu-se pe sprâncenele blonde și stufoase.

— Ăsta-i... ăsta-i șantaj! izbucni el. Ei ne... învinovățesc... pentru... acolo...

Tempe tresări, ca și cum s-ar fi trezit pe neașteptate.

— Să știi însă, rosti el încet, că-i adevărat. Ne-a invitat cineva pe noi aici? Am intrat drept în mijlocul nefericirii lor... ca s-o amplificăm.

— Ajunge! se răsti Harrach. Dacă vrei să te căiești, du-te la popa ăla al tău, nu-ncerca să mă convertești pe mine. Nu-i doar șantaj, ci e mult mai viclean... Da, da, îmi dau seama cum le-ar plăcea să le mușcăm momeala. Vino-ți în fire, omule, n-a fost vina noastră, ci ei...

— Vino-ți tu în fire. Tempe se sculă, nemaiputând să stea așezat. Indiferent cum se va sfârși jocul, ceea ce am făcut – am făcut. Contact între inteligențe... Doamne Dumnezeule! Dacă trebuie să blestemi pe cineva, atunci blestemă pe SETI, blestemă pe CETI, blestemă ziua în care ai

decis să devii „psihonaut". Ba încă și mai bine, ține-ți gura! Ăsta-i lucrul cel mai inteligent pe care-l poți face.

În după-amiaza aceea, *Sesam* în care se aflau landerele fu adus la bord. Arago îi ceru lui Steergard să convoace o ședință generală pentru a analiza viitoare cursuri de acțiune, dar căpitanul refuză sec. Până la terminarea ultimei etape a programului nu aveau să existe niciun fel de ședințe sau consultații. Înarmată cu un laser gama, falsa *Hermes* dispăru după curbura Sextei și se îndreptă cu toată viteza spre Quinta, cu care schimbă semnalele prestabilite.

Imediat ce ieși din cart, Tempe încercă să discute cu căpitanul. Steergard refuză; se închisese în cabină și nu primea pe nimeni. Pilotul coborî la nivelul median, numai că nu avu curaj să-l vadă pe dominican; la jumătatea drumului se opri și încercă să ia legătura cu Gerbert prin intercom. Medicul nu era în cabina sa, ci în popotă cu Kirsting și Nakamura. Deși rămăsese în umbra Sextei, nava făcea manevre pentru a oferi o gravitație slabă. La vederea oamenilor ce mâncau la mese, pilotul își dădu seama că nu mai băgase nimic în gură de la răsăritul soarelui. Li se alătură, tăcut, cu o farfurie pe care-și pusese friptură și orez, dar când atinse carnea cu furculița, pentru prima oară în viața lui i se făcu greață la vederea fibrelor cărnii. Trebuia să se hrănească totuși, așa că-și goli farfuria în sistemul de succțiune al bucătăriei și luă de la automat un terci vitaminizat, încălzit instant. Nimeni nu-i adresă vreun cuvânt. Abia după ce-și pusese farfuria și lingura în mașina de spălat vase, Nakamura îl strigă, zâmbind ușor. Tempe se așeză vizavi de japonez, care-și șterse buzele cu un șervețel din hârtie.

După ce Kirsting plecă și rămaseră numai ei doi și Gerbert, Nakamura își înclină capul cu păr negru perfect pieptănat spre un umăr, așa cum avea obiceiul, și-l privi pe pilot cu aer de expectativă. Tempe strânse din umeri, ceea ce însemna că nu avea nimic de spus. Absolut nimic.

— Lumea nu dispare dacă-i întoarcem spatele, rosti brusc fizicianul. Acolo unde există gândire, există și cruzime. Ambele merg mână în mână. Realitatea asta trebuie acceptată, deoarece nu poate fi schimbată.

— De ce nu vrea căpitanul să primească pe nimeni? întrebă Tempe.

— Este dreptul lui, replică japonezul imperturbabil. Ca noi toți, căpitanul trebuie să salveze aparențele. Chiar și când este singur. Medicul Gerbert suferă, pilotul nostru Tempe suferă, doar eu nu sufăr. Cât despre părintele Arago... nici măcar nu vreau să mă gândesc la el.

— Cum se face că... tu nu suferi? zise pilotul, căci nu înțelegea.

— Nu am dreptul ăsta, răspunse calm Nakamura. Fizica modernă cere o imaginație care să nu evite nimic. Nu este meritul meu, ci un dar de la strămoșii mei. Eu nu sunt profet, nu sunt clarvăzător, ci sunt doar obiectiv, atunci când este necesar să fii obiectiv. Altfel nici eu n-aș fi în stare să mănânc carne. Cine a fost cel care a spus *Nemo me impune lacessit*? Oare acum își regretă vorbele?

Pilotul păli.

— Nu.

— E bine atunci. Prietenul și colegul tău Harrach dă un întreg spectacol, cu masca furiei fixată pe față ca un demon din teatrul nostru kabuki. Nu trebuie să fii nici furios, nici disperat, nici să nu simți milă, nici să nu cauți răzbunare. Iar tu cunoști acum motivul. Sau mă înșel?

— Nu, rosti Tempe. Noi nu avem dreptul s-o facem.

— Exact. Conversația a luat sfârșit. Își privi ceasul. Peste treizeci și șapte de ore, *Hermes* va asoliza. Cine va fi de cart atunci?

— Amândoi vom fi, în conformitate cu ordinul primit.

— Nu vei fi singur.

Nakamura se ridică, înclină din cap spre ei și plecă. În popota goală, mașina de spălat vase bâzâia încet, iar aerul

condiționat crea o briză ușoară. Pilotul se uită la medic, care continua să stea nemișcat, cu capul în mâini, privind în gol. Tempe plecă, lăsându-l acolo, fără să schimbe vreun cuvânt cu el. Nu mai era nimic de adăugat.

* * *

Asolizarea lui *Hermes* fu spectaculoasă. Coborând spre coordonatele desemnate, răbufni atâta foc din pupa, încât jetul înflăcărat, transmis de nenumărații ochi minusculi împrăștiați prin spațiu, pătrunse în masa lăptoasă a norilor ca un ac incandescent, transformând-o într-un vârtej de caiere trandafirii strălucitoare. Nava se afundă în fereastra aceea, în puțul curățat de văpăi, după care dispăru. Fuioare de cirocumulus penate, spiralând spre interior, începură să închidă breșa din plafonul noros al Quintei, dar încă n-o umpluseră când o lumină galbenă răbufni în sus printre ele. După nouă minute – timpul necesar unui semnal să străbată distanța care-i separa pe observatori de planetă –, transmițătorul falsei *Hermes*, ațintit spre Sexta, emise pentru prima și ultima dată. Norii se despărțiră din nou în locul acela, dar mai lin, mai lent. Pe puntea de comandă plină de oameni se auzi un sunet colectiv, ca un oftat înăbușit.

Având în spate discul alb imaculat al Quintei, Steergard îl apelă pe DEUS.

— Vreau analiza exploziei.

— Nu dețin decât spectrul emisiei.

— Explică-mi cauza exploziei, pe baza spectrului acela.

— Va fi incertă.

— Știu asta. Dă-i drumul.

— Perfect. La patru secunde după oprirea propulsiei, miezul reactorului a detonat. Vrei să auzi variantele posibile ale cauzei?

— Da.

— Varianta unu: pupa a fost lovită de un fascicul de neutroni cu o frecvență înaltă-joasă concepută pentru străpungerea carcasei reactorului. Deși fusese oprit, reactorul a început să funcționeze ca un amplificator și în plutoniu s-a declanșat o reacție în lanț exponențială. Varianta doi: blindajul pupei a fost străpuns de o încărcătură cumulativă cu focos anomalon rece. Dorești să auzi motivația de la baza primei variante?

— Dă-i drumul.

— Un atac de tip balistic ar fi distrus toată nava. Pe de altă parte, dacă se pornea de la ipoteza că la bord există creaturi biologice și că acestea ar fi fost separate de zona motoarelor prin ecrane antiradiații, o lovitură neutronică putea să distrugă doar sursa energetică. Dorești să arăt spectrul?

— Nu. Ajunge.

Steergard observă abia acum că stătea în lumina albă a Quintei ca într-un halo. Fără să privească, închise imaginea și rămase tăcut o clipă, părând să digere cuvintele computerului.

— Vrea cineva să vorbească?

Nakamura își arcui sprâncenele, după care, lent și foarte grav, ca și cum ar fi oferit condoleanțe oficiale, zise:

— Eu sunt în favoarea primei ipoteze. În urma atacului, nava trebuia să-și piardă capacitățile energetice, dar echipajul să rămână întreg. Cu răni, desigur, totuși în viață. De la cadavre nu poți să afli prea multe.

— Cine nu-i de acord? întrebă căpitanul.

Toți tăcură, nu atât din cauza celor întâmplate și a celor spuse, cât din cauza expresiei de pe chipul lui Steergard. Vorbind aproape fără să-și deschidă gura, ca și cum ar fi suferit de constricția maxilarelor, el rosti:

— Haideți, porumbeilor, purtătorii de cuvânt ai concilierii și îndurării, dați-ne – și dați-le și quintanilor – o șansă de mântuire. Convingeți-mă că ar trebui să ne întoarcem,

să-i aducem Pământului slaba consolare că există lumi mai rele decât a noastră. Și să-i lăsăm să se distrugă singuri. Pe durata acelei convingeri, voi înceta să mai fiu căpitanul vostru. Sunt nepotul unui pescar norvegian. Sunt un om simplu care și-a depășit cu mult posibilitățile. Voi asculta toate argumentațiile – voi asculta până și insultele, dacă cineva le va considera necesare. Tot ceea ce se va discuta aici va fi șters din memoria lui DEUS. Vă ascult.

— Asta nu este umilință, ci sarcasm. Demisia dumitale simbolică din postul de căpitan nu schimbă absolut nimic. De parcă ar fi vrut să fie mai bine auzit, Arago se îndepărtă cu doi pași de ceilalți. Dar dacă fiecare om trebuie să acționeze până la capăt potrivit conștiinței sale – indiferent dacă se găsește într-o dramă sau într-o comedie neagră –, pentru că nu el a ales piesa și nici nu-și știe replicile, așa cum le știu actorii, atunci eu zic așa: Omorând, nu vom salva pe nimeni și nu vom salva nimic. Amăgirea se află îndărătul măștii lui *Hermes* și al măștii căutării contactului cu orice preț. Nu este o sete de cunoaștere, ci o sete de răzbunare. Indiferent ce vei face – dacă nu te vei retrage –, se va sfârși printr-un fiasco.

— Și retragerea nu va fi un fiasco?

— Nu, spuse Arago. Știi foarte bine cât de sângeros îi poți lovi pe quintani, dar nu știi nimic altceva cu aceeași certitudine.

— Asta-i adevărat. Ai terminat, părinte? Cine mai vrea să vorbească?

— Eu.

Fusese Harrach.

— Căpitane, urmă pilotul, dacă decizi să te retragi, voi face tot ce-mi stă în putere să te-mpiedic. Va trebui să mă legi de mâini și de picioare ca să mă oprești s-o fac. Știu că, potrivit lui DEUS, nu mai sunt normal. Foarte bine, doar că niciunul dintre cei de aici nu mai este normal. Noi am făcut tot ce am putut pentru a-i convinge pe quintani

că nu prezentăm o amenințare. Timp de patru luni, am îngăduit să fim atacați, momiți, trădați – iar dacă părintele Arago reprezintă aici Roma, atunci să-și amintească ce i-a zis Mântuitorul său lui Matei: „N-am venit să aduc pace, ci sabie". Și mai... Dar am vorbit prea mult. Votăm?

— Nu. Au trecut cinci ore de când quintanii au fost dezamăgiți, așa că nu mai putem întârzia. El-Salaam, activează solaserul.

— Fără niciun avertisment?

— Este redundant după o înmormântare. De cât timp avem nevoie?

— De două ori câte șaisprezece minute, pentru parolă și răspuns, plus poziționarea. Solaserul poate să tragă în douăzeci de minute.

— Trage.

— În conformitate cu programul?

— Da, timp de o oră. Nakamura, pune imaginile pe monitoare. Cine nu vrea să privească poate să plece.

* * *

Bine camuflat în norii de praf a căror radianță era indusă de Zeta, solaserul deschise focul la ora 1 noaptea – o întârziere de trei ore, deoarece Steergard dorea colimare perfectă. Inelul de gheață trebuia lovit tangențial, exact în locul în care le fusese pregătită capcana, și de aceea trebuiau să aștepte ca planeta să se rotească și să ajungă în poziția dorită.

Optsprezece terajouli țâșniră ca o sabie de lumină. Saltul fotometrelor arătă că lama solară, invizibilă în spațiul pustiu, lovise marginea inelului și o tăiase. Imaginea era fără sonor și dacă întindeai palma puteai s-o acoperi pe ecran, dar demonstră energia preluată de la soare, care fu descărcată în coliziunea dintre lumina mai dură decât orice oțel și cercul

de gheață ce se întindea pe mii de kilometri. Centrul loviturii fu zărit inițial ca un interstițiu scânteietor, din care se revărsă un viscol de nori albi, ce se dilatau, străbătuți de curcubeie arcuite, neobișnuite, tremurătoare. Inelul de gheață clocoti și se evaporă; transformându-se în gaz, îngheță instantaneu și se împrăștie în vidul de dincolo de conflagrație, creând o trenă lungă, unduitoare ce urma planeta. Dispăru după aceea înapoia ei, deoarece laserul lovea pe direcția opusă celei de rotație. Steergard ordonase ca inelul strălucitor și înclinat să fie lovit astfel încât să fie smuls din echilibrul său dinamic. Energia colectată în solaser era suficientă pentru șapte minute de chirurgie în domeniul terajoulilor.

— Ajunge, spuse DEUS.

Inelul exterior se sfărâma deja, iar cel interior, separat de el printr-un interstițiu de aproape o mie de kilometri, clocotea din cauza turbulențelor cauzate de schimbările momentului cinetic. Când cercul de gheață, mișcându-se către întuneric, ajunse cu norii săi lungi dincolo de fața luminată a planetei și dispăru în umbra feței întunecate, orizontul Quintei străluci ca și cum îndărătul său s-ar fi ridicat un al doilea soare, geamăn, prin coloane de fum și curcubeie – un soare care proiecta o strălucire roșu-sângerie peste oceanul neted de nori. Imaginea catastrofei teribile era magnifică. Lumina răsfrântă în trilioane de cristale de gheață din inelul distrus produse un joc de artificii cosmic ce adumbri toate constelațiile de pe fundal. Era un spectacol care tăia răsuflarea. Cei de pe puntea de comandă își mutară instinctiv ochii de la monitorul superior, pe care laserul excentric strălucea chiar deasupra soarelui, pe monitorul principal, unde un fascicul constant de energie fără impulsuri smulgea din cercul de gheață straturi fracturate, aisberguri albe ca zăpada.

Oare quintanii ar fi putut anticipa o asemenea catastrofă? De pe planetă, ar fi arătat probabil ca o explozie stranie și interminabilă petrecută pe cer. Ei însă nu puteau

să vadă curcubeiele ce țâșneau în sus ca niște fulgere, deoarece miliarde de fragmente de gheață cădeau deja peste ei, ghețari întregi, clocotind și vuind, se prăbușeau din norii zdrențuiți, iar imaginile acelea nu erau un spectacol deloc fascinant pentru cei care piereau sub avalanșa mugitoare.

De pe puntea de comandă, atmosfera care înconjura planeta se vedea ca un strat foarte subțire. Întreaga magnitudine a acestei amputări astroinginerești putea fi văzută în siguranță doar de locuitorii regiunilor tropicale... până când unda de șoc avea să ajungă la ei, mai rapid decât sunetul. Mișcându-se milimetru cu milimetru la gura solaserului, fasciculul fotonic distrugea pe țintă suprafețe de gheață de sute de kilometri pătrați. Numai în punctul cel mai sudic al planetei nu exista încă nimic care să arate furia discului distrus, care lepăda în fiecare minut sute de kilometri cubi de gheață sfărâmată. Fasciculul laser deveni acum vizibil într-un nor ridicat mult deasupra atmosferei, pe care-l lovea în centru și în care săpa un puț de foc. Spectrometrele nu mai înregistrau abur clocotitor, ci oxigen ionizat și radicali hidroxili.

Pe puntea de comandă, minutele deveniră o eternitate. Inelul, care oscila ca farfuria descentrată a unui jongler, își pierduse strălucirea limpede și era presărat de găuri negre. Emisfera nordică începu să se ridice, ca și cum crusta planetară însăși era umflată, însă era doar efectul optic al impacturilor sfărâmăturilor de gheață ce ridicau în spațiu aer, foc și zăpadă. La ecuator, raza laser, un sfredel fierbinte alb-albăstrui în lungul tangentei, perfora insistent în excrescența de forma unei ciuperci a exploziei, până când plafonul noros al Quintei se întunecă în gri-perlat mat spre vest, în vreme ce estul se învăpăie spre stele în gheizerele erupțiilor.

Nimeni nu rosti un cuvânt. Ulterior, când își amintiră minutele acelea, își dădură seama că se așteptaseră la un contraatac; se așteptaseră ca quintanii să încerce măcar

cumva să pareze lovitura ce țintea direct inima sferomahiei vechi de secole. Se așteptaseră ca quintanii să se pregătească să atace sursa cataclismului, vizibilă acum pe fundalul soarelui, întrucât era de cinci ori mai strălucitoare decât acesta. Dar nu se întâmplă nimic. Deasupra planetei se ridică o coloană de praf alb ca un fum, mai largă decât Quinta, care se lăți într-o ciupercă cu multe excrescențe acoperită de curcubeie ce se despicau întruna, un spectacol crud de frumos. Iar fasciculul tăietor continua să sfredelească prin straturi de ceață ca o sârmă incandescentă de aur, perfect întinsă între soare și planetă. Quinta în sine părea să-și acopere chipul, treptat, cu nori cirocumulus rarefiați, ca și cum s-ar fi apărat împotriva razei incredibil de subțiri și totuși atât de distructive care lovea în ultimele fragmente de gheață ce se cufundau în atmosferă. Doar la răstimpuri, câte o rămășiță din inelul care încă se rotea în agonie strălucea printre norii risipiți de lovituri.

Steergard ordonă ca solaserul să fie oprit după șase minute, pentru a-i păstra ca rezervă energia rămasă. Laserul solar se stinse la fel de brusc pe cum pornise, după care anunță – în infraroșu – că-și schimbă poziția. Localizarea lui ar fi fost simplă, o joacă de copii, chiar după ce încetase să mai radieze, după spectrul Planck tipic corpurilor solide cu radiație forțată de proximitatea unei cromosfere. De aceea duze mici ejectară un praf ce arse strălucitor în soare și la adăpostul acelui camuflaj solaserul se deplasă și în același timp se plie, revenind la forma sa de evantai închis.

DEUS lucra la capacitatea sa maximă. Înregistră rezultatele loviturii, soarta nenumăraților sateliți ce suiră de pe orbite inferioare într-o atmosferă dilatată de explozii și muriră acolo în parabole de foc. În același timp, computerul îi informă că copia lui *Hermes* putuse fi, de asemenea, distrusă de un atac magnetodinamic într-o concentrație de câmpuri ce dusese la o valoare de miliarde de gauss. DEUS mai prezentă și o a patra ipoteză, care implica bombe

criotronice implozive. Căpitanul ceru ca toate datele acelea să fie stocate în arhive.

Se aflau tot pe orbită staționară în umbra Sextei, când Steergard îi convocă pe Nakamura și pe Polassar, pentru a le arăta un ultimatum scris de mână. Pentru transmiterea lui urmau să utilizeze ochii holografici; aceștia aveau să fie distruși prin emiterea unui semnal atât de puternic, însă Steergard era dispus să plătească prețul respectiv.

Ultimatumul era direct:

INELUL V-A FOST DISTRUS CA RĂSPUNS LA ATACUL ASUPRA NAVEI NOASTRE STOP VĂ ACORDĂM 48 DE ORE SĂ VĂ REVENIȚI STOP DACĂ NE ATACAȚI SAU NU RĂSPUNDEȚI VĂ VOM SPULBERA ATMOSFERA ÎN PRIMA FAZĂ STOP ÎN FAZA A DOUA VOM INIȚIA O OPERAȚIUNE PLANETOCLASM STOP DACĂ VEȚI PRIMI EMISARUL NOSTRU ȘI EL VA REVENI NEVĂTĂMAT LA NAVA NOASTRĂ NU VOM RECURGE LA FAZELE UNU ȘI DOI STOP STOP STOP STOP

Japonezul îl întrebă pe căpitan dacă era într-adevăr pregătit să spulbere atmosfera Quintei; ei nu dispuneau de suficientă energie pentru cavitația planetei.

— Știu, răspunse Steergard, și nici nu vreau să le spulber atmosfera, dar mă bazez pe convingerea lor că o voi face. Cât despre utilizarea sideralilor, aș dori să aud părerea lui Polassar. Chiar și înapoia unei false amenințări trebuie să existe o forță reală.

Polassar șovăi înainte de a răspunde.

— Ar însemna o supraîncărcare periculoasă a sideralilor. Da, am putea străpunge mantaua planetară. Dacă vom afecta fundamentul plăcilor continentale, biosfera va pieri. Vor supraviețui doar bacteriile și algele. Merită să continui?

— Nu, este suficient.

Ambii considerau necesar să afle dimensiunile catastrofei, ceea ce era extrem de dificil. Spărturile din învelișul

de zgomot al Quintei indicau că sute de stații emițătoare fuseseră scoase din funcțiune, dar fără o spinogramă era imposibil de determinat, chiar și aproximativ, nivelul de distrugere a infrastructurii tehnologice pe continentul cel mare. Efectele cataclismului începuseră de acum să se facă simțite în emisfera sudică și pe alte continente. Activitatea seismică se intensifică brusc: pe plafonul de nori apărură pete întunecate, deoarece se părea că toți vulcanii scuipau magmă și gaze cu proporții însemnate de cianuri. DEUS estima că masa de gheață care ajunsese pe suprafața uscatului și a oceanului era de trei-patru trilioane de tone. Emisfera nordică fusese afectată mult mai sever decât cea sudică, însă nivelul oceanului crescuse peste tot și inundase toate regiunile de coastă. DEUS preciză că nu putea determina câte fragmente din inel căzuseră pe planetă în formă solidă și câte se topiseră, pentru că asta depindea de mărimile exacte ale blocurilor de gheață, care nu erau cunoscute. Dacă depășiseră o mie de tone, ar fi pierdut doar o fracție mică din masă în straturile de aer cele mai dense. Computerul nu putea încă să ofere un divizor comun clar.

Aflat de cart pe puntea de comandă, Harrach nu participă la conversația ce se derula pe puntea de navigație de deasupra lui, dar auzea totul și interveni pe neașteptate:

— Căpitane, pot să spun ceva?

— Ce mai e? se răsti Steergard. Nu ți-a ajuns? Vrei să-i trecem prin malaxor?

— Nu. Dacă estimările lui DEUS sunt corecte, nu le vor fi de ajuns patruzeci și opt de ore. Trebuie mai întâi să-și revină după atac.

— Te-ai alăturat prea târziu porumbeilor, replică iritat Steergard.

Într-un final, fizicienii fură de acord că pilotul avea dreptate. Termenul-limită pentru răspuns fu mutat la șaptezeci de ore. La scurt timp după aceea, Harrach rămase singur. Trecu toate comenzile pe automat, fiindcă se

săturase să privească Quinta, mai ales pentru că fumul roșiatic al nenumăratelor erupții vulcanice se lățise peste albul clocotitor al planetei și se întunecase, devenind maroniu, ca sângele închegat. Nu era sânge, Harrach știa bine, totuși nu mai voia să se uite la el. În conformitate cu ordinele căpitanului, nava începuse să se rotească staționar precum brațul întins al unei macarale, asigurându-le grație forței centrifuge un nivel de gravitație care se simțea mai intens pe puntea de comandă de la prova. În popotă, unde se strânsese acum echipajul, mișcarea de rotație permitea cel puțin să stai așezat la masă fără acrobațiile specifice imponderabilității. Efectele de precesie, caracteristice giroscoapelor, îi ridicau stomacul în gură lui Harrach, deși el navigase de multe ori pe mările și oceanele Pământului, iar tangajul și ruliul cele mai puternice nu-l afectaseră deloc.

Nu putea să stea locului. Dorința lui fusese împlinită. Privind rațional situația, el nu purta nicio responsabilitate pentru cataclism. Era sigur că totul s-ar fi petrecut absolut la fel, chiar dacă n-ar fi fost cuprins de furie sau n-ar fi intrat în disputele acelea lipsite de sens cu sărmanul și nevinovatul Arago. Nu, nimic n-ar fi fost diferit dacă el și-ar fi văzut de treaba lui și ar fi tăcut din gură. Se ridică din fotoliul aflat în fața consolei de comandă, ca să-și dezmorțească picioarele, apoi începu să se plimbe înainte și înapoi prin toată puntea. Nu exista altă supapă prin care să-și elibereze mânia, care-i revenea aidoma unui ecou, impulsionându-l să nu aștepte, să nu stea cu mâinile încrucișate.

De aceea se uită la perturbările climatice – ar fi fost bine să fie doar climatice! – ale planetei izbite de terajouli de energie. Ar fi schimbat bucuros imaginea, dar nu avea permisiunea respectivă. Interiorul elipsoid al punții era înconjurat de o pasarelă cu balustradă, care separa nivelul superior de cel inferior. Legănându-se și ținând picioarele depărtate, aidoma unui marinar pe o navă în furtună, Harrach alergă pe pasarela aceea, parcurgându-i de mai

multe ori circumferința. Cine l-ar fi văzut putea crede că practica jogging în sala de fitness.

Centrul operațional se afla pe traverse ce se întâlneau într-un butuc, ca spițele unei roți uriașe, printre brațe fixate de plafon. Opt fotolii adânci, cu centuri velcro, înconjurau o consolă de forma unui trunchi de con scund. Pe laturile ei, în fața fiecărui fotoliu pâlpâia câte un ecran verzui, care deocamdată era inactiv. Pe latura orizontală a consolei se găsea ciorna ultimatumului, scrisă cu literele ascuțite caracteristice ale lui Steergard. Mișcându-se printre fotolii, Harrach făcu ceva ce nimeni nu s-ar fi așteptat din partea lui: întoarse foaia de hârtie cu partea albă în sus. Privi apoi în jur, ca să se asigure că nu fusese văzut, însă numai ecranele pâlpâitoare simulau mișcare. Pilotul se așeză în fotoliul ocupat de obicei de căpitan și privi într-o parte și în alta. Între brațele și traversele de susținere, placate cu plastic argintiu, se găseau ferestre triunghiulare prin care putea să vadă puntea de dedesubt, unde licăreau, de asemenea, luminițe multicolore, dar și strălucirea constantă dinspre ecranul principal – lumina mată a Quintei.

Harrach își puse coatele pe consola ușor înclinată și-și îngropă fața în palme. Dacă ar fi putut, ar fi plâns pentru această Sodoma și Gomora.

Quintanii

Părea perfect calm și nu-și luă rămas-bun de la nimeni. Când sosi ora, niciunul dintre camarazii săi nu sui în lift cu el. În costumul lui spațial obișnuit, alb, ținând casca sub braț, privi numerele ce fulgerau succesiv, anunțând punțile prin care trecea. Ușa se deschise automat. În incinta de lansare, înaltă și cu plafonul în formă de dom, se afla o rachetă surprinzător de mică, imaculat de argintie, deoarece nu străbătuse niciodată o atmosferă a cărei căldură i-ar fi înnegrit cu funingine botul și flancurile. Se apropie de ea pe podeaua din grătar de oțel ce reverbera surd la fiecare pas și simți o creștere a greutății: un semn că *Hermes* accelera, pentru a-i oferi un impuls inițial în momentul plecării.

Privi în jur. Sus de tot, la intersecția traverselor curbate, era un inel de tuburi fluorescente ce luminau intens. Se opri sub strălucirea lor, care anula formarea de umbre, pentru a-și pune casca. Trapa cabinei se deschise deasupra lui. Clemele întinse la maximum clicăiră și se închiseră; în mod reflex, bărbatul atinse gulerul larg de metal și inhală oxigen. Acum era izolat de aerul ce umplea incinta de lansare. Presiunea era puțin cam mare, dar se autocorectă instantaneu. Platforma pe care păși începu să se înalțe. Trapa întunecată cu o clipă înainte se lumină la interior,

iar platforma mișcătoare îi atinse marginea și se opri. Fără grabă, ridicându-și cizmele mari peste prag, el își deplasă mănușa flexibilă în lungul balustradei cilindrice, se aplecă și intră cu picioarele înainte. Își trecu ambele mâini de pe balustradă pe traversa interioară și se lăsă ușor să cadă înăuntru. Trapa se închise. Se auzi un fluierat melodios care spori în intensitate; era capacul etanș la gaze ce fusese suspendat deasupra rachetei și care acum căzu peste ea; pistoane hidraulice îl apăsară de carcasa unei duze ejectoare, astfel ca nava să nu piardă aer la decolare și să nu fie contaminată de flăcările otrăvitoare ale motoarelor.

Ușor, ca într-un simulator, el luă furtunurile nervurate ale sistemului de aer condiționat și le cuplă la mufele corespunzătoare ale costumului său. Acestea se fixară și arătară imediat că intraseră în funcțiune. Acum era conectat la rachetă. Capitonajul pereților începu să se umfle și o făcu până când bărbatul fu complet cuprins ca într-un cocon elastic, însă doar până la subsuori, astfel că avea brațele libere. Nu exista mai mult spațiu decât într-un sarcofag egiptean și de altfel chiar așa fuseseră poreclite rachetele acestea monoloc. În dreapta lui se găsea maneta contorului pentru numărătoarea inversă. Direct în față strălucea prin plasticul căștii panoul de comandă: cadrane analogice și rezervele lor digitale, pentru altitudine și energie, giroorizontul și – în mijloc – un ecran dreptunghiular, deocamdată inactiv. Când apăsă maneta, toate luminile indicatoare se aprinseră, clipindu-i prietenos, asigurându-l că totul era pregătit: motorul principal, cele opt jeturi de corecție și cele patru pentru decelerare, parașuta inelară ionosferică și parașuta mare pentru urgențe (însă ecranul îl anunță prompt, prin puncte ce dispărură rapid, că nu va exista nicio urgență și, drept dovadă, îi desenă traiectoria ideală de zbor de la *Hermes*, care era reprezentat printr-o stea verde, până la curba planetei). Cu o întârziere de o fracțiune de

secundă, își anunță prezența și a treia parașută, de rezervă, numită și „a cincea roată la căruță".

Pilotul mai trecuse prin asemenea momente și le savura. Avea încredere în luminițele ce pulsau rapid, verde, portocaliu și albastru, știind că puteau înflori roșu, ca ochii injectați de teroare, întrucât nu existau sisteme care să funcționeze fără defecțiuni, chiar dacă, desigur, toți se străduiseră din răsputeri să se asigure că nu va fi nicio avarie. Numărătoarea inversă începuse deja, pornind de la două sute. Bărbatului i se părea că putea să audă în căști respirațiile celor adunați pe puntea de comandă, care alcătuiau un fundal viu de răsuflări întrerupte peste care ieșea în evidență glasul sintetic, indiferent, ce recita numerele în progresie inversă.

Când se ajunse la zece, simți o ușoară iuțire a pulsului și se încruntă în cască, parcă dojenindu-și inima insuficient de disciplinată. Era adevărat, aproape nimeni nu scăpa de o ușoară tahicardie înaintea decolării, chiar și a uneia de rutină, iar circumstanța aceasta nu era nici pe departe o rutină. Fu bucuros că nimeni nu vorbi cu el, deși, când fu pronunțat sacramentalul zero și el simți vibrația rachetei fuzionată cu corpul său, auzi un glas slab, din partea cuiva care în mod evident se afla departe de microfoane:

— Domnul fie cu tine.

Cuvintele îl surprinseră, chiar dacă poate – cine știe? – se așteptase să le audă de la bărbatul acela. Dar acum nu avea timp pentru asemenea reflecții. Racheta, purtată puternic, dar lin, de un graifer hidraulic, ca o mână gigantică din oțel învești mântată în mătase ce o împingea în sus și în afară printr-un tobogan cilindric, îl separă de navă. Bărbatul nu se putea clinti în coconul lui izolator și protector, însă simți imponderabilitatea timp de două-trei secunde înainte ca motoarele să mugească. Pentru o clipă zări fuzelajul navei dispărând în partea de sus a monitorului, deși era posibil să fi fost doar imaginația lui. Racheta – botezată *Pământ*,

așa cum dorise el – execută un salt peste cap; gămăliile stelelor îi traversară pieziș ecranul, iar Quinta pluti printre ele sub forma unui disc alb, după care dispăru.

Racheta alungă bezna prin rafale ale duzelor direcționale și porni pe traiectoria al cărei curs coincidea perfect cu cel stabilit de computer. Pilotul ar fi trebuit să-i fi raportat lui *Hermes* de acum, dar rămase tăcut – bucurându-se de zborul lui solitar.

— *Hermes* așteaptă raportul.

Fusese glasul lui Steergard. Înainte ca pilotul să poată răspunde, vorbi altcineva – Harrach:

— Probabil c-a ațipit.

Glumele de genul acesta, care aduceau destul de mult cu umorul cazon, însoțiseră primele zboruri în spațiul cosmic, având scopul de a destinde experiența fără precedent a bărbaților închiși în botul unor rachete ca în niște proiectile de artilerie. Astfel Gagarin rostise în ultima sa clipă „Revin la sol". Și de aceea nimeni nu zicea „Există o pierdere de oxigen, ne sufocăm", ci „Avem o mică problemă". Harrach probabil că nu știa că prin glumița lui urma o tradiție îndelungată, la fel ca Tempe, care replică:

— Zbor.

Însă imediat după aceea se stăpâni și trecu pe tonul profesional cuvenit:

— Aici *Pământul*. Toate sistemele funcționează normal. Am Delta Harpia pe curs. Intrarea în atmosferă în trei ore. Confirmare? Terminat.

— Confirmare. Heparia a anunțat condițiile meteo în punctul zero. Plafon noros total. Vânt din nord prin nord-est cu viteza de treisprezece metri pe secundă. Altitudinea plafonului noros deasupra cosmodromului: nouă sute de metri. Vizibilitate bună. Vrei să vorbești cu cineva de aici?

— Nu. Vreau să mă uit la Quinta.

— O vei vedea în opt minute, când vei intra în planul ecliptic. Atunci vei efectua o corecție de curs. Terminat.

— Voi face corecția când *Hermes* va da semnalul. Terminat.
— Mult noroc! Terminat.

După distrugerea inelului de gheață, negocierile duraseră patru zile și patru nopți și se desfășuraseră exclusiv cu Heparia. Amănuntul acesta nu fusese aflat imediat, deoarece ultimatumului i se răspunse printr-un satelit artificial atât de mic și atât de bine camuflat ca fragment de rocă, încât DEUS nu-l identificase până când nu emisese. Aflat pe o orbită staționară la 42 000 de kilometri deasupra planetei, el urmărea rotațiile Quintei, iar când trecea înapoia discului ei, comunicațiile erau întrerupte pentru șapte ore. Comunicase cu *Hermes* pe lungimea de undă de 21 de centimetri a hidrogenului și radarele navei trebuiseră să-i examineze cu multă atenție emisia cisplanetară înainte de a descoperi cum slujea Hepariei ca releu de transmitere. Era controlat de o stație radio subterană puternică, aflată în vecinătatea cosmodromului pe care falsa *Hermes* fusese distrusă la asolizare. Stația opera pe lungimi de undă de zece kilometri, ceea ce oferi fizicienilor motive să suspecteze că era o instalație militară specială, menită să intre în acțiune în eventualitatea unui schimb masiv de lovituri nucleare. Un schimb de felul acela ar fi fost însoțit de unde de șoc electromagnetice, care ar fi perturbat toate comunicațiile radio wireless și, ținând seama de concentrarea de explozii de ordinul megatonelor în jurul țintelor, ar fi fost, de asemenea, inutilă folosirea transmițătoarelor laser obișnuite. Numai lungimile de undă foarte lungi ar fi fost eficiente atunci, dar capacitatea lor redusă de a purta informații făcea imposibilă transmiterea în scurt timp de mesaje ce conțineau mulți biți.

Ca atare, Steergard orientă emițătoarele lui *Hermes* către stația de radio respectivă. Când ea nu răspunse, expedie următorul ultimatum: Fie quintanii comunicau în mod direct, fie în cursul următoarelor 24 de ore el avea să distrugă toate corpurile, naturale și artificiale, aflate pe orbite

staționare. Dacă nici atunci nu primea vreun răspuns, avea să se considere îndreptățit să crească la 12 000 de grade Kelvin temperatura pe o suprafață de 800 000 de hectare în jurul cosmodromului, ceea ce însemna că crusta planetei avea să fie străpunsă până la o adâncime egală cu un sfert din raza ei. Amenințarea avu succes, deși Nakamura și Kirsting încercară să-l facă pe căpitan să nu aplice o măsură atât de drastică, deoarece ar fi fost *de facto* o declarație de război.

— Din clipa în care am fost atacați, replică Steergard, am încetat să ne mai supunem legislației interplanetare. Negocierile pe lungimi de undă de kilometri, retransmise și repetate înainte și înapoi, se pot prelungi pe multe luni și dinapoia motivului pur fizic pentru această întârziere se poate ascunde încercarea strategică de a câștiga timp pentru răsturnarea situației. Eu nu le ofer șansa respectivă. Dacă acesta este un schimb neoficial de opinii, domnilor, nu mai doresc să aud despre asta, dar dacă este un *votum separatum*, atunci să fie consemnat în jurnalul de bord. Voi fi responsabil pentru acțiune când îmi voi da demisia din postul de comandă. Până atunci, nu demisionez.

În contrapropunerile lor, heparienii solicitaseră limitări precise ale puterilor mesagerului. Noțiunea de „contact" deveni tot mai nebuloasă cu cât încercară s-o definească mai precis. Steergard dorea o întâlnire față în față a omului său cu reprezentanți ai guvernului local și ai savanților, dar fie că înțelesul acelor concepte era complet diferit pentru quintani și pentru oameni, fie și aici se strecurase reaua-voință. Tempe plecase fără să știe cu cine se va întâlni pe cosmodrom, totuși asta nu-l deranja. Nu se simțea purtat pe aripile euforiei, nici nu se bizuia pe vreun succes de proporții... și era el însuși surprins de calmul său. În decursul pregătirilor și antrenamentelor din simulatoare, îi spusese lui Harrach că nu credea că va fi jupuit de viu. Poate că quintanii erau cruzi și nemiloși – asta era de așteptat –, însă nu erau idioți.

Negocierile erau dublate de discuții la bordul lui *Hermes*. Opunând rezistență constantă, târguindu-se la fiecare punct, quintanii definiră până la urmă condițiile întâlnirii. Mesagerul putea să iasă din rachetă pentru a inspecta resturile falsei *Hermes* și se putea mișca liber pe o rază de zece kilometri în jurul rachetei sale, cu garantarea inviolabilității, cu condiția neîntreprinderii de „acțiuni ostile" ori furnizării de „informații periculoase" părții-gazdă. Dificultăți însemnate au fost întâmpinate în înțelegerea acestor termeni. Cu cât nivelul de abstractizare era mai ridicat, cu atât semantica umană și cea quintană divergeau mai mult. Termeni ca „autoritate", „neutralitate", „parțialitate" și „garanție" nu însemnau aceleași lucruri pentru ei – fie din cauza unui factor exterior, de pildă o deosebire fundamentală în istoria lor, fie din cauza unei rele-credințe deliberate. Dar nici chiar reaua-credință nu implică în mod necesar dorința de a înșela sau de a trăda; dacă, de exemplu, Heparia, implicată într-un război de o sută de ani, nu era nici liberă, nici suverană, nu dorea – sau nu-i era permis – să-i destăinuie asta lui *Hermes*. În opinia majorității echipajului, asta se datora, de asemenea, conflictelor ce bântuiseră planeta de atâtea generații, încât modelaseră atât gândirea, cât și limbajul.

În ziua dinaintea decolării, Nakamura îl întrebă pe Tempe dacă puteau vorbi în privat; așa se exprimase el. Începuse pe ocolite. Inteligența fără curaj nu era cu nimic mai prețioasă decât curajul fără inteligență. Războiul, care escaladase în spațiul cosmic, era fără doar și poate intercontinental. De aceea, ar fi fost cel mai bine să trimită doi mesageri cu puteri egale pe ambele continente, cu asigurarea anterioară că ei nu vor dezvălui niciuneia dintre gazde informații de importanță militară. Steergard respinsese totuși varianta aceasta, deoarece dorea să monitorizeze ceea ce i se întâmpla mesagerului. *Hermes* nu putea să fie simultan de ambele părți ale planetei. Căpitanul dorea să-i

asigure pe quintani de intenția sa de a recurge la represalii dacă mesagerul nu se întorcea întreg și nevătămat. El nu specificase dimensiunile represaliilor – o tactică corectă, dar care nu garanta protecția totală a mesagerului.

Nakamura precizează că el nu intenționa să-l critice pe căpitan, ci dorea să discute cu Tempe, întrucât considera că era de datoria sa. Așa cum scrisese cândva Shakespeare: „E vai și-amar de-un biet neisprăvit de-i prins la mijloc între două săbii încrucișate de vrăjmași puternici"[1]. Aici existau trei vrăjmași puternici: *Hermes*, Norstralia și Heparia. Ce știau quintanii? Că intrusul le era superior atât defensiv, cât și ofensiv și putea să expedieze lovituri cu mare acuratețe. În lumina acestor informații, cine avea interes ca mesagerul să nu fie vătămat? Să presupunem că mesagerul este vătămat. Heparia va susține că a fost un accident nefericit, pe când Norstralia va dovedi că n-a fost un accident. În felul acesta, fiecare va încerca să devieze lovitura de represalii a lui *Hermes* către cealaltă tabără. Într-adevăr, căpitanul promisese distrugere totală, deși istoria arată că Judecata de Apoi n-a fost un instrument fezabil în politică. În secolul al XX-lea, americanii au venit cu ideea unei „Doomsday Machine", o superbombă cu cobalt, care ar fi șantajat toate statele de pe Pământ cu amenințarea extincției universale. Însă nimeni nu implementase ideea, și pe bună dreptate, fiindcă, atunci când nu mai există nimic de pierdut, este imposibil să aplici *realpolitik*. Apocalipsa ca represalii avea puțină credibilitate. De ce ar fi trebuit *Hermes* să lovească toată planeta dacă în Heparia existase un kamikaze care atentase la viața emisarului?

Argumentul japonezului i se păru convingător lui Tempe. De ce oare nu-l ascultase și căpitanul? Aplecându-se politicos spre el, Nakamura continuă:

---

[1] *Hamlet*, Ed. Tracus Arte, București, 2015.

— Pentru că noi nu avem o strategie infailibilă. Căpitanul nu vrea să dezlege nodul, ci să-l taie. Eu, umilul Nakamura, nu doresc să mă ridic deasupra nimănui, ci doar gândesc în felul meu. Și mă gândesc la trei enigme. Prima dintre ele este trimiterea acestui emisar. Va duce ea la „contact"? Doar simbolic. Dacă emisarul se întoarce întreg și nevătămat, după ce i-a văzut pe quintani și a aflat de la ei că nimic nu poate fi aflat de la ei, acesta va fi un mare succes. Asta te face să râzi, pilotule? Quinta este mai puțin accesibilă decât Everestul. În ciuda faptului că pe muntele acela faimos nu există decât piatră și gheață, mii de oameni de-a lungul multor ani și-au riscat viețile ca să ajungă în vârful lui, fie și numai pentru o clipă. Iar aceia care au fost siliți să se întoarcă, după ce ajunseseră la numai două sute de metri de pisc, s-au considerat înfrânți, deși locul în care se opriseră nu avea nici mai multă, nici mai puțină valoare intrinsecă decât cel pe care sperau să-l atingă peste câteva minute. Mentalitatea expediției noastre a devenit ca mentalitatea acelor cuceritori din Himalaya. Dar aceasta este o enigmă cu care oamenii se nasc și mor, așa că ne-am obișnuit cu ea.

A doua enigmă pentru mine este soarta ta, pilotule. Fie să te întorci teafăr! Iar dacă se întâmplă ceva neprevăzut, Heparia va susține că a fost alb, iar Norstralia va afirma că a fost negru. Contradicția asta îl va împinge pe căpitanul nostru din rolul de răzbunător în cel de judecător. Amenințarea noastră, care a fost suficientă pentru a-i forța pe quintani să accepte emisarul, va rămâne în gol.

Iar a treia enigmă este și cea mai mare. Este vorba despre *invizibilitatea* quintanilor. Poate că nu va avea loc niciun atentat la adresa vieții tale, însă nu există nicio îndoială că quintanii nu doresc pur și simplu să se arate.

— Poate că au o înfățișare monstruoasă? sugeră pilotul.

Nakamura se mulțumi să surâdă.

— Dacă așa stau lucrurile, atunci trebuie să ținem seama de simetrie. Dacă ei sunt monștri pentru noi, atunci și noi

suntem monștri pentru ei. Scuză-mă, dar ideea este copilăroasă. Dacă un calamar ar avea simț estetic, atunci femeia cea mai frumoasă din lume ar fi un monstru pentru el. Nu, răspunsul la această enigmă se află mai presus de estetică.

— Unde anume? întrebă pilotul, căruia japonezul îi trezise interesul.

— Noi am descoperit caracteristici comune pământenilor și quintanilor într-un context tehnologico-militar. Caracteristicile acelea duc la o răspântie: fie quintanii sunt ca noi, fie sunt „monștri ai răului". O asemenea răspântie este o ficțiune. Pe de altă parte, este o realitate, nu o ficțiune, că ei nu vor să aflăm cum arată.

— De ce?

Nakamura înclină din cap cu un gest de regret.

— Dacă aș ști răspunsul la întrebarea asta, nodul ar fi dezlegat și colegul meu Polassar n-ar mai trebui să pregătească sideralii. O să risc doar o presupunere vagă. Imaginația japonezilor diferă de cea a occidentalilor. În tradiția țării mele, un rol important îl joacă masca. Eu cred că quintanii s-au împotrivit încercărilor noastre cu toate puterile și de aceea nu doresc prezența oamenilor pe planeta lor, totuși au ținut seama de eventualitatea respectivă de la bun început. Tot nu vezi conexiunea, pilotule? Tu poți să-i vezi pe quintani fără să-ți dai seama că i-ai văzut. Pe de altă parte, noi le-am transmis o poveste în care apăreau eroi în forme umane. Pilotule, nu-ți pot instila curaj, pentru că ai deja mai mult decât este necesar. Pot să-ți ofer doar un sfat...

Nakamura se opri și zâmbetul îi dispăru de pe chip. Apoi vorbi mai rar, apăsând pe cuvinte:

— Te sfătuiesc să fii umil. Nici precaut, nici încrezător în tine. Eu recomand umilința – adică disponibilitatea de a fi pregătit să recunoști că tot, absolut tot ce vei vedea poate fi complet altfel decât pare. Și aici conversația noastră ia sfârșit.

Abia după ce pornise cu *Pământul* spre Quinta, pilotul ghici reproșul ascuns în cuvintele japonezului. Chiar el, Tempe, prin povestea a cărei difuzare o susținuse, le dezvăluise quintanilor cum arătau oamenii. Deși poate că de fapt nu fusese un reproș.

Gândurile acelea fură întrerupte de ivirea planetei. Fața ei albă și inocentă, brăzdată de cirocumulus ca neaua și fără să arate nici urmă a inelului de gheață sau a catastrofei, plutea lin prin spațiu, alungând dincolo de marginile ecranului întunericul și praful său alburiu de stele. În același timp, telemetrul începu să afișeze numere, ale căror schimbări erau însoțite de clicuri. În lungul coastei Norstraliei, crestată de fiorduri, un front rece aducea din nord un banc de nori aplatizați. Heparia era vizibilă – mult scurtată din cauza perspectivei – pe curba estică a planetei; se găsea sub nori mai întunecați și doar conturul polar îi sclipea cu piscuri de gheață. *Hermes* îl informă că va atinge atmosfera peste douăzeci și opt de minute și-i ceru să efectueze o ușoară corecție a cursului.

De pe puntea de comandă, Gerbert și Kirsting monitorizau funcționarea inimii și a plămânilor lui Tempe, dar și undele cerebrale, iar pe puntea de navigație, căpitanul, Nakamura și Polassar urmăreau racheta, gata să intervină în cazul unei urgențe. Chiar dacă nu exista o idee clară cu privire la forma pe care ar fi putut-o avea o urgență, sau o intervenție, faptul că fizicianul-șef și energeticianul-șef erau pregătiți de acțiune alături de Steergard consolida atmosfera optimistă, deși tensionată, de la bordul navei. Telescoapele urmăritoare ofereau o imagine precis conturată a fusului de argint al *Pământului*, ajustându-și nivelul de amplificare, astfel ca racheta să rămână în centrul discului lăptos al Quintei. În cele din urmă, DEUS afișă numerale portocalii pe monitorul atmosferic care până atunci fusese inactiv: racheta se găsea la două sute de kilometri deasupra oceanului, în gaze rarefiate, și începea să se încălzească.

Umbra ei micuță cădea pe plafonul de nori și gonea peste suprafața lor alb imaculat. Computerul *Pământului* transmise cele mai recente date de zbor în rafale de impulsuri, întrucât foarte curând învelișul de plasmă creat de frecare în straturile mai dense de aer avea să întrerupă orice comunicații.

O scânteie galbenă marcă intrarea rachetei în ionosferă. Luminița crescu și se lăți: pilotul acționase jeturile de decelerare. Umbra dispăru când nava micuță plonjă în nori. După douăsprezece minute, ceasurile cu cesiu care arătau timpul estimat și timpul real începură să arate o singură cifră, apoi display-ul spectrografului, care urmărea jetul de foc evacuat, afișă un șir de zerouri și ultimul cuvânt, clasicul *Brennschluss*.

Hermes se deplasă sus deasupra Quintei, pentru a menține punctul de asolizare direct sub navă, în nadir. Ecranul principal de observație fu acoperit de nori impenetrabili. Așa cum se convenise, quintanii pulverizară mase de praf metalic în plafonul noros de deasupra acestei zone, creând un paravan ce nu putea fi străpuns de radar. Steergard acceptase finalmente această condiție, rezervându-și totuși dreptul de a întreprinde „măsuri drastice" dacă măcar unul dintre semnalele laser pe care Tempe trebuia să le emită la fiecare o sută de minute nu ajungea la *Hermes*.

Pentru a-i asigura pilotului un grad de vizibilitate în etapa finală a asolizării, fizicienii îi echipaseră racheta cu o treaptă suplimentară ce fusese umplută cu un compus gazos de argint și de radicali liberi de amoniu la presiune foarte mare. Când racheta pătrunse cu pupa în jos în stratosferă și coama ei de flăcări se ridică peste flancuri, spre provă, treapta aceasta circulară ce înconjurase până atunci duzele fu eliberată prin detonare. Înaintând în fața vehiculului, intră în contact cu flăcările și cu plasma și explodă din cauza căldurii. Gazele eliberate brusc se dilatară violent, rotindu-se ca pâlnia unei tornade, și goliră un vortex larg

și neregulat în norii masivi. În același timp, oxigen lichid pompat din duze în loc de combustibil hipergolic distrusese învelișul de plasmă și racheta, coborând pe un jet rece, își recăpătase capacitatea de a vedea.

Prin lentilele rezistente la căldură ale videocamerelor apăru câmpul de asolizare, înconjurat de nori grei de furtună. Pilotul văzu suprafața trapezoidală, cenușie, a cosmodromului, mărginit în nord de pante ce puteau fi ale unor dealuri și delimitat pe celelalte laturi de o mulțime de scântei roșii care tremurau în aerul de deasupra ca flăcările unor lumânări. Din ele se revărsau jeturile de praf metalic. Ionii de amoniac și de argint explodați își făcură treaba, dizolvând în ploaie ultimii nori de deasupra terenului de asolizare. Potopul ce urmă fu atât de puternic, încât scânteile stacojii fumegătoare se întunecară pentru câteva minute, dar nu se stinseră. Reizbucniră cu fuioare de aburi murdari. Privind către sud prin vaporii împrăștiați de vârtej, Tempe văzu o structură neagră ca o caracatiță turtită cu multe brațe strălucitoare ce nu puteau fi conducte sau drumuri, deoarece erau concave și prezentau striațiile transversale. Comparația cu caracatița putea fi cauzată și de existența unui singur ochi de Polifem ce-l privea din structură cu o privire luminoasă, ca o reflexie. Era probabil o oglindă optică parabolică enormă, care-i urmărise traiectoria.

Pe măsură ce coborî, verdele dealurilor nordice, de după câmpul de asolizare, căpătă un aspect diferit. De la mare înălțime păruse un masiv abrupt și împădurit, în care fusese tăiat și nivelat dreptunghiul unei plăci din beton. Acum se dovedea însă că nu coroane de arbori se contopeau pentru a forma o suprafață verde-închis și neîngrijită, ci erau încâlceli uscate, moarte, asemănătoare tufișurilor – încâlceli de sârmă ghimpată grotescă, tuburi înnodate de un tip necunoscut sau cabluri. Tempe abandonă imaginea unei coaste împădurite, unde ocazionale poieni se

întrevedeau printr-o masă gri-argintie de cetină, și văzu artefactul unei tehnologii extraterestre, care nu corespundea canoanelor pământene. Dacă oamenii ar fi trebuit să amenajeze zona din jurul unui cosmodrom aflat într-o vale largă între o metropolă și un lanț muntos, ei s-ar fi preocupat de aspectul terenului, combinând funcționalitatea cu estetica geometriei. În niciun caz n-ar fi acoperit coastele sterpe cu o junglă de mii de bucle și noduri metalice învălmășite, care nu putea fi rezultatul activității unor unități de geniu ce ar fi camuflat obiective militare sub o rețea de pseudo-vegetație, întrucât natura artificială a unui asemenea camuflaj s-ar fi trădat imediat.

Când racheta, cu propulsie rece, coborî mai mult spre betonul cenușiu al cosmodromului, întregul lanț de dealuri dispăru în norii ce reveneau, ca pielea solzoasă a unei reptile pătată de o erupție de pustule. Dar înainte ca hidoșenia aceea ciudată să-l poată împinge să reflecteze asupra diferenței dintre a proiecta dispozitive tehnologice și a le lăsa să prolifereze spontan, suferind mutații, și înainte să se poată uita din nou la structura din sud – caracatița dispărea deja înapoia orizontului, privindu-l cu ochiul ei luminos înconjurat de un cerc negru –, pilotul trebui să preia comenzile. Apăsarea gravitațională scăzu de la 4 *g* la 2 *g*, oxigenul comprimat țâșni în jet ca gheața din duze și sub pupa apărură picioarele artropode – depliindu-se, flexându-se. Când atinseră suprafața dură a cosmodromului, motorul pufni pentru ultima oară, după care amuți.

Racheta de trei sute de tone basculă de câteva ori, tot mai scurt, pe trenul ei de asolizare, apoi rămase complet nemișcată. Tempe simți în trupul său prezența unei apăsări gravitaționale diferite de cea a decelerării. Auzi stingerea șuierăturilor amortizoarelor de șoc și-și descheie centurile, evacuă aerul din pernele antișoc din jurul costumului și se ridică în picioare. Centurile de siguranță îi lunecară de pe umeri și de pe piept. Analizorul atmosferic arăta

că nu existau gaze toxice, iar presiunea era de 1 100 de milibari, însă el trebuia să iasă din rachetă cu casca, așa că-și conectă furtunul la butelia de oxigen. După ce stinse display-urile, luminile din cabină se aprinseră automat. Pilotul mai privi o dată tot ce adusese cu el. De o parte și de cealaltă a fotoliului se aflau containere grele, cu roți, ce puteau fi împinse ca niște roabe. Harrach vopsise zelos pe ele cifre „1" și „2" enorme, ca și cum puteau fi confundate. Cu siguranță, Harrach îl invidia, deși nu se trăda în niciun fel. Era un camarad bun și pilotul regretă că nu era alături de el acum. Poate că laolaltă ar fi putut aborda mai bine misiunea.

Cu mult înainte de zborul acesta, când existaseră doar cuvintele pe care Lauger i le zisese în *Euridice* că-i „va vedea pe quintani", el căzuse într-o depresie – pe care DEUS o observase –, dar, după conversația cu medicul, Tempe respinsese diagnosticul computerului. El nu fusese deprimat pentru că aprecia că comunicarea cu quintanii era inutilă, ci pentru că intraseră într-un joc de contact în care violența era atuul suprem. Își ținuse gândul acela pentru sine, întrucât dorea mai mult ca orice să-i vadă pe quintani. Cum ar fi putut, în ciuda tuturor rezervelor și a îndoielilor pe care le nutrea, să întoarcă spatele unei asemenea oportunități? Arago nu văzuse cu ochi buni politica lor chiar înainte să fi apărut sintagma „demonstrație de forță", spusese ipocriziei pe nume și repetase că intrau într-o competiție a înșelării reciproce; că împingeau cu atâta forță spre comunicare, încât de fapt o abandonau; că se acopereau cu măști și stratageme, fiind poate mai protejați, dar devenind tot mai îndepărtați de orice deschidere autentică spre înțelegerea unei Inteligențe Extraterestre. Ei fuseseră nemulțumiți de subterfugiile quintanilor, reacționaseră violent la toate refuzurile lor și astfel țelul expediției devenise tot mai greu de atins cu cât loviturile pe care le întrebuințaseră în atingerea sa fuseseră mai brutale.

Tempe apăsă butonul trapei, apoi trebui să aştepte rezultatele analizelor. În timp ce computerul său procesa datele primite despre compoziţia chimică a solului, forţa vântului, radiaţia ambientală (practic zero), el nu se gândi la etapele următoare ale programului, ci la toate lucrurile rele pe care le suprimase până acum. Nakamura era de aceeaşi părere cu Arago, dar nu trecuse de partea lui, deoarece ar fi însemnat să bată în retragere. Şi Tempe considera că dominicanul avea dreptate, totuşi niciun fel de raţionalizare nu avea să-l oprească. Dacă Quinta era iadul, el era pregătit să coboare în iadul acela pentru a-i vedea pe quintani.

Iar deocamdată cel puţin nu semăna defel cu un iad. Vântul sufla cu nouă metri pe secundă, vizibilitatea sub plafonul noros era bună şi nu existau toxine, mine sau încărcături explozive dedesubtul suprafeţei cosmodromului, care fusese examinată cu ultrasunete. Auzi un şuierat care-l anunţă că presiunea din cabină era egală cu cea din exterior. Trei leduri verzi clipiră deasupra trapei, chepengul greu se roti o sută optzeci de grade şi se ridică. Scara coborî zăngănind şi auzi clicurile cu care bolţurile ei o rigidizară, uşor înclinată faţă de rachetă.

Tempe privi afară. Lumina zilei îl izbi puternic prin vizorul căştii. De la înălţimea unui bloc cu patru etaje, vedea dedesubt câmpia vastă a cosmodromului, care se afla din nou sub cerul complet acoperit de nori. Dealurile nordice dispăruseră în ceţuri. În depărtare, fumuri maronii şi roşiatice se ridicau dintr-un şir lung de puţuri. Pe fundalul acela exista un turn enorm şi aplecat, înclinat chiar mai mult decât cel din Pisa: era falsa *Hermes*, singură şi stranie în pustiul acela, la vreo doi kilometri depărtare. Nicăieri nu se zărea nici ţipenie.

În direcţia în care dealurile erau ascunse îndărătul norilor joşi se zărea o clădire cilindrică şi scundă, care aducea cu un hangar pentru zepeline. Din silueta ei se înălţau catarge

subțiri, conectate laolaltă prin fire strălucitoare ce semănau cu o plasă de păianjen întinsă peste un sfert din orizont.

Metropola-caracatiță cu ochiul ciclopic dispăruse înapoia fumului ce acoperea orizontul opus. Acum, gândi Tempe, îl observau probabil prin intermediul plasei de păianjen. O cercetă cu atenție prin binoclu și fu surprins de neregularitățile ei. În multe locuri, materialul atârna și prezenta ochiuri de toate dimensiunile, semănând cu un năvod vechi pe care un pescar gigantic îl atârnase la uscat. Catargele erau atât de împovărate de propria lor greutate și de cea a rețelei, încât se îndoiseră în toate direcțiile. Aspectul general era de neîngrijire. În tot cazul, cosmodromul era părăsit, ca o zonă evacuată înainte de sosirea unui inamic. Pilotul își alungă senzația intensă și repulsivă că nu era un sistem de antene, ci creația unor insecte monstruoase, și coborî pe scară, cocoșat sub greutatea unui container ce cântărea aproape o sută de kilograme. Desfăcu curelele, lăsă containerul pe beton și începu să-l ruleze spre falsa *Hermes*, care stătea înclinată pe pupa distrusă.

Mergea cu pas egal, fără să se grăbească, astfel încât cei care-l priveau (nu exista nicio îndoială că era privit) să nu vadă nimic care să le trezească suspiciunea. Ei știau că avea să cerceteze epava, dar nu știau cum va proceda. Se opri la pupă, ale cărei duze distruse erau înfipte în betonul fisurat radial, și privi în jur. Prin cască auzea urletul rafalelor de vânt, deși în costum nu simțea aproape nimic. Bipul cronometrului îl chemă înapoi la treabă. Scara mică și pliantă din duraluminiu se dovedi inutilă. Imediat deasupra duzelor, care se turtiseră și semănau cu un acordeon gigantic, se căsca o gaură cu marginile arse. Pe circumferința ei, limbi din blindaj ieșeau spre exterior, iar un perete interior despărțitor, deformat de explozie, ieșea prin ea ca un ciot. S-ar fi putut târî fără dificultăți prin deschiderea aceasta, având grijă să nu-și sfâșie costumul în muchiile din oțel.

Sui pe piciorul unui suport de asolizare care nu avusese timp să se deplieze complet, fiindcă quintanii se grăbiseră să deschidă focul. Fusese de altfel o acțiune logică, întrucât o navă este cel mai vulnerabilă atunci când oprește propulsia principală și-și coboară toată masa pe suporturile extensibile. Trăgând containerul după el, pilotul lăsă capul cât putu de mult pe ceafă pentru a evalua starea fuzelajului. De jos nu putea să zărească trapele de la prova, care fuseseră sudate, însă vedea ușile calei. Spre surprinderea sa, erau încuiate și nu fuseseră forțate. Ușile acelea ar fi fost foarte greu de deschis din exterior. Asta îl surprinse. După ce distruseseră propulsia printr-o singură lovitură de calibru mare și nava avariată ajunsese în poziția aceasta înclinată, de ce quintanii intraseră printr-o gaură radioactivă cu diametrul de un metru, în loc să consolideze mai întâi falsa *Hermes* cu o schelă, apoi să intre prin cala centrală? Oare după o sută de ani de război nu aveau geniști dotați cu echipamentele corespunzătoare sau ingineri militari capabili?

Încă nedumerit de comportamentul quintanilor, intră în navă, târând containerul după el. Se opri și îndreptă radiometrul spre beznă. Reactorul de unică folosință se topise exact așa cum intenționaseră proiectanții săi, cursese prin supape ingenios amplasate în podea și se infiltrase în betonul crăpat al cosmodromului, creând un petic mic de radioactivitate. Tempe aprecie cât de precis și de elegant gândiseră totul Nakamura și Polassar, apoi aprinse lanterna. Totul în jurul său era întunecat și tăcut.

Din camera motoarelor nu mai rămăseseră nici măcar sfărâmături. Structura era îndeajuns de puternică pentru a transporta o machetă goală de două mii de tone, dar se spulbera la o suflare. Acul contorului Geiger îl asigură că în curs de o oră nu va recepta mai mult de o sută de roentgeni. Scoase din container două casete metalice plate și le turnă pe jos conținutul: un număr uriaș de sintecte – insecte

sintetice echipate cu microsenzori. Îngenunche apoi cu grijă printre ele, ca și cum ar fi adus un omagiu solemn navei avariate, și comută sistemul de activare aflat pe fundul casetei mai mari. Roiul revărsat pe metalul deformat învie. Haotic și aleatoriu, ca niște gândaci autentici, ce agită din picioarele filiforme străduindu-se să se întoarcă după ce au căzut pe spate, sintectele porniră în grabă în toate direcțiile. Tempe aștepta răbdător până dispăru și ultima dintre ele. Când doar câteva specimene, evident defecte, rămaseră învârtindu-se neajutorate în jurul genunchilor săi, se ridică și ieși la lumina zilei, trăgând după el containerul acum aproape complet gol. La jumătatea drumului spre *Pământ*, scoase din el un inel mare, îi deplie tripodul, îl orientă spre pupa falsei *Hermes* și reveni la racheta sa. Trecuseră 59 de minute de la asolizare. În următoarele treizeci de minute, pilotul fotografie zona, în special plasa de păianjen înaltă, utilizând diverse filtre și lentile. Apoi sui scara în rachetă.

În cabina întunecată, monitorul computerului era deja activat. Sintectele raportau în infraroșu, prin intermediul releului pe care-l instalase la jumătatea distanței pentru o mai bună coerență. Laolaltă cu computerul și cu programul său, ele alcătuiau un microscop electronic, specific prin faptul că se compunea din subansamble separate spațial. Zece mii de gândăcei scotoceau prin toate colțișoarele epavei, examinând tăciuni, funingine, praf, sfărâmături și bucățele de zgură și metal topit – pentru a găsi ceea ce nu existase acolo inițial. Trompele lor electronice le anunțau „ordofilia" – atracția către ordine moleculară ce caracterizează toate microorganismele, vii sau moarte. Gândacii aceștia, prea stupizi pentru a face diagnostice, slujeau doar ca lentilele aflate la distanță ale microscopului și analizorului din rachetă, care trasase deja primele mozaicuri de cristal ale descoperirilor și le interpreta. Abilitățile biotehnice ale inginerilor quintani aducători de moarte meritau tot respectul. Sintectele făcuseră posibilă identificarea de

virusuri cu acțiune lentă, aflate în gunoi cu aspect nevinovat. Milioane de virusuri erau ascunse sub aspectul murdăriei. Computerul nu le stabilise deocamdată perioada de latență. Existau spori, care dormeau în scutece moleculare pentru a ecloza după săptămâni sau luni. Din descoperirea aceasta Tempe trase o concluzie importantă: el avea să scape nevătămat de pe planetă, pentru a putea duce molima la bordul lui *Hermes*. Raționamentul acela, impecabil prin logica sa, îl ispitea spre acțiuni îndrăznețe – la urma urmelor, trebuia să revină în *Hermes* ca să poată deveni mesagerul pierzaniei. Acum însă fu încercat brusc de îndoială. Virusurile puteau fi atât autentice, cât și false. Potrivit aceleiași deducții pe care el tocmai o făcuse, cel care le-ar fi detectat ar fi dorit să încerce ceva îndrăzneț. Și cât de ușor ar fi fost pentru un nesăbuit care risca să sufere un accident fatal.

Se găsea într-o situație tipică algebrei structurilor conflictuale: un jucător creează un model al adversarului său care include și modelul situației așa cum o vede adversarul, apoi răspunde la acesta modelând modelul modelului și așa mai departe la nesfârșit. Într-un astfel de joc, nu mai există fapte clare, credibile. Astea sunt artele diavolului, gândi el. În locul instrumentelor putea fi folosit ceva mai potrivit, de pildă exorcismul. Cronometrul îi piui în ureche: trecuseră o sută de minute. Puse ambele mâini cu palmele în jos, lipindu-le de plăcile metalice, și simți furnicătura curentului ce curgea în computer, pentru a-i trimite lui *Hermes* mesajul laser simplu de un bit că cercetașul său era în viață.

Sosise acum momentul pentru o recunoaștere adevărată. Coborî iute scara cu al doilea container și scoase dintr-un compartiment pupa al navei un vehicul pliabil – un cadru ușor, cu șa și roți de tip balon, cu alimentare electrică. Începu să burnițeze în timp ce se îndrepta spre versanții dealurilor din nord, către rețeaua înaltă unde se

afla hangarul solitar. O pâclă cenușie începțoșa contururile structurii enorme. Opri în fața ei vehiculul deschis, șterse cu mănușa picăturile de apă ce-i picurau pe vizorul căștii și rămase uimit. Colosul era simultan complet străin și familiar într-un chip de neînțeles. Fără ferestre, cu pereți convecși încadrați de coastele masive ale grinzilor paralele, lăsa impresia că este contrar atât arhitecturii, cât și naturii, ca stârvul unei balene al cărei pântece fusese lovit de o grenadă cu gaz comprimat, astfel încât o dilatase hidos, în timp ce era strânsă între grinzile cu zăbrele ale unui pod, până ce corpul muribund umpluse tot cadrul acela. Între două nervuri se vedea o deschidere semicirculară. Tempe scoase din vehicul containerul și-l împinse în fața lui, prin ușa aceea, în întuneric impenetrabil. Instantaneu, o lumină albă și puternică izbucni din toate părțile. Stătea pe podeaua unei săli, în care până și un mergător gigant ar fi părut o furnică. Era înconjurat de șiruri de galerii suprapuse, încălcite și strâmbe – ca un teatru din fier, din care scena și scaunele fuseseră smulse. În centru, pe o foaie de metal ajurată, se afla o stea de mare multicoloră făcută din flori ce străluceau precum cristalele. Când se apropie, observă că deasupra ei atârna o piramidă inversată, transparentă ca aerul. Suprafața îi era vizibilă doar sub un unghi foarte ascuțit, sub care reflecta lumina. Litere de smarald apărură succesiv în adâncul tetraedrului sticlos:

BUN VENIT STOP

Florile de cristal străluciră în culori splendide, de la azuriu-deschis la violet intens. Calicele lor luminoase se deschiseră. În fiecare ardea un diamant de foc. Inscripția lăsă locul alteia:

ÎȚI VOM ÎNDEPLINI DORINȚA STOP

Bărbatul rămase nemișcat și curcubeul de cristale strălucitoare deveni încetișor cenușiu. Diamantele lor mai mocniră o clipă ca niște rubine, până când dispărură și totul se

preschimbă în scrum fin. Stătea în fața unui sul ghimpat de sârme întrețesute și cuvinte noi străluciră verzi în cristal:

BUN VENIT ÎNCHEIAT STOP

Pilotul ridică ochii de la tăciunii muribunzi și cercetă galeriile; unele atârnau smulse din pereții concavi. Tresări ca și cum fusese pălmuit. Înțelese imediat familiaritatea structurii bizare: era o copie răsturnată a lui *Hermes* și amplificată de sute de ori. Galeriile repetau schelele ce fuseseră sudate pe flancurile navei în cursul asamblării și care după aceea fuseseră strivite de explozie în momentul asolizării, iar coastele, afundate în fațadă, erau nervurile navei, care înconjurau acum pe exterior fuzelajul său întors cu interiorul în afară. Luminile de sub copertinele pasarelelor contorsionate se stinseră pe rând, până când reveni întunericul și doar cuvintele BUN VENIT ÎNCHEIAT STOP străluceau într-un verde tot mai palid.

Oare ce ar fi trebuit să facă el în continuare? După ce pătrunseseră în nava avariată, quintanii o copiaseră cu o precizie lipsită de minte – sau poate cu o batjocură sofisticată –, pentru ca el să intre ca în pântecele unei creaturi ucise, eviscerate. Fusese oare perfidie rău intenționată, sau ritualul unei culturi nonumane, care-și arăta astfel ospitalitatea? Mintea lui Tempe era blocată într-un labirint fără ieșire. Retrăgându-se cu spatele în beznă, lovi containerul, care se răsturnă pe foaia de metal, iar zgomotul acela îl calmă și simultan îl înfurie. Porni în fugă, împingând containerul spre lumina zilei, și ieși în ploaie. Betonul umed se întunecase. În depărtare, acul rachetei sale se întrevedea argintiu prin burniță, coloanele murdare de fum din scânteile roșii se amestecau constant în norii joși, turbulenți, iar turnul înclinat al lui *Hermes* se ridica uriaș și mort peste pustiu. Se uită la ceas. Mai avea aproape o oră până la expirarea următoarei sute de minute. Se strădui să-și limpezească mintea de furie, pentru a recâștiga calm și chibzuință.

Dacă quintanii ar fi proiectat mașini de luptă, dacă ar fi conceput operațiuni militare la scară planetară și cosmică, atunci ar fi trebuit să fi fost capabili de raționament logic. Dacă nu doreau să se arate, îl puteau cel puțin direcționa, prin indicatoare, spre locurile unde terminalele lor, folosind codul ce fusese transmis timp de câteva luni, i-ar fi dovedit inutilitatea comunicării prin ecuațiile algebrice de conflict. Ei ar fi putut repudia argumentele violenței prin argumente practice, raționale, sau ar fi putut apela la o autoritate superioară, care le-ar fi oferit cel puțin o alegere între forme diferite de anihilare. Dar nu existaseră indicatoare, terminale, dispozitive pentru schimb de date, nimic – ba chiar mai puțin decât nimic, ținând seama de paravanul de fum metalic din nori, de cadavrul navei lor contaminat cu o ciumă latentă, sau de copia ei, ca o broască pe care un nebun o umflase până o omorâse, și care fusese transformată într-un altar al ospitalității, ori de patul din flori de cristal, care se preschimbase în scrum în semn de bun venit. O ceremonie plină de semnificații contradictorii, care părea să fi spus: „Voi nu aveți ce căuta aici, intrușilor. Nu veți obține nimic de la noi, folosind focul sau gheața, în afară de capcane, amăgiri și camuflaje. Mesagerul vostru poate să facă orice vrea – va întâlni peste tot aceeași tăcere neclintită, până când, trădat în așteptările lui, nedumerit, orbit de furie, va începe să tragă în tot ce vede și să se îngroape sub ruine, ori să se târască de sub ele și să fugă de aici, fără să fi furat cunoștințe cu care să se retragă în mod planificat, ci pur și simplu în panică". Și chiar dacă ar fi fost într-adevăr capabil să forțeze ceva, să intre în locuri încuiate, în inelele de fier ale metropolei cu un singur ochi dinapoia zidului de fum, cu siguranță că într-un mediu atât de extraterestru, de nonuman, cu cât va lovi mai violent, cu atât mai puțin va învăța, incapabil să distingă între ceea ce a fost descoperit și ceea ce a fost distrus.

Ploua și norii coborâră, învăluind vârful epavei *Hermes*. Tempe luă dintr-un compartiment al containerului un

biometru, un instrument atât de sensibil încât detecta de la cinci sute de metri cea mai mică modificare din țesutul unui fluture. Acul indicator tremura constant în jurul valorii zero, arătând că viața exista aici, la fel ca pe Pământ, pretutindeni, totuși bacteriile sau polenul nu puteau deveni un fir al Ariadnei. Pilotul sui pe scară și îndreptă instrumentul spre fumul din sud, spre clădirile vaste din metropola cu multe brațe care îi era ascunsă vederii. Detectorul continua să tremure slab în jurul lui zero. Deși metalic, fumul nu putea fi un obstacol, și nici zidurile, dar, când baleia orizontul cu biometrul, acul nu se clintea. Să fi fost un oraș din fier complet mort? Era atât de greu de crezut, încât pilotul scutură cu un gest reflex instrumentul, ca și cum ar fi fost un ceas mecanic care se oprise. Abia după ce se întoarse și-l îndreptă către plasa de păianjen înaltă, abia vizibilă din cauza ploii, acul începu să se miște agitat într-o parte și în alta. Dacă baleia acum instrumentul, acul se mișca și mai accentuat. Tempe alergă înapoi la vehicul, puse containerul în spatele șeii, fixă biometrul pe un suport special lângă volan și porni spre baza catargelor peste care se revărsa plasa-rețea.

Ploua cu găleata și bălți erau împroșcate de sub roți. Apa îi inunda vizorul căștii, orbindu-l, și trebuia să se uite întruna la acul biometrului, care făcea salturi rapide pe cadran. Potrivit odometrului, parcursese peste șase kilometri și se apropia astfel de limita zonei de recunoaștere. Fără a ține seama de toate acestea, acceleră. Dacă n-ar fi fost licăririle roșii de avertizare de pe bord, ar fi intrat cu roverul direct într-un șanț adânc care, din depărtare, se vedea ca o dungă neagră de-a curmezișul cosmodromului. Frânat brusc, vehiculul derapă și lunecă în lateral pe roțile blocate, până se opri la marginea plăcilor sparte. Tempe coborî și inspectă obstacolul. Ceața îngreuna judecarea distanței și crea impresia de adâncime; întinderea de beton se sfârșea brusc, în plăci sparte, dintre care multe se extindeau parțial peste malul de pământ. Lățimea șanțului nu era egală peste tot, dar nicăieri nu putea

fi traversat cu scara de duraluminiu. În mod clar, fusese creat prin detonații, recent și în grabă, așa cum dovedea pământul, care pe alocuri era atât de fisurat și atârnând în consolă, încât s-ar fi putut prăbuși în orice clipă.

Malul opus, unde se zăreau bucăți de sfărâmături înfipte în sol de explozii, se ridica într-o pantă largă, nu foarte abruptă, deasupra căreia se vedeau prin cețuri ochiurile pânzei de păianjen înalte. De cealaltă parte, în puțuri dispuse la intervale considerabile de-a lungul taluzului, existau cabluri din oțel pentru ancorare, tensionate, din felul celor utilizate pentru susținerea catargelor de antene. O explozie smulsese ancorele și contragreutățile de la două catarge dintre cele mai apropiate. Uitându-se în lungul cablurilor lor flasce acum, Tempe văzu, la câteva zeci de metri mai sus, tija catargului formată din segmente telescopice, tot mai subțiri, care se curbau în vârf ca o undiță supraîncărcată, astfel încât rețeaua nu mai avea tensiunea necesară și atârna, cu cablurile cele mai de jos aproape atingând solul. Din câte putea vedea prin ceață, panta era acoperită cu protuberanțe mai deschise la culoare decât pământul, nu precum cupolele unor rezervoare pentru lichide sau gaze îngropate, ci mai degrabă ca niște mușuroaie neregulate de cârtițe. Sau ca niște carapace gigantice de broaște-țestoase, care fuseseră îngropate. Sau poate ca pălăriile unor ciuperci uriașe? Sau poate că erau adăposturi de tip buncăr?

Deasupra sa, ploaia și vântul zgâlțâiau ochiurile pânzei de păianjen slăbite. Pilotul scoase din rover biometrul și-l baleie înainte și înapoi peste pantă. Acul sări în mod repetat în sectorul roșu al cadranului, reveni și atinse din nou maximumul, părând stimulat nu de metabolismul unor creaturi microscopice sau al unor furnici, ci de ceva de ordinul balenelor sau al elefanților, care ar fi stat în turme pe coasta aceea de deal îmbibată de apă. Mai rămăseseră patruzeci și șapte de minute până la expirarea următoarei sute de minute. Să se întoarcă la rachetă și să aștepte?

Ar fi însemnat o pierdere de timp și, mai rău, pierderea efectului-surpriză. Acum Tempe avea o idee vagă despre regulile jocului: quintanii nu atacau, ci-i ridicau obstacole în cale, pentru a-și rupe gâtul, dacă asta dorea cu adevărat.

Nu mai avea rost să se gândească în direcția aceea. Cuprins de sentimentul straniu că realitatea aceasta era cumva mai puțin reală decât un vis, pilotul scoase din container echipamentul necesar pentru a sări peste șanț. Își trecu pe umeri hamurile ce susțineau jeturile direcționale, îndesă un hârleț mic într-un buzunar și vârî biometrul în rucsacul pe care și-l puse în spate. Pentru mai multă siguranță, folosi mai întâi un pistol lansator care să poarte peste șanț un cablu de nailon. Ținti jos pe pantă și apoi trase, sprijinind lansatorul cu cotul stâng. Cablul se desfășură cu un fluierat și lovi malul, iar cârligele se înfipseră, dar, când smuci de el, pământul umed cedă imediat. De aceea deschise supapa și, cu un șuierat, jetul de aer îl ridică cu ușurință, ca la antrenamente. Zbură peste tranșeea întunecată cu fundul acoperit de apă, reduse puterea jetului ce-i lovea picioarele cu gaz rece și coborî spre locul dorit, în spatele unei proeminențe care păruse din văzduh că seamănă cu o pâine enormă, deformată, cu crustă din azbest aspru. Tălpile bocancilor îi lunecară în noroiul gros, dar își menținu echilibrul. Aici panta nu era foarte abruptă. Pilotul era înconjurat de movile butucănoase de pământ de culoarea cenușii, cu dungi mai deschise la culoare ce marcau făgașele prin care se scurgea apa de ploaie. Părea satul unui trib african primitiv, abandonat în ceață. Sau un cimitir cu gorgane. Luă din rucsac biometrul și-l îndreptă spre peretele curb, neregulat, aflat la numai un pas depărtare. Acul tremura la maximumul roșu, ca un voltmetru mic conectat la un dinam uriaș. Ținând întins în față instrumentul greu – ca pe o armă de foc gata să tragă –, Tempe ocoli cocoașa sură cu crustă ce se ridica din solul în care bocancii lui lăsau urme adânci, ce se umpleau imediat cu apă de ploaie tulbure.

Sui panta, trecând pe rând de la o pâine diformă la următoarea. Erau o dată și jumătate mai înalte decât el și aplatizate deasupra. Păreau perfecte pentru locuitori de mărimea oamenilor, numai că nu existau intrări, deschideri, vizoare sau ambrazuri. Prin urmare, nu puteau fi buncăre, complet oarbe, neformate, dar nici morminte pline de cadavre, pentru că viața clocotea indiferent în ce direcție ar fi întors biometrul. Pentru comparație, pilotul îl îndreptă spre propriul piept. Acul coborî imediat la mijlocul cadranului. Cu grijă, pentru a nu-l deteriora, îl puse jos, luă din buzunarul de pe coapsă hârletul pliat, îngenunche și-l înfipse în solul moale. Lama lovi o crustă dură. Tempe aruncă pământul săpat, însă ploaia umplea rapid groapa ce creștea. Își băgă brațul până la umăr înăuntru și, pipăind, simți o ramificație orizontală. Să fi fost un sistem de rădăcini al ciupercilor pietrificate? Nu, erau groase, netede, tubulare și – ceea ce-l sperie – nici reci, nici fierbinți, ci calde. Gâfâind și plin de noroi, sări în picioare și lovi cu pumnul în crusta fibroasă. Era rezistentă, dar în același timp elastică și reveni la forma ei anterioară. Pilotul se rezemă cu spatele de ea. Prin ploaie putea vedea multe cocoașe, la fel de neregulate și de informe. Unele erau mai apropiate între ele și formau poteci încâlcite ce suiau pe pantă până se pierdeau în ceață.

Bărbatul își aminti brusc că biometrul funcționa în două domenii: avea un comutator pentru metabolisme aerobe sau anaerobe. El detectase deja metabolismul aerob. Ridică senzorul, șterse cu mănușa pământul ce mânjise plasticul, comută setarea pe metabolism anaerob și-l îndreptă către o suprafață aspră. Acul începu să pulseze, din nou și din nou, în ritm constant. Organisme aerobe laolaltă cu anaerobe? Cum se putea așa ceva? El nu știa nimic despre subiectul ăsta și probabil că nimeni de aici nu ar fi știut mai multe. Înaintând cu dificultate prin pâraiele de noroi, sub potopul ploii, încercă biometrul și pe alte cocoașe. Pulsurile metabolice difereau ca ritm. Poate că unii dormeau înăuntru, iar alții

erau treji? De parcă ar fi vrut să-i trezească pe cei adormiți, Tempe bătu cu pumnii în movilele acelea mari și aspre, dar pulsațiile nu li se schimbară. Se grăbea atât de tare, încât aproape căzu după ce se împiedică de unul dintre cablurile tensionate ale antenei, care se ridica oblic spre rețeaua uriașei pânze de păianjen, invizibilă în ceața lăptoasă.

De ceva vreme, cronometrul îl atenționa tot mai tare cu sunete de avertizare repetate. Fără să-și dea seama, trecuseră o sută douăsprezece minute. Ce fusese în mintea lui? Și ce să facă acum? Zburând, ar fi putut ajunge la rachetă în trei-patru minute, iar în rezervor mai exista gaz suficient doar pentru un salt de două sute de metri. Maximum trei sute de metri. Să meargă cu roverul... erau peste zece kilometri. Asta însemna minimum un sfert de oră... să încerce oare? Și dacă *Hermes* lovea mai devreme și mesagerul său murea aici nu ca un erou, ci ca ultimul idiot? Pipăi în căutarea mânerului hârletului, dar buzunarul era gol. Îl uitase înfipt în gaura săpată. Nu avea rost să-l mai caute în labirintul ăsta.

Roti biometrul cu ambele mâini și izbi crusta aspră, lovi din nou și din nou până când crăpă și prin fisura aceea răbufni un praf alb-gălbui ca sporii ciupercilor, dezvăluind nu ochii unor creaturi ascunse într-o incintă interioară, ci suprafețele solide ale unei tăieturi adânci, pe care se vedeau mii de pori minusculi – ca o pâine tăiată în două cu toporul, care avea în mijloc aluat necopt. Pilotul încremeni cu brațele ridicate pentru următoarea lovitură și o lumină cumplită umplu cerul deasupra lui. *Hermes* deschisese focul asupra catargelor antenei din afara cosmodromului, străpungând norii și evaporând instantaneu ploaia în aburi albi. Răsări un soare laser. Unda de șoc termic mătură pe o rază largă coasta dealului lipsită acum de ceață și de nori. Cât vedeai cu ochiul, coasta era acoperită cu o mulțime de negi goi, fără apărare, și când pânza de păianjen înălțată spre cer, ale cărei antene erau cuprinse de flăcări, căzu peste el, pilotul înțelese că-i văzuse pe quintani.

Cuprins

Pădurea Birnam 7
Ședința 71
Supraviețuitorul 106
SETI 137
Beta Harpia 158
Quinta 181
Vânătoarea 194
Luna 206
Anunțul 218
Atacul 238
Demonstrația de forță 263
Paroxism 283
Escatologie cosmică 287
Povestea 320
Sodoma și Gomora 349
Quintanii 377

Grupul Editorial ART
Comenzi – Cartea prin poștă
C.P. 4, O.P. 83, cod 062650, sector 6, București
Tel.: 021.224.01.30, 0744.300.870, 0721.213.576;
fax: 021.369.31.99
comenzi@editura-art.ro
www.editura-paladin.ro

WWW.EDITURA-PALADIN.RO
ISBN 978-606-9611-03-6

Polonezul **Stanisław Herman Lem** (1921–2006) a scris science-fiction și eseuri, iar cărțile sale au fost traduse în peste 50 de limbi. Romanele SF ale lui Lem explorează teme filosofice prin speculații despre natura inteligenței, imposibilitatea comunicării și înțelegerii unor ființe raționale extraterestre, disperarea cauzată de limitările omului și locul omenirii în univers.

SERIA DE AUTOR
STANISŁAW LEM

Solaris
Fiasco
Pace pe Pământ

Cu ajutorul matematicii este posibil să construim lumi în exteriorul Universului, indiferent dacă ele există sau nu. Apoi, bineînțeles, putem oricând renunța la matematică și la lumile ei, pentru a intra în alte lumi prin credință.

Omenirea se află în momentul concretizării unui vis străvechi – stabilirea contactului cu ființe inteligente din alte sisteme planetare –, dar, în ciuda găsirii unor dovezi de tehnologie avansată, echipajul navei *Hermes* nu obține răspunsul așteptat. Reacția oamenilor la eșec și dificultatea inerentă oricărei încercări de comunicare vor juca în cele din urmă un rol esențial în lanțul deciziilor ce vor conduce la un final neașteptat.

Inteligența fără curaj nu este cu nimic mai prețioasă decât curajul fără inteligență.

WWW.EDITURA-PALADIN.RO
ISBN 978-606-9611-03-6
9 786069 611036

LEM 2021
100 ANNIVERSARY